[redacted]

धातुसंग्रह.

अमदावादनी गुजरात वर्नाक्युलर सोसाइटीयें

रेवरेंड जे. वी. एस. टेलर साहेब

तथा

शास्त्री व्रजलाल कालीदास पासे रचाव्यो.

ते

डैरेक्टर आफ पब्लिक इन्स्ट्रकशन साहेबे

छपावी प्रगट कर्यो.

मुंबई.
गवरन्मेंत सेंत्रल बुक डिपो.

सन १८७०.
संवत १९२६.
किमत रु १-४-०

[redacted]

मुंबईमां
एज्युकेशन सोसाइटीना प्रेसमां छपायो छे.

પ્રસ્તાવના.

આ ધાતુસંગ્રહ [illegible] સંસ્કૃતભાષા અને ગુર્જરભાષા [illegible] તે ધાતુ [illegible]
[illegible]
[illegible]
ખ્યાત પ્રત્યય લાગીને ક્રિયાપદ બને છે, અને કૃત્ પ્રત્યય લાગીને નામ બને છે તે જાણવું. કેટલા ક્રિયાપદના અને કેટલા નામના અપભ્રંશ ગુર્જરભાષામાં થયાછે અને કેટલાના નથી થયા તે જાણવું. તે સહુ આ કોશમાં જણાવ્યું છે.

ગુર્જર શબ્દોનાં મૂળ ખોળિયે છિયેં ત્યારે તે મૂળ સંસ્કૃતમાં નિકળે છે. ભરતખંડી આર્ય લોકો પ્રથમ સંસ્કૃતભાષામાં બોલતા હતા. તેજ સંસ્કૃતભાષાનું રૂપ કાલાંતરે પલટાતાં ગુર્જરભાષા રૂપ થયું છે. "नदी कंठे गौश्चराति" આ વાક્યનું ગુર્જરભા [illegible] ચરે એવું રૂપ થયું; એવાંજ બીજાં વાક્યોનાં રૂપ થયા [illegible] છે, અને તેનાં ક્રિયાપદ અને નામ કેવાં થાય છે [illegible] કેવો વિકાર થાય છે એ જાણવાને વાસ્તે આ કોશ કર્યો છે. જે ક્રિયાપદના તથા નામના ગુર્જરભાષામાં વિકાર નથી થયા તે નથી લખ્યા, અને થયા છે તે લખ્યા છે.

હેમચંદ્ર પંડિતે પ્રાકૃત વ્યાકરણ કરેલું છે તેમાં સંસ્કૃત શબ્દ ઉપરથી જે રીતિને અનુસરીને પ્રાકૃત રૂપ થાય છે તે રીતિના ઉત્સર્ગ લખ્યા છે, તેમાંથી જે ઉત્સર્ગ ગુર્જર શબ્દોમાં ઉપયોગના છે તે ઉત્સર્ગ એકઠા કરીને અમે ઉત્સર્ગ પ્રકરણ આ કોશના અંગરૂપ લખ્યું છે. આ ઉત્સર્ગ પ્રકરણ વાંચતાં શબ્દ-વિકારની રીતિ ધ્યાનમાં આવશે.

હવે ધાતુકોશ સમજવાને અમે થોડ્રો વિચાર લખિયે છિયે.

[illegible] વ્યાકર-
[illegible] કરણનો
અભ્યાસ ભરતખંડમાં ઘણો ચાલે છે માટે ધાતુઓના અનુબંધ અમે પાણિનીય વ્યાકરણ પ્રમાણે લખ્યા છે. વ્યાકરણોમાં અનુબંધ ઉપર કાર્યનો આધાર છે માટે ધાતુઓના અનુબંધ લખવા જોઇયે માટે અમે તે લખ્યા છે. વ્યાકરણોમાં તો ધાતુ ભેગા અનુબંધ લખેલા છે પણ અમે તો ધાતુ લખીને તેના અનુબંધ તેનીપાસે દ્વિકપાલ ચિન્હવચ્ચે લખ્યા છે. દૃષ્ટાંત—પાણિનીય

ધાતુ પાઠમાં काशृ આ પ્રમાણે અનુબંધ સહિત છે, તેમાં काश् ધાતુ છે અને ऋ અનુબંધ છે. માટે અમે काश् (ऋ) આ પ્રમાણે લખ્યું છે. જે અનુબંધને માથ (ं) આ પ્રમાણે માથે ઊભી રેખા કરી હોય તે ઉદાત્ત અનુબંધ જાણવો, અને જે અનુબંધ હેઠે (ॖ) આ પ્રમાણે નીચે આડી રેખા [illegible]

[illegible]

આત્મનેપદી, પરસ્મૈપદી અને ઉભયપદી એવા ત્રિવિધ ધાતુ છે. તેની સંજ્ઞા— आ. प. उ. આ પ્રમાણે નામનો આદ્યાક્ષર લખીને જણાવી છે. [illegible] પડીને અગી- [illegible] અદાદિ. ૩ જુહો- ત્યાદિ. ૪ દિવાદિ. ૫ સ્વાદિ. ૬ તુદાદિ. ૭ રૂધાદિ. ૮ તનાદિ. ૯ ક્ર્યાદિ. ૧૦ ચુરાદિ. ૧૧ કંડ્વાદિ એવા ધાતુઓના અગીયાર ગણ કરયા છે. તેમની સૂચના અમે એકડાથી તે અગીયાર સુધી આંકડા લખીને કરી છે. જે ધાતુ વેદમાંજ વાપરેલા છે તેમને વૈદિક ધાતુ કહેછે તે જણાવવાને અમે દ્વિકપાલચિન્હવચ્ચે (वै०) આ પ્રમાણે એકાક્ષર લખ્યો છે. કોઈ ધાતુ ધાતુપાઠમાં ભણ્યા નથી પણ સૂત્રોમાં ભણ્યા છે તેમને સૌત્રધાતુ કહે છે. તે જણાવવાને અમે દ્વિકપાલ ચિન્હવચ્ચે (सौ०) આ પ્રમાણે એકાક્ષર લખ્યો છે. [illegible] નામએક ધાતુ વ્યાકરણકારોએ સૂત્રોમાં કે ધાતુપાઠાન [illegible] માં વપરાય છે, તેમાંના ધાતુઓ જેટલા અમ [illegible] અમે લખ્યા છે. પાણિનીય ધાતુ- પાઠ અને [illegible] એ બેહુમાં ધાતુના સંસ્કૃતમાં જે અર્થ લખ્યાછે તે સર્વ અમે આ ગ્રંથમાં લખ્યાછે અને તેનો અર્થ ગુર્જર ભાષામાં લખ્યો છે. તેપછી ક્રિયાપદ લખ્યું છે. સંસ્કૃતમાં પરસ્મૈપદનાં ક્રિયાપદ હોયછે તેમને તિઆદિક પ્રત્યય લાગે છે માટે અમે તેમાંનું પ્રથમ ક્રિયાપદ તિ લગાડેલુંજ વાનગી દેખાડવા લખ્યું છે. જેમ "[illegible]" આત્મનેપદનાં ક્રિયા- પદ હોયછે તેમને તે આદિક પ્રત્યય લાગે છે. માટે અમે તેમાંનું પ્રથમ ક્રિયાપદ વાનગી દેખાડવા તે લગાડીને લખ્યું છે. જેમ—"एधते" ઉભયપદી એટલે બેહુપદી ક્રિયાપદ છે તેને તિ અને તે એ બેહુ લગાડયાં છે. તિના પાસે —આવી આડી રેખા કરીને તે લખ્યો છે. જેમ—पचति—ते એ [illegible] પચતિ અને પચતે એવા બે રૂપ સમજવાં. ઘણા અક્ષર લ [illegible] માટે આડીરેખા કરવાનો સંકેત કરેલો છે. ક્રિયાપદ લખીને તેનો અર્થ [illegible] લખ્યો છે. કોઈ ઠેકાણે કર્તા કર્માદિક લગાડીને ક્રિયાપદનો [illegible] પણ [illegible] લખ્યું છે. વાક્યમાં [illegible] કરેલો છે. [illegible]ની પા-

મજ તેનો અર્થ ગુર્જર ભાષામાં લખ્યો છે. ધાતુ જો મિત્ હોય (મિતનું ચિન્હ (म्) આવું કર્યું છે) તો પ્રેરણાર્થમાં તેનું રૂપ બદલાય છે. તે ક્રિયાપદનો અર્થ ગુર્જર ભાષામાં લખ્યા પછી ણૌ—આ અક્ષર લખીને લખ્યું છે. સંસ્કૃત જાણનારાને આ [illegible] લખ્યું છે. કોઈ [illegible] કે પ્રેરણાર્થ [illegible] તો તે એ જે [illegible] આ [illegible] એ રૂપ છે તે પ્રેરણાર્થ છે. એવું સંસ્કૃતનું જ [illegible] રૂપ થાય છે તે લખ્યું છે. જે ક્રિયાપદનો અપભ્રંશ સંસ્કૃત ઉપરથી પ્રાકૃત થઈને પછી ગુર્જર ભાષામાં થયો છે તે આ પ્રમાણે લખ્યું છે. ઉદા૦—फलति=[illegible]=ફળે. એ ત્રણ રૂપોમાં પહેલું રૂપ સંસ્કૃત છે, બીજું પ્રાકૃત છે અને ત્રીજું ગુર્જર ભાષાનું છે.

ક્રિયાપદનો અર્થ લખ્યા પછી ધાતુને કૃત્ પ્રત્યય [illegible] જે કૃદંત રૂપ થાય છે તે લખ્યું છે. અને તેનો અર્થ દ્વિકપાલ ચિન્હ [illegible] ગુર્જર ભાષામાં લખ્યો છે. જેમ—चित्(જ્ઞાન) કોઈ શબ્દ સંસ્કૃત છે તેવું ગુર્જરભાષામાં પ્રસિદ્ધ છે તો તેનો અર્થ લખ્યો નથી. બે ત્રણ શબ્દોનો એક અર્થ હોય તો તેટલા શબ્દોના સંખ્યા આંકડા ભરીને તેમની [illegible] તેમનો દ્વિકપાલ ચિન્હમાં અર્થ લખ્યો છે. જેમ— १ [illegible], २ चेटी (દાસી) १ [illegible] २ निर्ग्रन्थः ([illegible]). જે શબ્દનો સંસ્કૃત ઉપરથી પ્રાકૃત થઈને ગુર્જર ભાષામાં તેનો અપભ્રંશ થયેલો છે તે શબ્દનો અપભ્રંશ જાણવાને અમે આ પ્રમાણે લખ્યું છે. જેમ-नष्टः=नाट्ठो=નાઠો. त्रोट=तोडो=તોડ. આ ત્રણ રૂપોમાં પ્રથમ રૂપ સંસ્કૃત [illegible]

[illegible]

લખ્યાં છે. સગળા શબ્દોના સંસ્કૃત રૂપમાં પ્રથમા વિભક્તિના એકવચનનું જ રૂપ લખ્યું છે. કોઈ શબ્દ વ્યંજનાંત છે તેની પ્રથમા વિભક્તિના એક વચનમાં વ્યંજન જાય છે ત્યારે તેનો મૂલ શબ્દ સમજવા તે શબ્દના અર્થ લખવાની પૂર્વે તે વ્યંજન દ્વિકપાલ ચિન્હમાં લખ્યો છે. જેમ—नाम(न्+સંજ્ઞા). હવે આ ઠામે મૂલ नामन् શબ્દ છે એવું જાણવું, એવું બીજે ઠેકાણે પણ જાણવું. કોઈ શબ્દમાં અક્ષરવિકાર અથવા અક્ષરપાલટો થઈને બે શબ્દ એક અર્થના થાય છે ત્યારે તે બે શબ્દ વચ્ચે અક્ષર [illegible] લખીને રૂપ લખ્યાં છે. જેમ—गर [illegible]. [illegible] એક શબ્દના ઘણા અર્થ થતા હોય તો તે અર્થ આંકડા ભરીને દ્વિકપાલ ચિન્હમાં લખ્યા છે. [illegible] દ્વિકપાલ ચિન્હવચ્ચે [illegible] જેમ (गण्डशिला)

[illegible]

उत्सर्ग प्रकरण.

संस्कृत शब्द बगडीने प्राकृत थया अने प्राकृत शब्द बगडीने गूर्जर शब्द थया तेनो प्रकार जाणवाने आ प्राकृत व्याकरण उपरथी उत्सर्ग प्रकरण रच्युं छे. कोई पण नियमने अनुसरीने शब्दविकार थाय छे, ए नियम आ प्रकरणमां छे. धातुसंग्रहमां आ उपयोगमां आवे छे.

१. संस्कृत शब्दमां रहेला ऐकारनो एकार प्राकृतमां थाय छे तेम कहि गूर्जर भाषामां पण रहे छे उ०—

सं० सैन्यं वैरं वैदिकः कैलासः ऐकैकं भैरवः

प्रा० सेन्नं वेरं वेदियो केलासो एकेकं भेरवो

गु० સેન વેર વેદિયો કૈલાસ એકેક ભેરવ.

२. संस्कृत शब्दमां रहेला औकारनो प्राकृतमां ओकार थाय छे तेज गूर्जर भाषामां कहि रहे छे. उ०—

सं० यौवनं पौरुषं गौरं औदीच्यः सौराष्ट्रः

प्रा० जोव्वनं पोरुषं गोरं ओदीचो सोरट्ठो

गु० જોબન પોરસ, ગોરું, ઓદીચ્ય સોરઠો

३. संस्कृत शब्दमां स्वरपासे असंयुक्त अने आदि शिवा बीजे ठामे क, ग, च, ज, त, द, प, य, व एटला अक्षर आवे तो ते जाय छे अने तेने ठामे कहि य कारनो उच्चार थाय छे.

सं० सूकरः सागरः मरिचं राजादनः कातरः

प्रा० सूयरो सायरो मरियं रायाणो कायरो.

गु० સૂઅર સાયર મરિયું રાયણ કાયર.

सं० सपादसप्त सिंहपुरं समयः देवरः

प्रा० सवासत्त सीहोरं समओ दियरो.

गु० સવાસાત સીહોર સમો દિયર.

४. उपर कहेला क कारनो कांई ग कार पण थाय छे.

कर्करी = कग्गरी = करगर. काकः = कागो = काग.

५. कहि संकृत शब्दना क नो ख थाय छे.

कसति = खसइ = ખસે. कीलः = खीलो = ખીલો.

६. स्वरपासे असंयुक्त अने अनादि एटले आदि न होय एवा ख, घ, थ, भ एटला अक्षरनो ह थाय छे.

सं०	नखरः	मेघः	कथयति	बधिरः	शोभते
प्रा०	नहरो	मेहो	कहइ	बहिरो	सोहइ
गु०	નહર	મેહ	કહે	બેહેરો	સોહે.

७. स्वरपासे असंयुक्त अनादि ट आवे तो तेनो ड थाय छे.

खटी = खडी = ખડી. पटवासः = पडवासो = પડવાસ.

८. स्वरपासे असंयुक्त अनादि ठ आवे तो तेनो ढ थाय छे.

मठी = मढी = મઢી. पीठं = पेढं = પેઢું.

९. केटला एक शब्दमां रहेला द नो ड थाय छे.

दरः = डरो = ડર. दर्भः = डब्भो = ડાભ.

१०. स्वरपासे असंयुक्त अनादि न आवे तो तेनो ण थाय छे.

अमनं = अमणं = ભમણુ. इंधनं = इंधणं = ઇંધણું.

१० अ. स्वरनी पासे असंयुक्त अनादि प आवे तो तेनो व थाय छे.

दीपाली = दीवाली = દીવાળી. तापः = तावो = તાવ.

गोपालः = गोवालो = ગોવાળ. वापः = वावो = વાવો.

११. शब्दने आदमां य अक्षर आवे तो तेनो ज थाय छे.

यानं = जानं = જાન. यवः = जवो = જવ.

याति = जाइ = જાય છે. यमः = जमो = જમ.

१२. श अने ष नो स थाय छे.

शब्दः = सद्दो = સાદ. शर्करा = सक्करा = સાકર.

पौरुषं = पोरसं = પોરસ. पोषः = पोसो = પોષ.

१३. अनुस्वार पासे ह होय तो तेनो घ थाय छे.

संहारः = संघारो = સંઘાર.

१४ षट् शब्दना ष नो छ थाय छे.

षट् = छ = છ. षष्ठः = छट्ठो = છઠો.

नो ख थाय छे, काहि छ अने झ पण थाय छे.

लक्षा = लक्खा = લાખ. द्राक्षा = दक्खा = દ્રાખ.

अक्षरं = अक्खरं = અખ્ખર. क्षीणं = झीणं = ઝીણું.

ष्क अने स्क ए बे संज्ञाशब्दमां होय तो तेनो ख थाय छे.

पुष्करं = पोक्खरं = પોખર. स्कंधः = खंधो = ખાંધ.

ह्रस्वनीपासे श्च अने त्स आवे तो तेनो छ थाय छे.

पश्चिमः = पच्छिमो = પચ્છિમ. मत्सरः = मच्छरो = મચ્છર.

१८. द्य, य्य, र्य एटला संयुक्ताक्षरनो ज्ज थाय छे.

अद्य = अज्जं = આજ. शय्या = सेज्जा = સેજ.

कार्यं = कज्जं = કાજ.

१९. ध्य अने ह्यनो ज्झ थाय छे.

सिध्यति = सिज्झइ = સીઝે. गुह्यं = गुज्झं = ગુઝું.

२०. र्तनो ट्ट थाय छे. अने त्तनो पण ट्ट थाय छे.

मृत्तिका = मट्टिआ = માટી. वर्तिः = वट्टी = વાટ (દીવાની)

२१. ष्ट ने स्थाने ट्ठ थाय छे.

मुष्टिः = मुट्ठी = મુઠ્ઠ. दृष्टं = दिट्ठं = દીઠું.

२२. र्धनो ड्ढ थाय छे.

वृद्धः = वुड्ढो = બુઢો. वर्धमानः = वड्ढमाणो = વઢમાણ.

२३. ज्ञ नो ण थाय छे.

राज्ञी = रण्णी = રાણી. आज्ञा = आणा = આણ.

२४. स्त नो त्थ थाय छे.

हस्तः = हत्थो = હાથ. प्रस्तरः = पत्थरो = પથરો.

२५. ष्पनो प्फ थाय छे.

शष्पं = सप्फं = રાડું. बाष्पः = बप्फो = બાફ.

२६. ह्वनो भ थाय छे.

जिह्वा = जिब्भा = જીભ. विह्वलः = विब्भलो = વીભળ.

२७. ष्ण, स्न, क्ष्ण ए अक्षरोनो ण्ह थाय छे.

उष्णकालः = उण्हालो = ઊન્હાળો.

स्नाति = ण्हाइ = ન્હાય. तीक्ष्णं = तिण्हं = તીણું.

२८. संयोगनी पूर्वे क, ग, ट, ड, त, द, प, श, ष, स एटला अक्षर आवे तो ते लोपाय छे.

सं०	रक्तः	दुग्धं	षट्पदः	खड्गः	उत्पलं	मुद्गः	
प्रा०	रत्तो	दुद्धं	छप्पओ	खग्गो	उप्पलं	मोग्गो.	
गु०	રાતો	દૂધ	છપ્પો	ખાગ	ઉપલું	મોગ.	
सं०	सुप्तः	स्मशानं	गोष्ठिः	स्नेहः	स्नसा		
प्रा०	सुत्तो	मसाणं	गोट्ठि	नेहो	नसा		
गु०	સૂતો	મસાણ	ગોઠ્ય	નેહ	નસ.		

२९. ग, न, य एटला अक्षर संयोगमां प्रथमाक्षर पछी होय तो लोपाय
युग्मं = जुग्गं = જૂગ. नग्नः = नग्गो = નાગો.
शल्यं = सल्लं = સાલ.

३०. ल, ब, र एटला अक्षर संयोगमां उंचे के नीचे होय तो लोपाय.
वल्गं = वग्गं = વાગ. शब्दः = सद्दो = સાદ.
अर्कः = अक्को = આક. चक्रं = चक्कं = ચાક.

३१. र्श अने र्ष ए संयुक्त छे तेमना पूर्व अक्षरमां इ थाय.
आदर्शः = आरिसो = આરસો. वर्ष = वरिसं = વરસ.

३२. कोइ शब्दमां र्य एवो संयुक्ताक्षर होय तेना पूर्वाक्षरमां इ थाय.
भार्या = भारिआ = ભારજા.

३२. त्र प्रत्ययने स्थाने हि थाय छे.
यत्र = जहि = જહિ. तत्र = तहि = તહિ.
कुत्र = कहि = કહિ. अत्र = अहि = અહિ.

३३. संस्कृतमां स्वार्थमां क प्रत्यय थाय छे तेने स्थाने प्रा... अने कहि ड थाय छे.

सं०	नवकः	एककः	अंधकः	वत्सकः	पुच्छकं
प्रा०	नवल्लो	एकल्लो	अंधल्लो	वच्छडो	पुच्छडं
गु०	નવલો	એકલો	આંધળો	વાછડો	પૂછડું.

३४. वक्र आदिक शब्दोमां प्रथम स्वरने माथे अनुस्वार ...
वक्रं = वंकं = વાંકું. त्र्यस्रं = तंसं = તાંસું. कर्कोट = ...

३५. श, ष, स, ए अक्षरोमां मळेला य, र, व, श, ष, स एटला अक्षर होय तो ते लोपाय अने तेनी आयना स्वरने दीर्घता थाय छे.

शनो य—नश्यति = नासइ = નાસે.
शनो र—विश्राम्यति = वीसमइ = વીસમે.
शनो व—पार्श्वं = पासं = પાસુ.
षनो य—मनुष्यः = माणूसो = માણસ.
षनो र—घर्षति = घासइ = ઘાસે.
सनो य—त्रस्यति = तासइ = ત્રાસે.
सनो र—विश्रंभः = वीसंभो = વીસંભો (વિશ્રામ).
सनो स—निस्सारः = नीसारो = નીસાર.

टीका—प्राकृत भाषामां तो उपर कहेला नियममांज संयुक्त अक्षरमांथी एक अक्षर जतां पूर्वस्वरने दीर्घता थाय छे पण गूर्जर भाषामां तो घणाज संयुक्ताक्षरमां एक जतां पूर्व स्वरने दीर्घता थाय छे उ०.

सं० कर्म धर्म उत्पलं दुग्धं सप्त आर्द्र
प्रा० कम्म धम्म उप्पलं दुद्धं सत्त अद्दं
गु० કામ ધામ ઊપલું દૂધ સાત આર્દુ.

३६. शय्या आदिक शब्दोमां आदि अकारनो एकार थाय छे.

सं० शय्या वल्ली उत्कारः उत्करः
प्रा० सेज्जा वेल्ली उक्केरो उक्कडो
गु० સેજ્ય વેલ્ય ઉચેરો (વિઢા) ઉકેડો (ઉકરડો).

३७. संयुक्त अक्षर होय तेनो पूर्वनो स्वर दीर्घ होय तो प्राकृतमां ह्रस्व थाय छे. पछी गूर्जर भाषामां तो पूर्व स्वरने दीर्घता थाय छे.

सं० कार्यं खाद्यं वाद्यं बाष्पः बार्दलं
प्रा० कज्जं खज्जं वज्जं बप्फो बद्दलं
गु० કાજ ખાજું વાજું, બાફ વાદળું

३८. आदि इ कारनो संयोगमां होय तो ए स्वर थाय छे
[illegible] = पेंडो = पेंडो. ; सिन्दूरं = सेन्दूरं = सिंदूर.

३९. निर् उपसर्गनो र् जाय अने नि ना इकारने दीर्घता थाय.
निस्सरति = नीसरइ = नीसरे.

४०. द्वि शब्दने बि, दु, दो, एवा आदेश थाय छे.

द्विगुणः = बिउणो = બમણો. द्विजातिः = दोआइ = દ્વિજ.

४१. संयोगपासे आवे तो आदि उनो ओ थाय छे.

सं० मुद्गः मुस्ता पुद्गलं कुद्दालः

प्रा० मोग्गो मोत्था पोग्गलं कोद्दालो

गु० મોગ મોથ પોગલ કોદાલો

४२. उपरि अव्ययना उने ठामे अ थायछे.

सं० घोटोपरि घटोपरि शिक्योपरि

प्रा० घोडापरि घडापरि सिक्कापरि

गु० ઘોડાપર ઘડાપર સીકાપર

४३. केटलाएक शब्दोमा आदि ऋकारनो अ थाय छे.

घृष्टः = घट्ठो = ઘાટો. कृष्णः = कण्हो = કાન્હો. नृत्यं = नच्चं = नाच.

४४. केटलाएक शब्दोमा ऋकारनो इकार थाय छे.

शृंगकं = सिंगडुं = શિંગડું. दृष्टं = दिट्ठं = દીઠું.

४५. केटलाएक शब्दोमा ऋकारनो उकार थाय छे.

वृद्धः = वुड्ढो = બૂઢો. पृष्ठं = पुट्ठं = પૂઠું.

४६. दृश्धातुना दृनो रि थायछे.

सदृक्षः = सरिक्खो = સરખો

४७. अव अने अप उपसर्गना आदिस्वरनो पर एवा सस्वर व्यंजन सहित ओ थायछे.

सं० अवच्छादयति अवदारितः अपवरकः

प्रा० ओछाडइ आदालियो ओवरओ

गु० ઓઢાડે છે ઓઘાડ્યો (ખોધ્યો) ઓરડો.

४८. त्यनो च्च थाय छे.

नृत्यं = नच्चं = नाच. सत्यं = सच्चं = साच.

४९. विंशति आदिक शब्दोनो अनुस्वार प्राकृतमा जाय छे.

विंशतिः = वीसा = वीस. संस्कारः = सक्कारो = सक्कर.

५०. महाराष्ट्र शब्दमा आदि आकारनो अ थाय छे अने ह, र, नी [illegible] थाय छे. महाराष्ट्रः = मरहट्ठो = मरेठो.

५१. श्यामाक शब्दना मकारमां आकार छे तेनो अ थायछे.
श्यामाकः = सामओ = સામો.

५२. पारापत शब्दना र मां आकार छे तेनो एकार थाय छे.
परापतः = पारेवओ = પારેવો.

५३. स्वप्धातूना अकारनो ओ अने उ थाय छे.
स्वपिति = सोवइ; सुवइ = સુવે.

५४. पंक्तिवाचक आली शब्द छे तेना आनो ओ थाय छे.
आली = ओली = ઓળ.

५५. किंशुक शब्दना आदि इकारनो एकार थाय छे.
किंशुकं = केसुअं = કેસુડું.

५६. हरिद्रा शब्दना इकारनो अकार थाय छे, आनो द थाय विकल्पे.
हरिद्रा = हलद्दा = હળદ, हरिद्रा = हलदी = હળદી.

५७. बिभीतक शब्दना आदि इकारनो अकार थाय छे अने बीजा ईनो ए थाय छे.
बिभीतकः = बहेडओ = બેહેડો (બહેડો.)

५८. तित्तिरि शब्दना रिमां जे इ कार छे तेनो आ थाय छे.
तित्तिरिः = तित्तरो = તેતર.

५९. सिंह, त्रिंशत्, विंशति शब्दना इकारनो ई थाय छे, विंशतिनो ति थाय छे.
सिंहः = सीहो = સીહ. त्रिंशत् = तीसा = ત્રીસ.
विंशतिः = वीसा = વીસ.

६०. नूपुर शब्दना ऊनो ए थाय छे.
नूपुरं = नेउरं = નેપુર.

६१. कूष्माण्डी, तांबूल, गुडूची ए शब्दोमां ऊनो ओ थाय छे.
कूष्माण्डी = कोहली = કોહળી. तांबूलं = तंबोलं = ત
गुडूची = गलोइ = ગળો.

६२. स्तंभ शब्दमां स्तनो ख विकल्पे थाय छे.
स्तंभः = खंभो = થંભો.

६३. कपर्द, विछर्द, मर्दित, ए शब्दोमां र्दनो ड्ड थाय छे.
कपर्दः = कवड्डो = કોડો. विछर्दः = विछड्डो = વિછડો. (વખુયે).
मर्दितः = मड्डिओ = મડ્ડિઓ. (એક જાતનો પથર).

६४. पञ्चदशन् शब्दमां ञ्चनो ण थाय छे.
पञ्चदश = पणरह = પન્નર.

६५. पर्यस्त शब्दमां स्तनो ट्ट थाय छे अने र्य नो ल थाय छे.
पर्यस्तः = पलट्टो = પાલટો.

६६. ड्मनो प्प थाय छे.
कुड्मलं = कुप्पलं = કુંપલ.

६७. ऊर्ध्व शब्दमां संयुक्तनो ब्भ थाय छे.
ऊर्ध्वं = उब्भं = ઉભું.

६८ कूष्माण्डी शब्दमां ष्मनो ह थाय अने ण्डनो ल थाय छे.
कूष्माण्डी = कोहली = કોહળી.

६९. आत्मन् शब्दना त्मनो प्प थाय छे.
आत्मा = अप्पा = આપ.

७० ताम्र अने आम्र शब्दना म्रनो म्ब थाय छे.
ताम्रं = तम्बं = ત્રાંબું. आम्रः = अम्बो = આંબો.

७१. ष्म, स्म एमनो म्ह थाय छे.
युष्मन् = तुम्ह = તમ. अस्मत् = अम्ह = અમ.

७२. तीक्ष्ण शब्दनो ण विकल्पे थाय छे.
तीक्ष्णं = तिक्खं = તીખું. तीक्ष्णं = तिण्हं = [illegible]

७३. श्मश्रु अने श्मशान शब्दना आदि अक्षर जाय.
श्मश्रु = मंसू = મુછ. श्मशानं = मसाणं = મસાણ.

७४. स्नेह अने अग्नि शब्दमां संयुक्तना प्रथमाक्षरमां अ थाय.
स्नेहः = सणेहो = સનેહ. अग्निः = अगणी = અગની.

७५. वाराणसी शब्दमां रणनो व्यत्यय थाय छे.
वाराणसी = वाणारसी = વનારસી.

७६. लघुक शब्दमां घनो ह कर्या पछी ह ल नो बदलो थाय छे.
लघुकं = हलुअं = હલવું.

७७. भगिनी शब्दनो बहिनी एवो अपभ्रंश थाय छे.
भगिनी = बहिणी = બેહેના.

७८. वृक्ष शब्दनो रुक्ख एवो अपभ्रंश थाय छे.
वृक्षः = रुक्खो = રૂખ.

७९. मलिन शब्दमां ननो ल थाय अने न जाय.
मलिनं = मइलं = મેલું.

८०. बहिस् शब्दना अकारने दीर्घता थाय छे अने सनो र थाय छे.
बहिस् = बाहिर = બાહેર.

८१. गृह शब्दनो घर एवो अपभ्रंश थाय छे.
गृहं = घरं = ઘર. गृहधनी = घरधणी = ઘરધણી.

८२. क्त्वा प्रत्ययने स्थाने इअ थाय छे.
भ्रमित्वा = भमिअ = ભમા.

८३. इदमर्थमां संस्कृतमां जे प्रत्यय थाय छे तेने स्थाने केर आ[illegible] थाय छे.

युष्मदीयः = तुम्हकेरो = તુમારો.
अस्मदीयः = अम्हकेरो = અમારો.

८४. संस्कृतमां स्नेह ए अर्थमां नामने तैल प्रत्यय थाय छे. तेनो एल थाय अने नामनो छेल्लो स्वर जाय.

फुलतैलं = फुल्लेल्लं = ફુલેલ.
चंपतैलं = चंपेल्लं = ચંપેલ.
धूपतैलं = धूपेल्लं = ધુપેલ.

८५. अकारांत पुल्लिंग जे नाम होय तेने प्रथमा विभक्तिना एकवचननो प्रत्यय लागे तो तेनो ओ थाय छे, नामना छेडानो अ जाय छे.

घटः = घडो = ઘડો. नीचः = नीचो = નીચો.
पिंडारः = पिंडारो = પીંડારો. एरंडः = एरंडो = એરંડો.

८६. अकारांत नामने प्रथमा विभक्तिनुं बहुवचन लागे छे. त्यारे विसर्ग थाय छे.

घटाः = घडा = घડા. एरंडाः = एरंडा = એરંડા.

८७. भू धातुने हो एवो आदेश थाय छे.

भवति = होइ = होय.

८८. स्त्रीलिंगे दीर्घ इकारांत नाम होय छे तेनो अपभ्रंश नामनी प्राकृत भाषामां काहि ह्रस्वता थाय छे.

गौरी = गोरि = ગોરય. गर्गरी = गग्गरि = ગાગરય.

८९. स्त्रीलिंगे आकारांत नाम होय ते अपभ्रंश नामनी प्राकृतभाषामां काहि अकारांत थाय छे.

लाक्षा = लक्खा = લાખ.

खसा = खसा = ખસ.

रेखा = रेख = રેખ.

भिक्षा = भिक्ख = ભીખ.

[illegible] अपभ्रंश नामनी प्राकृत भाषामां कोइ स्वरने स्थाने कोइ स्वर [illegible]

लशुनं = लसणं = લસણ. शकुनः = सकुण = સકુન.

९१. प्राकृतमां पण संस्कृतनी पेठे संधिकार्य थायछे.

कुंभकारः = कुंभारो = કુંભાર. लोहकारः = लोहारो = [illegible]

आ उदाहरणोमां क गया पछी अ—आ ए बेनुं संधिकार्य थयुं.

टीका—प्राकृतमां संधिकार्य काहि नथी थतुं पण गूर्जर भाषामां हवणा [illegible] वर्षथी थाय छे.

पंडितः = पंडिओ = પંડ્યો. पूजितः = पुजिओ = પૂજ્યો.

खंडितः = खंडिओ = ખંડ્યો. मंडितः = मंडिओ = મં[illegible]

क्रियापदोमां तयेथलुं रूप प्राकृतमां तो तेवुंज रहे छे पण गूर्जर भाषामां तो केटला वर्षथी संधिकार्य करे छे.

शोभते = सोहइ = સોહે. सेवते = सेवइ = સે[illegible].

फलति = फलइ = ફળે. कलति = कलइ = [illegible].

९२. गुडूची गुरुक इत्यादि शब्दोमां आदि उकारनो अ थाय छे. गुडूची = गलोई = गळो. गुरुक = गरुओ = गरुवो.

९३. देवर शब्दमां एकारनो इकार थाय.

देवरः = दिअरो = दियर.

९४. गौ शब्दना औनो आइ थाय छे.

गौः = गाई = गाय.

९५. नौ शब्दमां औनो आव थाय छे

नौः = नावा = नाव.

९६. त्रयोदशन् इत्यादि संख्या शब्दोमां आदि स्वरनो पर अने सस्वर-व्यंजन सहित ए थाय.

त्रयोदश = तेरह = तेर. त्रयोविंशतिः = तेवीसा = तेवीस.
त्रयस्त्रिंशत् = तेत्तीसा = तेतीस.

९७. कदली शब्दमां आदिस्वरनो पर अने सस्वरव्यंजनसहित ए थाय.

कदली = केली = केळ. कदलं = केलं = केळुं.

९८. कर्णिकार शब्दमां इनो सस्वरव्यंजनसहित ए थाय.

कर्णिकारः = कण्णेरो = कणेर. (कुलझाड).

९९. पूतर, बदर, पूगफल ए शब्दोमां आदि सस्वरनो पर सस्वर व्यंजन-सहित ओ थाय.

सं०	पूतरः	बदरं	पूगफलं	पूगफलं.
प्रा०	पोरो	बोर	पोप्फलं	पोप्फलं.
गु०	[illegible]	[illegible]	[illegible]	फोफल.

[illegible] चतुर्दश ए संस्कृत शब्दोमां आदि[illegible] [illegible] थाय.

सं०	[illegible]	[illegible]	[illegible]	चतुर्थी	मयूर.	चतुर्दश
प्रा०	लोण	चोगुण	चोथो	चोथी	मोर	चउद्दस
गु०	लुण.	चोगणुं	चोथो	चोथ.	मोर	चउद

१०१. स्वरपासे असंयुक्त अनादि ड आवे तो तेनो ल थाय.

तडागः = तलाओ = तळाव. गुडः = गुलो = गोळ.

१०२. प्रत्यादि शब्दोमां त नो ड थाय छे.

सं० प्रतिपदा पताका बिभीतकः हरीतकी

प्रा० पडिवया पडाया बहेडओ हरडई पडइ.

गु० પડવે પડાઈ બેહેડે હરડે પડે.

१०३. सप्तति शब्दना त नो र थाय छे.

सप्ततिः = सत्तरी = સિત્તેર.

१०४. अतसी अने सातवाहन शब्दमां तनो ल थाय छे.

अतसी = अलसी = અળશી.

सातवाहनः = सालवाहणो = સાળવાહન.

१०५. वितस्ति अने वसति शब्दमां त नो ह थाय छे.

वितस्तिः = विहत्थी = વેહેંત. वसतिः = वसही = વસહી (પાર)

१०६. शिथिल शब्दना थ नो ढ थाय छे.

शिथिलं = सढिलं = ઢીલું.

१०७. संख्यावाचक शब्दमां द नो र थाय छे.

द्वादश = बारह = બાર. त्रयोदश = तेरह = તેર.

१०८. दोहद शब्दना द नो ल थाय छे.

दोहदः = दोहलो = દોહલો (ગર્ભિણીનો મનોરથ).

१०९. औषध शब्दना ध नो ढ थाय छे.

औषधं = ओसढं = ઓસડ.

११०. निम्ब शब्दना न नो ल थाय छे.

निम्बकः = लिंबडो = લિંબડો.

१११. केटला एक शब्दोमां प नो फ थाय छे.

सं० पाटयति पनसः परुषं पाशः परशुः

प्रा० फाडइ फणसो फरुसं फासो फरसो.

गु० ફાડે ફણસ ફરસું ફાંસો ફરશી.

११२. प्रभूत शब्दमां प नो ब थाय छे.

प्रभूतं = बहुत्तं = બહુત.

११३. पापर्द्धि शब्दना बीजा पकारनो र थाय छे.
पापर्द्धिः= पारद्धी = પારધી.

११४. युष्मद् शब्दना य नो त थाय.
युष्मादृशः = तुम्हारिसो = તમારસો

११५. हरिद्रादि शब्दोमा असंयुक्त र नो ल थाय छे·
हरिद्रा = हलद्दा = હળદ.

११६. यष्टि शब्दमा यनो ल थाय छे.
यष्टिः= लठ्ठि = લાઠી.

११७. स्वप्न शब्दना व नो म थाय छे·
स्वप्नः= सिमिणो = સમણું.

११८. भाजन शब्द अने राजकुल शब्दना सस्वर जनो लोप थाय छे.
भाजनं = भाणं = ભાણું. राजकुलं = राउलं = રાવળ.

११९. उदुम्बरक शब्दनो दु लोपाय छे.
उदुम्बरकः= उम्बरडो =ઉમરડો.

१२०. चत्वर शब्दमा त्वनो च थाय छे.
चत्वरं = चच्चरं = ચાચર.

१२१. स्त्रीलिंगे आकारांत नाम कांहि ईकारांत थाय छे.
रक्ता = रत्ती = રાતી.
धवला = धोली = ધોળી.
लंबा = लंबी = લાંબી.
वक्रा = वंकी = વાંકી.
सारा· = सारी = સારી.

१२२. संस्कृतमा व्यंजनांत शब्द होय छे तेनो प्राकृतमा छेलो व्यंजन [illegible]
षट् = छ = છ.
जगत् = जग = જગ.
मनस् = मन = મન.
शिरस्= सिर = સિર.

हेमचंद्र कविकृत प्राकृत भाषानुं व्याकरण छे तेमांथी आ उपर लखेला उत्सर्ग कहाड्या छे ते वांचता संस्कृतना अपभ्रंश आ रीतिए थाय छे ते जणाय छे.

अक. (अ,म्) प. १. कुटिलायां गतौ. વાંકું ચાલવું. **अकति** વાંકુ ચાલેછે. णौ– **अकयति** વાંકું ચલાવેછે.

अक् (इ) आ. १. लक्षणे. ચિન્હ—એંધાણ કરવું. **अंकते** वृषं नरः નર બળદને આંકે છે. **अंकत** = **अंकद** = આંકે. **अंका** = आंको = આંક. **अंककः** = **अंकडो** = આંકડો. **अंकितः** = **अंकियो** = આંકેયો. **अंकनी** = **अंकणी** = આંકણી. अंकुरः (કુંકું).

अंक, (उ) १०. पदे लक्षणे च १ ડગ ભરવું. २ ચિન્હ કરવું. **अंकयति** – તે ડગ ભરે છે. **इ०** **अंकः** = आंको = આંક.

अक्ष्, (ऊ) प. १. व्याप्तौ संघाते च. १ વ્યાપવું, પથરાવું. २ એકઠું થવું. अक्षति अक्ष्णोति विभुः (વિભુ વ્યાપે છે. **अक्षः**– (१ બેહેડાનું ઝાડ. २ પાસો) **अक्षम्** (ઇન્દ્રિય) अक्षीवम् (સાગુદ્રલવણ). **अक्षरम्** (१ વર્ણ. २ મોક્ષ. ३ આકાશ. ४ બ્રહ્મ).

अग (अ,म्) प. १. कुटिलायां गतौ. વાંકુ ચાલવું. **अगति** વાંકુ ચાલેછે. णौ– अगयति વાંકુ ચલાવે છે. **अगः** (સાપ) **अग्रम्** (ટોચ) **अगस्तिः** (ऋषि) **अगरु** (અગરચંદન).

अग् (इ) प. १. गत्यर्थः જવું. **अंगति** गृहं **नरः** નર ઘેર જાયછે. **अंगारः** = **अंगारो**. **अंगारकः** (મંગળવાર). अंगम् = **अंग** (અવયવ) १ **अंगिरः**. [illegible] २ **अंगुलिः**. ३ अंगुली (આંગળી) १ **अंगनम्**. २ अंगणम् (આંગણું) **अग्निः** = अग्नि = આગ્ય. [ला. इग्निस्]

[illegible] १. **नीरोगत्वे,** રોગરહિત કરવું. નીરોગી કરવું. **अगयति** रोगिणं [illegible] રોગ રહિત કરેછે. **अगदः** ઔષધ. **अगदंकारः** (વૈદ્ય).

[illegible] १०. **पदे लक्षणे च.** १ ડગ ભરવું. २ ચિન્હ કરવું. **अंगयति**–તે ડગ [illegible] છે, इ०. **अंगम्**=અંગ.

अघ् (ङ) आ. १. गत्याक्षेपे. गतेराक्षेपो निंदा, वेग आरंभ उपलंभो वा. १ निंदा चालवुं. २ वेगे चालवुं. ३ चालवानो आरंभ करवो. ४ चालनो अनुभव करवो. अंघते. निंदा चाले छे, इ०.

अच, (उ) उ. १. गतौ याचने च. १ जवुं. २ जाचवुं. अचति–ते. जाय छे, इ०.

अच्, (ङ) उ १. गतौ याचने च. १ जवुं. २ जाचवुं. अंचति–ते. जाय छे, इ०.

अंच्, (उ) उ. १. गतौ याचने च. १ जवुं. २ जाचवुं. अंचति–ते ग्रामं नरः. नर गाम जाय छे, इ०.

अंच्, (ङ) प. १. गतिपूजनयोः १ जवुं. २ पूजवुं. अंचति. जाय छे, इ०. प्राची (पूर्वदिशा), अवाची (दक्षिणदिशा), प्रतीची (पश्चिमदिशा), उदीची (उत्तरदिशा). १ पर्यंकः, ल्वें २ पल्यंक=पलंगो=पलंग.

अंच्, (ठ) उ १० विशेषणे. विशेषणमतिशयः गुण वर्णना, अर्थ [illegible] करवो. अंचयति–ते: अर्थं व्यक्तः [illegible]

अज्, (अ) प. १. गतिक्षेपणयोः १ [illegible]

समाजः पशुनिनां [illegible] [illegible]

(पशुसमूह): अजः [illegible] ; अजा, [illegible] अविकः [illegible]

(ऑगळुं). १ व्यजः, २ व्यजनम् ([illegible]).

अञ्, (ह) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ बोलवुं. २ दीपवुं. अंजयति–ते. बोले छे. इ०; व्यंजयति–ते; व्यंजनम् (व्यंजनअक्षर) व्यंजना, व्यंजकः, व्यंग्य.

अंज्, (ऊ) प. ७. व्यक्तिम्रक्षणकान्तिगतिषु. व्यक्तिः प्रकटता. म्रक्षणं [illegible] २ घृतादिक सिंचवुं, चोपडवुं; ३ [illegible]; [illegible] छे. इ०. अञ्जनम्, नेत्ररोग [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ज्ञाति.

([illegible])

अट्, (अ) प. १. गतौ. १, जवुं. २. फरवुं. [illegible] इ०. (भ्रमण) देशाटनम्, पर्यटनम्, १ अटविः २ अटवी (अरण्य) १. २ अटनी (धनुष्यनो छेडो) १ घाटिः २ घाटी = घाटि = घाट [illegible] आटि = आडि (जळनो एक पंखी).

[redacted]. १. अतिक्रमहिंसनयोः. अतिक्रम उल्लंघनम्. १ ओळंगवुं, २ हणवुं. अटते ... इ०. अट्टः, २ अट्टालः ३ अट्टालकः (बुरज)
...

अट्, ... अनादरे. अनादर करवो. अट्टति-ते, अनादरे छे.
१ ...).

अठ्, (इ) आ. १. गतौ. जवुं. अंठते. जायछे. अंठः (गमन).

अड. (अ) प. १. उद्यमने. उद्योग करवो. अडति नरो धनाय-नर धन माटे उद्योग करेछे. अडति = अडइ = अडे (लागु रहेवु). १ व्याडः, लसो. २ व्यालः (१ सर्प, २ हिंस्रपशु).

अड्ड. (अ) प. १. अभियोगे. १ आड करवी, सामुं थवुं. अडवुं. २ अद्भुत प्रश्न पूछवु. ३ अर्ज करवी. अड्डति. सामुं करेछे. इ०. अड्डः= आडो. अडनम् (आड).

अण्, (अ) प. १. शब्दे, शब्द करवो. अणति, शब्द करे छे. १ अणिः २ अणी (१ खूणो, २ भीली) अणुः (सूक्ष्म) अंडम् = आंड = इंडुं.

अण्, (अ) आ. ४. प्राणने. प्राणनं जीवनम्.—जीववु. अण्यते. जीवेछे प्राणः, प्राणी, प्राणनम् (जीवन).

अत्, (अ) प. १. सातत्यगमने, सातत्येन गमनं, नित्यगतिः निरंतर जवं. अतति विश्वमीश्वरः, ईश्वर विश्वने निरंतर पामेछे. आत्मा (न+... २ परमेश्वर) पदातिः (पाळो.) अतिथिः (प्राहुणो) अवर्मा = अ...

अथ्, (इ) प. १. बंधने. बांधवु. अंतति चोरं राजा. राजा चोरने... अंतः, अंतकः (१ बांधनार, २ ...)

अद्. (इ) प. १. बंधने. बांधवुं. अदति ... अंदुः ... (हाथीने पगे बांधवाना सांकळ.)

अद. (अ) प. २ भक्षणे. भक्षण करवु. खावुं. अत्ति, खायछे. ... इ०. इट आत्तिः (अ(प) अद्मम = अन्न (निर्भ०...

अन्ध ऊ. १० दृष्ट्युपघाते. नेत्रनाश करवां. अंधयति-ते, नेत्र ... अंधः= धा = धम् = आंधळो-ळी-ळुं. अंधकारं = अंधारुं. अंधुः (कूवो).

अन, (अ) प. २ प्राणने; प्राणनं, जीवनम्, जीववुं. अनिति, प्राणिति. जीवेछे.

मापा मापी, अन्यः [ला० आल्यस्] अजम, अना (म [illegible]) अनिलः (वायु).

अन्, (अ) आ [illegible] प्राणने जीववुं. **अन्यते केशेन** भिक्षुः भिक्षुः [illegible]

अम्, (इ) आ. १. [illegible] **अंबा** [illegible]

अंबा (१ पार्वती. [illegible]

त्र्यंबकः (शिव)

अंबर, प० १०, संभरणे. [illegible] धारण करवुं. **अंबरयति** प्रिया प्रिया प्रिय प्रियानुं [illegible]

अभ्, (इ) आ. १ [illegible] शब्द करवो. **अंभते** शब्द करे छे. **अंभः** (सुजल).

अभ्, (अ) प. १ गतौ. जवुं. **अभति** जायछे. **अभ्रम्** = आभ ([illegible]

अभ्रकम् (अभ्रक). अभ्रिः (होडी चलावती पाणी कापवानी [illegible] होडानी आवली).

अम, (अ) [illegible] जवुं. २ शब्द करव, ३ [illegible] नावुं). **अंतः** आम= अंबो [illegible] अम्त्रम् (वासण). अंशः, अंस ([illegible]), अंगम् (शरीर). अंबरन [illegible]

अम्, (अ) उ. १०. [illegible] [illegible] छे. १ **आमः** २ [illegible]

अय, (अ) आ. १ गतौ [illegible] २ पलायनम् (गमन) [illegible] होडुं), सहायः (सिव [illegible]

अरर, (अ) प. [illegible]

[illegible]

अर्च्, (अ) क. १० पूजायाम्. पूजवुं. अर्चयति–ते पूजे छे. अर्चति, अर्चा अर्चनम्, **अर्चितः**= अर्चित [illegible] अर्चेलो.

अर्ज्, (अ) प. १. अर्जने. अर्जन करवुं. [illegible] अर्जति धनम् [illegible] छे. १ अर्जनम्, २ उपार्जनम् ([illegible]), अर्जुनः [illegible] [illegible] (पुत्र). [illegible] (सरल).

अर्ज्, (अ) उ. १०. प्रतियत्ने अर्जने च. प्रतियत्नः संस्कारः. [illegible] [illegible] अर्जयति–ते [illegible] छे. अर्जयति–ते द्रव्यम् [illegible] **अर्जनम्,** उपार्जनम्, अर्जितम्.

अर्थ, आ. १०. उपयाच्ञायाम्. मागवुं, याचवुं. अर्थयते, अर्थापयति [illegible] छे. अर्थः (१ धन, २ पदार्थ, ३ [illegible]). १ अर्थना, २ प्रार्थना (याचना).

अर्द्, (अ) प. १ पीडागतियाचनेषु. १ पीडवुं, २ जवुं. ३ मागवुं. अर्दति साधुं दुष्टः दुष्ट साधुने पीडे छे. अर्दति तीर्थं मुनिः मुनि तीर्थे जाय छे. [illegible] अर्दति [illegible] [illegible] नथी [illegible].

[illegible]

अर्व्, (अ) प. १. गतौ. जवुं. अर्वति जाय छे. अर्वः [illegible]

अर्व्, (अ) प. १. हिंसायाम्. हणवुं. अर्वति हणे छे.

अर्ह्, (अ) प. १ [illegible] १ योग्य थवुं, २ पूजा करवी. अर्हति पूजां साधुः [illegible] अर्हति देवं विप्रः विप्र देवने पूजे छे. अर्हः [illegible] पूजार्हः (पूजाने योग्य), अर्हन् (तीर्थंकर).
१ अर्ह [illegible]

अर्ह्, [illegible] अर्हयति–ते. [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]-दीपवुं, २ पूर्ण [illegible] [illegible] अलति कर्म फलेन [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] पूर्ण पडे छे. [illegible] [illegible]

[illegible]अलम् ([illegible] पूर्णता, निषेध) [illegible] ([illegible]), अलङ्कः [illegible] (कुबेरपुरी) [illegible] (प्रसाद), [illegible] (मिथ्या), [illegible] [illegible]), [illegible] (अपराध), [illegible] (ધાન્ય), [illegible] ([illegible] આભૂષણ, આભ)· १ आलि, २ आली (મર્યાદા), अलिः (ભમરો), अलंकृत (भूषित), अलानम् (हाथीनुं बांधवानुं).

अव्, (अ) प० १. रक्षण गति कान्ति प्रीति तृप्त्यवगम प्रवेश श्रवण स्वाम्यर्थ याचन क्रियेच्छा दीप्त्यवाप्त्यालिंगन हिंसा दान भाग वृद्धिषु· कान्तिः शोभा. दीप्तिस्तेजः. तृप्तिरिच्छानाशः. स्वाम्यर्थं स्वामित्वम्. हिंसा हननम्. आदानं ग्रहणम्. १ रक्षण करवुं, पाळवुं. २ જવું. ३ શોભવું. ४ प्रीति करवी. ५ तृप्त करवुं. ६ જાણવું. ७ પેસવું. ८ સુણવું. ९ धणी थवुं. १० માગવું. ११ કરવું. १२ इच्छवुं. १३ ઝગઝગવું. १४ पामवुं. १५ આલિંગન કરવું. १६ હણવું. १७ [illegible] लेवुं. १८ भाग करवा. १९ वधवुं. अवति [illegible] इ०. १ अवनि, २ अवनी (पृथ्वी). अवटः (ખાડો), अविः (१ [illegible], २ घेटुं, ३ सूर्य), अवनम् (रक्षण), उमा (१ पार्वती, २ [illegible]), अविषः (समुद्र), ओम् (प्रणव), अवरः (१ होठ, २ नीचेनो होठ).

अवधीर् (अ) उ. १०. [illegible]. अपमान तिरस्कार करवो. अवधीरयति–ते अपमान करे छे. अवधीरणा (अपमान), अवधीरितः (अवज्ञात).

अश्, (क) आ [illegible]

[illegible] करवुं. [illegible]

सुखम् [illegible]

[illegible]

[illegible] वि. समाप्तता [illegible]. [illegible]

[illegible] [illegible]. अंशः (भाग [illegible]

अष्. (आ) उ. [illegible] दीप्त्यादानेषु.
अषति ते [illegible]

अस. (आ) [illegible] दीप्त्यादानेषु. १ [illegible]
[illegible] उपासवि-ते उपासेछे. १ उपासनम्, २ उपासना,
[illegible] उपासितम् उपासिभी [illegible] उपास्य आस्तिकः

अस. [illegible] मूः सत्ता. होवुं, थवुं. आ[illegible]
[illegible] मन, सती, सम्भवः आ[illegible]

[illegible] अस्यावि वार्ं द्वारः थये शरत [illegible]
निरस्त (१ क्षिप, २ निषिद्ध), निरासः

असु. प. ११. उपतापे. दोष [illegible] गुणवंत गुणवंतने [illegible]
अस. (ऊ) उ. ११. उपतापे. [illegible] देवा. असूयति [illegible]
(गुणमां दोषारोप).

अस, उ. १० समाघाते. समाघातो विभजनम्, विभाग [illegible]
व्हेंचवा [illegible] विभाग करेछे. १ अंसः, २ अंसः (विभाग)
(२ विभाग क. [illegible]).

अह, (अ) प. प. (वै०) व्याप्तौ. व्यापवुं. अह्नोति [illegible] अहः (न [illegible]
दिवस).

अह, (ह) आ. १. गतौ. जवुं अंहते [illegible] (मर्ष), अंह्रिः
(चरण), अंहः (स + पाप).

[illegible] (इ) उ. १० भाषार्थे भासार्थे न. [illegible]
[illegible] इ०. अंहतिः (दीप्ति).

[illegible] (इ) प. १ आयामे. दीर्घ [illegible] चरवा [illegible]
[illegible] बांधवुं करेछे.

आंदोल, उ. १०. आंदोलने. હિંચોળવું, હિંચકા નાખવા. **आंदोलयति-ते** હિંચોળે છે. **आंदोलनम्** (હિંચોળવું).

आप्, (ल) प. ५. व्याप्तौ. વ્યાપવું, પ્રસરવું. **आप्नोति विश्वं विष्णुः** વિષ્ણુ વિશ્વને વ્યાપે છે. **प्राप्नोति** = **पावइ** = પાવે-પામે. **व्याप्नोति** – વ્યાપઇ = વ્યાપે. **समाप्नोति** = **संमावइ** = સમાવે. **आप्तः** (યથાર્થ વક્તા), **व्याप्तः**= વ્યાપેલો. **प्राप्तः**, **प्राप्तिः**, **व्याप्तिः**, **आपः** (ए + अच्) **व्यापकः**, **प्रापकः**, **अभिव्यापकः**, **व्याप्यम्** (વ્યાપવાયોગ્ય).

आप्, (ल) उ. १०. लंभने. लंभनं प्राप्तिः પામવું. **आपयति-ते**, **आपति-ते** પામે છે.

आप्, (... [illegible] ...) [illegible] પામવું. **आपयति-ते**, **आप्नते**. પામે છે ... [illegible] ... **प्राप्तिः प्राप्तितम्**=પામિઅં =પામ્યું.

आस्, (अ) आ. २. उपवेशने બેસવું **आस्ते गृहे** ઘરમાં બેસે છે. **उपास्ते** ઉપાસે છે. **आसनम्**, **उपासनम्**, **उपासना**. **उपासितो गुरुः शिष्येण** શિષ્યે ગુરુ ઉપાસ્યો. **आसीनः** (બેસનાર) **उदासीनः** (તટસ્થ).

इ, प. २. गतौ. જવું. [illegible] **उदयः** (ઉદ્ગમ).

इ, (क) प. २ स्मरणे. [illegible] **अध्येति** "**मातुर्बालो** બાળક [illegible] સંભારે છે.

... [illegible] आ. २. अध्ययने [illegible] (अधिपूर्वः) **अधीते वेदं** [illegible] વેદને ભણે [illegible] **अध्ययनम्** (ભણવું), [illegible] + अच् [illegible] **यः** (ભણાવનાર), **उपा-** [illegible]

इंग. १. गत्यर्थः जवुं. इंगति जायछे. इंगनम् (गमन), १ इंगः, इंगितः (मन), इंगुदी (हिंगोरी), ज्योतिरिंगणः (आगिया).

इट्. (अ) प. १ गतौ जवुं. एटति. जायछे.

इद्. (इ) प. १. परमैश्वर्ये. परमैश्वर्य परमेशानक्रिया. धणी थवुं इन्दति धणी थायछे. इंदुः (चंद्र), इंद्रः (इंद्र), (ईश्वर), इंदीवरम् (कालुं कमल).

इंध्. (त्रि,ई) आ. ७. दीप्तौ प्रकाशित थवुं. इंधे वन्हिरिंधनेन लाकडे प्रकाशित थायछे. समिंधे. इंधनम् = इंधणं = इंधणुं (ध +), २ एधः (अस् + सुकायलां लाकडां), १ इद्धः, २ समिद्धः (दीप्त)

इर्. (अ,ञ्) ट. ११. ईर्ष्यायाम्. इरिष्या करवी. ईर्यति-ते इरष्या करेछे.

इरज्, प. ११. ईर्ष्यायाम. इरष्या करवी. इरज्यति

इरस्, प. ११. ईर्ष्यायाम

इल्, (अ) प. ६. ...

इलति, प्रेरेछे, इ० ...

इल. (अ) उ. १०. प्रेरणे. प्रेरवुं. एलयति-ते प्रेरेछे

इला. प. ११. विलासे. रमवुं, खेलवुं. इलायति खेलेछे.

इन्व्, (इ) प. १. व्याप्तौ प्रीणने च. १ व्यापवुं, २ तृप्त थवुं. इन्वति विश्वानीन ... विश्वने व्यापेछे इ०. इन्विका (मृगशीर्ष नक्षत्रनेमाग).

इष्. (अ) प. ४. गतौ. जवुं. इष्यति जायछे. इष्टः, अन्वेषणम्, अन्वेषण (खोळवुं). ... (जेवुं), इषुः (बाण), ... इष्टा (इच्छित), ...

इष. (अ) प. ६. इच्छायाम्. इच्छवुं. इच्छति हरिमान्ति नितः विप्र हरिनाडिवां इच्छेछे. इष्टः (इच्छेल), इच्छुः (इच्छनार), इष्टः (इच्छित), १ इष्टि, १ इ (वांछा) इच्छा (मेलडी), इष्टका (इंट), मेष्यः (... करनार), एषणी (वाणी) ...पाणम् (इच्छा), इषिका (राणी, सूप) इट् (वांछा).

इष. (अ) प. ९. आभीक्ष्ण्ये. आभीक्ष्ण्यं पौनःपुन्यं पुनरावृत्तिः. १ फरीफरी ... करवुं २ अतिशय करवुं. इष्णाति ...

इषुध. प. ११. शरधारणे. બાણ—તીર ધારણ કરવો. इषुध्यति બાણ ધારણ કરેછે. इषुधिः (ધનુષ).

ई, प. २. गतौ. જવું. अयति જાયછે.

ई, प. २. गतिव्याप्तिप्रजनकान्त्यसनखादनेषु. प्रजनो गर्भग्रहणम्, असनं क्षेपणम्. १ જવું, २ વ્યાપવું, ३ ગર્ભધરવો, ४ દમકવું, ५ ફેંકવું, ६ ખાવું. एति જાયછે ઇ૦.

ई, (ङ्) आ. ४. જવું. ईयते જાયછે. प्रत्ययः

ईक्ष्, (अ) आ. १ दर्शने. જોવું. ईक्षते. समीक्षते. अपेक्षते. वीक्षते. प्रतीक्षते જુવેછે. निरीक्षते — निरीक्षस्व = निरखो = निरखे. प्रेक्षते = पेख [illegible]. परीक्षते = परिक्खइ = परखे. ईक्षणम् (१ नेत्र, २ दर्शन) प्रेक्षणम्, निरीक्षणम् [illegible] परखो. प्रेक्षा (बुद्धि), उत्प्रेक्षणम्, उत्प्रेक्षा, [illegible]

ईख्, (अ) प. १. ग[illegible]

ईङ्ख्, (अ) आ. १. गतिकुत्सायाम्, [illegible] इ०

ईड्, (अ) आ. २ स्तुतौ. સ્તવવું સ્તુ[illegible] સ્તવેછે. ईडितः ईडा (१ स्तुति, [illegible]

ईड्, (अ) क. १०. स्तुतौ. ईडयति [illegible]

[illegible]

ईर्, (अ) आ. २. गतौ कंपने च [illegible] ગમ[illegible] समीरणः [illegible]

ईर्, (अ [illegible]

[illegible]

ईर्ष्य [illegible] ईर्ष्या [illegible]

ईश्वरी ... स्वामीपणुं करवुं, स्थिरपणुं करवुं.
... ईशिता (ऋ +
स्वामी), ईशान ... ईश ... थी छे).
ईष्, (उ) प. १. उंछे. उंछा ...
... ईषा = हल ...

ईष्, ... आ. १. गतिहिंसादर्शन...
... मनीषा (बुद्धि), ...
... जोडो, ... जातिनुं ...
... आ. १. चेष्टायाम्. २ ...
... ईहा, २ समीहा (इच्छा).

उ, (ङ) आ. १. शब्दे. शब्द करवो. अवते. अवत, आवत ...
उक्ष्, (अ) प. १. सेचने. सिंचवुं. उक्षति सिंचे छे. उक्षितम्.
(अन ...). ... प्रोक्षणम् ...
... प. १. ...
...
... प. १. ...
... प. १. ... उखति ...
... प. ४. समवाये. समवायः ...
... करे छे. ओकः (घर), उचितम्, अनुचितम्.
उच्छ्, (ई) प. १. विवासे. विवासोऽतिक्रमः समाप्तिश्च. १ अतिक्रमवुं.
२ समाप्तकरवुं, पारपाडवुं. उच्छति, व्युच्छति अतिक्रमे छे इ०.
उञ्छ्, (इ) प. १. उंछे. उंछः उञ्छः कणशआदानमिति यावत्. वीणवुं ...
उंछति धान्यं तापसः तापस दाणा वीणे छे. उंछः (कण वीणवा).
उच्छ्, (ई) प. ६. विवासे. १ अतिक्रमवुं, ओळंगवुं, २ समाप्त करवुं. पारकरवुं.
... व्युच्छति अतिक्रमे छे इ०. व्युष्टः, व्युष्टा (नाडी), व्युष्टम् (प्रातः).
उञ्छ्, (इ) प. ६. उंछे. वीणवुं. उंछति कणान् तापसः तापस कण वीणे छे.
उंछः (कणवीणवा)

उज्झ्, (अ) प. ६. उत्सर्गे. उत्सर्गस्त्यागः. तजवुं. **उज्झति कंचुकीं सर्पः** साप કાંચળીને તજે છે. उज्झितम् (तजेलुं), **उज्झः** (नद),

उठ्, (अ) प. १. उपघाते. પાસટવું, પછાડવું, ફોડવું. **ओठति घटं दासी** દાસી ઘડાને ફોડેછે.

उड्, (अ) प. १. (सौ०) संघाते. એકઠું કરવું. ओडति. उडुपम् = ઉડુપમ = ઉડ્ડું. (નાહનું નાવ).

उंद्, (ई) प. ७ क्लेदने. ભીનું કરવું, પખાળવું. उनत्ति गात्रं जलेन मुनिः મુનિ જળવડે ગાત્ર પખાળે છે. ओदनः (ભાત), उदकम् (જળ), समुद्रः, उदारः, १ उंदुरः, २ उंदरः= ઉંદર. उंबरः= ઉંબરો. उत्सः (ઝરો), १ उदुंबरः, २ उदुंबरकः= ઉંબરડો.

उध्रस्, (अ) प. ९. उंछे. વીણવું. उध्रस्नाति कणान् भिक्षुः ભિક્ષુ કણને વીણે છે.

उध्रस्, (अ) उ. १०. उंछे. વીણવું. उध्रासयति–ते कणान् भिक्षुः ભિક્ષુ કણ વીણેછે.

उब्ज्, (अ) आर्जवे. વિનય—આર્જવ કરવો. उब्जति कुब्जा कृष्णं કૃબ્જા કૃષ્ણને આર્જવ કરે છે. न्युब्जः (ખૂંધો).

उभ्, (अ) प. ६. पूरणे. પૂર્ણ કરવું, પૂરવું. उभति धनेनार्थिनं राजा રાજા ધનવડે જાચકોને પૂરે છે. उभौ (બે), उभयम्-(બેઉ).

उंभ्, (अ) प. ६. पूरणे. પૂર્ણ કરવું. उंभति પૂરેછે.

उरस्, प. ११. बलार्थः બળ કરવું. उरस्यति बली બળવાન બળ કરેછે. उरः (સ + હૃદય).

ऊर्द्, (अ) आ. १. माने क्रीडायामास्वादने च. १ તોળવું, ૨ રમવું, ૩ ચાખવું. ऊर्दते स्वर्णं स्वर्णकारः સોની સોનાને તોળેછે. १ ऊर्दः, २ ऊर्दी (વિમાન), ऊर्ध्वम् = ઉંચું = ઊભું.

ऊर्व्, (ई) प. १. हिंसायां હણવું. ऊर्वति चोरं भटः શૂરો ચોરને હણેછે. ऊर्वारुः (કડવી ચીભડી), एर्वारुः (મીઠી ચીભડી), ऊर्णः (મેષ), उर्वरा (સર્વધાન્યોત્પત્તિવાળી ભૂમિ).

उख्, (**ष**) प. १. (सौ०) **दाहे** બાળવું. **ओलति तृणं** તૃણને બાળે છે. **उल्का** (મસાલ, તેજપુંજ).

उलड, (इ) उ. १०. **उत्क्षेपे.** ઊંચે ફેંકવું, ઓળંડવું. **उलंडयति–ते.** **उलंडति** ઊંચે ફેંકે છે.

उष. (अ) प. १. **दाहे.** બાળવું. ઉનું કરવું, ગર્મ કરવું. **ओषति जलं सूर्य** સૂર્ય જળને ગર્મ કરેછે. **उष्णम्** = **उग्णं** = ઊંનું. **उखा** (હંડી), **ओष्ठम्** હોઠ. **उष्ट्रः**= ઉંટ. **ओजः** (स् + બલ), **उषः** (स् + પ્રભાત), १ ... २ **उष्णकः** (શીઘ્રકારી), **उष्णीषम्** (પાઘડી), १ **ओषधिः**, २ **ओषधिः** ... **धम्** = ઓસડ.

उषस्, प. ११. **प्रभातीभावे** વહાણું. વાવું. પ્રભાત થવું. **उपस्यति.** વહાણું વાય છે. **उषः** (स् + પ્રભાત).

उह. (इर्) प. १. **अर्दने.** પીડા કરવી, નડવું. **ओहति, अपोहति** નડેછે.

ऊह्, (अ) प. १. **उपघाते.** પછાડવું, ફેંકવું. **ऊहति** પછાડેછે.

ऊन्, उ. १०. **परिहाणे.** ઓછું કરવું, **ऊनयति–ते घृतं भोक्ता** ભોક્તા ઘીને ઓછું કરેછે. **ऊनम्** = **उणं** = ઓછું. **न्यूनम्. ऊनितम्** (ઓછું કરેલું).

ऊय. (ई) आ. १. **तंतुसंताने.** વણવું. **ऊयते वस्त्रं वानकारः** વણકર વસ્ત્રને વણેછે. **ऊतम्** (વણ્યું), **प्रोतम्** = પ્રોયું. १ **ऊतिः**, २ **व्यूतिः** (વણવું).

ऊर्ज, (अ) उ. १०. **बलप्राणनयोः. प्राणनं जीवनम्.** १ બલકરવું, २ જીવવું. **ऊर्जयति–ते धार्मिकः** ધાર્મિક બલ કરેછે. **ऊर्ज्** (બલવાન).

ऊर्णु, (ञ्) उ. २. **आच्छादने.** ઓછાડવું, ઓઢવું, ઢાંકવું. **ऊर्णोति, ऊर्णुते गगनं मेघः** મેઘ ગગનને ઓઢે છે. **ऊर्णा, उरुः, ऊर्णायुः** (ઓઢે).

ऊष्, (अ) प. १. **रुजायाम्.** પીડવું, નડવું. **ऊषति रोगो देहं.** રોગ દેહને નડેછે. **ऊषा** (ખારીમાટી), **ऊषं** ... (મધ્યુ), **न्यूनः** ... (ફિકટ), **ऊष्मा** ... **ऊष्म** ...

ऊह. (अ) आ. १. **वितर्के. वितर्कः उत्प्रेक्षा.** તર્ક કરવો. **ऊहते शास्त्रे बुधः** બુધ શાસ્ત્રમાં તર્ક કરેછે. **समूहते. समूहः** (સમુદાય), **ऊहः** (તર્ક), **व्यूहः** (...).

ऋ प. १. गतिप्रापणयोः. १ જવું, ૨ પોચાડવું. પમાડવું. ऋच्छति જાયછે. इ०. णी- अर्पयति = अर्पद = આપે. ऋणम् કરજ. ऋतम् (સાચું). अर्यः (१ સ્વામી, २ વૈશ્ય), आर्यः (સજ્જન), आराः = આરિ. उरणः (ઘેટો).

ऋ. प. ३. गतौ. જવું. इयर्ति. જાયછે. अरिः (शत्रु), ऋतम्, ऋणम्, अर्भः (છોકરો); अरण्यम् (વન), अरणिः, अरत्निः (કોણી કનિષ્ઠાવાળી મુઠ્ઠી હાય). ऊर्मिः (તરંગ), ऋतुः (વસંતાદિ, સ્ત્રીરજ), उरः (सु + હૃદય).

ऋ. प. ५. हिंसायाम्. હણવું. ऋणोति હણેછે.

ऋक्षि. प. ५. हिंसायाम्. હણવું. ऋक्षिणोति હણેછે. बोपदेवस्य हेमचंद्रस्य च मते ऋक्ष्णोति. ऋक्षः = રિછ્છ = રીંછ.

ऋच्, (अ) प. ६. स्तुतौ. સ્તુતિ–વખાણ કરવું. ऋचति हरिं बुधः બુધ હરીને સ્તવેછે. ऋक्, ऋचा (વેદમંત્ર).

ऋछ्, (अ) प. ६. गतींद्रियमलयमूर्तिभावेषु. इंद्रियाणां मलयोमोहः. १ જવું, २ મોહ પામવું, ३ મૂર્તિ હોવી, કઠીણ થવું. ऋच्छति ग्रामं पांथ. પાંથ ગામને જાયછે. ऋच्छति वृद्धः વૃદ્ધ મોહ પામેછે. ऋच्छति शीतेन घृतं શીતવડે ઘી કઠી જાયછે.

ऋज्, (अ) आ. १. गतिस्थानार्जनोपार्जनेषु. अर्जनं प्राणनम्. १ જવું, २ સ્થિર થવું, રહેવું. ३ જીવવું. ४ કમાવું ઉપાર્જન કરવું. अर्जते જાય છે. इ०. अर्जनम्, उपार्जनम्, अर्जितः, उपार्जितः, अर्गः (સ્થાન), शोभनः अर्कः ऋजीकम् (१ વજ્ર २ પક્ષ), ऋजीकः (વિષ્ટા).

ऋञ्, (इ) आ. १. भर्जने. भर्जनं अंबुं विना तंदुलादेः संतापविशेषः. શેકવું, ભુંજવું. ऋंजते चणकान् कांदविकः કંદોઈ ચણાને સેકેછે.

ऋण्, (उं) त. ८ गतौ. જવું. ऋणोति अर्णोति. ऋणुते, अर्णुते જાયછે. ऋतः, ऋणम्, ऋक्तिः (अति).

ऋत. प. २ (सौ०) घृणुप्सायां कृपायां च. १ નિંદા કરવી. २ કૃપા કરવી. ऋतीयते. નિંદા કરેછે. इ०.

ऋध्, (उ) प. ४. वृद्धौ. વધવું. ऋध्यति धर्मेण विप्रः વિપ્ર ધર્મ વડે વધે છે. समृध्यति धनेन धनी ધનવાન ધનવો સમૃદ્ધ થાય છે. ऋद्धः–द्धा–द्धं. समृद्धः–द्धा–द्धं. ऋद्धिः, समृद्धिः, अर्द्धः

ऋध्, (उ) प. ४. वृद्धौ. વધવું. **ऋध्यति** धर्मेण विप्रः વિપ્ર ધર્મવડે વધે છે. समृध्यति धनेन धनी ધનવંત ધનવડે સમૃદ્ધ થાય છે. **ऋद्धः-द्धा-द्धं.** समृद्धः-द्धा-द्धं. ऋद्धिः, समृद्धिः, अर्द्धः.

ऋध्, (उ) प. ५. वृद्धौ. વધવું. **ऋध्नोति** धर्मेण विप्रः વિપ્ર ધર્મવડે વધે છે. समृध्नोति धनेन धनी ધનવંત ધનવડે સમૃદ્ધ થાય છે. **ऋद्धः-द्धा-द्धं.** समृद्धः-द्धा-द्धं. **समर्धुकः** (વરદાતા).

ऋफ्, (अ) प. ६. हिंसायाम्. હણવું. ऋफति હણેછે. **ऋफः** (હિંસા), ऋफितः (હણેલા).

ऋंफ्, (अ) प. ६. हिंसायाम्. હણવું. **ऋंफति** હણેછે. **ऋंफः** (હિંસા).

ऋश्, (अ) प. ६. (सौ०) गतिस्मृत्योः. १ જવું, २ સ્મરવું. अर्शति. **ऋश्यः** (મૃગભેદ).

ऋष्, (ई) प. ६. गतौ. જવું. ऋषति જાયછે. ऋषभः (ઋષભદેવ), **ऋषिः, ऋष्टिः** (ખડ્ગ) ऋक्षः= रिंछो = રીંછ.

ॠ, प. ९. गतौ. જવું. ॠणाति જાયછે.

एज्, (ऋ) प. १. कंपने. કંપવું. एजति કંપેછે. **जनमेजयः** (એક રાજા).

एज्, (ऋ) आ. १. दीप्तौ. દીપવું. एजते દીપેછે.

एठ्, (अ) आ. १. विबाधायाम्, બાધ કરવો, નડવું. **एठते** નડેછે.

एध्, (अ) आ. १. वृद्धौ. વધવું. एधते **धर्मेण साधुः** સાધુ ધર્મવડે વધેછે. एधमानः (વધતો), एधः (વૃદ્ધિ), एध (મ્ + લાકડું).

एला, प. १०. विलासे. ક્રીડા કરવી. एलायति नरः નર રમેછે.

एष्, (ऋ) आ. १. गतौ. જવું. एषते ग्रामं पान्थः પંથ ગામને જાયછે, **अन्वेषते चोरं** नरः નર ચોરને ખોળેછે. अन्वेषणम् (ખોળ).

ओख्, (ऋ) प. १. शोषणालमर्थयोः. १ સૂકવું, સુકવવું. २ પૂરું કરવું. **ओखति** १ શોષણ કરેછે, २ પૂર્ણ કરેછે.

ओज्, (अ) उ. १०. **बलतेजसोः** १ બળ કરવું. २ તેજ કરવું, ઝગઝગવું કરવું. **ओजयति-ते. ओजः** (પુ + २ બળ, તેજ).

ओण्, (ऋ) प. १. **अपनयने.** સંતાડવું, ચુપાવવું, ઓપવું. **ओणति धनं चौरः** ચોર ધનને સંતાડે છે. **उड्डुः** (દેશભેદ).

ओलड्, (इ) उ. १०. उत्क्षेपे. ઓલંડવું. ओलंडयति—ते ઓલંડેછે. ઓલંડતિ = ओलंडइ = ઓલંડે. ओलंडितः = ओलंडिओ. ઓલંડ્યો.

कक्, (अ) आ. १. लौल्ये. लौल्यं गर्वश्चापल्यंच. १ ગર્વ કરવો, २ ચપલતા કરવી. ककते ગર્વ કરેછે. काकः = કાગ. काककः = કાગડો. ककुभः (અર્જુન વૃક્ષ, સાદડ).

कक्क् (इ) आ १. गतौ. જવું. कंकते જાયછે. कंकते. कंकः (કાંકું પક્ષી), कंककः = કાંકડો. (એકપક્ષી). कंकणम् = કાંકણ. किंकिणी. (ઘુઘરી), कंकतः (કાંકશી).

कख्, (अ) प. १. हसने. હસવું. कखति હસેછે.

कख, (ए, म) प. १. हसने. હસવું. कखति હસેછે. णी—कखयति.

कक्ख्, (अ) प. १. हसने. હસવું. कक्खति હસેછે. कक्खा (હાસ), कक्खटः (१ વક્કર, २ ખડી).

कग्, (ए, म्) प. १. क्रियासामान्ये संवरणे च. १ કરવું. २ ઢાંકવું, છાવું. कगति.

कच्, (अ) प. १. शब्दे. શબ્દ કરવો. कचति શબ્દ કરેછે.

कच्, (अ) आ. १. बंधने. બાંધવું. कचते બાંધેછે. कच्छः (वीर), कचः (કેશ), कच्छपः (ગીંડું), विकचम् (ફૂલવું).

कच्, (इ) आ. १. दीप्तिबंधनयोः. १ દીપવું, પ્રકાશવું. २ બાંધવું. कंचते. कंचनम् (હેમ). कंचुकः = કંચુઓ. कंचुकी = કાંચળી. १ काचिः, २ काची (કટિમેખલા) = કંદોરો. काचः (१ કાચ, २ શીંકું).

कज्, (इ) प. १. (सौ०). [illegible]. [illegible]. कंजति [illegible]. कंजर. ([illegible], २ સૂર્ય).

कट्, (ई) प. १. गतौ. જવું. कटति [illegible]. प्रकटति = पयटइ = પ્રકટે. उत्कटति = [illegible] = [illegible].

कट्, (ए) प. १. [illegible] १ [illegible]. २ આવરવું. ઓઢવું. ઢાંકવું, વ્યાપવું, વેરવું. कटति [illegible] कंदंग કરાવે [illegible]. कटः = [illegible] (१ વીરપુરુષ[illegible] [illegible]. २ [illegible] [illegible]), कटकः (સેના), कटंकः (પાદિયો), [illegible] [illegible]

થોએ), १ कटिः, २ कटी (કેડ) कटूरी (દર્વિ

१ कटाह = कडाहो = કડા. २ कटाही = कडाही = કડાઈ.

कट्, (इ) प. १. गतौ. જવું. कंटति જાયછે. कंटकः = કાંટો.

कठ्, (अ) प. १. कृच्छ्रजीवने. દુઃખે જીવવું, દરિદ્રતાવડે જીવવું. कठति दारिद्रः દરિદ્ર દુઃખે જીવેછે. कठः, १ कठिनः, २ कठोरः (કઠણ).

कठ्, (इ) आ. १ शोके. शोक इह आध्यानम्. સ્મરવું, સંભારવું. कंठते गोपी कृष्णं ગોપી કૃષ્ણને સ્મરેછે. उत्कंठते, उत्कंठा, उत्कंठितः

कठ्, (इ) उ. १०. शोके. શોક કરવો. उत्पूर्वोयमुत्कंठायाम्. ઉત્ ઉપસર્ગ પૂર્વક આ ધાતુ ઉત્કંઠાને વિષે પ્રવર્તેછે. कंठयति–ते શોક કરેછે. उत्कंठयति–ते સ્મરેછે. उत्कंठा, उत्कंठितः

कड, (अ) प. १. मदे. मदोहर्षः. હરખવુ. कडति धनेन ધનવડે હરખેછે. कडमः, लत्वे–कलमः (ડાંગર), कडेवरम्, लत्वे–कलेवरम्, कंडरा (મોટી નાડીયો).

कड्. (इ) प. १. मदे. મદકરવો. હરખવું. कंडति મદ કરે છે.

कड्, (इ) आ. १. मदे. મદ કરવો, હરખવું. कंडते धनेन मूर्खः મૂર્ખ ધનવડે મદ કરેછે.

कड्, (अ) प. ६. मदे. भक्षणे च. १ મદ કરવો. २ જમવું. कडति धनेन मूर्खः મૂર્ખ ધનવડે મદ કરેછે. १ कडत्रम्, लत्वे २ कलत्रम् (ભાર્યા), १ कडेवरम्, लत्वे २ कलेवरम्. कडंगर. (ધાન્યકાષ્ઠ). कालः, १ कडमः, लत्वे २ कलमः (ગાભા).

कड्, (इ) उ. १०. भेदने खंडने च. १ ભેદવુ, २ ખાંડવું. कंडयति ते. कंडति ભેદેછે. इ०. १ कंडोलः, २ कंडोलकः (છાબડી, ટોપલી).

कंडू, (ञ) उ. ११. गात्रविघर्षणे. શરીર ખંજોળવું, વલુરવુ. कंडूयति–ते गात्रम् શરીરને ખંજોળે છે. १ कंडूः, २ कंडूया, ३ कंडूतिः ४ कंडूयनम् (ખસ).

कड्डू, (अ) प. १. कार्कश्ये. કઠોર થવું. कड्डति કઠોર થાયછે. कड्डः કર્કશ (કર્કશ).

कण्, (अ) प. १. शब्दार्थः. શબ્દ કરવો. कणति = क्वणइ = કણે શબ્દ કરેછે, [illegible]

[illegible] कणः [illegible] कडू: [illegible]

कणिश. કણસુ.

कण्, (अ, म्) प. १. गतौ. જવું. कणति જાયછે णी–कणयति.

कण्, (अ) उ. १०. एकनेत्रनिमीलने. એક આંખ મીચવી. काणयति–ते चक्षुः આંખ મીચેછે. काणः = કાણો.

कत्र, उ. १०. गात्रशैथिल्ये. શરીર શિથિલ કરવું, શરીર નરમ કરવું. कत्रयति–ते શરીર શિથિલ કરેછે. कत्रितः.

कथ, उ. १०. वाक्यप्रबंधे. કહેવું. कथयति–ते. कथाति = કહેશ = કહે. कथापयते = कहावइ = કહાવે. कथनम्, कथा, कथितं = कहिअं = કહ્યું. कथापितं = कहाविअं = કહાવ્યું.

कत्थ्, (अ) आ. १. श्लाघायां. श्लाघा गुणारोपः વખાણવું. कत्थते વખાણેછે. विकत्थनम् (મિથ્યાસ્તુતિ).

कद्, (अ, म्, ष्) आ. १. वैक्लव्ये वैकल्ये च. विक्लवः कातरः तस्य भावः कर्म वा वैक्लव्यं कातरत्त्वम्. विकलस्य भावः कर्म वा वैकल्यमविवेकः. १ કાયર થવું, વ્યગ્ર થવું, २ મોહ પામવું, અવિવેકી થવું. कदते, णी–कदयति. कादंबः (કલહંસ).

कद्, (इ, म्, ष्) आ. १. वैक्लव्ये वैकल्ये च. १ કાયર થવું, २ મોહ પામવું, અવિવેકી થવું. कंदते. णी–कंदयति. कंदा, कंदरः (ગુહા).

कद्, (इ) प. १. आव्हानरोदनयोः. १ સાદ કરવું, બોલાવવું, २ રડવું. कंदति. कंदः (મૂલમ્), कंदुः (પાકસ્થાન), कांदविकः = કંદોઇ.

कन्, (ई) प. १. दीप्तिकान्तिगतिषु. दीप्तिः प्रकाशः, कांतिः शोभा. १ પ્રકાશવું, २ શોભવું. ३ જવું. कनति ईशः દીવો પ્રકાશેછે कनीनिका (કીકી), कांतः, कांता., कनकम्, १ કન્યા, २ કન્યા (કુમારી). काननम् (વન), कंदः (મૂલ), कांतिः

कप्, (अ) प. १. (सौ०) चलने. ચાલવું. कपति ચાલેછે. कपोलः (ગાલ-ઉપલો ભાગ). कपालम् (ક્પાળ).

कप्, (इ) आ. १. चलने. કંપવું. कंपते ક્મ્પેછે. कंपः. कंपितः = कंपिओ = કંપ્યો. कंप्रः, कंपनः, कपिः, अनुकंपा (દયા), प्रकंपनः (વાયુ).

कब्, (ऋ) आ. १. वर्णे. वर्णः वर्णनं शुक्लादिश्च, વર્ણવું, વર્ણન કરવું, २ રંગવું. कबते વર્ણવેછે इ०. काव्यम्. कबरः (વિચિત્ર), कबरी (કેશભાર), कविः.

कम्, (उ) आ. १. कांतौ. कांतिरिच्छा. ઇચ્છવું. कामयते धनं ધનને ઇચ્છેછે. कांतः, कांता (સ્ત્રી), कांतिः कामना. कमनम्, कामना, कामः, कामुकः. कम्रः, कमठः (ભિક્ષાભાજન). कमरः (અર્થ), कुमारः, कमलम्, कामलम्, कोमलम्, कंबलः, कंसः, कंदर्पः, कांतारम् (વન).

कक्, (अ) प. १. (सौ०) हासे. હસવુ. कर्कति હસેછે. कर्कशः (૧ સાહસિક. ૨ કઠોર. ૩ કૃપણ), कर्कटः (કરચલો), कर्कारुः (કોહળું), कर्कटी = ककडी = કાકડી.

कर्ज्, (अ) प. १. व्यथने. પીડવું. નડવુ. कर्जति પીડેછે. कज्जलं = કાજલ.

कर्ण्, उ० १०. भेदने. વીંધવુ. कर्णयति તે વિંધેછે. आकर्णयति–ते. સુણેછે. कर्णः.

कर्त्त्, उ० १०, गात्रशैथिल्ये. શરીર શિથિલ કરવું. શરીર નરમ કરવું. ૨ કાંતવું. कर्त्तयति–ते. कर्त्तनम्. कर्त्तनम् = કાંતવુ.

कर्द्, (अ) प. १. कुत्सिते शब्दे. कुत्सितेकौक्षे. નિંદ્ય શબ્દ કરવો, પેટનો શબ્દ થવો. कर्दति काकः કાગ નિંદ્ય શબ્દ કરેછે. कर्दमः = कद्दमो = કાદવ.

कर्ब्, (अ) प. १. गतौ. જવુ. कर्बति જાયછે. कर्बटम् (નાહનું નગર), कर्बुरः (કાંબરૂં)

कर्व्, (अ) प. १. दर्पे. ગર્વ કરવો. कर्वति मूर्खः મૂર્ખ ગર્વ કરેછે. कर्वः (ગર્વ).

कल्, (अ) आ. १. शब्दसंख्यानयोः. १ શબ્દ કરવો, ૨ ગણવુ, ખટકવું. कलते शृगालः શિયાલ બોલેછે. कलते धनं धनवान् ધનવાન્ ધનને ગણેછે. संकलते, परिकलते, प्रत्याकलते, विकलते. उत्कलते = उकलइ = ઉકળે. हे०णौ–उत्कालयति = उकालइ = ઉકાળે. कलना, संकलना. कलः, कालः, कालिका, कल्कः (દંભ), कलिका (કળી), उत्कलिका (ઓનળી), कल्यम् (प्रातः કાલ), कलायः (વટાણા), कललम् (શુક્રશોણિતમલ), कालिलम् (પ્રાપ), १ कलुषम्. २ कल्मषम् (પાપ), १ कल्माषः, २ कल्मासः (ચિત્ર), कलिः (युद्ध), उत्कालः = ઉકાળો.

कल्, उ० १० गतौ संख्याने च. १ જવું. ૨ સંખ્યાકરવી. ગણવુ, કલવું, માપવું. कलयति–ते दिवसान् દિવસોને ગણેછે. कला.

कल्, (अ) उ. १०. क्षेपे. ફેંકવું, ગમાવવું. कालयति–ते ગમાવે છે. कीलः, निकालः, कालना. १ कालिः. २ कलहः (युद्ध).

[illegible], (अ) आ. १. अव्यक्ते शब्दे तूष्णींभावे च. १ અસ્પષ્ટ શબ્દ કરવો, ૨ મૌન રહેવું. कलते खरः ખર ભૂંકેછે. कलः, कल्लोलः (તરંગ).

[illegible], (अ) आ. १. वर्णे. वर्णः वर्णनं शुक्लादिश्च. १ વર્ણન કરવું, ૨ ચિત્રવું, રંગવું. कवते. कर्बुरः (કાબરૂં).

कश्, (अ) प. १. शब्दे. શબ્દ કરવો. कशति શબ્દ કરેછે. प्रतिष्कशः (અગ્રયાયી, આગવો દુત). ग्राममद्य प्रवेक्ष्यामि भव मे त्वं प्रतिष्कशः–હમણા હું ગામમાં જઉંછું તું આગુવો થા. कशा (ચર્મલાકડી, ચાબુક). काशः= (તૃણજાતિ), काश्मीरः (દેશ), कश्मलम् (મૂર્છા).

कश्, (अ) आ. २. गतिशासनयोः. १ જવું, ૨ આજ્ઞાકરવી. कष्टे જાયછે इ०. कशा.

कष्, (अ) प. १. हिंसार्थः. હણવું. कषति હણેછે. कूलंकषा (નદી), सर्वंकषः [illegible]
[illegible]
૨ આતરિયું), कंडूः (ખસ), कच्छूः (ખસ).

कस्, (अ) प. १. गतौ. જવું. कसति, જાયછે. विकसति = विकसद = विकसे. विकासः, कासूः (શક્તિનું આયુધ), किसलयम् (નવુંપત્ર), विकस्वरः.

कस्, (अ) आ. २ गतिशासनयोः. १ જવું, ૨ આજ્ઞા કરવી. कस्ते, कसः.

कंस्, (इ) आ. २ गतिशासनयोः. १ જવું, ૨ આજ્ઞા કરવી. कंस्ते. कंसः (પાનપાત્ર).

कांक्ष्, (इ) प. १. कांक्षायाम्. कांक्षा इच्छा. ઇચ્છવું. कांक्षति ઇચ્છેછે. १ कांक्षा, २ आकांक्षा (ઇચ્છા).

काच्, (इ) आ. १. दीप्तिबंधनयोः. १ પ્રકાશવું, ૨ બાંધવું. બંધન કરવું. काचते પ્રકાસેછે. काचनम्, काची (મેખલા).

[illegible]ल, उ. १०. उपदेशे. ઉપદેશ કરવો. कालयति–ते ઉપદેશ કરેછે. काली.

काश्, (ऋ) आ. १. आ. दीप्तौ. પ્રકાશવું. દીપવું. काशते, प्रकाशते, प्रकाशः, अवकाशः, संकाशः, प्रतीकाशः, नीकाशः, आकाशः, काशिः, काष्ठम्.

काश्, (ऋ) आ. ४. दीप्तौ. દીપવું, પ્રકાશવું. काश्यते દીપેછે. प्रकाशः, अवकाशः नीकाशः, प्रतीकाशः, आकाशः, काशी, काष्ठम्.

5

कास्, [illegible] કરે
कास [illegible]

कि, प. १. ज्ञाने. જાણવું. कयति. केकर (વક્રદષ્ટિ).

कि, प. ३. (वे०) જાણવું. चिकेति જાણેછે.

किट्, (अ) प १. गतौ. જવું. केटति જાયછે. किट्टम् = કીટું.

किट्, (अ) प. १. त्रासे. ત્રાસવું, બીવું. केटति બિહેછે. **किटिमः (માકણ).**

किण्, (अ) प. १. (सौ०) गतौ. જવુ. केणति જાયછે. **केणिका** (તંબુ).

कित्, (अ) प. १. व्याधिप्रतीकारे निग्रहेऽपनयने नाशने संशये च. १ રોગ મટાડવો, २ નિગ્રહવું, ३ ટાળવુ, ४ નાશ કરવું, ५ સંશય કરવો. **चिकित्सति** आतुरं वैद्य વૈદ્ય રોગીની ચિકિત્સા કરેછે. **चिकित्सति जारम्** જારને નિગ્રહેછે. चिकित्सति खलम् ખલને ટાળેછે. चिकित्सति क्षेत्रे तृणं ખેતરમાં તૃણને [illegible]છે. **मूंछगे** [illegible] [illegible]
[illegible]

कित्, (अ) प. १. निवासे. નિવાસ કરવો, વસવું. **केतयति** વસેછે. **केतनम्, निकेतनम्, संकेतः, केतकी, कितवः** (ધૂર્તો).

किल्, (अ) प. ६. श्वैत्यक्रीडनयोः. १ ધોળું કરવું, २ ખેલવું. किलति ધોળેછે इ०. **किलकिला (અનુકરણ શબ્દ), कलिः (ક્રીડા), केलिकिलः** (હસનાર).

किल्, (अ) उ. १०. क्षेपे. ફેંકવું, ઉછેરવું. केलयति ફેંકેછે. केलिः (ક્રીડા).

किष्क्, (अ) आ. १०. हिंसायाम्. હણવું. किष्कयते હણેછે. किष्कुः (वितस्ति= વેહેંત).

कीट्, (अ) **उ.** १०. वर्णे बंधे च. १ રંગવુ, २ બાંધવું. कीटयति--ते રંગેછે इ०. **कीटः**= કીડો.

कील (अ) प. १. बंधने. ખીલવું. **कीलति** कृष्णं माता માતા કૃષ્ણને બાંધેછે. **कीलति = खीलइ=ખીલે. कीलकम्, उत्कीलित**=ઉકેલિઓ=ઉકેલ્યો. **संकीलितः** = संकेलिओ = **સંકેલ્યો. कीलः**= ખીલો. कीलितम् = **खीलिअं** = ખીલ્યું. **कीलकः**= **ખીલઓ. कीलालम्** (૫૫), कीलिः = **ખીલી. कीला** (જ્વાલા).

कु, (ङ) आ. १. शब्दे. શબ્દકરવો. कवते શબ્દ કરેછે. कु (પૃથ્વી), कुंजः (હસ્તી), कूची (ચિત્રોપકરણમ), कूपः (કુવો.), कवरः (ચિત્ર), कबरी (વેણી), कविः, कबंधः (ધડ), कव्यम् (પિતૃદેય), १ कुंजः, २ निकुंजः (વલ્લીઓ વીંટેલું સ્થાન).

कु, प. २. शब्दे. શબ્દ કરવો. कौति શબ્દ કરેછે. कविः, काव्यम्, कूपः = કુવો.

कु, (ङ) आ. ६. शब्दे. શબ્દ કરવો. कुवते શબ્દ કરેછે.

कु, (ञ) उ. ९. शब्दे. શબ્દ કરવો. कुनाति, कुनीते શબ્દ કરેછે.

कुक्, (अ) आ. १. आदाने. લેવું ગ્રહવું. कोकते લેછે. कुकः, कोकः (ચકવો) कोकिलः = १ કોયલો = २ કોયલ. कुक्करः = કૂકરો = કૂતરો.

कुच्, (अ) प. १. शब्देतारे तारे उच्चेइत्यर्थः. ઊંચે સ્વરે આરડવું. कोचति गायकः ગવાઇયો ઊંચેસ્વરે બોલેછે. उत्कोचः (લાંચ).

कुच्, (अ.) प. १. संपर्चनकौटिल्यप्रतिष्टंभविलेखनेषु, संपर्चनं मिश्रता. प्रतिष्टंभोरोधनम्. विलेखनं कर्षणम्. १ મિશ્ર-ભેળું કરવું, મળવું. २ વાંકું કરવું. ३ રોધવું, રોકવું. ४ કોચવું. कोचति મિશ્ર કરેછે. विलेखनेर्थे कोचति= कोचइ = કોચે. कोचः, संकोच, उत्कोचः (લાંચ), संकुचितः (મીલિત, સંકુચિત)

कुच्, (अ) प. ६. संकोचने. સંકોચવું. कुचति धनी राजभयात् રાજભયથી ધનવંત સંકોચાયછે. संकुचति = संकुचइ = સંકોચે. संकोचः.

कुंच्, (अ) प. १. कौटिल्याल्पीभावयोः. १ કુટિલતા કરવી. २ સંકોચવું. कुंचति [illegible] યોગી મનને સંકોચેછે. आ[illegible]नम्, कुंचिका (કુંચી), कलिकुंचिका (શાળી).

कुज्, (ज) प. १. स्तेयकरणे. ચોરવું. कोजति ચોરેછે.

[illegible] १. (सौ०) विस्तारे. વિસ્તારવું. कोटाति વિસ્તારેછે. कुट [illegible]

कुट्, (ड) प. १. वैकल्ये. वैकल्यमविवेकः अविवेकी થવું, ગાંડું થવું, મોહ પામવું. कुंटति અવિવેકી થાયછે. कुंटः.

कुट्, (अ) प. ६. कौटिल्ये. કુટિલ થવું. कुटति खलः ખલ વાંકો થાયછે. कुटिलः (વાંકો), कोटः, कोटरः = કોતર (પોલ), १ कुटः, २ कुटी (ઘર), कुटी-

कुट्, (अ) आ. १०. छेदने प्रतापने च. १ છેદવું, ૨ પ્રતાપન કરવું, તપાવવું. कोटयते, उत्कोटयते. છેદેછે ઇ०.

कुट्ट्, (अ) उ. १०. छेदनभर्त्सनयोः पूरणे च. १ છેદવું, ૨ ધિક્કારવું, પૂરવું. कुट्टयति–ते. कुट्टनम् = કુટવું. कुट्टाकः, कुट्टाकी, कुट्टनी = કુટણી, कुट्टिमम् (પાષાણાદિથી ગૃહભૂમિ), कोट्टः = कोट. (રાજનિવાસસ્થાન, દુર્ગ).

कुट्ट्, (अ) आ. १०. प्रतापने. તપાવવું. कुट्टयते તપાવેછે.

कुटुंब्, (अ) आ. १०. धारणे. ધારણ કરવું. कुटुंबयते ધારણ કરેછે. कुटुं- बम्.

कुठ्, (अ) प. १. (सौ०) छेदने. છેદવું. कोठति છેદેછે. कुठारः (કોહાડો), कुठ (ગલકોડ).

कुठ्, (इ) प. १. गतिप्रतीघाते आलस्ये च. १ કુંઠિત થવું, ચાલતાં અટકવું. ૨ આળસ કરવું. कुंठति કુંઠિત થાયછે. कुंठितः, कुंठः (આળસુ).

कुठ्, (इ) उ. १०. वेष्टने. વીંટવું. अवकुंठयति–ते. अवकुंठति વીંટેછે.

कुड्, (अ) प. ६. बाल्ये घसने च. १ બાળપણું કરવું, ૨ ખાવું. कुडति ज्ञानी જ્ઞાની બાળપણું કરેછે. कुडवः (પાસેર).

कुड्, (इ) आ. १. दाहे. પકાવવું, ભાજવું. कुंडते कुंडं कुंभकारः કુંભાર કુંડાને પકાવેછે.

कुड्, (इ) प. १. वैकल्ये. वैकल्यमविवेकः મોહિત થવું, ગાંડું થવું, અવિવેકી થવું. कुंडति મોહિત થાયછે. कुंडः, कुंडी.

कुड्, (इ) उ. १०. रक्षणे. રાખવું. कुंडयति–ते. कुंडति રાખેછે.

कुण्, (अ) प. ६. शब्दोपकरणयोः. १ શબ્દ કરવો, ૨ ઉપકાર કરવો. कुणति काकः કાગ શબ્દ કરેછે. कुणः (શબ્દ), कोणः = खोणो = ખૂણો. कुणपम् (મડું), कुंतः (ભાલો).

कुण्, उ. १०. आमंत्रणे. आमंत्रणं गूढोक्तिः. છાનું કહેવું. कुणयति–ते છાનું કહેછે.

कुत्, (अ) प. १. (सी०) आस्तृती. પાથરવુ. कोतति પાથરેછે. कुतप (૧ મૃગરોમ વસ્ત્ર, ૨ દિવસનો આઠમો ભાગ).

कुत्स्. (अ) आ. १०. अवक्षेपणे. દોષદેવો, ધિક્કારવું, નિંદવુ. कुत्सयते कुत्स्य साधुः સાધુ નિંદાને નિંદેછે. कुत्सितः (નિંદિત), कुत्सा (નિંદા), कुत्सनम.

कुथ्. (अ) प. ४. पूतीभावे. पूतीभावः दुर्गंधः क्लेदः. દુર્ગંધ ભરેલું કહોવું, દુર્ગંધાવુ. कुथ्यति मृतकः મડું કહોવાછે. कुथ्याति = कुहइ = कोहइ. कोथः= કોહ. कुथितं = कुहिअं = કોહવું. कुथुमः= (ऋषि), कुथुमम् (મૃગચર્મ), कुथः (ડાભ).

कुथ्, (इ) प. १. हिंसासंक्लेशनयोः. हिंसा प्राण्युपघातः, संक्लेशोबाधा. ૧ હણવું, ૨ દુઃખીથવુ. कुंथति रावणं रामः રામ રાવણને હણેછે, कुंथितम्.

कुंथ्, (अ) प. ९. संश्लेषणे संक्लेशने च. ૧ મળવુ, ચોટવું, ૨ પીડવું, દુઃખીથવું. कुथ्नाति મળેછે ઇ૦. कुथः (પાથરવાનો કાંબળો), कुंथुः (સૂક્ષ્મ જંતુ), कुंथुकाः= કુંથુઆ. कुथा (કંથા).

कुद्र्, (इ) उ. १० अनृतभाषणे. ખોટું બોલવું. જૂઠું બોલવું. कुंद्रयति–ते. गुंद्रा (નાગરમોથ).

कुप्, (अ) प. ४. क्रोधे. કોપવું. कुप्यति કોપેછે. कोपः, कोपनः, कुपितः= कोपिओ = કોપ્યો.

कुप्, (अ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. ૧ બોલવું, ૨ દીપવું. कोपयति–ते બોલેછે ઇ૦.

कुंब्, (इ) प. १. आच्छादने. ઓછાડવું, ઢાંકવું. कुंबति ઓછાડેછે कुंबा (કૂખો).

कुब्, (इ) उ. १०. आच्छादने. ઓછાડવું, ઢાંકવું. कुंबयति–ते. कुंबति ઓછાડેછે.

कुभ्, (इ) उ. १०. आच्छादने. ઓછાડવું. ઢાંકવું. कुंभयति–ते. कुंभति ઓછાડેછે.

कुमार, उ. १०. क्रीडायाम्. રમવું. ખેલવું. कुमारयति–ते गोकुले कृष्णः કૃષ્ણ ગોકુળમાં રમેછે. कुमारः, कुमारी, कौमारं.

कुर्, (अ) प. ६. शब्दे. शब्द करवो. कुरति. शब्द करेछे. [illegible]
कुरंगः (मृग).

कुर्द्, (अ) आ. १. क्रीडायाम्. रमवुं, खेलवुं. कूर्दते = कूदइ = कूद. [illegible]
नम् (क्रीडा).

कुल्, (अ) प. १. संस्त्याने बंधुषु च. संस्त्यानं संघातः, बंधुशब्देन [illegible]
गृह्यते. १ समूह करवो, एकठुं करवुं. २ बंधुकरवा, सगा करवा. कोलति एकठुं
करेछे इ०. कोलः (डुक्कर), कोलम् (बोर), कुलम्, नकुलः = नउलो = नोळ.
कुलालः, कुड्यं (भीत), कुल्या (१ नदी, २ नीक), कोलिः (बोरडी), कुलायः
(पंखीनो माळो).

कुश्, (अ) प. ४. श्लेषणे. मळवुं, आलिंगन करवुं. कुश्यति मळेछे. कुशः
(डाभ), कुशी = कुसी = कोश. १ कोशः, २ कोशी (कोथळी), बीजकोशी
(शींग), कुशलम् (क्षेम), कुशम् (जल), कोशातकी (तुरीयुवेल), कोशिका (पाणी
पीवानी लोटी).

कुश्. (इ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ बोलवुं, २ दीपवुं. कुंशयति-ते.
कुंशति बोलेछे इ०.

कुष्, (अ) प. ९. निष्कर्षे. निष्कर्षो बहिःकर्षणम्. बाहर खेंचवुं, ताणवुं.
कुष्णाति स्वर्णं स्वर्णकारः सोनार सोनाने बाहर खेंचेछे. कुषीतकः (ऋषि),
कोष्ठः (कोठार), कुष्ठम् (कोढ), प्रकोष्ठः (बाहु), कुक्षि (पेट), निष्कोषणम्
(बाहर खेंचवुं), कुषाकुः (अग्नि), कूष्माण्डः, निष्कुषितः, निष्कुषितवान्, कोषः

कुष्भ, प. ११. क्षेपे. फेंकवुं. कुष्भ्याति कंदुकं विलासी. विलासी दडाने फेंकेछे.

कुस्, (अ) प. ४. संश्लेषणे. [illegible] ઉપર
વર વહૂને મળેછે. कुसूलः [illegible]
(કસુંબાનું ઝાડ).

कुंस्, (इ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ बोलवुं, २ दीपवुं. कुंसयति-ते,
कंसति बोलेछे इ०.

कुस्म (अ) आ. १०. कुस्मयने. कुत्सितं स्मयनं कुस्मयनम्. खोटुं हसवुं, खराब
रीते हसवुं. कुस्मयते खोटुं हसेछे. प्रकुस्मयते, आकुस्मयते. [illegible]

कुह, आ. १०. विस्मापने. વિસ્મય ઉપજાવવો. कुहयते कुहको मायया विश्रम કપટી કપટેકરી વિધને વિસ્મય ઉપજાવેછે. कुहकः (વિસ્મય ઉપજાવનાર), कुहक=कुहडो= ઠોઠપ્રે. कुहकम् (આશ્ચર્યમ), कुहा (ઐપ્રકાદી), कुहना (દંભ), १ कुहुः, २ कुहूः (નષ્ટચન્દ્રા અમાવાસ્યા), मिकुहः (કોતર).

कू (ङ्) आ. ६. शब्दे. શબ્દ કરવો. कुवते काकः કાગ શબ્દ કરેછે.

कू, (ञ्) उ. ९. शब्दे. શબ્દ કરવો. कूनाति, कूनीते શબ્દ કરેછે.

कूज, (अ) प. १. अव्यक्त शब्दे. અસ્પષ્ટ શબ્દ કરવો. कूजति અસ્પષ્ટ શબ્દ કરેછે. कूजितम् (પક્ષીઆદિ શબ્દ).

कूट, (अ) आ. १०. आमदाने अवसादे अप्रसादे च अवसादोऽनुत्साहो नाशश्च. १ આપીદેવું, २ ઉત્સાહ ન ધરવો, ३ નાશ કરવો, ४ અપ્રસન્ન થવું. कूटयते આપી દેછે ઇ०. कूटः = કુડ્રો.

कूट, ઠ. १०. प[illegible]
કરવો, દુઃખ કર [illegible]
ते खलः ખલ [illegible]

कूड, (अ) प. ६. दार्ढ्ये घनसे च. १ દૃઢ કરવું. २ જમવું. कूडति દૃઢ કરેછે. कूडति घासं वृषः બલદ ઘાસ ખાયછે.

कूण, (अ) आ. १० संकोचने. સંકોચવું. कूणयते मुखम् મુખ સંકોચેછે. कूणिः (ટુંઠો).

कूण, ઠ. [illegible] रोगी नेत्र संकोचे છે.

कूल, (अ) [illegible] ઢાંકેછે. अनुकूलति. कूलम् (તીર), अनुकूलम्, प्रतिकूलम्.

कृ (ञ्) उ. ५. हिंसायाम् હણવું, कृणोति, कृणुते. कृतं (ખુન).

कृ, (डु, ञ्) उ. ८. करणे. કરવું. करोति, कुरुते करति वा कटं कारुः શિલ્પી કડો કરેછે. करति = કરઈ = કરે, कर्त्ता, कर्त्री, कारकः, कारिका, प्रकारः, अनुकारः, निकारः (ભેદન), विकारः, आकारः, निराकारः, अधिकारः, उपकारः, अपकारः, संस्कारः, प्रकारः, परिष्कारः, अलंकारः, कृतः, प्रकृतः, अनुकृतः, विकृतः, अधिकृतः, उपकृतः, संस्कृतः, परिष्कृतः, अलंकृतः, करणम्, प्रकरणम्, अनुकरणम्, निर. [illegible] अधिकरणम्, उपकरणम्, व्याकरणम्, कृत्यम्, कार्यम्, कृत्रिमम्, करः, प्रकरः, सुकरः,

दुष्करः, किंकरः, किंकरी, यशस्करी (विद्या), शकृत्कारिः (वत्स), स्तंबकारिः (व्रीहि), कर्मकरः (चाकर), कर्मकारः= कामगरो (काम करनार), कार्मणम् = कामण, कार्मणकारः = कामणगारो. क्षेमंकरः, मेघंकरः, भयंकरः, नर्मकरणं द्यूतम्. अलंकरिष्णुः. निराकरिष्णुः. कृतिः. प्रकृतिः. विकृतिः संकृतिः, अनुकृतिः, आकृतिः, उपकृतिः, कारा [illegible]

[illegible]

कपास. कारिः (नाणी), १ करी (+ इन् हस्ती), २ करेणुः (हस्ती), क्रतुः, (यज्ञ), कर्म (+ न) = कम्म = काम. क्रिया, कुरुः (देशभेद), कुंभकारः, दिवाकरः, निशाकरः, भास्करः, बहुकरः, प्रियंकरः, प्रियकरः, कर्मकृत्, मंत्रकृत्, पुण्यकृत्, शास्त्रकृत्, भाष्यकृत्.

कृड्, (अ) प. ६. घनत्वे घसने च. घनत्वं सांद्रत्वम्. घसनं भक्षणम्. १ सज्ड [illegible]

[illegible]

कूडइ = कडे. कूडः = कडक. कूडितुम् = कडवा.

कृत्, (ई) प. ६. छेदने. छेदवुं. कृंतति वृक्षं कृषिः खेडु झाडने कापेछे. कृत्तिका (नक्षत्र). कृत्स्नम् (समग्र. सर्व). क्रूरः (घातुक). कृच्छ्रम् (तप), कर्त्तरिः= कातर. कर्त्तनम् (कापवुं), कृत्तम् (छिन्न).

कृत्, (ई) प. ७. वेष्टने. वीटवुं. कृणत्ति तरुं कंटकेन मालाकारः माळी झाडने कांटावडे वीटेछे. कृत्तः (वेष्टित), कृत्तिका (नक्षत्र). तर्कः (अनुमान), तर्कुः= तकुः = त्राक.

कृप्, (ऊ) आ. १. सामर्थ्ये. रचवुं, घडवुं, कल्पवुं. कल्पते मोक्षाय मोक्षमाटे कल्पे छे, कल्पना, क्लृप्तः, क्लृप्तिः, कल्प्यम्, कल्पः (प्रलयकाल), कृपीटम्.

कृप्, (क) उ. १०. सामर्थ्ये. कल्पवुं, रचवुं. कल्पयति–ते वृत्तिं राजा राजा आजीविकाने रचेछे.

कृप्, (म) उ. १० अवकल्कने. अवकल्कनं मिश्रीकरणम्. मिश्र=भेळुं करवुं. कल्पयति–ते भेळुं करेछे

कृप, उ. १०. दौर्बल्ये दुबળું थवु-करवुं. कृपयति ते दुबળ थाय छे-करेछे. कृपा (दया).

कृड्, (इ) प. ५ हिंसाकरणयोः गतौ च. १ हणवु, २ करवुं, ३ जवु. कृणोति हणेछे इ०.

कृश्, (अ) प. ४. तनूकरणे. पातળुं दुबળुं करवुं. कृश्यति देहं रोगः रोग शरीरने पातળું करेछे. कृशः (पातળો), कृशानुः (अग्नि).

कृष्, (अ) प. १. विलेखने. विलेखनं हलोत्कर्षणम्. खेडवुं, ऊखेडवुं. कर्षति क्षेत्रं कृषकः खेडु खेतरने खेडेछे. कर्षणम्, आकर्षणम्, प्रकर्षः, उत्कर्षः, संकर्षणः (बलदेव), कृषकः, कर्षकः, कृष्णः, १ चर्षणिः, चर्षणी (कुलटा), कर्षूः (नीक), कृषिकः (पामर).

कृष्, (अं) उ. ६. विलेखने. खेडवुं, ऊखेडवुं. कृषति-ते क्षेत्रं कृषकः खेडु खेतरने खेडेछे. कृषिः, कृष्टः, आकृष्टः, कृष्टिः, कर्षकः, कृषकः (परशु), कृषिकः (पामर), कृष्णः, कर्षुः (नदी).

कॄ, प. ६. विक्षेपे. फेंकवुं, वेरवुं. किरति कुसुमं वायुः वायु फूलने वेरेछे. कीर्णः विकीर्णः, संकीर्णः, प्रकीर्णः, आकीर्णः, कर्करः = १ कंकरो, २ कांकरो. कर्करी (पाणीनो लोटो), करकः = करओ = करो (पाणीपथर), करंकः (समुद्र), कलंकः (लांछन), किरीटम् (मुकुट), कोडम (खोળो), करंडः (कडियो), कर्णः = कणो = १ कानो, २ कान. किरणः, करुणः (करुणरस), करुणा (दया), कूर्पम् (भ्रूमध्य), करभः (टचली आंगळीथी कांडासुधीनो भाग), १ करीरः, २ करीरी (कलश), करीषः (छाणुं), १ किरः, २ किरिः (भुंड), कुरुः (देशभेद), कूर्चम् (मुंछ). कूर्चकः = कूचओ = कूचो. कूर्चिका = कूची. १ विष्किरः, २ विकिरः (पक्षी), अवस्करः (विष्ठा), १ उत्कारः, २ निकारः (धान्यसमूह), १ उत्करः, २ निकरः (समूह), करंगः (कर्मशील), करवः (भोजनभाजन), किरातः (भील), १ संकरः, २ अवकरः, ३ उत्करः (ओकेडो), १ करकः = करओ = करवो. कर्करी (कलश), कर्परः (खपर, कडाइ).

कॄ, (ञ्) उ. ९. हिंसायाम्. हणवुं. कृणाति, कृणीते हणेछे. कीर्णः. कर्बरः (वाघ), करहः (धान्यनुं पात्र).

कॄ, प. ९. हिंसायाम्. हणवुं. कृणाति हणेछे. कीर्णिः, कर्बरः (वाघ), कर्बरी (भूमि), करहः (धान्यपात्र).

6

कृत [illegible] ति-ते पर-
[illegible] प्रकीर्त्तितः

केत, उ. १०. श्रावणे निमंत्रणे चामंत्रणे. १ संभળાવવું, २ निमंत्रણ કરવું, નોતરવું, ३ છાનું કહેવું. ગૂઢ વિચાર કરવો. केतयति-ते वचनं नरः નર વચન સંભળાવેછે. केतयति-ते मुनिं गृही ગ્રહસ્થ મુનિને નોતરેછે ઇ. नि[illegible] ते. निकेतनम् (ઘર).

केप्, (ङ) आ. १. कंपने गतौ च. १ કંપવું, २ જવું. केपते કંપેછે ઇ०.

केल्, (ऋ) प. १. चलने. કંપવું, ચાલવું. केलति ચાલેછે. केलिः (ક્રીડા).

केला, प. ११. विलासे. ખેલવું. લીલા કરવી. केलायति विलासी વિલાસી ખેલ કરેછે.

केव्, (ङ) आ. १. सेवने. સેવવું. केवते हरिं भक्तः ભક્ત હરીને સેવેછે. केवलः.

कै, प. १. शब्दे. શબ્દ કરવો. कायति શબ્દ કરેછે. कातरः = કાયર. काकः કાગ. कुः (પૃથ્વી), कुंभः (ઘડો), १ कोरः, २ कोरकः (કળી).

क्रथ्, (अ, म्) प. १. हिंसार्थः. હણવું. क्रथति હણેછે. णौ–क्रथयति.

क्रस्, (इ) प. ४. ह्वरणदीप्त्योः. ह्वरणं कौटिल्यम्. १ વાંકું થવું, કુટિલ થવું. २ દીપવું. क्रस्यति खलः ખલ વાંકો થાયછે.

क्नू, (ञ्) उ. ९. शब्दे. શબ્દ કરવો. क्नूनाति, क्नूनीते શબ્દ કરેછે.

क्नूय्, (ई) आ. १. शब्दे उंदे दुर्गंधे च. उंदः क्लेदनम्. १ શબ્દ કરવો, २ ભીનું કરવું, ३ દુર્ગંધાવું. क्नूयते શબ્દ કરેછે ઇ०. क्नूतः, क्नूयनम्, क्नूयिता.

क्मर्, (अ) प. १. हूर्छने. हूर्छनं कौटिल्यम्. કુટિલતા કરવી. क्मरति खलः ખલ કુટિલતા કરેછે.

क्रथ, (अ, म्) प. १. हिंसार्थः. હણવું. क्रथति હણેછે. णौ–क्रथयति. क्राथः (હિંસા).

क्रद्, (अ, म्, ष्,) आ. १. वैक्लव्ये वैकल्ये च. वैक्लव्यं कातरत्वम्, वैकल्यम् अविवेकः. १ કાયર થવું, વિહ્વલ થવું. २ વિકલ થવું, અવિવેકી થવું. क्रदते કાયર થાયછે. णौ–क्रदयति.

[illegible]

क्रद्, (इ, म, ष,) आ. १. वैक्लव्ये वैकल्ये च. १ कायर थवुं. ... विव्हळ थवुं. क्रंदते कायर थायछे इ०. णी—क्रंदयति.

क्रद्, (इ) प. १. आह्वाने रोदने च. १ साद करवुं, हाक मारवी, बोलाववुं. २ रडवुं. क्रंदति, आक्रंदति साद करेछे इ०. संक्रंदनः (इंद्र), आक्रंदः (रोदन).

क्रंद्, (अ) उ. १०, आङःक्रंदसातत्ये. आङः परः क्रंदः सातत्ये. चुरादिः. निरंतर रडवुं. आक्रंदयति शोकार्त्तः. शोकार्त निरंतर रडेछे. आक्रंदः (रोदन).

क्रप्, (अ, म, ष,) आ. १. कृपायां गतौ. १ कृपा करवी, २ जवुं. क्रपते ज्ञानी ज्ञानी कृपा करेछे. णी—कृपयति. कृपा.

क्रम्, (उ) प. १. पादविक्षेपे ... क्राम्यति, क्रामति कामनो मही ... आक्रामंति, प्रक्रमते, उपक्रमते, अनुक्रामति, क्रमः, प्रक्रमः, अतिक्रमः (उल्लंघन), उपक्रमः (आरंभ), पराक्रमः, अनुक्रमः, संक्रमः, क्रांतः, आक्रांतः, क्रमुक. (सोपारीनुंझाड), क्रिमिः (करमियो), नक्रम् = नक्रम् = नाक, क्रकचः (करवत).

क्री, (डु, ञ्) उ. ९. द्रव्यविनिमये. विनिमयः परिवर्त्तः. धन आपीने वेचातुं लेवुं. क्रीणाति, क्रीणीते वेचातुं लेछे. विक्रीणीते = विकय = वेचे. अवक्रीणीते. णी—क्रापयति. क्रीतः, विक्रीतः, क्रयः, विक्रयः, क्रय्यः (वेचवा बाहार काढेलुं), क्रेयः (वेचवा योग्य), सोमविक्रयी. (सोम वेचनार).

क्रीड्, (ऋ) प. १. विहारे. क्रीडा करवी, रमवुं. क्रीडति रमेछे. (खेलन), आक्रीडः (क्रीडावन).

क्रुंच्, (अ) प. १. कौटिल्याल्पीभावयोः १ कुटिलता करवी, २ अल्प-थोडुं टुंकुं करवुं. क्रुंचति खलः खल कुटिलता करेछे. क्रुंचति मनोयोगी योगी मनने टुंकुं करेछे. १ क्रुंचः, २ क्रौंचः (एक पर्वत).

क्रुध्, (अ) प. ४. क्रोधे. कोपवुं, रीस करवी. क्रुध्यति क्रूराय नरः नर क्रूरने कोपेछे. क्रोधः, क्रोधनः, क्रोधी (क्रोधी), क्रुद्धः.

क्रुश्, (अ) प. १. आह्वाने रोदने च. १ साद करवुं, हाक मारवी, बोलाववुं; २ रडवुं. क्रोशति साद करेछे इ०. क्रोष्टा (शियाळ), क्रोशः= कोस. उत्क्रोशः (टीटो).

क्लेव्. (ऋ) आ. १. सेवने. સેવવું, ભજવું, क्लेवते સેવે છે.

क्नथ्, (अ, म्) प. १. हिंसार्थः હણવું. क्नथति હણેછે. णी– क्नथयति.

क्लद्, (अ, मृ, पृ) आ. १. वैक्लव्ये वैकल्ये च. वैक्लव्यं कातरत्वम्. वैकल्य॰ विवेक. ૧ કાયર થવું, ૨ મોહ પામવું, વિકલ થવું. क्लदते કાયર થાયછે.

क्लद्, (इ, मृ, पृ) आ. १. वैक्लव्ये वैकल्ये च. ૧ કાયર થવું, ૨ મોહ પામવું. क्लंदते કાયર થાયછે. इ०. णी–क्लंदयति.

क्लद्, (इ) प. १. आह्वाने रोदने च. ૧ સાદ કરવું, ૨ રડવું. क्लंदति સાદકરેછે.

क्लप्, (अ) उ. १०. अव्यक्तायां वाचि. અસ્પષ્ટ વાણી બોલવી. क्लपयति–ते અસ્પષ્ટ વાણી બોલેછે.

क्लम्, (उ) प. ४. म्लानौ. થાકવું. क्लाम्यति पाथः પાંથ થાકેછે. क्लांतः (થાકેલ), क्लमः (થાક), क्लमी (+इन्), क्लांतिः.

क्लिद्, (इ) आ. १. परिदेवने. परिदेवनं शोचनम्. શોચવું, રડવું. (सक॰) क्लिंदते चैत्रं मैत्रः મૈત્ર ચૈત્રને રડેછે.

क्लिद्, (इ) प. १. परिदेवने. શોચવું, રડવું. क्लिंदति રડેછે.

क्लि[illegible]

क्लिश्, (अ) आ. ४. उपतापे. દુઃખવેઠવું. क्लिश्यति परार्थे साधुः સાધુ પરાર્થે દુઃખ વેઠેછે. क्लेशः, क्लिष्टः, क्लेशकः, केशः (માથાનાવાળ).

क्लिश्, (ऊ) प. ९. विबाधने. પીડા કરવી. क्लिश्नाति धनिकं चोरः ચોર ધનિકને પીડે છે. क्लेशः, केशः (માથાનાવાળ).

क्लीव्, (ऋ) आ. १. अधार्ष्ट्ये. કાયરથવું. क्लीवते नरः शोकेन નર શોકેકરી કાયર થાયછે. क्लीवम् (નપુંસક).

क्षीव्, (ऋ) आ. १. धार्ष्ट्ये. ધૈર્યવાન થવું, સર્વ કાર્ય કરવા સમર્થ થવું. क्षीवते ધૈર્યવાન થાયછે.

क्लु, (उ) आ. १. गतौ. જવું. क्लवते पांथः પાંથ જાયછે. विक्लवः (કાયર).

क्लश्, (अ) आ. १. अव्यक्तायां वाचि विबाधने च. ૧ અસ્પષ્ટ વાણી બોલવી, ૨ પીડવું. क्लशते म्लेच्छः મ્લેછ અસ્પષ્ટ વાણી બોલેછે. क्लशते पापिनं रोगः રોગ પાપીને પીડેછે. क्लेशः

[illegible], (अ) प. १. शब्दार्थः शब्द करवो. **क्वणति** शब्द करेछे. क्वणः (शब्द), **क्वणितं** (वीणादिशब्द).

क्ष्यै, (ए) प. १. निष्पाके. कढवुं, उकाळवुं. **क्वथति** शुंठिं वैद्यः वैद्य शुंठने उका-ळेछे. **क्वाथः** = क्वाहो = कावो (उकाळो), **क्वाथधानी** = क्वाहधाणी = कावदानी.

क्षज, (इ, म, ष,) आ. १. गतिदानयोः १. जवुं, २ देवुं. **क्षंजते** जायछे. इ०. णौ–**क्षंजयति**.

क्षज, (इ) उ. १०. कृच्छ्रजीवने. दुःखे जीववुं. **क्षंजयति–ते**, **क्षंजति** दुःखे जीवेछे.

क्षण. (उ) उ. ८. हिंसायाम्. हणवुं. क्षणोति–क्षणुते मृगं पापी पापी मृगने हणेछे. क्षतम् (घाउं), अक्षताः (मंगल चोखा), **क्षतजम्**, (रुधिर), क्षणः क्षतिः (हानि).

क्षद, (अ) प. १. (सौ०) संवरणे. ओढाडवुं. ढांकवुं. **क्षदति** ओढाडेछे. क्षत्ता (१ सारथि, २ क्षत्रियाने विषे शुद्रथी उपजेलो पुत्र), **क्षत्रम्** (क्षत्रिय), नक्षत्रम्.

क्षप, (इ) उ. १०. क्षांत्याम्. क्षमा करवी, खमवुं, सहवुं. **क्षंपयति–ते क्षंपति** सहेछे.

क्षप, उ. १०. प्रेरणे. प्रेरवुं. **क्षपयति–ते** प्रेरेछे. **क्षपा** (रात्रि), **क्षपाकर** (चंद्र).

क्षम, (उ, ष) आ. १. सहने. सहवुं, खमवुं, वेठवुं. **क्षमते** अपराधं साधु अपराध सहेछे. क्षमते = **खमइ** = खमे. **क्षमा** = खमा. (१ क्षांति, २ पृथ्वी), क्षंता (तृ + सहनशील), **क्षमी** (इन् + क्षमावान्), क्षमितव्यम् = **खमिअव्वं** = खमवुं. क्षंतव्यम्.

क्षमू, (ऊ) प. ४. सहने. सहवुं, खमवुं. **क्षाम्यति** पुत्रापराधं पिता पिता पुत्रापराधने सहेछे. **क्षांतः** (खमेल), **क्षमी** (इन् +), क्षमः (समर्थ), **क्षांतिः** (क्षमा). [illegible]

क्षर, (अ) प. १. **संचलने**. खरवुं, झरवुं. **क्षरति गौः पयोमुंचतीत्यर्थः** गाय दुध मूकेछे. **[illegible] जलं स्रवतीत्यर्थः** जल झरेछे. क्षरति = **खरइ**

क्षर:, क्षार: = खार. क्षारी = खारी. प्रक्षरम् = पा॰

क्षल. १०, शौचकर्मणि. पखाळवुं. धोवुं. शुद्ध-पवित्र करवुं. क्षालयति-ते. क्षलति शरीरं जलेन जळवडे शरीर धुवेछे. प्रक्षालयति = पखालइ = पखाळे. प्रक्षालितम् = पक्खालिअं = पखाळेलुं. क्षालनम् प्रक्षालनम्.

क्षि, प. १. क्षये ऐश्वर्ये च. क्षयेऽयं सकर्मको ऽकर्मकश्च. १ क्षय थवुं. २ क्षय करवुं. ३ धणी थवुं, स्थिर थवुं. क्षयति कर्पूरम् कपूर विणसेछे. क्षयति तृणं वह्निः आग तरणांने बाळेछे. क्षयति राजा राजा धणी थायछे. क्षय:, क्षीण, क्षमुता (+ न् अंद), क्षेत्रम् (खेतर).

क्षि, प. ५. हिंसायाम. मारवुं, हणवुं. क्षिणोति हणेछे. इ०.

क्षि, प. ६. निवासगत्योः. १ वसवुं. २ जवुं. क्षियति वसेछे. इ० क्षमा, पृथ्वी, क्षिति, पृथ्वी. क्षालक: धोबी, क्षयम् (क्षेत्रराज्य), क्षेयम्, क्षेतु-योग्य, क्षयी (+नि + निवासी), क्षेमम (कुशळ), क्षेत्रम् (खेतर), क्षय. (निवास).

क्षि, प. ९. हिंसायाम. हणवुं. क्षिणाति हणेछे. क्षितिः (पृथ्वी).

क्षिण, (उ) उ. ८. हिंसायाम हणवुं. क्षिणोति क्षेणोति, क्षिणुते-क्षेणुते हणेछे. क्षितिः (पृथ्वी).

क्षिद, (अ) प. १. अव्यक्ते शब्दे. अस्पष्ट शब्द करवो. क्षेदति अस्पष्ट शब्द करेछे. क्षेद.

क्षिप्, (अ) प. ४. प्रेरणे प्रेरवुं, फेंकवुं. क्षिप्यति लोष्टं नरः नर ढेफुं फेंकेछे. क्षेप: (१ क्षेप, २ निंदा), १ क्षेपक:, २ क्षेता (ऋ + फेंकनार). आक्षेप: (आळ).

क्षिप्, (अं) उ. ६. प्रेरणे. प्रेरवुं, फेंकवुं. क्षिपति-ते फेंकेछे. क्षिप्त:, विक्षिप्त:, प्रक्षिप्त:, संक्षिप्त:, क्षेप:, प्रक्षेप:, विक्षेप:, संक्षेप:, क्षेपक:, क्षेप्ता, क्षिप्रम् (शीघ्र), क्षिप:, क्षेप्यम, क्षिपक: (वायु), क्षिपका (आयुध).

क्षिव, (उ) प. १. निरसने. वारवुं, निषेधवुं. क्षेवति वारेछे.

क्षिव, (उ) प. ४. निरसने वारवुं, निषेधवुं. क्षीव्यति वारेछे.

[illegible], (ञ) उ. १. हिंसायाम्. હણવું. क्षयति-ते હણે [illegible]

[illegible], (श्) प. हिंसायाम. હણવું. क्षिणाति, क्षीणाति [illegible]

क्षीज्, (अ) प. १ अव्यक्ते शब्दे. અસ્પષ્ટ શબ્દ કરવો. क्षीजति पक्षी પંખી અસ્પષ્ટ શબ્દ કરેછે.

क्षीव्, (ऋ) आ. १. मदे. મત્ત થવું, મદ કરવો. क्षीवते धनेन नरः નર ધન-વડે મદ કરેછે. क्षीवः (મત્ત).

क्षु, (टु) प. २. शब्दे. શબ્દ કરવો. क्षौति શબ્દ કરેછે. क्षवः (રાઈ), क्षवथुः (છીંક), १ क्षोणिः, २ क्षोणी (પૃથ્વી), क्षुपः (લઘુવૃક્ષ), क्षुमा (અળશી).

क्षुद्, (इर्) उ. ७. संपेषणे. [illegible] क्षुणत्ति [illegible] हरिद्रां नारी નારી હળદરને [illegible]. क्षोदः [illegible], क्षुद्रः [illegible] (વટાયેલ), क्षुद्रा (મધમાખ્ય).

क्षुध्, (अ) प. ४. बुभुक्षायाम्. ભૂખે મરવું. क्षुध्यति भिक्षुः ભિક્ષુ ભૂખે મરેછે. १ क्षुत् (ध् +), २ क्षुधा (ભૂખ), क्षुधितः (ભૂખ્યો), क्षुधुनः (કીટ).

क्षुप्, (अ) प. १. (सौ०) अवसादने. ખેદ પામવું. क्षोपति ખેદ પામેછે. क्षुपः (લઘુવૃક્ષ).

क्षुभ्, (अ) आ. १. संचलने. संचलनं प्रकृतिविपर्यासोमंथनं च. १ પ્રકૃતિ બદલવી, હાલવું. २ વલોવાવું, ભેળવું. क्षोभित जलम् પાણી હાલેછે. १क्षोभः, २ विक्षोभः (સંચલન), क्षुम्भ (વલોણાનો વાંસ), क्षुभितः (ચળેલો).

क्षुभ्, (अ) प. ४. संचलने. १ પ્રકૃતિ બદલવી, હાલવું, २ વલોવાવું. क्षुभ्यति समुद्रः સમુદ્ર હાલેછે. १ क्षोभः, २ विक्षोभः (હલન).

क्षुभ्, (अ) प. ९. संचलने. १ પ્રકૃતિ બદલવી. હાલવું, २ વલોવાવું. क्षुभ्नाति હાલેછે. क्षुभ्यः (વલોણાનો વાંસ), क्षुभितः (ચળેલો).

क्षुर्, (अ) प. ६. विलेखने. ભેદવું, કાપવું, વાઢવું. क्षुरति वालान् नापितः નાપિત વાળને કાપેછે. क्षुरः (છરો), क्षुरी (છરી).

क्षेड्, (अ) उ. १०. भक्षणे. ખાવું. क्षेडयति-ते ખાયછે.

क्षेव्, (उ) प. १. निरसने. વારવું, નિષેધવું. क्षेवति વારેછે.

क्षै. प. १. क्षये. ક્ષય પામવું, દુબળું થવું. क्षायति દુબળો થાયછે. क्षाम (પાતળો).

क्षोट, उ १०. क्षेपे. ફેંકવું, ઉરોટવું. क्षोटयति-ते ફેંકેછે.

क्ष्णु, प. २ तेजने. ઉકરવું, તેજસ્વી કરવું. क्ष्णौति शस्त्रं याणिकः શાણિયો હથિયાર ઉકટે છે.

क्ष्माय्, (ई) आ. १. विधूनने. ધ્રુજાવવું, હલાવવું, કંપાવવું. क्ष्मायते वायुर्वृक्षं વાયુ ઝાડને ધ્રુજાવેછે. णी– क्ष्मापयति. क्ष्मातः (ધ્રુજેલો).

क्ष्मील्, (अ) प. १. निमेषणे. निमेषणं संकोचः સંકોચવું. क्ष्मीलति સંકોચેછે.

क्ष्विद्, (त्रि, आ) प. १. स्नेहनमोचनयोः १ ચોપડવું, ભીનુંકરવું, પલાળવું. २ મૂકવું. क्ष्वेडति ચોપડેછે इ०. क्ष्वेडः (વિષ), प्रक्ष्वेडनः (લોહમયબાણ).

क्ष्विद्. (त्रि, आ) प. १. अव्यक्ते शब्दे. અસ્પષ્ટ શબ્દ કરવો. क्ष्वेदति અસ્પષ્ટ શબ્દ કરેછે.

क्ष्विद्, (त्रि, आ) आ. १. स्नेहनमोचनयोः मोहने च. १ ચોપડવું, પલાળવું, २ મૂકવું, ३ મોહવું. क्ष्वेदते ચોપડેછે. क्ष्वेडः (વિષ), क्ष्वेडा (રવ).

क्ष्विद्. (त्रि, आ) प. ४. स्नेहनमोचनयोः. १ ચોપડવું, પલાળવું, २ મૂકવું. क्ष्विद्यति ચોપડેછે.

क्ष्वेल्, (ऋ) प. १. चलने. ચળવું. क्ष्वेडति ચળેછે.

खक्ख्, (अ) प. १. हसने. હસવું. खक्खति હસેછે. खक्खा (હાસ્ય).

खच्. प. ९. भूतप्रादुर्भावे. भूतप्रादुर्भावो ऽतिक्रान्तोत्पत्तिः ઉપજી રહેવું, [illegible]

खज्, (अ) प. १. मंथे. मंथो विलोडनम्. વલોવવું, ડખોળવું, ડહોળવું. खजति जलं वराहः ભૂંડ પાણી ડહોળેછે. खजाका (કડછી), खजकः (વલોણાનો વાંસ).

खञ्ज्, (इ) प. १. गतिवैकल्ये. गतेर्वैकल्यं विकृतत्वम्. ખોડંગતાં ચાલવું. खञ्जति ખોડંગતાં ચાલેછે. खञ्जः (ખોડો), खञ्जनः (દોવાળીયો એ નામે પંખી).

खट्, (अ) प. १. कांक्षायाम्. ઈચ્છવું. खटति धनं लुब्धः લોભી ધનને ઇચ્છેછે. खटः = ખડ (તૃણ), [illegible] = ખાટ (ખાટલો), खटी = ખડી (ધોળી માટી), खटिका (ખડી), [illegible] (કફ), खटक [illegible]

खट्, (अ) उ. १०. संवरणे. આંતરવું, ઓછાડવું, ઢાંકવું, [illegible] સંકોડવું. **खट्टयति-ते मुखं नरः** નર મુખને ઢાંકેછે.

खड्, (अ) उ. १०. भेदने. ભેદવું, વિદારવું. **खाडयति-ते** ભેદેછે. **खड्गः** = **खग्ग** = ખાગ.

खड्, (इ) आ. १. मंथे. વલોવવું, ડખોળવું, ડહોળવું, વછોડવું,વેરવું. **खंडते** ડહોળેછે. **खंडः** = ખાડ. **खंडिता** (મથિતા સ્ત્રી).

खड्, (इ) उ. १०. भेदने. ભેદવું, **खंडयति-ते, खंडति** = **खडई** = ખંડે ભેદેછે. **खंडः** (ટુકડો), **खंडनम्. खंडितः** = **खंडिओ** = ખંડ્યો.

खद्, (अ) प. १. स्थैर्ये हिंसायां भक्षणे च. स्थैर्येऽकर्मकः. १ રહેવું, २ હણવું, [illegible]

[illegible]

खन्, (उं) उ. १. अवदारणे. ખોદાળવું, ખણવું, ખોદવું. **खनति-ते कूपं नरः** નર કૂપને ખણેછે. **खनति** = **खनइ** = ખણે. **खातः** (ખોદ્યો), **खेयम्** (ખોદવા યોગ્ય), **खनकः** (ઉંદર), **खनकी** (ઉંદરી), **परिखा** (ખાઇ), **खनित्रम्** (ખાતરિયું), **खात्रम्** (ચોરે કરેલું છિદ્ર), **खनिः**, २ **खनी**, ३ **खानिः**, ४ **खानी** = **खाणी** = ખાણ (આકર). **आखुः** (ઉંદર), **खसः** = ખસ (પામાં), **खलः** (ખોળ), **खननम्**.

खर्ब्, (अ) प. १. गतौ. જવું. **खर्बति** જાયછે. **खर्बः** (વામણો).

खर्ज्, (अ) प. १. पूजने व्यथने च. पूजनं मार्जनम्. १ ખજોળવું, વલરવું, માંજવું, २ પીડવું, નડવું. **खर्जति देहं नरः** નર દેહને ખંજોળે છે ઇ०. **खर्जूरः** = ખજૂરો. **खर्जूरी** = ખજુરી. **खर्जूः** (ખસ), **खर्जूरम्** (હરિતાલ).

खर्द्, (अ) प. १. दंदशूके. दंदशूककर्तृके दंतकर्मणीत्यर्थः. સાપનું ડસવું. **खर्दति सर्पो नकुलम्** સાપ નોળને ડસેછે.

खर्व्, (अ) प. १. दर्पे. ગર્વ કરવો. **खर्वति मूर्खः** મૂર્ખ ગર્વ કરેછે. **खर्वः** (ગર્વ).

खल्, (अ) प. १. संचये चलने च. १ સાંચવું, ઢગ કરવો. २ ચળવું. **खलति धनं नरः** નર ધનને સાંચેછે ઇ०. **खलम्** (१ રણાંગણ, २ દાણા મસળવાનું ખળું) **खलः** (१ દુર્જન, २ નીચ, ३ ખોળ). **खलम्** (નીચાણ), [illegible]

(ચર્મપત્ર), १ खल्वाट:, २ खल्तिः (માથે ટાલ), ૨ ચર્મવસ્ત્ર, ૩ ખાળ, ૪ ચ્રીધલ પંખી).

खव्, (अ) प. ९. भूतप्रादुर्भावे. भूतप्रादुर्भाव [illegible] ઉપજી રહેવું, ઉપજ વીતી જવી. **खौनाति** धन: ધન ઉપજી રહેછે.

खष्, (अ) प. १. हिंसार्थः. હણવું. **खषति** હણેછે.

खाद्, (क्त) प. १. भक्षणे. ખાવું, જમવું. **खादति मोदकं विप्रः** વિપ્ર મોદકને ખાયછે. खादनि = खायइ = ખાયે. **खाद्यम्** (ખાવાયોગ્ય), **खादक:** (ખાનાર), खादनम् (ભક્ષણ).

खिट्, (अ) प. १. उत्रासे. ભડકાવવું, ડરાવવું. **खेटति केशी गोष्ठम्** કેશી ગોષ્ઠને ભડકાવેછે. **खेटनम्** = ખેડણ. **आखेटः** (મૃગયા), **आखेटक:**, १ खेटम्, २ **खेटकम्** (ઢાલ), १ **खेटः**, २ **खेटक:** (ગામડું).

खिद्, (अ) आ. ४. दैन्ये. ખેદ પામવું, દીનતા કરવી. **खिद्यते** = **खिज्जइ** = ખીજે ખેદ પામેછે. **खेदः**, **खिन्नः** (ખેદ પામેલ).

खिद्, (अ) प. ६. परिघाते परितापे च. १ ખુંદવું, २ દુઃખ દેવું. **खिंदति** ખુંદેછે इ०.

खिद्, (अ) आ. ७. दैन्ये. ખેદ પામવું, દીનતા કરવી. **खिंते** भिक्षुः ભિક્ષુ ખેદ પામેછે. **खिन्नः**.

खु, (ङ) आ. १. शब्दे. શબ્દ કરવો. **खवते** શબ્દ કરેછે.

खुज्, (उ) प. १. स्तेयकरणे. ચોરવું. **खोजति** भक्षणं कृष्णः કૃષ્ણ માખણને ચોરેછે.

खुड्, (अ) प. ६. संवरणे. ઓછાડવું, ઢાંકવું. **खुडति** धनं धनिकः ધનવા ધનને ઢાંકેછે.

खुड्, (इ) उ. १०. खंडने. ખંડવું, ભેદવું. **खुंडयति**-ते, खुडति ખંડેછે.

खुर्द्, (भ) आ. १ क्रीडायाम्. રમવું, ખેલવું, વિહરવું. **खूर्दते गोपालः** ગોવાળ રમેછે.

खुर्, (अ) प. ६. छेदने. **छेदनं विलेखनम्**. ઉખેડવું, ખેડવું, છેદવું. **खुरति** भूमिं कृषकः કૃષક ભૂમિને ખેડેછે. **खुरः** (ખરી).

खेट्, उ. १०. भक्षणे. ખાવું, જમવું. **खेटयति**-ते मांसं हिंस्रः હિંસ્ર માંસને જમેછે.

[illegible] उ. १०. भक्षणे. ખાવું, જમવું. खेडयति-ते मांसं सिंहः સિંહ માંસને જમેછે. खेटकः, खेटः, (१ ગામડું, २ ભક્ષક).

खेल्, (अ) प. १. चलने. ચળવું. खेलति मर्कटः માકડો ચળેછે. खेलः, खेला, खेलनम्. खिलम् (ખેડ્યાવનું ખેતર).

खेला. प. ११. विलासे. રમવું, ખેલવું. खेलायति विलासी વિલાસી રમેછે. खेला (રમત), खेलनम् = ખેલણું.

खेव्, (ऊ) आ. १. सेवने. સેવવું. खेवते हरिं भक्तः ભક્ત હરિને સેવેછે.

खै. प. १. खदने. खदनं स्थैर्यं हिंसा भक्षणं च. १ રહેવું, २ હણવું, ३ જમવું. खायति नरः નર રહેછે. खायति मृगं व्याधः પારધી મૃગને હણેછે. खायति मोदकं विप्रः વિપ્ર મોદકને જમેછે. खायवि = खायद = ખાયે.

खोट. उ. १०. भक्षणे क्षेपे च. १ જમવું, ખાવું, २ ફેંકવું. खोटयति-ते लड्डुकं विप्रः વિપ્ર લાડુને જમેછે. खोटयति-ते शूरं शूरः શૂરો શૂરાને ફેંકેછે.

खोड्, (ऋ) प. १. गतिप्रतीघाते. गतिविषये प्रतीघात इत्यर्थः. ચાલતાં ખોડંગવું. खोडति पंगुः પાંગળો ખોડંગે છે. खोडः = ખોડો (પંગુ).

खोड. उ. १०. क्षेपे. ફેંકવું, ઉશેટવું. खोडयति-ते तृणं नरः નર તૃણને ફેંકેછે.

खोद्, उ. १०. क्षेपे. ફેંકવું, ઉશેટવું. खोदयति-ते कर्करं जनः જણ કાંકરાને ફેંકેછે.

खोर्, (ऋ) प. १. गतिप्रतीघाते. ચાલતાં ખોડંગવું. खोरति खंजः ખોડો ખોડંગેછે. खोरा (અધમબળી), खोरः (ખોડો).

खोल्, (ऋ) प. १. गतिप्रतीघाते. ચાલતાં ખોડંગવું. खोलति खोड ખોડો ખોડંગેછે.

ख्या. प. २. प्रकथने. વખાણવું, કહેવું. ख्याति सुजनं लोकः લોક સુજનને વખાણેછે. आख्यानम्, व्याख्यानम्, प्रत्याख्यानम् (નિષેધ), ख्यातः, प्रख्यातः, विख्यातः, आख्यातः, प्रत्याख्यातः (નિષિદ્ધ), संख्या. ख्यातिः (વખાણ).

गग्घ, (अ) प. १. हसने. હસવું. गग्घति विकलं जनः જણ વિકલને હસેછે.

गज्, (अ) प. १. शब्दार्थे मदने च. मदनं मदोत्पत्ति मदः चित्तविकारः. १ શબ્દ કરવો, २ મદ કરવો. गजति १ શબ્દ કરેછે, २ મદ કરેછે. गजः (હસ્તી).

[illegible], (अ) उ. १०. शब्दे. શબ્દ કરવો. गाजयति-ते जनः જણ શબ્દ કરેછે.

गज्, (इ) प. १. शब्दार्थः. શબ્દ કરવો. गंजति नरः नरं[illegible] (૧ મદિરાનું ઘર, ૨ આગર).

गड्, (अ, म्) प. १. सेचने. સીંચવું. गडति, लत्वे गलति [illegible] પાણીને સીંચેછે. णौ–गडयति, लत्वे गलयति. गाडः, लत्वे मालः, गडः, गडकः, गडु (પૃષ્ઠગ્રંથિ), निगडः (બેડી), निगडितः (બેડી ઘાલેલો).

गड्, (इ) प. १. वदनैकदेशे. गंडगतसंहननक्रियायामित्यर्थः. ગાલ સીંચવા, ગાલ એકઠા કરવા. गंडति ગાલ સીંચેછે. गंडः (ગાલ), १ गांडिवं, २ गांडीवम् (અર્જુનધનુષ).

गण. उ. १०. संख्याने. ગણવું. गणयति-ते दिवसान् नारी નારી દિવસ ગણેછે. गणः (સમૂહ), गणकः (જોતિષી), गणितं = गुणितं = ગણ્યું. गणना. गण्यः, गणिका (વેશ્યા), निगणः (હોમધૂમ).

गद्, (ब) प. १. व्यक्तायां वाचि. સ્પષ્ટ-પ્રકટ બોલવું. गदति वचनं जनः જણ વચન બોલેછે. १ गद्गदः, २ गद्गदा, ३ गद्गदम् (અસ્પષ્ટ વચન), गद्यम्, गदितम् (કથિત).

गद्, (ई) उ. १०. देवशब्दे. મેઘ ગાજવો. गदयति–ते घनः મેઘ ગાજેછે.

गद्गद, प. ११. वाक्स्खलने. અસ્પષ્ટ વચન ઉચ્ચરવું. गद्गदाति दुःखार्त्तः દુખાર્ત અસ્પષ્ટ વાણી ઉચ્ચરેછે. १ गद्गदः, २ गद्गदा, ३ गद्गदम् (અસ્પષ્ટ વચન).

गंध्, (अ) आ. १०. अर्दने. પીડવું, નડવું. गंधयते लुब्धो वदान्यम् લોભિયો દાતાને પીડેછે. १ गंधः, २ गंधनम् (હિંસન), गंधर्वः, सुगंधकः (કંકોડી), गंधोली (શામ્બાડેર).

गम्, (ऌ) प. १. गतौ. જવું. गच्छति ग्रामं पांथः પાંથ ગામને જાયછે. आगच्छति આવેછે. गमः, आगमः (શાસ્ત્ર), निगमः (વેદ), संगमः, समागमः, १ प्लवंगमः, २ प्लवंगः, ३ प्लवगः (વાનર). १ विहंगमः, २ विहंगः, ३ विहगः (પંખી), १ भुजंगमः, २ भुजंगः, ३ भुजगः (સાપ), उरगः (સાપ), गत्वरः, जगत् (લોક), गंगा, गगनम् (વ્યોમ), [illegible] (શરીર), आगंतुः (આવનું), गौः (ગાય), गमी (જનાર), आगामी (इन् [illegible]), [illegible]गः (સાપ), मृगः, दुर्ग, [illegible] दुर्गम, अभ्यागतः (પરોણો).

गर्ज [illegible] शब्दे. शब्द કરવે [illegible] गर्जति मेघः મેઘ ગાજેછે. गर्जति = गज्जइ = ગાજે. गर्जना, गर्जितम् (ગર્જનાદિ શબ્દ).

શબ્દ કરવો, ગાજવું. गर्जयति-ते

गर्द, (अ) [illegible] શબ્દ કરવો. गर्दति [illegible] ગધેડો. गर्दभः
गद्हो = ગધો.

गर्द्, (अ) उ. १०. शब्दे. શબ્દ કરવો. गर्दयति-ते वराहः ભુંડ બોલેછે.

गर्ध्, (अ) उ. १०. अभिकांक्षायाम्. ઇચ્છવું. गर्धयति-ते धन लुब्धः લોભિયો ધનને ઇચ્છેછે.

गर्व्, (अ) प. १. गतौ. જવું. गर्वति જાયછે. गर्वः (ગતિ).

गर्व्, (अ) प. १. दर्पे. ગર્વ કરવો. गर्वति मूर्खः મૂર્ખો ગર્વ કરેછે. गर्वः, गर्वितः.

गर्व्, आ. १०. माने. [illegible] મૂઢ ધનવડે ગર્વ કરેછે. गर्वः, गर्वितः

गर्ह् (अ) आ. १. कुत्सायाम् (નિંદા) વખોડવું. गर्हते सुजनं दुर्जनः દુર્જન [illegible]. विगर्हितः, गर्हणम्, गर्हाम् (નિંદા).

गर्ह्, (अ) उ. १०. विनिंदने. નિંદવું, વખોડવું. गर्हयति-ते साधुं दुष्टः દુષ્ટ સાધુને નિંદેછે. गर्हा, गर्हितः, गर्हणम्.

गल्, (अ) प. १. अदने स्रवणे च. १ ખાવું, જમવું. २ ઝરવું પડવું. गलति मूलकं जनः જન મુળાને ખાયછે. गलति जलं करकात् કરવામાંથી જલ ઝરેછે. अवगलति = ઓગળે. विगलति = निलगइ = નિગળે. अभिगलति. विगलति = पिघलइ = પિગળે. गलनम् = गयणं = ગયણું. गलः = ગાલ, गलः (કંઠ).

गल्, (अ) आ. १०. स्रवणे. ઝરવું, ટપકવું. गलयते जलम् પાણી ઝરેછે. गलः, गालिः (ગાલ), गलनम् = गलणं = ગળવું.

गल्भ्, (भ) आ. १. धार्ष्ट्ये. પ્રૌઢ થવું સમર્થ થવું. गल्भते, प्रगल्भते मैत्र. મૈત્ર પ્રૌઢ થાયછે. प्रगल्भः (પ્રૌઢ).

गल्ह्, (भ) आ. १. कुत्सायाम्. નિંદવું. गल्हते सुजनं दुर्जनः [illegible]જનને દુર્જન નિંદેછે. गल्हः

गवेष, उ १०. मार्गणे. मार्गणमन्वेषणम्. ખોળવું, શોધવું. गवेषयति [illegible] नरः નર હરિણને ખોળેછે. १ गवेषणम्, २ गवेषणा (ખોળ[illegible]). गवेषितः (શોધેલો).

गह, उ. १०. गहने. १ વસમું થવું, દુર્ગમ થવું. ૨ પીડવું, નડવું. गहयति. १ गहनः, २ गहना, ३ गहनम् (દુરધિગમ, દુઃપ્રવેશ).

गा, (ङ्) आ. १. गतौ. જવું. गाते ग्रामं पांथः પંથ ગામને જાયછે.

गा, प ३. (वै०) स्तुतौ. સ્તવવું, સ્તુતિ કરવી. जिगाति સ્તુતિ કરેછે. गानम्, गाथा, गायकः.

गाधृ, (ऋ) आ. १. प्रतिष्ठालिप्सयोर्ग्रंथे च. प्रतिष्ठा आस्पदम्. लब्धुमिच्छा लिप्सा. ग्रथनं ग्रंथः. प्रतिष्ठायामकर्मकोयम्. लिप्साग्रंथयोः सकर्मकः. १ રહેવું, સ્થિતિ કરવી. ૨ લેવા ઇચ્છવું, ઇચ્છવું, ૩ ગુંથવું. गाधते રહેછે ઇ૦. गाधः (થાગ), अगाधः (અથાગ), गाधिः (વિશ્વામિત્રપિતા).

गाहू. (ऊ) आ. १. विलोडने. विलोडनं परिमिलनम्. પ્રવેશ કરવું, પેસવું. गाहते. अवगाहते પેસેછે. गाहनम्, अवगाहनम्, वगाहनम्, गाहः, अवगाहः वगाहः, गाढः.

गु, (ङ्) आ. १. अव्यक्ते शब्दे. અસ્પષ્ટ શબ્દ કરવો. गवते અસ્પષ્ટ શબ્દ કરે છે. १ गुडः, २ गुलः = गुलो = ગોળ.

गु, (ङ्) आ. १. शब्दे. શબ્દ કરવો. गवते શબ્દ કરેછે. गोत्रम् (કુળ), गवल. (અરણ્ય મહિષ), गवयः (રોઝ).

गु, प. ६. पुरीषोत्सर्गे. મળવિસર્જન કરવું, હગવું. गुवति હગેછે. गूथम्, (વિષ્ઠા). गुतव्यम्.

गुज, (अ) प. ६. शब्दे. શબ્દ કરવો. गुजति શબ્દ કરેછે.

गुज, (इ) प. १. अव्यक्ते शब्दे. અસ્પષ્ટ શબ્દ કરવો. गुंजति भ्रमरः ભમરો ગણગણેછે. गुंजितम् (સિંહાદિશબ્દ), गुंजा (ચણોઠી). गुंजारवः (ભ્રમર-શબ્દ)

गुठ, (इ) उ. १०. वेष्टने. વીંટવું. गुंठयति-ते अवगुंठयति ते વીંટેછે. गुंठ- [illegible], अवगुंठनम्. [illegible]

गुड. [illegible] रक्षायाम्. [illegible] गुडः [illegible] [illegible] गुडि- [illegible] (ગામ), गुल्म (મોટું).

गुड, (इ) उ. १०. वेष्टने रक्षणे च. १ वींटवुं, घेरवुं. २ राखवुं. ३ पाळवुं. गुंडयति–ते, गुंडति वींटेछे. गुंडनम्, गुंडितः.

गुण्. उ. १०. आमंत्रणे. आमंत्रणं मूढोक्तिः छानुं कहेवुं, शठ बोलवुं. गुणयति–ते मंत्री मंत्री छानुं कहेछे. गुणः, गुणितम्.

गुद, (अ) आ. १. क्रीडायाम्. रमवुं, खेलवुं. गोदते बालः बाळ रमेछे. गुदम् (गांड), गुंद्रा (सुगंधि मोथ).

गुध, (अ) प. ४. परिवेष्टने. वींटवुं. गुध्यति. वींटेछे. गोधूमः= गोहूमो = घउं. गुत्सः (तृणगुच्छ), गुधितः (वेष्टित), गुधेरः (पाळक).

गुध, (अ) प. ९. रोषे. कोपवुं, रीसावुं. गुध्नाति कोपेछे. गोधा = गोधा घो. गोधूमः= गोहूमो = घउं.

गुप्, प. १. गोपने. गोपवुं, संताडवुं. गोपयति धनं चोरः चोर धनने संताडेछे. गोप्यम्, गोपनम्, गुप्तिः, गुप्तम्.

गुप, (अ) आ. १. निंदायाम्. निंदवुं. जुगुप्सते निंदेछे. जुगुप्सा (निंदा).

गुपू, (ऊ) प. १. रक्षणे. राखवुं, पाळवुं. गोपायति पृथ्वीं नृपः नृप पृथ्वीने पाळेछे. कुप्यम् (सुवर्ण रजतविना बीजुं धन), गोप्यम् (रक्षणीय), गोपनम् (रक्षण), गुप्तिः (रक्षा), गोप्ता (रक्षक).

गुप, (अ) प. ४. व्याकुलत्वे. व्याकुळुं करवुं, व्याकुल करवुं. गुप्यति लोकं कोपः कोप लोकने व्याकुळुं करेछे.

गुप. (अ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ बोलवुं, २ दीपवुं. गोपयति–ते बोलेछे इ०.

गुफ, (अ) प. ६. ग्रंथे. गुंथवुं. गुफति माल्यं मालाकारः माळी फूलने गुंथे छे. गुंफः (ग्रंथ).

गुफ्, (अ) प. ६. ग्रंथे. गुंथवुं. गुंफति माल्यं मालाकारः, माळी फूलने गुंथे छे. गुंफितः, गुंफः= गुंथेल.

गुर्, (ई) आ. ६. उद्यमने. १ उद्योग करवो. २ उगामवुं. गुरते वैश्यः वैश्य उद्योग करेछे इ०.

गुर्द् (अ) आ. क्रीडायाम्. रमवुं, खेलवुं. गूर्दते बालः बाळ रमेछे.

गुर्द, (अ) उ. १०. निकेतने. वसवुं. गूर्दयति–ते वसेछे.

गुर्द, (अ) उ. १०. पूर्वनिकेतने. पूर्वनिकेतनमाद्यो निवासः पेहेलुं वसवुं. गूर्दयति-ते पेहेलुं वसेछे.

गुर्द, (ई) प. १. उद्यमने. १ उद्योग करवो, २ ऊगामवुं. गूर्दति वैश्यः वैश्य उद्योग करेछे इ०.

गुह्, (ऊ) उ. १. संवरणे. ढांकवुं, ओढाडवुं. गूहति-ते, निगूहति-ते छिद्रं जनः जण छिद्रने ढांकेछे. गूढः, गुह्यम्, गह्वरम् (गुहा).

गूर्, (अ) आ. १०. उद्यमने भक्षणे च. १ उद्योग करवो, २ ऊगामवुं, ३ जमवुं. गूरयते वैश्यः वैश्य उद्योग करेछे. उद्गूरयते खड्गम्. खड्गने ऊगा- [illegible]

गूर, [illegible] वुं. गूर्यते रिपुं बलवान् बळवान् शत्रुने हणेछे इ०. गूर्जरः (देशभेद).

गृ, प. १. सेचने. सिंचवुं. गरति भूमिं मेघः मेघ भूमिने सिंचेछे.

गृ, आ. १०. विज्ञाने विज्ञापने च. १ जाणवुं, अनुभववुं. २ जणाववुं. गारयते अनुभवेछे इ०.

गृज्, (अ) प. १. शब्दार्थः. शब्द करवो. गर्जति = गज्जइ = गाजे. गर्जनम्.

गृञ्ज्, (इ) प. १. शब्दार्थः. शब्द करवो. गृंजति शब्द करेछे. गृंजनम् (डुंगळी).

गृध्, (उ) प. ४. अभिकाङ्क्षायाम्. इच्छवुं. गृध्यति इच्छेछे. गृद्धः (इच्छित), १ गर्द्धनः, २ गृध्नुः (लोभी), गृधिः (कांक्षा), गृध्रः = गीध (एक पक्षी).

गृह्, (ऊ) आ. १. ग्रहणे. ग्रहवुं, लेवुं, झालवुं. गर्हते झालेछे. गृढः (लीधो), गृढिः (ग्रहण), गृहम् = घर, गृहा (स्त्री).

गृह्, आ. १०. ग्रहणे. ग्रहवुं, लेवुं, झालवुं. गृहयते झालेछे.

गॄ, प. ६. निगरणे. निगरणं भोजनम्. भोजन करवुं, जमवुं, खावुं. गिरति, लत्वे, गिलति मूलकं नरः नर मूळाने जमेछे. गिरः, लत्वे गिलः. अजगरः, १ गरः, लत्वे २ गलः (कंठ), निगारः, उद्गारः (ओडकार), गर्गरः (वाद्यविशेष) गर्गरी = गगरी = गागर (महाकुंभ). गर्गः (ऋषि), गर्त्तः (खाडो), गर्भः, गर्गिः (वीणा), गर्मुत् (हेम), निगरणः (कंठ), गृष्टिः (एकवार जणेली) गरः, (विष).

[illegible] સાધે છે.

[illegible] (ઞ) આ. ૧. અન્વિચ્છાયામ્. અન્વિચ્છા અન્વેષણમ્. શોધવું, ખોળવું. [illegible] ગા ગોપાલઃ ગોવાળ ગાયને ખોળે છે.

[illegible] પ. ૧. શબ્દે. શબ્દ કરવો. ગાયતિ ગીતં નારી નારી ગીતને ગાયછે. ગીતમ્, પ્રગીતમ્, ગાનમ્, ગેયમ્, ગીતિઃ, ઉપગીથિઃ, ઉદ્ગીથિઃ, ગાયકઃ (ગાનાર), ગાથા, ગાયનઃ (ગાનાર), ગાયની, સામગઃ, સામગી, ઉદ્ગીથઃ (ઓંકાર), ઉદ્ગાતા (સામગ).

ગોમ, ઉ. ૧૦. ઉપલેપને. લિંપવું. ગોમયતિ ગોમયેન ભૂમિં યત્ના યત્ના ગોમયથી ભુમિને લિંપેછે. ગોમયમ્ (છાણુ).

ગોષ્ટ. (મ) આ. ૧. સંઘાતે. એકઠું કરવું. ગોષ્ટતે ધાન્યં કૃષિઃ કૃષિ દાણાને એકઠા કરેછે.

ગ્રથ, (ઈ) આ. ૧. કૌટિલ્યે. કૌટિલ્યં કુસૃતિર્બંધશ્ચ. ૧ વાંકું જવું, ૨ બાંધવું, ગુંથવું, ગાંઠવું. ગ્રંથતે ગવયઃ રોઝ વાંકો જાયછે. ગ્રંથતે પુષ્પાનિ માલી માલી ફુલાને ગુંથેછે. ગ્રંથિઃ= ગંઠી = ગાંઠ. ગ્રંથઃ= ગંઠો = ગાંઠો.

ગ્રથ, (અ) પ. ૯. સંદર્ભે. સંદર્ભો ગ્રંથનમ્. ગુંથવું. ગ્રથ્નાતિ ગ્રંથં કવિઃ કવિ ગ્રંથને ગુંથેછે. ગ્રંથઃ, ગ્રંથિઃ= ગંઠી = ગાંઠ.

ગ્રથ, (અ) ઉ. ૧૦. સંદર્ભે. સંદર્ભો બંધનમ્. બાંધવું, ગાંઠવું, ગુંથવું. ગ્રંથયતિ–તે, ગ્રંથતિ માલ્યં માલી માલી ફુલને ગાંઠેછે. ગ્રંથતિ = ગંઠઇ = ગાંઠે.

ગ્રસ, (ઉ) આ. ૧. અદને. ખાવું, જમવું. ગ્રસતે મોદકં વિપ્રઃ વિપ્ર લાડુને જમેછે. ગ્રાસઃ (કવળ), ગ્રામઃ = ગામ. ગ્રીષ્મઃ (ઋતુભેદ).

ગ્રસ, (અ) ઉ. ૧૦. ગ્રહણે. [illegible], ગ્રહવું. ગ્રાસયતિ–તે ફલં જનઃ જન ફળને લેછે.

ગ્રહ, (અં) ઉ. ૯. ઉપાદાને. ઉપાદાનં સ્વીકારઃ. સ્વીકારવું, લેવું, આલવું. ગૃહ્ણાતિ, ગૃહ્ણીતે ધર્મં ધાર્મિકઃ ધાર્મિક ધર્મને આલેછે. ગૃહમ્ = ઘર. ગ્રાહઃ (જળચર), ગૃહોલી = ઘરોલી. વિગ્રહઃ = વઢવેડ (યુદ્ધ), પરિગ્રહઃ (સ્વીકાર), ‘

निग्रहः (અસ્વીકાર), अनुग्रहः (સ્વીકાર), आग्रहः = આગ્રહ, संग्रहः = સંઘરો, विग्रहः (શરીર), अवग्रहः (અનાવૃષ્ટિ), ग्रहः (જ્યોતિષ), ग्राहकः (લેનાર), गृहीता (कर + लेनार), फलेग्रहिः (ફલવૃક્ષ), ग्रहणम्, गृहकः (પકડવું). गृहीतः (લીધો).

ग्राम, उ. १०. आमंत्रणे. आमंत्रणं गूढोक्तिः. છાનું કહેવું. **ग्रामयति**–ने मंत्री મંત્રી છાનું કહેછે.

ग्रुच, (उ) प. १. स्तेयकरणे. ચોરવું. **ग्रोचति** भक्षणं मोहन[redacted] ચોરેછે.

ग्लस, (अ) आ. १. अदने. જમવું. ખાવું. **ग्लसते** तमोभुवनम् [redacted] खाय છે. ग्लासः (કોળિયો).

ग्लह, (अ) आ. १. ग्रहणे. ઝાલવું, લેવું, ગ્રહવું. **ग्लहते** करकं यतिः ... ઝાલેછે.

ग्लुच, (उ) प. १. स्तेयकरणे. ચોરવું. **ग्लोचति** धनं चोरः ચોર ધનને ચોરેછે.

ग्लुंच, (उ) प. १. गतौ. જવું. **ग्लुंचति** ग्रामं ग्राम्यः ગામડિયો ગામને જાયછે.

ग्लेप, (ऋ) आ. १. दैन्ये कंपने गतौ च. १ દીન થવું, દીનતા કરવી. २ કંપવું, ३ જવું. **ग्लेपते** भिक्षुः ભિક્ષુ દીનતા કરેછે इ०.

ग्लेव, (ऋ) आ. १. सेवने. સેવવું. **ग्लेवते** देवं नरः નર દેવને સેવેછે.

ग्लेष, (ऋ) आ. १ अन्विच्छायाम् अन्विच्छा अन्वेषणम्. ખોળવું, શોધવું. **ग्लेषते** गवली विडाम. પિપ્રશે ... ખોળેછે.

ग्लै, प. १. हर्षक्षये. હર્ષનો ધાત્વનય. ધાતુ ઓછી થવી, બળહીન થવું. ગ્લાન થવું. **ग्लायति** त्रियो ... બળહીન થાયછે. ग्लानः (બળહીન), ग्लानिः (બળહીનતા, ...).

घग्घ, (अ) प. १ हसने. હસવું. **घग्घति** હસેછે.

घट, (ऊ, म, ष) आ. १. चेष्टायाम्. चेष्टा ईहा. ઘડવું, રચવું. **घटते** घटं कुंभकारः કુંભાર ઘડાને ઘડેછે. णौ घटयति. **घटना** (રચના), **घटा** (રચના), घटः = ઘડો. घटा (મહાકુંભ), **घटितम्** = **घटितं** = ઘડ્યું.

घट, (अ) उ. १०. संघाते. એકઠું કરવું, મેળવવું, ગુંથવું. **घाटयति**–ने कुपित- जनं साधुः. સાધુ કોપેલા જનને ... उद्घाटयति ... ઉઘાડે ...

घाटनम् = उग्घाडणं = ઉઘાડવું. उद्घाटित = ઉઘાડેલું.

घट्, (भु) उ. १०. भासार्थे भासार्थ च. १ બોલવું, २ દીપવું. घाटयति–ते पक्षी પંખી બોલેછે इ०.

घट्, (इ) उ. १०. भासार्थे भासार्थ च. १ બોલવું, २ દીપવું. घंटयति–ते कपोत. કપોત બોલેછે इ०. घंटा, निर्घंटः (નામકોશ).

घट्ट्, (अ) आ. १. चलने. ચળવું, કંપવું, ડોલવું. घट्टते કંપેછે. अरघट्टः (રેંટ), घट्टः = ઘાટ (નદીઉતરવાનું સ્થાન, તીર્થ).

घट्ट्, (अ) उ. १०. चलने. ચળવું, કંપવું. घट्टयति–ते કંપેછે. घट्टः = ... (નદી ઉતરવાનું સ્થાન), अरघट्टः (રેંટ).

घष्, (इ) आ. १. क्षरणे. ખરવું. घंषते ખરેછે.

घस्, (इ) आ. १. क्षरणे. ખરવું. घंसते ખરેછે.

घस्, (लृ) प. १. अदने. ખાવું, જમવું. घसति ખાયછે. घस्ता, (खा... જમનાર), घस्तुम्, घस्मरः (ભક્ષક), घासः, घस्रः (દિન).

घिण्, (इ) प. १. ग्रहणे. ગ્રહવું, લેવું. घिण्णते ગ્રહેછે.

घु, (ङ्) आ. १. शब्दे. શબ્દ કરવો. घवते શબ્દ કરેછે. घूकः = ઘૂડ.

घुट्, (अु) आ. १. परिवर्त्तने. परिवर्त्तनमितस्ततो भ्रमणम्. અહિં તહિં ભમવું, રખડવું. घोटते मत्तार्थी प्रवासी અહિંતહિં રખડેછે. घोटः = ઘોડે. घोटकः, घुटः, घुटिका (ઘુંટી).

घुट्, (अ) प. ६ ... ... घुटति ... घुटति = घुटइ = ... १ घोटः, २ घोटकः (ઘોડે).

घुण्, (अ) आ. १. भ्रमणे. ભમવું. घोणते ભમેછે. घुणित., घोणा (નાસિકા), घुणः (કાષ્ઠકીટ, મંકોડ).

घुण्, (अ) प. ६. भ्रमणे. ભમવું. घुणति ભમેછે. घुण (મંકોડ), घोणा (નાસિકા), प्राघुणः = પ્રાહુણો.

घुण्, (इ) आ. १. ग्रहणे. ગ્રહવું. લેવું. घुण्णते ...

घुर्, (अ) प. ६. भीमार्थशब्दयोः. १ ભય કરવો, ભાવું. २ શબ્દ કરવો. घुरति ... घोरः (...), घुर्घुरः (અનુકરણ શબ્દ ઘમઘાટ).

घुष, (अ) प. १. शब्दे. શબ્દ કરવો. **घोषति हरिं भक्तः** ભક્ત હરીને ગોખેછે. घोषति = गोखइ = ગોખે. घोषणम् = ગોખણું. घोषः (ઘોંઠો).

घुष. (अ) आ. १. कांतिकरणे. ચકચકતું કરવું. **घोषते** ચકચકતું કરે.

घुष, (इ) आ. १. कांतिकरणे. ચકચકતું કરવું. **घुंषते** ચકચકતું કરે.

घुष, (इर्) प. १. अविशब्दने शब्दे च. ૧ ખોટો શબ્દ કરવો, ૨ શબ્દ કરવો. घोषति ખોટો શબ્દ કરે. इ०. घोषः (ભરવાડી પાડો).

घुष. (इर्) उ. १०. विशब्दने विशब्दनं विशिष्टशब्दकरणं, **नानाशब्दनं** वा. ૧ ઘણા મોટા સાદે ગાજવો. ૨ વિવિધ શબ્દ કરવા. **घोषयति–ते. घोषति.** उद्घोषयति–ते. उद्घोषयति પાંઠો કાઢેછે, રામ ગાયછે.

घूर, (ई) आ. ४. हिंसावयोहान्योः ૧ હણવું. ૨ જુનું થવું, વૃદ્ધ થવું. **घूर्यते** હણેછે इ०.

घूर्ण, (अ) आ. १. भ्रमणे. ભમવું, ઘુમવું. **घूर्णते मत्तः** માતો ઘુમેછે. **घूर्णते** = घुम्मइ = ઘુમે.

घूर्ण, (अ) प. ६. **भ्रमणे**. ભમવું, ઘુમવું. **घूर्णति** ભમેછે. **घूर्णितः** (ભમેલ), घूर्णिः (ભ્રમણ).

घृ, प. ६. सेचने. સિંચવું. **घरति दग्धं पयसा नरः** નર દાઝેલાને જલવતે સિંચેછે. **घारः** (સેચન), **घर्घरीका** (ઘંટડી), **घृतम्** = घिअं = ઘી. **घर्मः** = घम्मो = ઘામ, घृणा (દયા).

घृ, प. ३. (वे०) क्षरणदीप्त्योः ૧ ઝરવું, ઝરવું. ૨ પ્રકાશવું. પ્રદીપ્ત કરવું. जिघर्ति जलम् પાણી ઝરેછે. **जिघर्ति वन्हिं घृतेन होता** હોતા ઘીવડે અગ્નિને પ્રકાશે છે.

घृ, उ. १०. **प्रस्रवणे प्रस्रावणे च**. ૧ ઝરવું, ૨ ઝરાવવું. **घारयति–ते** ઝરેછે.

घृण, (र) आ. १. ग्रहणे. ગ્રહણ કરવું, ઝાલવું, લેવું. घृणते ઝાલેછે.

घृण, (उ) उ. ८. दीप्तौ. દીપવું. **घृणोति, घृणुते**. घर्णोति, घर्णुते દીપેછે. घृतम्, घृणा (દયા), घृतिः (દીપ્તિ).

घृष. (ऊ) प. १. संघर्षे. १ [illegible] घर्षणम्, घृष्टि. [illegible]

घ्रा, प. १. गंधोपादाने. सुंघवुं, वासलेवी. जिघ्रति पुष्पं नरः नर फूलने सुंघेछे.
१ घ्राणः, २ घ्रातः (सुंघ्यो), व्याघ्रः = वाघ

कु, (ङ्) आ. १. शब्दे. शब्द करवो. कवते शब्द करेछे.

चक्, (अ) प. १. (सौ०) भ्रांतौ. भमवुं, घुमवुं. चकति भमेछे. चकितः (भ्रांत).

चक्, (भ्) आ. १. तृप्तौ प्रतीघाते दीप्तौ च. १ तृप्त थवुं. २ रोकवुं. ३ दीपवुं.
चकते तृप्त थायछे. इ०. चकितः (भीनेल), चकोरः (चकोर पक्षी).

चक्, (अ, म्) प. १. तृप्तौ. तृप्त थवुं. चकति तृप्त थायछे. णौ–चकयति.

चक्क्, (अ) उ. १०. व्यथने. पीडवुं, नडवुं, दुःखदेवुं. चक्कयति–ते पीडेछे.
धिक्कर्म = धीक्कवुं.

चकास्, (ऋ) प. २. दीप्तौ. दीपवुं. चकास्ति दीपेछे.

चक्ष्, [illegible] स्पष्ट बोलवुं, कहेवुं. २ जोवुं, देखवुं
[illegible] इ०. चक्षुः, विचक्षणः, ख्यादेशे–
ख्यातः, व्याख्यानम्, व्याख्या (टीका).

चञ्च्, (उ) प. १. गत्यर्थः. जवुं, चंचति जायछे. चंचलः, चंचरीकः, (भ्रमर),
चंचुः = चांच.

चट्, (ए) प. १. वर्षावरणयोः. १ वरसवुं, २ ढांकवुं, ओढाडवुं, चडवुं. चटति
मेघः मेघ वरसेछे इ०. चटति = चडइ = चडे. चटितः = चडिओ =
चडयो.

चट्, (अ) उ. १०. भेदने. फोडवुं, भेदवुं. चाटयति–ते. चटति = चडइ =
चडे. उच्चाटयति, उच्चाटनम्, चटकः (चकलो), चटका (चकली).

चण्ड्, [illegible] आ. १. कोपे. कोपवुं. चंडते कोपेछे. चंडः (कोपन), चंडी
([illegible]), प्रचंडः, चंडकः.

चण्ड्, [illegible] उ. १०. कोपे. कोपवुं. चंडयति–ते कोपेछे. चंडः (कोपवाळो),
१ नदी, २ चंडिका (पार्वती).

चण्, (अ) प. १. शब्दे. शब्द करवो. चणति शब्द करेछे. चाणूरः (कृष्णे
[illegible] मल्ल). चणकः = चणओ = चणो.

चण्, (अ, म्) प. १. दाने गतौ हिंसायां च. १ देवुं, २ જવું, [illegible] દેછે. इ०. णौ–चणयति. चणकः (ચણો).

चत्, (ए) उ. १. याचने. જાચવું. चतति–ते જાચેછે. चत्वरम् (ચોતરો, સ્થંડિલ). चतुर. चत्वारः= ચાર. चत्वरम् (બહુ માર્ગ), चातकः (બપૈયો).

चद्, (इ) प. १. आल्हादे दीप्तौ च. आन्हाद आनंदनम् आनंदोत्पादनमित्यर्थः. १ આનંદ ઊપજાવવો. २ દીપવું. चंदति આનંદ ઊપજાવેછે. चंद्रः, चंदनम्, चंद्रमा (स्) (ચંદ્ર), चंद्रिका (ચાંદરણું, ચંદ્રપ્રકાશ).

चद्, (ए) उ. १. याचने. જાચવું. चदति–ते જાચેછે.

चन्, (अ, म्) प. १. हिंसायाम्. હણવું, મારવું. चनति હણેછે. णौ–चनयति.

चन्, (अ) उ. १०. श्रद्धोपहननयोः. १ વિશ્વાસ કરવો, २ મારવું, હણવું. चानयति–ते, चनति વિશ્વાસ રાખેછે इ०.

चप्, (अ) प. १. सान्त्वने. સમજાવવું. चपति शिष्यं गुरुः ગુરુ શિષ્યને સમજાવેછે. चापम् (ધનુષ), चपलः.

चप्, (अ, म्) उ. १०. परिकल्कने. परिकल्कनं दंभः शाठ्यं च. १ દંભ–ઢંગ કરવો, २ શઠતા કરવી. चपयति–ते દંભ કરેછે इ०.

[redacted]) उ. १०. गत्याम्. જવું. चंपयति–ते, चंपति જાયછે. चंपकः (ફૂલ.

[redacted]) प. १. अदने. ખાવું, જમવું. चमति लड्डुकं विप्रः વિપ્ર લાડુને જમેછે. उच्चमति, विचमति, आचामति, आचमनम्, चामरः, चामरम्, चमसः (સોમપાત્ર), चमसी (સવ), १ चुंढिः, २ चुंढी (કૂઈ), चोचम् (છાલ).

चम्, (उ) प. ५. भक्षणे. જમવું, ખાવું. चम्नोति જમેછે.

चय्, (ङ) आ. १. गतौ. જવું. चयते જાયછે. चयः (ગતિ).

चर्, (अ) प. १. गतौ भक्षणे च. १ જવું, २ ખાવું. चरति જાયછે. अंचन संचरते = संचरइ = संचरे. १ चरः, २ चारः (દૂત), संचारः, उच्चारः प्रचारः, विचारः, आचारः, अनुचरः, गोचरः, चरकः, चर्यम् (तप), आचार्यः (ગુરુ), परिचारकः (ચાકર), कुरुचरः (કુરુદેશી), भिक्षाचरः (ભીખારી), संचारः (પાલો), व्यभिचारः, ब्रह्मचारी (इन्+), चराचरः, चरणः (પાદ), चरमः, चरित्रम, चरिः, (१ પશુ, २ પ્રાકાગાર) चारिः = ચારુ (પશુભક્ષ્ય), चरुः

(हुंडी), चारुः (सुंदर), चर्म = चम्म = ચામ. चर्या, परिचर्या (सेवा), गोचरः, सहचरः, सहचरी, अनुचरः (ચાકર).

चर्, (अ) उ. १०. असंशये. નિર્ણય કરવો. વિચારવું. चारयति-ते. विचारयति-ते अर्थान् पंडितः પંડિત પદાર્થોને વિચારેછે. विचारणा, विचारः.

चरण्, प. ११. गतौ. જવું. चरण्यति જાયછે. चरणः (પગ).

चर्च्, (अ) प. १. परिभाषणहिंसातर्जनेषु. परिभाषणं सनिंदोपालंभः. १ ઠપકો દેવો. २ હણવું, ३ તિરસ્કાર કરવો. चर्चति ઠપકો દેછે, इ०. चर्चा.

चर्च्, (अ) प. ६. परिभाषणभर्त्सनयोः. १ ઠપકો દેવો. २ તિરસ્કાર કરવો, નિંદવું. चर्चति ઠપકો દેછે इ०. चर्चा.

चर्च्, (अ) उ. १०. अध्ययने. ભણવું. चर्चयति-ते शास्त्रम् શાસ્ત્રને ભણેછે. चर्चा, विचर्चिका (ખસ).

चर्व्, (अ) प. १. गतौ. જવું. चर्वति જાયછે. चर्व (ગતિ), चार्वाकः (નાસ્તિક), चर्वणा (કાલી ભાખ્ય).

चर्व्, (अ) प. १. अदने. ખાવું. चर्वति धानाम् ધાણીને ચાવેછે. चर्वति= चव्वइ = ચાવે. चर्वणम् = ચાવણું. चार्वाकः (નાસ્તિક).

चल्, (अ) प. १. कंपने. કંપવું. चलति કંપેછે. १ चालः, २ चलः, ३ चलाचलः, ४ चंचलः, (ચપળ), चालनी = चालणी = ચાળણી. चलुः = ચળુ (મુખમાં સમાય એટલું જળ), चला :(વિજળી).

चल्, (अ, म) प. १. कंपने. કંપવું, હાલવું. चलति કંપેછે. णौ-चलयति शाखाम् શાખાને કંપાવેછે.

चल्, (अ) प. ६. विलसने. રમવું, ખેલવું. चलति भर्त्रा नारी. નારી ભર્તાસાથે રમેછે. चलनम् (વિલસનમ્), चलना (વિલસંતી સ્ત્રી).

चल्, (अ) उ. १०. भृतौ. भृतिर्वेतनं भरणं च. १ મૂલ કરવું, २ ભરવું. चालयति મૂલ કરેછે इ०.

चष्, (से) उ. १. भक्षणे. ખાવું, જમવું. चषति-ते ખાયછે. चषति = ચખ્ખઇ = ચાખે. चाषः (ચાસપક્ષી), चषकम् (મદ્યપાન), चषकः (પાનપાત્ર), चषाल (યપાલય).

चह्, (अ) प. १. परिकल्कने. परिकल्कनं शाठ्यं दंभः कथनं च. १ શઠતા કરવી, ૨ દંભ-ઢુંગ કરવો, ૩ કહેવું. चहति શઠતા કરેછે ઇ૦.

चह्, (अ, म्) उ. १०. परिकल्कने. परिकल्कनं दंभः शाठ्यं च. १ દંભ-ઢુંગ કરવો, ૨ શઠતા કરવી. चहयति-ते દંભ કરેછે.

चह्, उ. १०. परिकल्कने. ૧ ઢુંગ-દંભ કરવો, ૨ શઠતા કરવી. चहयति-ते ઢુંગ કરેછે ઇ૦.

चाय्, (ऋ) उ. १. पूजानिशामनयोः. ૧ પૂજવું, ૨ જોવું, દેખવું. चायति-ते પૂજેછે ઇ૦. अपचितिः (પૂજા), अपचित. (પૂજિત), केकयः (રાજા), केतुः (ગ્રહભેદ).

चि, (ञ्) उ. ५. चयने. ચણવું, સાંચવું, એકઠું કરવું, વીણવું. चिनोति-चिनुते धान्यं कृषकः ખેડુ દાણાને એકઠા કરેછે. १ चय, २ प्रचयः, ३ संचयः, ४ निचयः (સમૂહ), परिचयः, उपचयः (વૃદ્ધિ), अपचयः (ક્ષય), उच्चयः (ઢગ), निश्चयः (નિર્ણય), कायः (देह), निकायः (समूह), चितिः (ढग), चीरम् = ઝરં. चित्रम् (ચિત્ર), चित्रा (નક્ષત્ર), १ चेतव्यः, २ चयनीयः, (સાંચવા-યોગ્ય), चिबुकम् (હનુના અગ્ર ભાગ), चीरम् (વસ્ત્ર), १ चीनः, २ चीनकः, (ચીણો).

चि, (ञ, म्) उ. १०. चयने. એકઠું કરવુ, ચણવું, ભેગું કરવું. चपयति-ते, चययति-ते ભેગુ કરેછે.

चिह्, (अ) उ. १०. व्यथने. પીડવું, નડવું. चिकयति-ते નડેછે.

चिट्. (अ) प. १. परप्रेष्ये. પરને સેવવું, પરની ચાકરી કરવી. चेटति પરને સેવેછે. १ चेटिः, २ चेटी (દાસી), चेटकः (१ જાળ, २ દાસ).

चित्, (ई) प. १. संज्ञाने. संज्ञानं संचितिः જાણવું, અનુભવવું. चेतति જાણે છે. चित् (જ્ઞાન), चित्तम् (મન), १ ચિતિ, २ ચેતના (જ્ઞાન), चैतन्यम्, चेतनः (જીવ), चेतनम् (જ્ઞાન), चेतः (સ્ + ચિત).

चित्, (म्) आ. १०. संचेतने. मूर्छावस्थाविपृष्ठभुत्तरकालिकं ज्ञानं संचेतनम्, જાગ્રત થવું. चेतयते જાગ્રત થાયછે. चेतनः, चेतना.

चिन्त्, (इ) उ. १० स्मृत्याम्. સ્મરવું, સંભારવું. चिंतयति-ते. चिंतति, સંભારેછે. चिंतनम् (સ્મરણ), चिंता (સ્મૃતિ), चिंतितम् (સ્મૃત), १ चिंत्यम्, २ चिंतितव्यम्, ३ चिंतनीयम्, (સ્મરવા યોગ્ય).

चित्र. उ. १०. चित्रीकरणे. अद्भुतदर्शने च. चित्रीकरणमालेख्यकरणम्. १ ચીતરવું, ૨ અદ્ભુત દેખવું. चित्रयति-ते. आलेख्यं करोति अद्भुतदर्शनं करोति वा ચીતરેછે, અદ્ભુત દેખેછે. चित्रम् (૧ ચિત્રામણ, ૨ આશ્ચર્ય). विचित्रम्, चित्रितम् (ચીતરેલ).

चिरि, प. ५. (वे०) हिंसायाम्. હણવું. चिरिणोति હણેછે. चिर्भिटी = चिभडी = ચીભડી. चिर्भिटम् = चिभिटम् = ચીભડું.

चिल्, (अ) प. ६. वसने. ઓઢાડવું, ઢાંકવું. चिलति वस्त्रेण देहं नरः નર વસ્ત્રે કરી દેહને ઢાંકેછે. १ चेलम्, २ चैलम्, ३ चेला, ४ आचेलः (વસ્ત્ર).

चिल्ल्, (अ) प. १. शैथिल्ये हावकरणे च. શિથિલ-ઢીલું થવું, ૨ અભિપ્રાય પ્રકટવો. चिल्लति શિથિલ થાયછે इ०. चिल्लः (पट), चिल्लः= ચીલ (ચીલપંખી).

चीक्, (अ) उ. १०. आमर्षणे. સહવું, વેઠવું. चीकयति-ते, चीकति વેઠેછે.

चीभ्, (ऋ) आ. १. कत्थने. સ્તુતિ કરવી. चीभते સ્તુતિ કરેછે. चीभा (શ્લાઘા).

चीव्, (ऋं) उ. १. आदानसंवरणयोः. ૧ ઝાલવું, ગ્રહવું, લેવું. ૨ ઓઢાડવું-ઢાંકવું. चीवति-ते ઓઢાડેછે. चीवरम् (વસ્ત્ર).

चीव्, (अ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. ૧ બોલવું, ૨ દીપવું. चीवयति-ते બોલેછે.

चुक्क्, (अ) उ. १०. व्यथने. પીડવું, નડવું. चुक्कयति-ते પીડેછે.

चुच्य, (अ) प. १. अभिषवे. अवयवानां शिथिलीकरणं सुरायाः संधानं वा अभिषवः स्नानं च. ૧ અવયવ શિથિલ કરવું, કચરવું. ૨ દારુ ગાળવાને અથાણું કરવું, આથવું. ૩ ન્હાવું. चुच्यति કચરેછે इ०. चुक्तः (કચરેલું).

चुट्, (अ) प. १. अल्पीभावे. અલ્પ-થોડું થવું. चोटति वेदः कलौ કલિમાં વેદ અલ્પ થાયછે. चोटी (ચાડી).

चुट्, (अ) प. ६. छेदने. છેદવું. चुटति छेदेछे. चोटः (છેદન), १ चोटनः, २ चोटकः (છેદનાર).

चुट्, (अ) उ. १०. छेदने. છેદવું. चोटयति-ते છેદેછે.

चुट्, (इ) उ. १०. छेदने. છેદવું, ચુંટવું. चुंटयति-ते. चुंटति केशं शिशुः બાલ કેશને ચુંટેછે. चुंटति = चुटइ = ચુટે. चुंटनम् = ચુંટણું.

चुड्ड्, (अ) उ. १०. अल्पीभावे. थोडुं थवुं, અલ્પ થવું. चुड्डयति–ते शोकेन देहः શોકે કરી દેહ થોડો થાયછે.

चुड्, (इ) प. १. अल्पीभावे. थोडुं-ઓછું થવું. चुंडति ઓછું થાયછે.

चुड्, (अ) प. ६. संवरणे. ઓછાડવું, ઢાકવું, વીંટવું. चुडति ઓછાડેછે. चुडः, चुडी (ચુડો.)

चुड्ड्, (अ) प. १ हावकरणे. हावोभावसूचनम्. અભિપ્રાય-આશય પ્રકટવો ભાવ જણાવવો. चुड्डति नटी નટી ભાવ જણાવેછે. चुड्डुम् (भग), चु (કુટ્ટિની).

चुण्, (अ) प. ६. छेदने. છેદવું, ચુણવું, ચુંટવું. चुणति शाकं नरः નર શા ચુંટેછે चुणितं = चुणिअं= ચુંટ્યુ.

चुंद्, (अ) उ. १. निशामने. निशामनमालोचनम्. જોવું, દેખવું. चुंदति–ते रूपं नरः નર રૂપને જુવેછે.

चुद्, (अ) उ. १०. संचोदने. संचोदनं नोदनम्. પ્રેરવું, चोदयति–ते પ્રેરછે. चोदना (પ્રેરણા), प्रचोदितः (પ્રેર્યો), चोद्यम् (પ્રેરવાયોગ્ય).

चुप्, (अ) प. १. मंदायां गतौ. હળવું, આળવું. चोपति किंचिच्चलतीत्यर्थः. હળવું ચાલેછે. चोपनम्, चुप्यम् (મંદગમન), चुपः (વાયુ).

चुब्, (इ) प. १. वक्त्रसंयोगे.—वक्त्रेण संबंधे, ચુંબન કરવું. चुंबति ચુંબેછે चुंबनम्, चुंबितं= चुंबिअं= ચુંબ્યું.

चुब्, (इ) उ. १०. हिंसायाम्. હણવું. चुंबयति–ते હણેછે,

चुर्, (अ) उ. १०. स्तेये. ચોરવું. चोरयति–ते, चोरति धन लुब्धः લોભિયો ધનને ચોરેછે. चोरति= चोरइ= ચોર. चोरः, चोरा (ચોરનારી), चौरः, चौर्यम् (ચોરનું કામ), चोरितः=चोरिओ=ચોર્યો. १ चुरिः, २ चुरी (કુઇ)

चुरण्, प. ११. चौर्ये. ચોરવું. चुरण्यति धनं चोरः ચોર ધનને ચોરેછે.

चुल्, (अ) प. १. (सौ०) आच्छादने. ઓઢાડવું, ઢ[illegible] चोलति ઓઢાડેછે. १ निचुलः, २ निचोलः (પાટપછેડી), चोलः (કાંચલા).

चुल्, (अ) उ. १०. निमज्जने समुच्छ्राये च. १ ન્હાવું, સ્નાન કરવું. २ વધવું, ઉંચવું. चोलयति–ते गंगायां विप्रः વિપ્ર ગંગામાં ન્હાયછે. चोलितम्, चोलनम्, चुलः, चुल्लिः, निचुलः (નેતર).

चुल्, (अ) प. १. हावकरणे. मैथुनेच्छाप्रेरितशरीरविकारोत्पादकरणम मैथुनेच्छाथी प्रेरेलो शरीरविकार करवो. चुलति प्रियेण नारी नारी प्रियमां भाव जणावेछे. चुलः (हाव), १ चुल्लिः, २ चुल्ली (चुल्य).

चुलुंप् (अ) प. १. (सौ०) लोपने. लोपवुं. चुलुंपति लोपेछे. चुलुकः (चगु). किंचुलुकः (अळसियुं).

चूर्, (ई) आ. ४. दाहे. बाळवुं, चूर्यते बाळेछे. चूर्णः=चुण्णो=चुनो. चुर्णिः (वृत्ति).

चूर्ण्, (अ) उ. १०. प्रेरणे. प्रेरणं दलनम्. दळवुं, पेषण करवुं, पिसवुं. चूर्णयति-ते दळेछे. चूर्णः (१ पडवासादि चुर्ण, २ धुल्य), चूर्णिः (वृत्ति).

चूर्ण्, (अ) उ. १०. संकोचने. संकोचवुं, संकेलवुं. चूर्णयति-ते संकेलेछे.

चूष्, (अ) प. १. पाने. पीवुं. चूषति पक्वरसालफलं मनुष्यः माणस पाकी केरी चुसेछे. चूषति= चूसइ =चूसे. चोषणम्, चोष्यः.

चृत्, (ई) प. ६. हिंसाग्रंथनयोः. १ हणवुं. २ गुंथवुं. चृतति हणेछे इ०.

चृप्, (अ) उ. १०. संदीपने. सळगवुं, लागवुं. चर्पयति-ते, चर्पति वन्हिः अग्नि सळगेछे.

चेल्, (ऋ) प. १. चलने. कंपवुं, हालवुं. चेलति कंपेछे.

चेष्ट्, (अ) आ. १. चेष्टायाम्. १ इच्छवुं, २ उद्योग करवो. चेष्टते इच्छेछे इ०. चेष्टा, चेष्टितम् (आचरण).

च्यु, (इ,) आ. १. गतौ. जवुं. च्यवते जायछे. च्युतः, च्यवनः (ऋषि).

च्यु, उ. १०. सहने हसने च. १ सहवुं वेठवुं, २ हसवुं. च्यावयति-ते शरान् शूरः सहत इत्यर्थः शुरो बाणोने सहेछे इ०.

च्युत्, (इर्) प. १. आसेचने. आसेचनमुपसेकः आर्द्रीकरणं च. १ थोडुं सिंचवुं, २ भीनुं करवुं. च्योतति थोडुं सिंचेछे इ०. च्यूतिः (योनि).

च्युस्, (अ) उ. १०. सहने हसने च. १ सहवुं, वेठवुं, २ हसवुं. च्योसयति-ते सहेछे.

[illegible] (१०) छर्दने. छर्दनं प्राणनं बलं च. १ उलटवुं, २ [illegible] [illegible] इ०. हे० गौ-छर्दनं मर्तुं के छदयति. [illegible] [illegible] [illegible] प्राणदान करेछे.

छद्, (अ) उ. १०. अपवारणे. ઢાંકવું, ઢાંકવુ. ઓઢાડવું. छादयति-ते. छदति-ते ઢાંકેછે. १ छद, २ प्रच्छदः (ઢાંકણુ), छत्रम्, छात्रः (વિદ્યાર્થી), छद्म [redacted]), छदिः (છાપરૂ), छंदः (પ્ર + વેદ), छल्ली= छल्लिः=છાલ. १ छदम्, [redacted]म् (પત્ર), १ छन्नं, २ छादितः (ઓઢાડેલ), १ छादकः, २ अवच्छादकः, [redacted] प्रच्छादकः (ઢાંકણુનાર); उच्छादकः (ઉઘાડનાર), छायम्= छन्नं =છાનું. छपर्णं= छभ्रणं =છાપરું.

छद, उ. १०. अपवारणे. છાવું,ઓઢાડવું. छदयति-ते ઓઢાડેછે. छदः, दंतछदः (હોઠ).

छद. (इ) उ. १०. संवरणे. ઢાંકવું, ઓઢાડવું. छंदयति-ते, छंदति ઓઢાડેછે. छंदः (પ્ર + વેદ).

छप, (इ) उ. १०. गतौ. જવું. छंपयति-ते જાયછે.

छम. (उ) प. १. अदने. જમવું, ખાવું. छमति જમેછે.

छर्द, (अ) उ. १०. वमने. ઓકવું, વમન કરવું. छर्दयति-तेऽन्नं रोगी રોગી અન્નને ઓકેછે. १ छर्दिः, २ छर्दनम्, ३ प्रच्छर्दनम् (વમન).

छष, (अ) उ. १. हिंसायाम्. હણવું. छषति-ते હણેછે.

छिद्, (इर) उ. ७. द्वैधीकरणे-अवयवस्य पृथक्त्वे. એકના બે વિભાગ કરવા. छिनत्ति छिंते तृणं शिशुः બાળક તૃણને છેદેછે. छिदा (છેદ), १ छित्तिः, २ विछित्तिः, ३ छेदः, ४ विच्छेदः (છેદન), अवच्छेदः, उच्छेदः, छिन्नः, उच्छिन्नः, विच्छिन्नः, अर्वाच्छिन्नः, छेदकः, छेत्तुम् (છેદવા), छिदुरा रज्जुः (છેદાય એવી દોરી), छिदिरः (उंदर), छिदिरम् (રાજા), छिद्रम्=छिद्रम्=છીદ્રું. छेदनम्, १ छेद्यम्, २ उच्छेद्यम् (છેદનયોગ્ય).

छिद्र. उ. १०. भेदने. વીંધવું, વેહપાડવો. छिद्रयति-ते कलशं जनः માણુ કળશને વીંધેછે. छिद्रम = छिद्रुम् = છીદ્રું.

छुद्, (अ) प. ६. छेदने. છેદવું. छुटति છેદેછે. छोटिका (ચપટી).

छुट, (अ) उ. १०. छेदने. છેદવું. छोटयति-ते છેદેછે. छोटिका (ચપટી).

छुर्. (अ) प. ६. संवरणे. ઓઢાડવું, ઢાંકવું. छुरति ઓઢાડેછે. छुरम् (પરકુટી, ડેરો, તંબુ).

छुप, (अ) प ६. स्पर्शे. અડવું, સ્પર્શ કરવો. छुपति અડેછે.

छुर्, (अ) प. ६. छेदने. છેદવું. छुरति છેદેછે. छुरः= छुरा= છરો. છરી. छुरिका.

छृद्, (ड. ई. र.) ड. ७. दीप्तिदेवनयोः वमने च. ૧ દીપવું, શોભવું. ૨ ૩ ઓકવું. छृणत्ति–छृंते દીપેછે ६०. छृण्णः (દીપ્ત), छृद्यम् (દીપ.. छर्दिः (વાંતિ), छर्दनम् (વમન).

छृद्, (ई) ड. १०. संदीपने. સળગવું, દીપ્ત થવું. छर्दयति–ते, દીપ્ત થાયછે.

छृप्, (अ) ड. १०. संदीपने. સળગવું, દીપ્ત થવું. छर्पयति–ते, દીપ્ત થાયછે.

छेद, ड. १०. द्वैधीकरणे. બેભાગ કરવા. छेदयति–ते છેદેછે. छेदः, छेदितम्=छेदिअं= છેદું. छेदनम्.

छो, प. ४. छेदने. છેદવું. छ्यति घासं नरः નર ઘાસને છેદેછે. छातः (છેદિત), छागः= છાળો (બકરો). छागी= છાળી (બકરી), छगलः (બકરો), छलम् (અસદુત્તર), छगलः (એકઋષિ), छविः= છબી (કાંતિ), छविलः= છબિલો. छेकः (ઘણો ડાહ્યો), छलम् (કપટ).

जक्ष्, (अ) प. २ भक्षहसनयोः. ૧ જમવું, ખાવું. ૨ હસવું. जक्षिति मूलकम् મુળાને ખાયછે. जक्षणम् (ભક્ષણ).

जज्, (अ) प. १. युद्धे. જુઝવું, લડવું, યુદ્ધ કરવું. जजति લડેછે.

जञ्ज्, (इ) प. १. युद्धे. જુઝવું, લડવું, યુદ્ધ કરવું. जंजति લડેછે,

जट्, (अ) प. १. संघाते. એકઠું કરવું, ગુંથવું. जटति એકઠું કરેછે. जटति= जडइ=જડે. जटा= જડ (વૃક્ષાદિમૂલ), १ जटिलः, २ जटालः=(જટાળો), जटः (સંઘાત), जटावान्.

जड्, (अ) प. १. संघाते. એકઠું કરવું, ગુંથવું. जडति= जडइ =જડે. जडा.

जन्, (अ) प. ३. (वे०) जनने. ઉપજવું, ઉગવું. जजंति ઉપજેછે.

जन, (ई) आ. ४. प्रादुर्भावे. प्रादुर्भावउत्पत्तिः. ઉપજવું, નીપજવું. जायतेऽकुरोबीजात्. બીજથી અંકુર ઉપજેછે. जनः (લોક), प्रजा (લોક), जातः= जायो. राज्ञीजातः=રાણીજાયો. मनुजः (માણસ), अनुजः (ન્હાનોભાઈ), पूर्वजः, जानिः (૧ઉત્પત્તિ, ૨નીપજતી, ૩બ્રાહ્મણાદિ) जातिः=જાઈ=જાત

(माताजी). जाति—जात्य (બ્રાહ્મણાદિ), जनकः (પિતા), जननी ([redacted] (ઉપજવાને), जन्म (જન્મ, ઉત્પત્તિ), जनि (ઉત્પત્તિ), जंतु (ગરીરી), जनुः (ઉત્+જન્મ), द्विजः (१ त्रैवर्णिक, २ પક્ષી, ૩ દંત) उद्भिज्जः (સ્થાવર), अब्जम्, २ जलजम् (કમલ), अंडजः (પંખી), स्वेदजः, जरायुजः, अभिजनः (ગોત્ર), अभिजातः (કુલીન), जन्युः (१ જન્મ, २ પ્રાણી). जानुः, जातु (કદાચિત્), जंघा =જાંઘ. जारः, जाया (ધણીયાણી), जठरम् (પેટ), जंबूः (જાબૂનું ઝાડ). जनयितुः (પિતા), जनयित्री (માતા), निजः (પોતાનો).

जप्, (अ) प. १. व्यक्तायां वाचि मानसे च. १ સ્પષ્ટ બોલવું, २ કોઈ ન સુણે એવું બોલવું. છાનું બોલવું, જપવું. जपति = जपइ = જપે. जपः, जापः, कर्णेजपः (સૂચક), जपा (જાસૂ).

जभ्, (ई) आ. १. गात्रविनामे. શરીર પસારવું, શરીર ખલાવવું. जंभते શરીર પસારેછે. जंभः (લીબોઈ).

जभ्, (इ) प. १. मैथुने. मिथुनस्य कर्मणि भावे वा. ચોદવું. जंभति. ચોદેછે. जंभः (મૈથુન), जंभकः (મૈથુનકરનાર).

जभ्, (इ) उ. १०. नाशने. નાશકરવું जंभयति—ते, जंभति નાશ કરેછે. जंभः (દંત).

जम्, (ऊ) प. १. अदने. જમવું. जमति = जमइ = जमे. जमनम् = જમણ. जमितः = જમિઓ = જમ્યો. जमितुं = जमिउं = જમવા.

जर्त्, (अ) प. १. परिभाषणहिंसातर्जनेषु. १ ઠપકો દેવો, २ હણવું, ૩ ધિક્કારવું. जर्जति ઠપકો દેછે.

जर्ज्, (अ) प. ६ परिभाषणभर्त्सनयोः. परिभाषणं सनिंदोपालंभः. ઠપકો દેવો, તિરસ્કાર કરવો, ધિક્કારવું. जर्जति ઠપકો દેછે.

जल्, (अ) प. १. घात्ये. घात्यं जडत्वम्. अतैक्ष्ण्यमित्यर्थः. જડ થવું, જડતાને પામવું. जलति જડ થાયછે. जलम्, १ जलः, डलयोरैक्याज्जडः, जाल्मः (મૂર્ખ), ૨ जालम्. २ जालकम् (જાળિયું), किंजल्कम् (કેસર).

जज, (अ) उ. १०. अपवारणे. જાળવવું, ઢાંકવું. जालयति— ते देहं, नरः નર દેહને જાળવેછે. जालम् = જાળું. जालकम्, जालिका (જાળી).

जल्प्, (अ) प. १. व्यक्तायां वाचि. स्पष्ट बोलवुं. जल्पति स्पष्ट बोलेछे. जल्पः (भाषण), जल्पाकः (बोलनार), जल्पनम् (भाषण), जल्पितम् (भाषित).

जष् प. १. हिंसायाम्. हणवुं. जषति हणेछे.

जस्, (उ) प. ४. मोक्षणे. मूकवुं, जस्यति वत्सं गोपः गोप वत्सने मूकेछे. जस्तः (मुक्त), अजस्रम् (नित्य).

जस्, ([illegible]. १०. रक्षणे मोक्षणे च. १ रक्षण करवुं, राखवुं, २ मूकवुं. जंसयति–ते, [illegible] राखेछे इ०.

जस्, (ई) उ. १०. हिंसायाम्. हणवुं. जासयति– ते, उज्जासयति– ते चोरस्य राजा राजा चोरने हणेछे. १ जासनम्, २ उज्जासनम् (हिंसन).

जस्, (उ) उ. १०. ताडने. ताडन करवुं. जासयति– ते जसति ताडन करेछे.

जागृ, प. २. निद्राक्षये. जागवुं. जागर्ति मुनिः मुनि जागेछे. जागर्ति=जगाइ=जागे. १ जागरः=जागरो. २ उज्जागरः=ऊजागरो. जागरणम्=जागरण. जाग्रत् (जागतो), जाग्रती=जागती. जागरूकः (जागतो), जागरी (इन् + जागतो). जागरितः=जागिओ=जाग्यो.

जि. [illegible]
[illegible]
(संवीलवुं) [illegible]

जि, प. १. अभिभवे. अभिभवोन्यूनीकरणं न्यूनीभवनं च. आद्ये सकर्मकः, द्वितीयेत्व[illegible]
हारवुं. [illegible]
यति शत्रुः [illegible]
नद्रोलकः अप्युतु ग्लायतात्यथः बालकां भणुपाधा हारछे. जयः, पराजयः, विजयः, जय्यः (जितवाशक्य), जयः (जितवायोग्य), धनंजयः (१ अर्जुन, [illegible] जित्वर., जिगीः. जेत [illegible] +
[illegible]

जिम्, (उ) प. १. अदने. जमवुं. जेमति मोदकं विप्रः विप्र लाडुने जमे छे. जेमनम् (जमण).

जिरि, प. ५. (वे०) हिंसायाम्. हणवुं. जिरिणोति हणेछे.

जिव्, (इ) प. प्रीणनार्थः. तृप्तथवुं. **जिन्वति** तृप्त थायछे.

जिष्, (प. १. सेचने. सिंचवुं. **जेषति** सिंचेछे.

जीव्, (अ) प. १. प्राणधारणे. जीववुं. **जीवति नरः** नर जीवेछे. **जीवति**= जीवद= जीवे. **जीवनम्** (१ वृत्ति, २ जल). **जीवः** (आत्मा), **जीवकः** (पक्षी), १ **जीविका,** २ **उपजीविका** (वृत्ति), **अनुजीवी** (अनु+ चाकर), **जैवातृकः** (चंद्र). **जीवातुः** (जीवनौषध).

जु, प. (ङ्) आ. १. गतौ. जवुं. **जवते** जायछे. १ **जवः,** २ **जवनः** (वेग),

जु, प. १. (सौ०) वेगे. वेगकरवो. **जवति** वेग करेछे. १ **जवः,** २ **जवनः** (वेग), **जवनी** (कनात, पछेडी), **जवनम्** (आरशालावालुं घर).

जुग, (इ) प. १. वर्जने. वर्जवुं, तजवुं. **जुंगति** तजेछे.

जुड्, (अ) प. ६. बंधने. बांधवुं, जोडवुं. **जुडति जनः वस्त्रं सूत्रेण** जण सूतरवडे वस्त्रने बांधेछे. **जोडः** (बंध), **जोडनम्** (बंधन).

जुड्, (अ) प. ६. गतौ. जवुं. **जुडति** जायछे. **जुडः**=जुओ. **जोडः**= जोडे.

जुड, (अ) उ. १०. प्रेरणे. प्रेरणं दलनम्. दळवुं. **जोडयति–ते** दळेछे.

जुत्, (ऋ) आ. १. भासने. भासवुं, दीपवुं. **जोतते विद्यया नरः** नरविद्यावडे दीपेछे.

जुन्, (अ) प. ६ गतौ. जवुं. **जुनति** जायछे.

जुष्, (ई) आ. ६. प्रीतिसेवनयोः. १ प्रेमकरवो, संतोषवुं. २ सेववुं. **जुषते** प्रेम करेछे इ०. **जुष्टः, जुष्टवान्** (मलेल), **जुष्यः** (मलवा योग्य), **सजूः** (उस+ साथी)

जुष्, (अ) उ. १०. परितर्कणे परितर्पणे च. परितर्कणमूहोहिंसा वा, **परितर्पणं** परितृप्तिक्रिया. १ तर्क करवो, २ हणवुं, ३ तृप्त करवुं. **जोषयति– ते, जोषति** तर्क करेछे.

जूर्, (ई) आ. ४. हिंसावयोहान्योः. १ हणवु, जूनुं थवुं. **जूर्यते वृद्धः** बुढ्ढो जूनो थायछे. **जूर्णम्**= जूनुं, **जूर्णः** (जरख).

जूष्, (अ) प. १. हिंसायाम्. हणवुं. **जूषति** हणेछे.

जृम्भ, (इ) आ. १. गात्रविनामे. शरीर पसारवुं, शरीर खीलावबुं. **जृम्भते शरीरं** पसारेछे. १ **जृंभणम्,** २ **विजृंभणम्** (१ बगासुं, २ विकसन). **जृंभितः**

(વિકસન), जृम्भः, जृम्भा (વિકાસ), उज्जृम्भणम् (વિકસન), विजृम्भितम (વિકસિત).

जॄ, (जॄ) प. ४ वयोहानौ. વય ઓછું થવું, વૃદ્ધ થવું, જૂનું થવું, જરવું. जीर्यति वस्त्रम વસ્ત્ર જૂનું થાયછે. जीर्णम्, अजीर्णम्, जरा (વયોહાનિ). अजर्यम् (આર્યસંગતિ), कुंजरः (હાથી), जारः (છીનાળવો), जर्जरः (જર્જર), जर्जरी (જરૂર), जरंतः (વૃદ્ધ), जर्णः (વૃક્ષ).

जॄ, प. ५. वयोहानौ. वयोहानिः जरा. વય ઓછું થવું. जृणाति देही દેહવાન જૂનો થાયછે. जरा (વય ઓછું થવું).

जॄ, उ. १०. वयोहानौ. જુનું થવું, જરવું. जारयति–ते, जरति જરેછે. जरति= जरइ = જરે.

जेष्, (ञु) आ. १. गतौ. જવુ. जेषते જાયછે.

जेह्, (ञु) आ. १. प्रयत्ने. પ્રયત્ન કરવું. जेहते પ્રયત્ન કરેછે.

जै, प. १. क्षये. ક્ષય પાંમવું. जायति ક્ષય પામેછે.

ज्ञप्, (अ. म्) उ. १० ज्ञाने ज्ञापने च. ૧ જાણવું, ૨ જણાવવું. ज्ञपयति–ते ૧ જાણેછે, ૨ જણાવેછે. विज्ञपयति–ते = विण्णवइ = વીનવે. ज्ञप्तिः, विज्ञप्तिः, ज्ञप्तः, ज्ञपितः, विज्ञप्तः, विज्ञपितः.

ज्ञा, प. ९. अवबोधने. જાણવું. जानाति = जाणइ = જાણે. १ ज्ञः, २ प्रज्ञः, ३ प्राज्ञः (વિદ્વાન), संज्ञा (નામ), प्रज्ञा (बुद्धि), उपज्ञा (આદ્યજ્ઞાન), ज्ञातिः (૧ બંધુ, ૨ સ્વજન). अभिज्ञान (ચિન્હ), ज्ञानम् (બુદ્ધિ).

ज्ञा, (म्) १. (९ जानाति) मारण तोषण निशामन निशानेषु. निशामनं चाक्षुषं ज्ञानं ज्ञापनं च, निशानं तीक्ष्णीकरणम्. ૧ મરાવવું, ૨ સંતોષવું, ૩ દેખાડવું, ૪ સમજાવવું, ૫ તીક્ષ્ણ–તીનું–તીખું કરવું. णौ.– उ० १ संज्ञपयति पशुम् मारयतीत्यर्थः પશુનેમારેછે. २ विज्ञपयति गुरुम् संतोषयतीत्यर्थः ગુરુને સંતોષ કરેછે. ३ संज्ञपयति रूपम् दर्शयतीत्यर्थः રૂપદેખાડેછે. ४ मतान्तरे बोधयतीत्यर्थः જણાવેછે. ५ प्रज्ञपयति क्षुरम् तीक्ष्णं करोतीत्यर्थः આણતીખો કરેછે. संज्ञप्तः (હત).

ज्ञा, उ. १० नियोगे. આજ્ઞા કરવી. ज्ञापयति–ते, आज्ञापयति–ते भृत्यम् ચાકરને આજ્ઞા કરેછે. ज्ञापितः (જણાવ્યો), ज्ञापना, आज्ञा = आणा = આણ.

10

ज्या, प. ९. वयोहानौ. જુનું થવું. जिनाति જુનું થાયછે. जीनः (જુનો), ज्या (પૃથ્વી).

ज्यु, (ङ्) आ. १. गतौ. જવું ज्यवते જાયછે.

जि, प. १. अभिभवे. अभिभवोन्यूनीकरणं न्यूनीभवनं च. १ ઓછુંકરવું, હરાવવું, જિતવું. २ ઓછું થવું, હારવું. जयति धर्मं कलिः કલિ ધર્મને હરાવેછે.

ज्रि, उ. १०. वयोहानौ. જુનું થવું, ज्रायति-ते, ज्रयति જુનું થાયછે.

ज्वर्, (अ, म) प. १. रोगे. રોગ થવો. ज्वरत्यजीर्णेन અજીર્ણવડે રોગ થાયછે, णौ-ज्वरयति. ज्वरः (રોગ), ज्वरितः (રોગયુક્ત), जूर्तिः (रोग), संज्वरः (અભિતાપ).

ज्वल्, (अ) प. १. दीप्तौ. દીપવું, લાગવું. ज्वलति वह्निः અગ્ની દીપેછે. ज्वाला, ज्वलनः (અગ્નિ), उल्का (તેજઃપુંજ), उल्मुकम् (ખોયણું), उज्ज्वलः = ઉજળો.

ज्वल्, (अ, म) प. १. दीप्तौ. દીપવું, લાગવું. ज्वलति, प्रज्वलति લાગેછે. णौ-प्रज्वलयति.

झट्, (अ) प. १. संघाते. એકઠુંથવું. झटति એકઠું થાયછે. झटः, झटा, झाटः.

झम्, (उ) प. १. अदने. જમવું. झमति જમેછે. झंझा (વૃષ્ટિસહિત વાયુ), झंरा (ઝરણો).

झर्झ्, (अ) प. १. परिभाषण हिंसा तर्जनेषु. १ ઠપકો દેવો, २ હણવું, ३ તિરસ્કાર કરવો. झर्झति ઠપકો દેછે.

झर्ष्, (अ) प. ६. परिभाषणभर्त्सनयोः. परिभाषणं सनिंदोपालंभः. १ ઠપકો દેવો, २ તિરસ્કાર કરવો. झर्झति ઠપકો દે.

झष्, (अ) उ. १. आदानसंवरणयोः. १ લેવું. ગ્રહણ, [redacted] ઢાંકવું, ઓઢાડવું. झषति-ते આલેછે. झषः માછલું.

झष्, (अ) प. १. हिंसार्थः. હણવું. झषति હણેછે. झषः (વન).

झॄ, (ष्) प. ४ वयोहानौ. જુનું થવું. झीर्यति જુનું થાયછે. १ झरः, २ निर्झरः (ઝરો). झरा, १ झर्झरः, २ झर्झरा (ઝર્ઝરનામે વાજું). झर्झरीका (વાદિત્રભાંડ).

टङ्क्, (इ) उ. १०. बंधने. બાંધવું. टंकयति- ते, टंकति બાંધેછે. १ टंकः, २ टंकणम् (પાષાણટાંકવાનું). १ टंकन, २ टंकण. (ટંકણખાર).

टल्, (अ) प. १ वैक्लव्ये, विक्लवएव वैक्लव्यं कातरत्वम. કાયરથવું, ગભરાવું. टलति કાયર થાયછે.

टिक्, (ऋ) आ. १. गत्यर्थः જવું. टेकते જાયછે.

टिप्, (अ) उ. १०. क्षेपे. ફેંકવું. टेपयति– ते, टेपयति ફેંકેછે.

टीक्, (ऋ) आ. १. गत्यर्थः જવું. टीकते જાયછે. टीका.

टीक्, (ऋ) आ. १. गतौ. જવું. टीकते જાયછે.

ट्वल्, (अ) प. १. वैक्लव्ये. કાયરથવું. ट्वलति કાયર થાયછે.

डप्, (अ) आ. १०. संघाते. એકઠું કરવું. डापयते એકઠું કરેછે.

डप्, (इ) आ. १०. संघाते ऽभिमर्दे च. १ એકઠું કરવું, २ મર્દન કરવું. डंपयते એકઠું કરેછે.

डप्, (इ) उ. १०. क्षेपे. ફેંકવું. डंबयति– डंबयति ફેંકેછે. विडंबयति.

डभ्, (इ) उ. १० संघाते. એકઠું કરવું. डंभयति– ते, डंभति એકઠું કરેછે.

डिप्, (अ) प. ४. क्षेपे. ફેંકવું. डिप्यति ફેંકેછે. डिंगरः (ચાકર).

डिप्, (अ) प. ६. क्षेपे. ફેંકવું. डिपति –ते ફેંકેછે.

डिप्, (अ) आ. १०. संघाते. એકઠું કરવું. डेपयते એકઠું કરેછે.

डिप्, (अ) उ. १०. क्षेपे. ફેંકવું. डेपयति ફેંકેછે.

डिप्, (इ) आ. १०. संघाते ऽभिमर्दे च. १ એકઠું કરવું, २ મર્દનકરવું. डिंपयते એકઠું કરેછે इ०.

डिब्, (इ) उ. १०. क्षेपे. ફેંકવું. डिंबयति– ते. डिम्बः (અરાજકપણ).

डिभ्, (इ) उ. १०. संघाते. એકઠું કરવું. डिंभयति– ते, डिंभति એકઠું કરેછે. डिंभः (बाल).

डिम्, (अ) प. १. (सौ०) हिंसायाम्. હણવું. डेमति હણેછે. डिंडिमः (ઢોલ).

डी, (ङ्) प. १. विहायसागतौ. विहायसा आकाशेन गतिः. આકાશવડે ઊડવું. डयते हंसः હંસ ઊડેછે. उड्डयते= उड्डय= ઉડ. डयितः (ઉડેલ). डिंडीरः (સમુદ્રફીણ).

डी, (ओ. ङ्)आ. ४. विहायसागतौ. આકાશવડે ઊડવું. डीयते. उड्डीयते = उडड्‌ =ઊડ. उड्डीनः.

ढुंढ्, (अ) प. १. (सौ)० मार्गणे. ખોળવું. ढुंढति= ढुंढइ = ઢૂંઢ. ढुंढितः= ઢુંઢિઓ.

ढौक्, (अ) आ. १. गतौ. જવું. ढौकते જાયછે. आढ्य [redacted]
(लाघ), आढकः (આરશેર), आढकी (તુવર).

नक्ष्, (अ) प. १. गतौ જવું. नक्षति જાયછે. नक्षत्रम्.

णख्, (अ) प. १. गत्यर्थः જવું. नखति જાયછે. नखः, नखरः=नहरो=

णख्, (इ) प. १. गत्यर्थः. જવું. नंखति જાયછે.

णट् (अ) प. १. नृतौ. नतावित्यन्ये, हिंसायामप्येके. १ નાચવું, २ નમવું, ૩ હણ-વું. નટતિ નાચેછે ઇ૦. (हिंसार्थे नटति= नडइ= નડે). नटः, नाटकम् = નાટક.

णट्, (अ. न्) प. १. नतौ. નમવું. नटति. णौ– नटयति शाखाम् શાખા નમાવેછે.

णद्, (अ) प. १. अव्यक्ते शब्दे शब्दमात्रे च. ૧ અસ્પષ્ટ શબ્દ કરવો, ૨ શબ્દ કરવો. नदति શબ્દ કરેછે. नदः, नदी, १ नादः, २ निनदः, ३ निनादः (शब्द).

णद्, (अ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. ૧બોલવું, ૨ દીપવું. नादयति–ते બોલેછે.

णभ्, (अ) आ. १. *हिंसायामभावेच*. ૧ હણવું, ૨ નાસ્તિ હોવું, અભાવ હોવો. *नभते* હણેછે *नभः* (+ स्, આકાશ), नाभिः.

णभ्, (अ) प. ४. *हिंसायाम्*. હણવું. *नभ्यति* હણેછે.

णभ्, (अ) प. ९. हिंसायाम्. હણવું. नभ्नाति હણેછે. नभितः (હત).

णम्, (अ) प. १. प्रह्वत्वे शब्दे च. प्रह्वत्वं नम्रत्वम्. ૧ નમવું, ૨ શબ્દ કરવો. नमति गुरुं शिष्यः શિષ્ય ગુરૂને નમેછે. नमति = नमइ = નમે. प्रणमति = पणमइ = પ્રણમે. णौ–नामयति નમાવેછે. उन्नामयति कलालयतीत्यर्थः, ઉચાળેછે. १ नतः, २ प्रणतः, ३ नम्र (નમનશીલ), नाकु (ऋषि), नमनम्, नमस्कारः, प्रणामः, नप्ता (का + पौत्र), नाम (न् + संज्ञा), नमः (स् + नम-नार्थ અવ્યય).

णय, (अ) आ. १. गतौ रक्षणे च. ૧ જવું, ૨ રક્ષાનુકરવું. नयते जायते ઇ૦.

णर्द, (अ) प. १. शब्दे. શબ્દકરવો. नर्दति શબ્દ કરેછે. नर्दः (શબ્દ)

णल, (अ) प. १ गंधे बंधने च. संबोर्दनम्. १ नडवुं, २ બાંધવું. नुलति. ડલ नडीत = नडइ = [illegible] नालम् પદ્માદિનો નાળ. नाली, नाडी, १ मणालम्, २ मणाली (જલમાર્ગ), मणालिका, मनाडिका, नडः નડ(તૃણ), नीलनम् (કમળ).

णश, (अ) प. ४. अदर्शने. अदर्शनमनुपलब्धिः. નદેખવું, નજણાવું. नश्यति = नसइ = નાસે. नाशः (મૃત્યુ), नष्टः = नट्ठो = નાઠો. नाशकः, विनाशकः, नश्वरः, (નાશવંત). नश्वरी.

णस, (अ) आ. १. कौटिल्ये. વાંકું થવું. नसते खलः ખલ વાંકો થાયછે. १ नासा, २ नासिका (નાક).

णह, (अ) उ. ४. बंधने. બાંધવું. नह्यति– તે બાંધેછે. नद्धः, संनद्ध. (સાંધેલ). संनाहः (બંધન), उपानत् (ह्+પગરખાં), नहुषः (રાજા), नाभिः (નાહડી), नभ्री (વરત), नाहलः (મ્લેચ્છ).

णास, (ऋ) आ. १ शब्दे. શબ્દ કરવો. नासते શબ્દકરેછે. १ नासा, २ नासिका (નાક).

णिक्ष, (अ) प. १. चुंबने. चुंबनं वक्त्रसंयोगः. ચુંબનકરવું. निक्षति ચુંબન કરેછે.

णिज्, (इ) आ. २. शुद्धौ. શુદ્ધ–સ્વચ્છ કરવુ. निंक्ते देहं जलेन જલવડે દેહને શુદ્ધ કરેછે.

णिज्, (इ र) उ. ३. शौचपोषणयोः. १શુદ્ધ કરવું ,२ પોષવું, પોષણકરવું. नेनेक्ति, नेनिक्ते कर्पटं पानीयेन પાણીવડે કપડાને શુદ્ધ કરેછે. निर्णेजकः (ધોબી), निर्णेजनम् (ધોવું).

णद, (कं) उ.१.कुत्साक्षिकर्षयोः १ નિંદવું, २ પાસે જવું. नेदति–ते पापिनं सज्जनः સજ્જન પાપીને નિંદેછે.

णिद, (इ) प. १.कुत्सायाम्. નિંદવું. निंदति નિંદેછે. निंदा, निंदकः, निंद्यः, निंदितः, १ निंदनम्, २ विनिंदनम् (નિંદા).

णिल, (अ) प. ६. गहने. गहनं बाधा. [illegible]ડવું, પડવું. निलति પડેછે.

णिव, (इ) प. सेचने सेवने च. १ સિંચવું, २ સેવવું. निन्वति સિંચેછે.

णिश, (अ) प. १. समाधौ. समाधिरंतःकरणनिरोधः. ચિત્ત એકાગ્ર કરવું, અંતઃકરણ રૂંધવાં. नेशति मुनिः મુનિ ચિત્ત એકાગ્ર કરેછે. निशा (રાત્રી). नैशम् (અંધકાર).

णिष्, (अ) प. १. सेचने सेवने च. १ સિંચવું, ૨ સેવવું. नेषति સિંચેછે ઇ૦.

णिस्, (इ) आ. ९. चुंबने. ચુંબન કરવું. निंस्ते ચુંબન કરેછે. निंसः (ચુંબન). निंस्यम् (ચુંબનીય).

णी, (ञ्) उ. १. प्रापणे. પમાડવું. नयति– ते ग्राममजां गोपालः, प्रापयतीत्यर्थः ગોવાળ બકરીને ગામને પમાડેછે. प्रणयति–ते. उपनयते बटुम् બટુને જનોઈ દેછે. विनयते क्रोधम् ક્રોધને શમાવેછે. नयः (નીતિ), प्रणयः, २ विनयः (નમ્રતા). अभिनयः (અંગચાલા), उपनयनम् (મૌંજીબંધન), नयनम् (૧ પમાડવું, ૨ નેત્ર). सान्नाय्यम् (હવિ), ग्रामणीः (ગામધણી), अग्रणीः (અગ્રેસર), नेत्रम् (નયન), नीथम् (જલ), नीपः (કદંબ), नेयः (પુરોહિત), नेमम् (૧ જલ, ૨ વાહન). नीरम् (જલ), नेमिः (ચક્રધારા), उन्नेता (ऋ + ઋત્વિક્), नेष्टा (ऋ+ઋત્વિક્), आनाय्यः (દક્ષિણાગ્નિ), ना (ऋ + નર) नायः (નય), उन्नायः (ઉન્નતા), नीतः, अविनीतः, विनीतः (નમ્ર), नीमम् = નેવું (પડાલપ્રાંત). १ नायकः, नेता (ऋ +નાયક).

णू, प. २. स्तुतौ સ્તુતિ–વખાણ કરવાં. नौति સ્તુતિકરેછે. प्रणवः

णुद, (अ) उ. ६ प्रेरणे. પ્રેરવું. મોકલવું. नुदति–ते पठनाय सुतं तातः બાપ પુત્રને ભણવામાટે પ્રેરેછે. नुन्नः (પ્રેરિત).

णुद, (अ) प. ६, प्रेरणे. પ્રેરવું. नुदति પ્રેરેછે. नौः (નૌકા).

णू, प. ६. स्तवने. સ્તુતિકરવી, સ્તવવું. नुवति परमेश्वरं भक्तः ભક્તપરમેશ્વરને સ્તવેછે.

णेद्, (ऋ) उ. १. कुत्सासन्निकर्षयोः १ નિંદવું, પાસેજવું. नेदति– ते નિંદેછે, પાસે જાયછે.

णेष्, (ऋ) आ. १. गतौ. જવું. नेषते જાયછે.

तक्, (अ) प. १. हसने. હસવું. तकति હસેછે.

तक्, (इ) प. १. कृच्छ्रजीवने. દુઃખેજીવવું, દરિદ્રતાવડે જીવવું. तंकति દુઃખે જીવેછે. आतंकति ભીહેછે. आतंकः (ભય).

तक्ष्, (अ) प. १. त्वचने. त्वचनं संवरणं त्वचोग्रहणं च. १ ઢાંકવું, છોલવું, છાલ ઉખેડવી. तक्षति १ ઢાંકેછે, ૨ છોલેછે.

तक्ष्, (ऊ) प. १. तनूकरणे. छोलवुं. तक्षति, तक्ष्णोति काष्ठं सूत्रधारः सुतार लाकडुं छोलेछे. १ तक्षकः, २ तक्षा (२+सुतार), तक्षणम् (छोलवुं).

तग्, (इ) प. १. गत्यर्थः. जवुं. तंगति जायछे.

तंच्, (उ) प. १. गत्यर्थः. जवुं. तंचति जायछे. तक्रम् (छास).

तंच्, (ऊ) प. ७. संकोचने. संकोचावुं, संकोडवुं. तनक्ति संकोचायछे. तक्रम् (छास).

तंञ्, (ऊ) प. ७. संकोचने. संकोचावुं, संकोडवुं. तनक्ति संकोचायछे.

तट्, (अ) प. १. उच्छ्राये. उछरवुं, वधवुं. तटति उछरेछे. १ तटः, २ तटी, ३ तटम् (तड), तटाकम् (तळाव).

तड्, (अ) उ. १० आघाते, आपटवुं, ताडवुं. ताडयति-ते, तडति लोहं लोहकारः लोहार लोहने ताडेछे. ताडः= ताडो. (नडव). १ तडाकम्, २ तडागम् (सरोवर). १ ताडिः, २ ताडनम् (आपटवुं). तडितः= ताडिओ= ताड्यो. ताडका (एकराक्षसी). १ ताडकम्, लस्वे- २ तालकम् (ताळुं). तडित् (वीजळी), ताली (तालाकुंची).

तड्, (अ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ बोलवुं, २ दीपवुं. ताडयति- ते बोलेछे इ०.

तड्, (ड) आ. १. ताडने. ताडनकरवुं. तंडते शत्रुं नरः नर शत्रुने ताडेछे. वितंडा (परपक्षमां दूषण देवानोवाद), तंडुलः (चोखा).

तंतस्, प. ११. दुःखे. दुःख पामवुं. तंतसयति वेदनार्तः रोगी रोगवडे पीडायछे.

तंत्र्, (इ) आ. १०. कुटुंबधारणे. कुटुंबस्य परिवारस्य धारणं कुटुंबधारणम्. कुटुंब धारणकरवुं. कुटुंबपाळवुं, परिवार पाळवो. तंत्रयते कुटुंब धारण करेछे. तंत्रम् (१ शास्त्र, २ कुळ, ३ औषधिविद्या). स्वतंत्रः (स्वाधीन), तंत्रिः (वीणासूत्र), तंत्री. (शुष्क स्नायु, २ आळस).

तद्, (इ) आ. १. कूजी. गुंच थवुं. तंदते गुंच थायछे.

तन्द्र्, (इ) प. १. (सी०) मोहावसादयोः. १ मोह पामवुं, २ खेद पामवुं. तंद्रति मोहपामेछे. १ तंद्रा, २ तंद्रिः (आळस्य).

तन्, (उ) उ. ८. विस्तारे. विस्तारवुं. तनोति, तनुते विस्तारेछे. ततः (विस्तृत), १ तानः, २ अवतानः, ३ वितानः (विस्तार). ततिः (पंक्ति), तातः (पिता),

ततम् (विणादि वाद्य), तमकः (धुम), तनुः (काय), तोकम् (छोकरे), १ संतानः, २ संततिः (कुळ), स्वधा (अन्न), तन्तुः (सूत्र), तंडुः (ऋषि), तंडुना प्रोक्तं तांडवम्.

तन्, (ड) उ. १०. श्रद्धोपकरणयोः. १ विश्वास करवो, २ उपकार करवो. तानयति-ते, तनति विश्वास करेछे.

तन्, (उ) उ १०. उपसर्गाद्दैर्घ्ये. उपसर्गपूर्वक तनधातु लांबुंथवुं अे अर्थमां प्रवर्तेछे. वितानयति- ते, वितनाति लांबो थायछे. वितानम् (दीर्घता).

तप्, (अ) प. १. संतापे. तपवुं. तपति= तपइ= तपे. १ तापी, २ तपनी (तापी नदी). तप्ता (ऋ+तपनार), तपनः (सूर्य), तपः (स्+तप), १ तापः, २ संतापः, (ताप). प्रताप (प्रभाव), ललाटंतपः (सूर्य), द्विषंतपः (शत्रुनेतापकारी).

तप्, (अ) आ. ४. ऐश्वर्ये वा. प्रतापी थवुं, प्रभावीथवुं. तप्यते- तपति प्रतापी थायछे. १ तापः २ प्रतापः (प्रभाव), तपनः (सूर्य).

तप्, (अ) उ. १०. दाहे. तपवुं, बळवुं. तापयति- ते. तपति= तपइ= तपे. उपतापः (रोग), संतापः (अभिताप), तापः (दाह).

तम्, (उ) प. ४. कांक्षायां ग्लानौ च. १ इच्छवुं, २ ग्लानथवुं. ताम्यति इच्छेछे इ०. तमी (रात्रि), ताम्रम् = तंबं= तांबुं. तिमिः (मत्स्य), तमः (स्+अंधारु), तमरम् (कलई), तमालः (तमालवृक्ष).

तय् (अ) आ. १. गतौ रक्षणे च. १ जवुं, २ रक्षण करवुं, राखवुं, तयते जायछे.

तरण्, प. ११. गतौ. जवुं. तरण्यति जायछे.

तर्क्, (अ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे तर्के च. १ बोलवुं, २ दीपवुं, ३ तर्ककरवो. तर्कयति- ते. तर्कः (अनुमान), वितर्कः (ऊलटुं अनुमान).

तर्ज्, (अ) प. १. भर्त्सने निंदवुं. तर्जति निंदेछे. तर्जनम् (निंदा), तर्जितः (निंदित).

तर्ज्, (अ) आ. १०. भर्त्सने निंदवुं. तर्जयते- तर्जते निंदेछे. तर्जनी (अंगुठा पासेनी आंगळी).

तर्द्, (अ) प. १. हिंसायाम्. हणवुं. तर्दति हणेछे. १ तर्दनम्, २ प्रतर्दनम् (हिंसन).

तर्ष्, (अ) प. १ गतौ. जवुं. तर्षति जायछे.

[illegible] (अ) प. १. (सो०) गमने. જવું. तलति જાયછે. १ तलः, २ प्रतल (આ- ગળીઓ પસારેલા હાથ), ताळ, [illegible], तालूर: (જલભ્રમ).

तल, (अ) उ. १० प्रतिष्ठायाम्. રહેવું, વસવું. तालयति- ते રહેછે. तालः- તાડ. तालिका (તાળી), [illegible], भूतलम्, १ वल्पम्, २ तालिनम् (ન- ભાવ)

तस [illegible]

[illegible]

तस. [illegible]

[illegible]

तम. [illegible]

[illegible]

ताय [illegible]

[illegible]

तिक [illegible]

तिक [illegible]

तिक्नोति હક્ષાં કરેછે.

तिग, (अ) प. ५. आस्कंदने हिंसायां च. १ હક્ષાંકરવી, २ દુઃખકરવું. [illegible] तिग्नोति હક્ષાંકરેછે.

तिघ, (अ) प. ५. हिंसायाम्. હણવું. तिघ्नोति હણેછે.

तिज्, (अ) आ. १. क्षमायाम्. સહવું, ખમવું, વેઠવું. तितिक्षते कोपम् કોપને ખમેછે. तितिक्षुः (સહનશીલ), तितिक्षा (ક્ષમા).

तिज्, (अ) उ. १०. निशाने. निशानं तीक्ष्णीकरणम्. તીખું કરવું, ઉશ્કેરવું-ઉજળું- ઝગઝગતું કરવું, છોલવું. तेजयति- ते उत्तेजयति- ते ઉશ્કેરેછે. तेजनम्, उत्तेजनम्, तीक्ष्णः (તીખ્ખ), तेजः (સૂર્યતેજ), तेजनः (પૂજ).

तिप्, (स) आ. १. क्षरणार्थः. ખરવું, ઝરવું. तेपते जलं घटात् ઘડાથી પાણી- ઝરેછે. तिपम् =ટીપું.

तिम्, (अ) प. ४. आर्द्रीभावे. ભીનું કરવું, ભીનું થવું, પલાળવું. પલળવું. तिम्यति जलेन वस्त्रम् પાણીએ વસ્ત્રને પલાળેછે. तेमनम् (વ્યંજન, દધિ), तिमिरम् (અંધારું), तिमि- (મત્સ્ય).

तिरस्, प. ११. अंतर्द्धौ. આછાડવું, ઢાંકવું. ગુપ્ત કરવું. तिरस्यति वार्ता कुटिलः કુટિલવાતને ઢાંકેછે. तिरः (गुप्त+આડું).

तिल्, (अ) प. १. गतौ. જવું. तेलति જાયછે. तिलकम् (ટીલું).

तिल्, (अ) प. ६. स्नेहे. ચોપડવું. तिलति तैलेन शरीरम् તેલવડે શરીરને ચોપડેછે. तिलः (તલ), तिलकम् (હૃદયને દક્ષિણપાસે જળાધાર).

तिल्, (अ) उ. १०. स्नेहने. ચોપડવું तेलयति–ते देहं तैलेन नरः નર તેલવડે દેહને ચોપડેછે तिलकम्.

तिव्, (अ) प. १. गतौ. જવું. तिलति જાયછે.

तीक, (स) आ. १. गतौ. જવું. तीकते જાયછે.

तीम, (अ) प. ४. आर्द्रीभावे. ભીનુ કરવુ, ભીનું થવું, પલાળવું. तीम्यति जलेन वस्त्रम् જળવડે વસ્ત્રને પલાળેછે ઇ૦.

तीर, उ. १०. कर्मसमाप्तौ. કામ સમાપ્ત કરવું, કામ પાર કરવું. तीरयति– તે કામ પાર કરેછે. तीरम् (તટ), तीरी (બાણ).

तीव्, (अ) प. १. स्थौल्ये. જાડુ થવુ. तीवति જાડું થાયછે. तीवरम् (જળ), तीवः (ઉજ્જુ), तीवम् (દેહ).

तु, प. २ (सौ०) गतिवृद्धिहिंसासु. १ જવું, २ વધવું, ३ હણવું. જાયછે ઇ૦. तोकः (છોકરું).

तुज, (अ) प. १. हिंसायाम्. હણવું. तोजति હણેછે.

तुज, (अ) उ. १० हिंसाबलादाननिकेतनेषु. १ હણવું, २ બળ કરવું, ३ આલવું, ગ્રહવુ, ४ ઘર કરવું. વસવું. तोजयति– તે હણેછે ઇ૦.

तुज, (इ) प. १ पालने हिंसायां प्राणने च. १ પાલવું, २ હણવું, ३ જીવવું. तुंजति પાળેછે.

तुज, (इ) उ. १० हिंसाबलादाननिकेतनेषु. निकेतनं गृहम्. १ હણવું, २ બળકરવું, આલવુ, લેવુ, ४ ઘર કરવું, વસવું. तुंजयति – ते, तुंजति હણેછે.

तुज, (इ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું. २ દીપવું, तुंजयति– ते, तुंजति બોલેછે ઇ૦.

तुट्, (अ) प. ६. कलहकर्मणि. કલહ કરવો, લડવું, ઝુડવું. तुटति दुष्टः દુષ્ટ કલહ કરેછે. तोटकम् (વૃત્તભેદ), तुटिः = तुटि = तुटम्.

तुट्, (अ) उ. १०. छेदने. છેદવું, તોડવું. तोटयति– ते रज्जुं नर નરડ દોરડાને છેદેછે. तोटः (છેદ).

तुड्, (ऋ) प. १. तोडने. तोडनं दारणं हिंसनं च. १ તોડવું. ૨ હણવું. तोडति जरासंधं भीमः ભીમ જરાસંધને તોડેછે–હણેછે. तोडति = तोडइ = તોડે.

तुड्, (इ) आ. १. तोडने. तोडनं दारणं हिंसनं च. १ તોડવું, ૨ હણવું. तुंडते तृणं नरः નર તૃણને તોડેછે इ०. तुंडिः (વધેલનાભિ).

तुड्, (अ) प. ६. तोडने. १ તોડવું, ૨ હણવું. तुडति बंधनं गजः ગજ બંધનને તોડેછે. तोडः = તોડે. तोडनम्, तोडितः = તોડિયો = તોડેલો.

तुड्ड्, (अ) प. १. अनादरे. અનાદર કરવો, તિરસ્કાર કરવો. तुड्डति અનાદર કરેછે.

तुण्, (अ) प. ६. कौटिल्ये. વાંકુ થવું, કુટિલતા કરવી. तुणति खलः ખલ કુટિલતા કરેછે. तुंडम् (મુખ), तुणित.

तुत्थ, उ. १०. आवरणे. ઓઢાડવું, પાથરવું, વિસ્તારવું. तुत्थयति – ते પાથરેછે.

तुद्, (अ) प. ६. व्यथने. દુઃખદેવું, પીડવું, નડવું. तुदति– ते विधुंतुदोविधुं રાહુ ચંદ્રને પીડેછે. १ तोत्रम्, २ तोदः (પરાણો), तुच्छा, विधुंतुदः (રાહુ), १ तुदती, २ तुदती (વ્યથાકરનારી સ્ત્રી), तुदी (એકગામ), तुत्थम् (મોરથુથુ), तुंदिः (પેટ).

तुप्, (अ) प. १. हिंसायाम्. હણવું. तोपति હણેછે. तोपः.

तुप्, (अ) प. ६. हिंसायाम्. હણવું. तुपति હણેછે. तोपः.

तुंप्, (अ) प. १. हिंसायाम्. હણવું. तुंपति હણેછે,

तुंप्, (अ) प. ६. हिंसायाम्. હણવું. तुंपति હણેછે.

तुफ्, (अ) प. १. हिंसायाम्. હણવું. तोफति હણેછે.

तुफ्, (अ) प. ६. हिंसायाम्. હણવું. तुफति હણેછે.

तुंफ्, (अ) प. १. हिंसायाम्. હણવું. तुंफति હણેછે.

तुंफ्, (अ) प. ६. हिंसायाम्. હણવું. तुंफति હણેછે.

तुंफ्, (अ) प. ६. तृप्तौ. તૃપ્તથવું. तुंफति विप्रः વિપ્ર તૃપ્ત થાયછે.

तुब्, (अ) प. १. अर्दने. પીડવુ, નડવું. तुंबति પીડેછે.

तुब्, (इ) उ. १०. अर्दने अदर्शने च. १ पीडवुं, नडवुं, अदृश्य थवुं, न दे-
खावुं. तुबयति – ते, तुंबते पीडेछे. तुंबी, तुंबकं = तुंबडुं.

तुभ्, (अ) आ. १. हिंसायाम्. हणवुं. तोभते हणेछे.

तुभ्, (अ) प. ४. हिंसायाम्. हणवुं तुभ्यति हणेछे.

तुभ्, (अ) प. ९. हिंसायाम्. हणवुं. तुभ्नाति हणेछे. तुभितः (हत).

तुर्, (अ) प. ३. (वे०) त्वरणे. त्वरा–उतावळ करवी. तुतोर्ति उतावळ करेछे.

तुर [illegible] त्वरा–उतावळ करवी [illegible] रक्षिणाय [illegible]

[illegible]

तुरण, प. ११. त्वरायाम्. त्वरा– उतावळ करवी. तुरण्यति उतावळ करेछे.

तुर्व्, (ई) प. १. हिंसायाम. हणवुं. तुर्वति हणेछे.

तुल्, (अ) उ. १०. उन्माने. तोळवुं. तोलयति– ते, तोलति धान्यं वाणिजः वाणियो
धानने तोळेछे. तोलति= तोलइ= तोळे. तुलः, तुला, तुलना, तोलः.

तुष्, (अ) प. ४. प्रीतौ प्रीतिस्तुष्टिः संतोष पामवुं. तुष्ट थवुं तुष्यति संतोष पामेछे.
तुष्टः, संतुष्टः, तुष्टिः [illegible] तुषारः
(हिम).

तुस्, (अ) प. १. शब्दे. शब्द करवो. तोसति शब्द करेछे. तोसलः (राजा).

तुह्, (इ र्) प. १. अर्दने. पीडवुं, नडवुं. तोहति पीडेछे. तुहिनम् (हिम).

तुड्, (अ) प. १. तोडने. १ तोडवुं, हणवुं. तुडति तोडेछे.

तूण्, (अ) उ. १०. संकोचे. संकोचावुं, संकोचवुं. तूणयति– ते संकोचावेछे,
१ तूणः, २ तूणीरः (भाथो).

तूण्, (अ) आ. १०. पूरणे. पूरवुं, पूर्णुं करवुं. तूणयते पूर्णुं करेछे.

तूर्, (ई) आ. ४. गतित्वरणहिंसयोः १ त्वरा– उतावळथी जवुं, २ हणवुं.
सूर्यंते याचकः याचक त्वराथी आवेछे. तूर्णम् (त्वरा), तूर्णिः (त्वरा), तुरगः
(वेगेजनार) तुरुष्कः (तुर्कस्थान देश).

तूल्, (अ) प. १. निष्कर्षे. निष्कर्षोऽन्तस्थस्य बहिर्निस्सारणम्. अंदर निकाळवुं,
अंदर खेंचवुं. तूलति अंदर खेंचेछे. तूलम् (कपास), तूलिः (रेसा), तूलिका
(चीतारानीपींछी).

तुष, (अ) प. १. तुष्टौ. संतुष्ट थवुं. तूषति हरिः हरि संतुष्ट थायछे. तुर्णाम (मौन).

तृक्ष, (अ) प. १. गतौ. जवुं. तृक्षति जायछे.

तृण, (उ) उ. ८. अदने. भक्षण करवुं. तृणोति–तृणुते, तर्णोति तर्णुते भक्षण करेछे. तृनः (भुक्त), तृतिः (भुक्ति).

तृद. (इ र) उ. ७. हिंसानादरयोः. १ हणवुं, २ अनादर करवो. तृणत्ति, तृंते हणेछे. तृण्णः (१ हत, २ अनादृत), वितर्दिः, स्वार्थे के वितर्दिका (वेदी).

तृप, (अ) प. ४. प्रीणने. प्रीणनं तृप्तिस्तर्पणं च. तृप्त थवुं, तृप्त करवुं. तृप्यति विप्रः विप्र तृप्त थायछे. तृप्यति पितॄन् नरः नर पितरोने तृप्त करेछे. तृप्तः, [illegible] णम्, तर्पणा, तृप्तम् (दुःख), तृप्तिः.

तृप, (अ) प. ५. प्रीणने. तृप्त थवुं. तृप्नोति तृप्त थायछे तृप्तः, तृप्तिः.

तृप, (अ) प. ६. प्रीणने. तृप्त थवुं. तृपति तृप्त थायछे.

तृप. (अ) उ. १०. तृप्तौ संदीपने च. १ तृप्त थवुं, २ जागवुं, सळगवुं. [illegible] यति–ते, तर्पति तृप्त थायछे, सळगेछे.

तृंप, (अ) प. ६. प्रीणने. तृप्त थवुं. तृंपति तृप्त करेछे.

तृफ. (अ) प. ६. तृप्तौ. तृप्त थवुं. तृफति विप्रः विप्र तृप्त थायछे. तृफितः (तृप्त).

तृम्फ, (अ) प. ६. तृप्तौ. तृप्त थवुं. तृम्फति तृप्त थायछे. तृम्फितः (तृप्त).

तृष. (ञि, अ) प. ४. पिपासायाम्. तरस्यां थवुं. तृष्यति चातकः प्यापीओ तरस्यो थायछे. तृषा = तरस. तृष्णा, तृट् (स्त्री-इच्छा) तृषितः = तरसिओ=तरस्यो.

तृह, (ऊ) प. ६. हिंसार्थः. हणवुं. तृहति हणेछे. १ तृढः, २ तृढवान (हणेल).

तृह, (अ) प. ७. हिंसायाम्. हणवुं. तृणेढि हणेछे. तृढिन (हणेल).

तृंह, (ऊ) प. ६. हिंसार्थः. हणवुं. तृंहति हणेछे. १ तृढः, २ तृढवान् (हणेल).

तॄ, प. १. प्लवनतरणयोः. प्लवनं मज्जनम्. तरणमुल्लंघनम १ डबकुं मारवुं. न्हावुं. २ ओळंगवुं. तरति १ न्हायछे, २ ओळंगेछे. तरति = तरक = तरे. १ तारा, २ तारका (ज्योति). तारकः (तारनार). [illegible], [illegible] तरम् (साम), १ तरणिः, २ तरणी, ३ [illegible] तारः,

तरंग (છોળ). तरुणः (જુવ. ... १६८

उत्तरम (પ્રતિવચ). ... ७४

नेत ...

तेव्, (ङ) आ. १. देवने. ખેલવું. तेवते ખેલેછે.

तोड्, (ऋ) प. १. अनादरे. અનાદર કરવો. तोडति અનાદર કરેછે.

त्यज्, (अ) प. १. हानौ. हानिस्त्यागः. તજવું. त्यजति= तजइ= તજે. त्याग (१ દાન, २ તજવું).

त्रक्, (ङ) आ. १. गत्यर्थे. જવું. त्रंकते જાયછે.

त्रख्, (अ) प. १. गत्यर्थे. જવું. त्रखति જાયછે.

त्रङ्ख्, (इ) प. १. गत्यर्थे. જવું. त्रंखति જાયછે.

त्रग्, (इ) प. १. गत्यर्थे. જવું. त्रंगति જાયછે.

त्रद्, (इ) प. १. चेष्टायाम्. ચેષ્ટા- વ્યાપાર કરવો. त्रंदति વ...

त्रप्, (ऊ, ष्, म्) आ. १. लज्जायाम्. શરમાવું. त्रपते नवोढा નવોઢા શરમાયછે. स्त्री - त्रपयति. त्रपा (શરમ), त्रपु (કલાઈ).

त्रस्, (ई) प. ४. उद्वेगे. ત્રાસમાં પડવું. ઉદ્વેગ થવો. બીવું. त्रसति, त्रस्यति खलात् साधुः ખલથી સાધુ બીહેછે. त्रासः (અકસ્માત ભય).

त्रस्, (अ) उ. १०. निवारणे ग्रहणे धारणे च. १ નિવારવું. २ ઝાલવું, ३ ધારણ કરવું. त्रासयति- वे मृगान् निराकरोतीत्यर्थः મૃગોને નિવારેછે. त्रासः.

त्रंस्, (इ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું, २ દીપવું. त्रंसयति- ते, त्रंसति બોલેછે ઇ०.

त्रिख्, (इ) प. १. गत्यर्थे. જવું. त्रिंखति જાયછે.

त्रुट्, (अ) प. ६. छेदने. છેદવું, તુટવું. त्रुटयति, त्रुटति તુટેછે. त्रुटितम् - त्रुटितं તૂટેલું. त्रोटः= त्रोडो= ત્રોડ. त्रोटिः (ચાંચ).

त्रुट्, (अ) आ. १०. छेदने. त्रोटयते रज्जुम् દોરીને ત્રોડેછે.

त्रुप्, (अ) प. १. हिंसायाम्. હણવું. त्रोपति હણેછે.

त्रुं, (अ) प. १. हिंसायाम्. हणवुं. त्रुंपति हणेछे.

त्रुफ्, (अ) प. १. हिंसायाम्. हणवुं. त्रोफति हणेछे.

त्रुंफ्, (अ) प. १. हिंसायाम्. हणवुं. त्रुंफति हणेछे.

त्रै, (ङ) आ. १. पालने. पाळवुं. त्रायते पाळेछे. त्रातः (रक्षित). त्राणम्. परित्राणम्. [illegible]

त्रौक, [illegible] १. गत्यर्थे. जवुं. त्रौकते जायछे.

त्वक्ष, [illegible] १. तनूकरणे. त्वचने त्वग्ग्रहणं संवरणं वा. १ छोलवुं, छाल उतारवी. [illegible] अथवा ढांकवुं. त्वक्षति छोलेछे. त्वष्टा (त्व + अर्थ).

त्वक्ष्, (ऊ) प. १. तनूकरणे. तनूकरणं काश्यम्. छोलवुं, पातळुं करवुं. त्वक्षति पातळुं करेछे.

त्वग्, (इ) प. १. कंपने गतौ च. स्थितस्यैव चलनं कंपनं, गतिर्देशांतरप्राप्तिहेतुः क्रिया. १ कंपवुं, ध्रुजवुं. २ जवुं. त्वंगति कंपेछे.

त्वच्, (अ) प. ७. संवरणे. संवरणमाच्छादनम्. ओढाडवुं, ढांकवुं, छावुं. त्वचति दोषम् दोषने ढांकेछे. त्वचा, त्वक् (त् + छाल), त्वचनम् (ढंकण.)

त्वंच्, (अ) प. १. गत्यर्थे. जवुं. त्वंचति जायछे.

त्वर्, (त्रि आ ए. म्) आ. १. संभ्रमे संभ्रमोऽत्यागारिता. उतावळ करवुं. त्वं भोजनाय त्वरते भोजनने अर्थे उतावळ करेछे. णी– त्वरयति. त्वरा (वेग), त्वरितः (उतावळो).

त्विष्, (अ) उ. १. दीप्तौ. दीपवुं, प्रकाशवुं. त्वेषति–ते दीपेछे. त्विट् (त्व + ईर्ष).

त्सर्, (अ) प. १. छद्मगतौ. छद्मना कपटेन गतिः छद्मगतिः. कपटथी जवुं. त्सराति खलः खल कपटवडे गति करेछे.

[illegible], (अ) प. १ संवरणे. १ ओढाडवुं. ढांकवुं. थुडति ओढाडेछे. थुडम् (पटकुटी, डेरो).

[illegible], (इ) प. १. हिंसायाम्. हणवुं. थुर्वति हणेछे. थूर्णः (हणुल), अथर्वा (अन + अथर्वन).

[illegible] (अ) आ. १. वृद्धौ शीघ्रार्थे च. १ वधवुं, २ उतावळ करवी. दक्षते [illegible] [illegible], दक्षाक्षः (ऊडउ), दक्षः [illegible]

दक्ष, (अ, ष, म्) आ. १. गतिहिंसनयोः. १ જવું, ૨ હણવું. **णौ**– दक्षयति.

दघ, (अ) प. ५. (वे०) घातने पालने च. १ મારવું, છોલવું. ૨ પાળવું. दघ्नोति छोले छे.

दघ्, (इ) प. १. वर्जने पालने च. १ વર્જવું, ૨ પાળવું. दंघति વર્જે છે.

दंड, उ० १०. दंडनिपातने. દંડ કરવો, દંડ પાડવો, દંડ દેવો. **दंडयति–ते** पापिनं राजा રાજા પાપીને દંડે છે. **दंडः, दंडनम्, दंड्यः, अदंड्यः, दंडितम्**= दंडिओ= દંડ્યો.

दद, (अ) आ. १. दाने. દેવું. ददते દેછે. ददः (દેનાર).

दध्, (अ) आ. १. धारणे दाने च. १ ધારણ કરવું, ૨ દેવું. **दधते** धारण करेछे. दधि=દહિ.

दभ, (अ) उ. १०. आज्ञापने. આજ્ઞા કરવી, પ્રેરણા કરવી, પ્રેરવું. **दभयति–ते** પ્રેરેછે.

दभ, (इ) उ. १०. आज्ञापने. આજ્ઞા કરવી, પ્રેરણા કરવી, પ્રેરવું. दभयति–ते પ્રેરેછે.

दंभ्, (उ) प. ५. दंभने. **दंभनं दंभः**. દંભ– ઢુંગ કરવો. **दभ्नोति धूर्तः** ધુતારો દંભ કરેછે **दंभः** (ઢુંગ).

दम, (उ) प. ४. **उपशमे. सकर्मकः**. શમાવવું, દમવું, જિતવું. **दाम्यति इंद्रि**याणि ઇંદ્રિયોને દમેછે. दाम्यति= **दमइ**=દમે. १ दांतः. २ दमितः= दमिओ= દમ્યો. **दम्यः, दमी** (જન+ દમવાળો), **दमः, दंडः, दंतः**= દાંત.

दय, (अ) आ. १. **दानगतिरक्षणहिंसादानेषु. आदानं ग्रहणम्**. १ દાનદેવું, દેવું, ૨ જવું, ૩ રક્ષણ કરવું, મારવું, ૪ હણવું, ૫ ઝાલવું, ગ્રહવું, લેવું. **दयते** દેછે इ०. **दया** (કૃપા), **दयालुः, दयिता** (પ્રિય), दायता (ભાર્યા), **दयनम्** (રક્ષણ).

दरिद्रा. प. २. **दुर्गतौ**. નિર્ધન થવું, દરિદ્ર– કંદર્પ થવું. दरिद्राति **अलसः** આળસુ દરિદ્ર થાયછે. दरिद्रः (નિર્ધન), **दारिद्र्यम्**.

दल, (अ) प. १. **विदारणे. विदारणमवयवानां विभागः**. १ અવયવ વિદારવા, દળવું, ચેરવું. **दलति धान्यं नारी** નારી દાણાને દળેછે. **दलति=दल**

દયે. दलम (पर्ण), दिलीप, दल्भः (ऋषि), दलिः (ढेफु), दलिकम (કાષ્ઠ), दलितम् (વિકસિત), उद्दालः (કોદ્રવ). दलित = दलिओ = દળેલા. दलनम = दयणं = દળવું.

दल्, (अ, म) प. १. विदारणे. ભેદવું, ફાડવું. दलति ફાડેછે. णी - दलयति, दलनम् = દળવું.

दल्, (अ) उ. १०. विदारणे. ફાડવું, ભેદવું. दालयति-ते ભેદેછે. अवदालयति = ओदालई = ઓદાલે.

दश्, (इ) प. १. दंशने. ડસવું, કરડવું. दंशति. दंशः = डंसो = ડંસ (વનમાખ્ય). संदंशः (સાણસો).

दंश्, (इ) आ. १०. दंशने. ડસવું, કરડવું. दंशयते, दंशति ડસેછે. दंशः = डंसो = ડંસ.

दश्, (इ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું, २ દીપવું, [illegible] दंशयति-ते બોલેછે.

दंश्, (अ) प. १. दशने. दशनं दंतकर्म. કરડવું, ડસવું, ચાવવું. दशति नरः નર મુળાને કરડેછે. दशति = डसइ = ડસે. दंदशूकः (સર્પ), [illegible]

[illegible]

दस्, (उ) प. ४. उपक्षये. ક્ષય પામવું, નાશ પામવું. दस्यति ક્ષય પામેછે. दस्युः (ચોર).

दस्, (अ) आ. १०. दर्शनदंशनयोः. १ જોવું, દેખવું, २ ડસવું, કરડવું. [illegible]यते. જુવેછે इ०.

दंस्, (इ) आ. १०. दर्शनदंशनयोः. १ જોવું, દેખવું, २ ડસવું, કરડવું. दंसयते, दंसति દેખેછે इ०. दंसितः (કરડેલો).

दंस्, (इ) प. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું, २ દીપવું. दंसयति- दंसति. બોલેછે.

दह्, (अ) प. १. भस्मीकरणे. બાળવું, રાખ કરવી. दहति काष्ठं वन्हिः અગ્નિ કાષ્ઠને બાળેછે. दहति = डहइ = દહે. दहनः (અગ્નિ), दाहः = दाघः = ગ્રીષ્મ. निदाघः ગ્રીષ્મઋતુ.

दा, (ण्) प. १. दाने. देवुं. यच्छति, प्रयच्छति धनं विप्राय ब्राह्मणने धन देछे. दानम्, संप्रदानम्, आदानम्, अपादानम्, निदानम्, दत्तः, दारु (લાકડું), दाता (कर्ता + દેનાર).

दा, (प्) प. २. लवने. છેદવું, કાપવું. दाति धान्यं दात्रेण नरः નર દાતરડાવડે ધાન્યને કાપેછે. १ दात्रम्, २ दात्रकम् = દાતરડું.

दा, (डु, ञ्) उ. ३. दाने. દેવું. ददाति गां विप्राय વિપ્રને ગાય દેછે. दाता, (कर्ता + દેનાર), दातव्यम्, देयम्, दायः, विदायः, दायादः (ભાગીઆ), धर्मदः, धर्मप्रदः, मर्यादा = મર્યાદ.

दा(श्) उ. १. आर्जवे. સરલ થવું, પાધરું થવું. दीदांसति-ते સરલ થાયછે.

दा. १. (१०) खंडने. ખાંડવું. दानयति ખાંડેછે.

दायृ, (ङ्) आ. १. दाने. देवुं. दायते દેછે. दायः (ભાગ).

दाश्, (ञ्) उ. १. दाने. દેવું. दाशति-ते विप्राय वस्त्रम् વિપ્રને વસ્ત્ર દેછે. दाशः, पुरोडाशः

दाश, (अ) प. ५. (वे०) हिंसायाम्. હણવું. दाश्नोति હણેછે. दाशः

दास, (ञ्) उ. १. दाने. દેવું. दासति-ते દેછે. दासितः, दासितम्, दासः, दासी, दास्यन्.

दिन्व्, (इ) प. १. प्रीणनार्थः. સંતુષ્ટ-તૃપ્ત થવું. સંતુષ્ટ-તૃપ્ત કરવું. दिन्वति.

दिव्, (उ) दै. ४. क्रीडा विजिगीषा व्यवहार द्युति स्तुति मोद मद स्वप्न कांति गतिषु. कांतिरिच्छा. अथेच्छा विजिगीषा. व्यवहारः पणि. क्रयादिः १ ખેલવું, રમવું, २ જીતવાની ઇચ્છા કરવી, ३ લેવા દેવાનો વ્યવહાર કરવો, ४ દીપવું, પ્રકાસવું. ५ સ્તુતિ કરવી, ६ આનંદ પામવું. ७ મદ કરવો, ८ ઉંઘવું, સુવું, ९ ઇચ્છવું, १० જવું. दीव्यति बालः બાલ રમેછે. द्यूतः, द्यूतवान्, देवः, देवी, देविका (નદી). दीविः (જુગારી), किकिदीविः (ચાષ), द्यूतम् = जूअम् = જુગું. द्यूतकारी = जूअगारो = જુગારી. दिनम्, दिवसः, देवनम् (ખેલ). देवनः (પાસો).

दिव (ण्) उ. १०. मर्दने. પીડવું, વડવું, મરડવું. देवयति-ते शत्रून् શત્રુને પીડેછે.

दिव्, (उ) आ. १०. परिकूजने. १ ठेका-अव्यक्त शब्द करवो, २ चिचियारी करवी. देवयते पक्षी पक्षी टेका करेछे. देवयते गंत्री. गाडी चिचियार करेछे. परिदेवयते दुःखितः दुःखियो विलाप करेछे. परिदेवनम् (विलाप).

दिश्, (श्) उ. ६. अतिसर्जने. अतिसर्जनं दानम्. देवुं, आपवुं. दिशति-ते छात्राय विद्याम् छात्रने विद्या देछे. देशः (देश), १ देशकः, २ उपदेशकः (शास्ता), दिष्टः, आदिष्टः (आज्ञप्त), दिष्टम् (भाग्य), १ दिशा, २ दिक् (श् + दिश्), दिष्टिः (वहेंत), उपदेशः, संदेशः, निदेशः, प्रदेशः, निर्देशः, आदेशः, निदेशः (आज्ञा).

दिह्, (अ) उ. २. उपचये. उपचयः लेपः. १ वधवुं, २ लींपवुं, वधारवुं. देग्धि-दिग्धे देहोघृतेन घीवडे देह वधेछे. देग्धि-दिग्धे गृहं गोमयेन छाणवडे घरने लिंपेछे. देहः (शरीर), उपदेहिका (ऊधइ), संदिग्धः, संदेहः (संशय), उपदेहः (वृद्धि), विदेहः (देशभेद), देहली = डेहली (उमरो).

दी, (ओ, ङ्) आ. ४. क्षये. क्षय पामवुं, ओछुं थवुं. दीयते क्षय पामेछे. दीनः (क्षीण), दायः, उपदायः.

दीक्ष्, (अ) आ. १. मौंड्येज्योपनयननियमव्रतादेशेषु. मौंड्यं वपनम्, इज्या यजनम्, उपनयनं मौंजीबंधः, नियमः संयमः, व्रतादेशः संस्कारादेशः. १ मुंडन करवुं, मुंडवुं, २ यजन करवुं, ३ जनोइ देवी, मौंजीबंधन करवुं, ४ संयम करवो, नियम करवो. ५ संस्कार करवो. दीक्षते मुंडेछे इ०. दीक्षितः (दीक्षा ग्रहण करेलो), दीक्षा.

दीधी, (ङ्) आ. २. (वे०) दीप्तिदेवनयोः. १ दीपवुं, चळकवुं, २ खेलवुं, रमवुं. दीधीते गगने भानुः भानु गगनमां दीपेछे.

दीप्, (ई) आ. ४. दीप्तौ. दीपवुं, चळकवुं. दीप्यते दीपेछे. दीप = दीवो प्रदीपः (दीवो), दीप्तः, प्रदीप्तः, दीप्तः. (प्रकाशित), दीप्तिः दीपनम्, उद्दीपनम्, संदीपनम्, दीपाली = दीवाली.

दु, प. १. गतौ. जवुं. दवति जायछे. १ दावः, २ दवः (वनवन्हि).

दु, (टु) प. ५. उपतापे. रोगीथवुं, दुःखी थवुं, खेद पामवुं. दुनोति चित्तम् चित्त खेद पामेछे. १ दवः, २ दावः (वनवन्हि). दवथुः.

दुःख्, उ. १०. तत्क्रियायाम्. दुःखनं क्रिया. दुःखवुं, दुःखववुं. दुःखयति-ते दुःखेछे. दुःखम्, दुःखापनम् = दुःखाववुं. दुःखितः = दुःखियो.

[illegible]) प. ११. तत्क्रियायाम्. દુખવું, દુઃખ થવું. दुःखयति दुःखमनुभवती-[illegible]. दुःखम्, दुःखनम् = દુખાવું.

दुर्व्, (ई) प. १. हिंसार्थः. હણવું. दूर्वति હણેછે. दूर्णः (હણાયલો), दूर्वा (દરો).

दुल्, (अ) उ. १०. उत्क्षेपे. ઉંચેથવું, ઝોલવું. दोलयति–ते, दोलावि ઝોલેછે. दोलति = डोलइ = ઝોલે. दोला = डोली = ઝોળ (હિંચોળો, પાલખી ઇ०). फुलदोला = ફુલઝોલ. १ दुलिः, २ दुली (કાચબા).

दुवस्, प. ११. संदीपने. સંદીપન કરવું, સળગાવવું. दुवस्यति समिधाग्निम् સમિધવડે અગ્નિને સળગાવેછે.

दुष्, (अ) प. ४. वैकृत्ये. દોષવાન્ થવું, વિકારી થવું. दुष्यति દોષવાન્ થાયછે. दोष., दुष्टः.

दुह्, (दर) प. १. अर्दने. પીડવું, નડવું. दोहति પીડેછે.

दुह्, (ॡ) उ. २ प्रपूरणे. प्रपूरणं स्यादनम्. દોહવું. दोग्धि, दुग्धे पयोगा गोपः ગોપ ગાયના દુધને દુહેછે. दुग्धम् = दुद्धं = દુધ. दोहनी = દોહણી = દુણી. कामदुघः (ધર્મ), कामदुघा (ધેનુ), दोहः, दोहनम् = દોહવું = દોહવું. दोहदः (ગર્ભિણીમનોરથ), दुहिता (સ્ત્ર + પુત્રી), द्रहः (ધરો).

दू, (ओ. ङ.) आ. ४. परितापे. परितापः = खेदः. ખેદ પામવું, દુભાવું. दूयते सज्जनः परदुःखेन પરદુઃખથી સાધુ ખેદ પામેછે. दूयते = दुमाइ = દૂભાય.

दूष्, (अ) प. ४. वैकृत्ये. १ દોષવાન થવું, २ દોષવાન કરવું. दूष्यति દોષવાન્ થાયછે इ०. दूषणम्, दूषिका (નેત્રમલ).

दृ, प. १. भये. બીવું, ડરવું. दरति भीरुः બીકણ ડરેછે. दरति = डरइ = ડરે. दरः = ડર. दरितः = ડરિઓ, ડરેલો.

दृ, प. ५. हिंसायाम्. હણવું. दृणोति હણેછે.

दृ, (ङ्) आ. ६. आदरे. આદરવું, માનવું, સત્કારવું. आद्रियते માનેછે. [illegible] (આદરેલ), दृतिः (પખાલ), आदरः, निरादरः, पुरंदरः (ઇંદ્ર), [illegible] (ગેમ).

दृप्, (अ) प. ४. हर्षमोहनयोः. मोहनं गर्वः. १ હરખવું, આનંદ પામવું, २ ગર્વ કરવું, અભિમાન કરવું. दृप्यति હરખેછે इ०. दर्पः (ગર્વ) दृप्त (ગર્વિત).

दृप्, (अ) प. ६ उत्क्लेशे. પીડવું, નડવું, આથડવું, આનવું. दृपति પીડેછે.

दृप्, (अ) उ. १०. **संदीपने**. સળગાવું, લગાડવું, પ્રદીપ્ત કરવું. दर्पयति-ते, दर्पति સળગાવેછે. दर्पः (ગર્વ).

दृफ्, (अ) प. ६. **उत्क्लेशे**. પીડવું, નડવું, બાધવું, બાઝવું. दृफति પીડેછે.

दृंफ्, (अ) प. ६. उत्क्लेशे. પીડવું, નડવું, બાધવું, બાઝવું. दृंफति પીડેછે.

दृभ्, (ई) प. ६. ग्रंथे. ગુંથવું, ગાંઠવું. दृभति फुल्लानि मालाकारः માળી ફુલાં-ને ગુંથેછે. दर्भः = ડભ્ભો = ડાભ. संदर्भः (ગુંથણું), दृंभूः (સર્પ), विदर्भः (દેશ-વિશેષ).

दृभ्, (अ) उ. १०. संदर्भे. ગુંથવું, ગાંઠવું, એકઠું કરવું. दर्भयति- ते, दर्भति पुष्पाणि मालिकः માળી પુષ્પને ગુંથેછે. दर्भः, संदर्भः (ગુંથણું), विदर्भः (દેશવિશેષ).

दृभ्, (ई) उ. १०. भये. બીવું, ડરવું. दर्भयति-ते, "दर्भति बालः બાળ બીહેછે.

दृश्, (इ र) प. १ प्रेक्षणे. જોવું, દેખવું, નિહાળવું. पश्यति घटं नरः નર ઘડાને જુવેછે. पश्य (જોનાર). असूर्यपश्याः (રાજદારા). उग्रंपश्यः (રાજા), द्रष्टा (ऋ+જોનાર), द्रष्टुम् (જોવા), दर्शनम्, प्रदर्शनम्, निदर्शनम् (દ્રષ્ટાંત), सुदर्शनम (વિષ્ણુચક્ર). तादृक्षः, तादृशः, तादृक्, तादृशी, सदृक्षः, सदृशः, सदृक्, सदृशी. दृष्टम् = दिट्ठं = દીઠું.

दृह्, (अ) प. १. **वृद्धौ**. વધવું. दर्हति तरुः વૃક્ષ વધેછે. दृढः (१ જાડો, २ બ-ળવાન).

दृंह्, (इ) प. १. **वृद्धौ**. વધવું. दृंहति तरुः ઝાડ વધેછે.

दृ, (म्) प. १. (९) भये. બીવું, ડરવું, બડકવું. दराति बालः બાળ ડરેછે. दराति = डरइ = ડરે. णी- दरयति.

दृ, प. ९. विदारणे भये च. १ ફાડવું, ચીરવું, ફાડવું. २ બીવું, ડરવું. दृणाति काष्ठं सूत्रधारः સૂતાર કાઠને ફાડેછે. दृ. १ दीर्णः, २ विदीर्णः (ફાડેલ). दार-णम्, विदारणम् (કાપ), दारु (કાઠ), दरी (ગુફા), दारुणः (ભીમ), दर्दुर (१ દેડકો, २ મેઘ). दर्विः (ચાટુ). दरकः (બીકણ), दरः (१ છિદ્ર, २ ડર) दर्दरः (એક વાજીંત્ર), दृतिः (ચર્મ), दुर्दुरूटः (દુર્મુખ), दद्रूः (દાદર). दरदः (એકદેશ) दृतिः (પખાલ), दर्दरीकः (એક વાજીંત્ર)

देव्, (ङ) आ. १. देवने. रमवुं, खेलवुं. देवते बालः पाशैः रमेछे. (दियर), देवनः पासो), देवलः (ऋषि), आदेवकः (रमनार).

दै, (प्) प. १. शोधने. शुद्ध करवुं, शोधवुं. दायति देहं जलेन नरः. नर जळ वडे देहने शुद्ध करेछे.

दो, प. ४. अवखंडने. अवखंडनं छेदनम्. छेदवुं, फाडवुं, कापवुं. द्यति काष्ठम् काडने छेदेछे. दितः (छिन्न). देयम् (छेद्य), दायः (भाग), दात्रम् = (दाड), दाम (न् + दोरी), दामनी (पशुबंधन दोर).

द्यु, प. २. अभिगमने. सामुं जवुं, सन्मुख थवुं, सामुं थवुं. द्यौति भीमो जरासंधम् भीम जरासंधसामो थयो.

द्युत्, (ङ) आ. १. दीप्तौ. दीपवुं, झळकवुं. द्योतते सूर्यः सूर्य दीपेछे. द्योतनः (देखाडनार), खद्योत (आगियो पक्षी), विद्युत् = विद्युता = वीजळी. द्योतिः (स् + ज्योत), १ द्योत, २ उद्योतः (प्रकाश). ज्योतिष्कः (ज्योतिष्क), द्युति (कांति), द्योतनम् (प्रकाशन).

द्यै, प. १. न्यकरणे. न्यकरणं तिरस्कारः धिक्कारवुं, तिरस्कार करवो. द्यायति सज्जनं खलम् सज्जन खलने धिक्कारेछे.

द्रम्, (अ) प. १. गतौ. जवुं. द्रमति जायछे.

द्रस्, प. १०. परितापपरिचरणयोः. १ परिताप करवो, २ परिचर्या करवी. द्रसयति परिताप करेछे.

द्रा, प. २. कुत्सितायां गतौ. कुत्सिता गतिः पलायनम्. पलायन करवुं, नासीजवुं. द्राति कुक्कुरः पश्चात् कूतरो पाछो नासेछे. निद्राति ऊंघेछे. निद्रा (ऊंघ), निद्राणः (ऊंघेल), १ उन्निद्रम्, २ विनिद्रम (विकसित), निद्राणम् (संकुचित), निद्रालु.

द्राक्ष्, (इ) प. १. घोरवासिते कांक्षायां च. घोरवासितं घोरशब्दः. १ भयंकर शब्द करवो, घोर शब्द उच्चारवो, २ इच्छवुं, चाहवुं. द्राक्षति शिवः शिव [illegible] इच्छेछे. द्राक्षा = द्राक्ष.

१. सामर्थ्ये आयाम आयासे च. आयामो दैर्घ्यम् आयासः.
१ समर्थ--शक्त थवुं, शक्तिमान् थवुं, २ लांबुं करवुं, दीर्घ करवुं,
३ परिश्रम करवो, थाकवुं. द्राघते समर्थ थायछे.

विशरणमपवाविभाग, सडनमितियावत्. विशीर्ण
... पुष्पम् फूल सडेछे. द्राडः (शाखा).

द्राह्, ... निक्षेपे च. १ जागवुं, न ऊंघवुं, २ नांखवुं, थापवुं,
सघरवुं. द्राहते जागेछे इ०. द्राहः (फिणमरो).

द्रु, प. १. गतौ. जवुं. द्रवति लोहं लोह ओगळेछे. द्रावः (ओगळवुं), संस्र-
द्रावः, द्रवः (भेग), द्रविणम् (धन), द्रुः (झाड), पीतद्रुः (देवदारुवृक्ष).

द्रुण्, (अ) प. ६. हिंसागतिकौटिल्येषु. १ हणवुं, २ जवुं, ३ वांकुं थवुं-करवुं.
द्रुणति चोरं राजा राजा चोरने हणेछे. द्रुणति घोटः घोडो जायछे. द्रुणति
खलः खल कुटिल थायछे. द्रोणः (१ अश्वत्थामानो बाप, २ कागडो, ३ वी-
छी), द्रुणः (१ धनुष, २ वीछी), द्रुणा (पणछ).

द्रुह्, (अ) प. ४. जिघांसायाम्. हणवानी इच्छा करवी. द्रुह्यति रिपुं राजा
राजा शत्रुने हणवा इच्छेछे. द्रोहः, द्रोही (द्रन्), द्रुहिणः (ब्रह्मा), द्रुह्,
(शत्रु), मित्रद्रुह् (मित्रशत्रु).

द्रू, (घ) ऊ. ९. हिंसायाम्. हणवुं. द्रूणाति, द्रूणीते हणेछे. द्रूणः (हणेल).
द्रेक्, (को) आ. १. शब्दोत्साहयोः. उत्साहोवृद्धिरौद्धत्यंच. १ शब्द करवो,
२ वधवुं, ३ उद्धतपणुं, गर्व करवो. द्रेकते मूरोरणे रणमां शूरो शब्द करेछे.
द्रेक (शब्द).

द्रै, प. १. स्वप्ने. ऊंघवुं, सुवुं. द्रायति लोकोनिशायाम् रात्रे लोक ऊंघेछे. निद्रा,
निद्रालुः, निद्रितः (ऊंघेल).

द्विष्, (ष) प. २. अप्रीतौ. निंदवुं. द्वेष्टि ते साधुं खलः खल साधुने निंदेछे.
१ द्विषन् (त), २ द्वेषणः, ३ द्विट् (द्विः (शत्रु). मित्रद्विट्, द्वेष्टा (त्र), द्वेषः,
द्वेषी (इन), द्वेष्यः

द्विष्, (अं) उ. २. अप्रीतौ. निंदवुं. द्वेष्टि, द्विष्टे मंदो महात्मानम् मूर्ख महात्माओने निंदेछे. द्वेषः, द्वेषी (शत्रु), १ द्विषम्, २ द्वेषणः, ३ द्विट् (शत्रु); मित्रद्विट्, ब्राह्मणद्विट्, द्वेष्टा, द्वेष्यः (द्वेषकरवा योग्य-शत्रु).

द्वृ, प. १. संवरणे. छावुं, ओछाडवुं, ढांकवुं. द्वरति रथमास्तरेण रथी रथवाळो आयरवडे रथने छायछे. द्वारम् = बारणुं = बारम् = बार.

धक्, (अ) उ. १०. नाशने. नाश करवुं. धक्कयति-ते नाश करेछे.

धण्. (अ) प. १. शब्दार्थः शब्द करवो. धणति शब्द करेछे. धणः (शब्द).

धन्. (अ) प. १. शब्दे. शब्द करवो. धनति शब्द करेछे. धनम्, धन्वा (धन्+ मरुदेश). मधनम् (युद्ध), निधनम् (विनाश).

धन्, (अ) प. ३. (वै०) धान्ये. दाणा उपजाववा, दाणा पकववा, दाणा नीपजाववा. दधंति दाणा उत्पन्न करेछे. धनम्, धान्यम्. धनुः (धन् + चाप), धनिष्ठा (नक्षत्र).

धम्, (अ) प. ९. (सौ०) ध्वाने. शब्द करवो. धमति शब्द करेछे, १ धमनिः, २ धमनी = धमणी = धमण. धमनः (नडतुण).

धन्व्, (ह) प. १ गत्यर्थः जवुं. धन्वति जायछे. धन्वा (धन् + मरुदेश).

धा. (डु, ञ) उ. ३. धारणपोषणयोः दाने च. १ धारण करवुं, आववुं. २ पोषण करवुं, पोषवुं. ३ देवुं, आपवुं. दधाति, धत्ते फलं नरः नर फळने आपेछे. विदधाति करेछे. संदधाति सांधेछे. परिदधाति पहेरेछे. अपिदधाति, पिदधाति ढांकेछे. निदधाति स्थापेछे. अभिदधाति कहेछे. विधानम् (करवुं) संधानम्, (सांधवुं). परिधानम् (पहेरवुं), १ अपिधानम्, २ पिधानम् (आच्छादन), निधानम् (१ स्थापन, २ निधि), अभिधानम् (नाम), हितम्, [illegible]हितम्. संहितम्, परिहितम्, अपिहितम्, पिहितम्. निहितम्, अभिहितम्, [illegible] संधिः (सांधो), परिधिः (पहेरवुं), निधिः (निधान), १ धाता, [illegible] (ब्रह्मदेव), १ अंतर्धिः, २ अंतर्धानम् (संताव). अंतर्हितः [illegible]नम्, श्रद्धा, धानका (हेमादि परिभाषा), धाना (ववादिनी [illegible] (धन् + १ धर, २ तेज). धान्यम् (दाणा), क्षीर, [illegible] [illegible] औषधिः, धाम्या (कूं) पयोधाः, (अंबु + धि, रेतोधाः [illegible] [illegible] पुरोधाः (पुन् + पुरोहित), वेधाः (अंबु + ब्रह्मदेव).

मषीधानिः (દવાત), शाकधानी (કરણો, ઢોચે), अंगारधानी (સગડી), પિત્ત-ધાની (પિત્તધાની), उर्ध्वधानी = ભિડાળી. पर्णधानी (પાનદાનીયું), राजधानी, धातकी (ધાવડી).

धाव्, (उ) उ. १. गतिशुद्धयोः. १ જવું, ધાવું, દોડવું. २ શુદ્ધ કરવું, ધોવું. धाव-ति- ते धोतः धावे, धोवे. धावति-ते वस्त्रं धावकः धोबी वस्त्रने धुवे छे. धौतः (धोयेल), धौतवस्त्रम् (ધોયલું વસ્ત્ર). धावकः (ધોબી), धौतिः (ધોવું), धावनम् (ધોવું), दंतधावनम् (દાંતધોવું).

धि, प. ५. गतितृप्त्योः. १ જવું, २ तृप्त ..., तृप्त ...वुं. धिनोति जाय छे.

धि, प. ६. धारणे. धारण करवुं, अधवुं. धियति वेदं ब्राह्मः બ્રાહ્મ વેદને ધારણ કરેછે.

धिक्ष्, (अ) प. १. संदीपन क्लेशन जीवनेषु. १ सळगवुं, धीकवुं. २ पीडवुं. न-डवुं. ३ जीववुं. धिक्षति वन्हिः काष्ठेन કાઠવડે અગ્નિ ધીકેછે इ०. धिक्षति = धिक्खइ = धिके.

धिन्व्, (इ) प. १. प्रीणनार्थः. १ तृप्त थवुं, २ तृप्त करवुं. धिनोति तृप्त करेछे.

धिष्, (अ) प. ३. (वै०) शब्दे. शब्द करवो. दिधेष्टि शब्द करेछे.

धी, (ङे, ङ्) आ. ४. आधारे अनादरे च. १ આશરો કરવો, આધાર કરવો, २ અનાદર કરવો, અનાદરવું. धीयते આશરો કરેછે. धीनः (धृत).

धु, (ञ्) उ. ५. कंपने कंपवुं, कंपावुं, हालवुं, हेलावुं. धुनोति-धुनुते शालि-नं वातः पवन शालिने कंपावेछे. धवः (पति).

धुक्ष्, (अ) आ. १. संदीपन क्लेशन जीवनेषु. १ सळगवुं, सळगावुं. २ पीड-वुं, नडवुं. ३ जीववुं. धुक्षते वन्हिः काष्ठेन કાઠવડે અગ્નિ સળગેછે. संधुक्षते = संधुक्खइ = संधुके. संधुक्षितः = संधुक्खिओ = संधुक्यो.

धुर्व्, (ई) प. १. हिंसार्थः. हणवुं. धूर्वति हणेछे. धूर्तः (ધૂત), १. धूः (धुर्), २ धुर्यौ (धरी), धूर्त्तः = धुत्तो.

धू, (ञ्) उ. ५. कंपने. कंपवुं, कंपावुं, हालवुं, हलावुं. धूनोति-धूनुते शा-लिनं वातः वायु शालिने हलावेछे. धवः (पति), धूकः (ઉંદર). अवधूतः (જોગી) धूमः, धूसरः (કાંઇધોળો), १ धूलिः, २ धूली = धुलि = धूळ.

धु, प. ६. विधूनने. धुणावनुं, कंपाववुं. धुवति हस्तं नटः न
निधुवनम् (नियुन).

धु, (ञ्) उ. ९. कंपने. कंपाववुं, धुणा ...
वायु पल्लवने हलावेछे. १ धूनि, २ ...

धू, (ष्) उ. १०. कंपने. कंपाववुं, ...
यति–ते पुष्प ...

धूप, (अ) प. १ ... वतुं. धूप
तपेछे, तपा ... (अधारेव)

धूप, (अ) उ. १०. भा ...
कवुं. धूपयति–ते बोलेछे, दी ...

धूर, (ई) आ. ४. हिंसागत्योः. १ ...
(हत).

धूश्, (अ) उ. १०. कांतिकरणे. तेजवंत–तेजस्वी करवुं, शोभतुं करवुं.
यति– ते देहं भूषणेन नरः नर घरेणावडे देहने शोभतुं करेछे.

धूष, (अ) उ. १०. कांतिकरणे तेजवंत–तेजस्वी करवुं, शोभतुं करवुं. धूषयति
–ते देहं कुंकुमेन जनः जणदेहने कुंकुमवडे शोभतो करेछे.

धूस, (अ) उ. १०. कांतिकरणे. तेजस्वी–शोभतुं करवुं. धूसयति–ते देहं
चंदनेन नरः नर चंदनवडे देहने कांतिमान करेछे.

धृ, प. १. सेचने. सिंचवुं. धरति मेघः पृथ्वीं मेघ पृथ्वीने सिंचेछे

धृ, (ङ्) आ. १. अविध्वंसने. होउन पडवा देवुं. धारण करवुं, आलीरापवुं. धर-
ते धारण करेछे. १ धरा, २ वसुंधरा (पृथ्वी). धुरंधरः, मल्लधरः (रोगभेद),
युगंधरं (धुंसरुं), आधारः (आश्रय), १ धरणी, २ धरित्री (पृथ्वी). धर
(पर्वत), धारा (प्रपात, हेडुमे). धृतिः (१ धारण, २ धैर्य), १ भर्ता, २ धर्मः
(सत्कर्म).

धृ. (ञ्) उ. १. धारणे. धारण करवुं. धरति– ते धारण करेछे. धारक, वज्र-
धरः (इंद्र), चक्रधर (विष्णु), गंगाधरः (शिव), धाराधरः (मेघ), दंडधरः
(यम), सूत्रधार= सुतारो= सुतार. कर्णधारः (निजामो, नाविक), धारणम्,
धारणा, धार्यम्, धृत, विधृत, निर्धारणम्, अवधारणम्, आधारः, धृतिः (धैर्य)
धरा. धर्त्ता, धर्म.

(धृङ्.) आ. ६. अवस्थाने धारणे च. १ રહેવું, સ્થિર થવું, વસવું. ધારણ કરવું. ध्रियते, आध्रियते રહેછે ઇ૦. धरा (પૃથ્વી), आधारः (१ જલબંધન ક્યારો, २ આશ્રય), धार्यः (ધારણ કરવા યોગ્ય), धृमः.

ध्रज्, (ज) प. १. गतौ. જવું. ध्रजति જાયછે.

ध्रण्, (ह) प. १. गतौ. જવું. ध्रणति જાયછે ઇ.

धृष्, (त्रि. आ.) प. ५. प्रागल्भ्ये. ધીટ થવું, દુર્વિનય થવું, સમર્થ થવું. પ્રવીણ થવું. धृष्णोति मैत्र[illegible] ष्टः (અવિનીત), धर्षिनः (પ્રગલ્ભ), धिषणा (બુદ્ધિ).

धृष्, (अ) उ. १०. प्रसहने. प्रसहनमभिभवः જિતવું, પરાભવ કરવો. धर्षयति-ते. धर्षति धृष्टोधार्मिकम्. અવિનીત ધાર્મિકને જિતેછે. धर्षितः (જિ[illegible]), धृष्यः, (જિતવાયોગ્ય), अधृष्यः, धर्षणम् (જિતવું).

धॄ. प. ९. वयोहानौ. જૂનું થવું, વય ઓછું થવું. धृणाति वस्त्रम् વસ્ત્ર જૂનું થાયછે.

धे, (ट्) प. १. पाने. ધાવવું, પીવું, પાન કરવું. धयति धेनुं वत्सकः વાછડો ધેનુને ધાવેછે. धयः (શિશુ), धया (કન્યા), स्तनंधयः (બાળક), स्तनंधयी (બાળકી), धीतम् (પીધું), शुनिंधयः (કુકરિયું), धात्री (१ ઉપમાતા, २ પૃથ્વી, ३ આમળો), धेनुः (ગાય), सुधा (અમૃત), धत्तूरः = ધતૂરો.

धेक्, उ. १०. दर्शने. જોવું, દેખવું, નિહાળવું. धेकयति-ते शिवं जीवः જીવ શિવને નિહાળેછે. धेकः (દર્શન).

धोर्, (ऋ) प. १. [illegible] ચાલવું, २ [illegible] આવવું. धोरति घोरः ઘોડો સારું ચાલેછે. १ धोरितम्, २ [illegible]रितकम्. (ઘોડાની સારી ચાલ), धोरणम् (વાહન), आधोरणः (હસ્તિપક, મહાવત).

ध्मा. प. १ शब्दाग्निसंयोगयोः. १ [illegible]संयोग કરવો. બજાવવું. વગાડવું. २ અગ્નિસંયોગ કરવો. [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ध्यै, प. १. चिंतायाम्. ચિંતા કરવી, ચિંતવવું. ध्यायति मातरं बालः બાળ માને

चिंतवेछे. ध्यातः (चिंतित), ध्यानम् (चिंतन), ध्याता (ऋ + चिंता करनार), ध्येयः (ध्यान करवा योग्य), आढ्यः (धनवान), मेधा (शोध्याक-ध), मध्यम् = (मध्य), धीः (मति), धीवरः = ढीमर (माछी).

ध्रज्, (अ) प. १. गतौ. जवुं. ध्रजति जायछे.

ध्रञ्. (इ) प. १. गतौ जवुं ध्रंजति जायछे.

ध्रण. (अ) प. १. शब्दे. शब्द करवो. ध्रणति शब्द करेछे.

ध्रस. (उ. अ) प. ९. उंछे. कणुवीणुवा, वीणवुं ध्रस्नाति कणान् भिक्षुः भिक्षु कणोने वीणेछे,

ध्रस्. (उ. अ.) उ. १०. उंछे उत्क्षेपे च. १ कणुवीणुवा, वीणवुं. २ फेंकवुं, उछाळवुं. ध्रासयति-ते कणान् यतिः जति कणोने वीणेछे इ०.

ध्राक्ष्, (इ) प. १. घोरवासिते कांक्षायां च. १ भयंकर शब्द करवो, चीहामणो घांटो कांडवो, २ इच्छवुं, चाहवुं. ध्रांक्षति सिंहः सिंह भयंकर शब्द करेछे. इ०.

ध्राख्, (ऋ) प. १. शोषणालमर्थयोः. १ सुकावुं, शुष्क थवुं. २ पूर्ण करवुं. ध्राखति.

ध्राघ्, (ऋ) आ. १. सामर्थ्ये. समर्थ करवुं, [illegible]

ध्राड्, (ऋ) आ. १. विशरणे. चेरवुं, शडवुं [illegible] पुष्पाणि पुष्प [illegible].

ध्रिज्, (अ) प. १. गतौ. जवुं. ध्रेजति जायछे.

ध्रु, प. १. स्थैर्ये. स्थिर थवुं, अचळ थवुं. ध्रुवति स्थिर थायछे.

ध्रु, प. ६. गतिस्थैर्ययोः. १ जवुं. २ स्थिर थवुं, अचळ थवुं. ध्रुवति स्थिर थायछे. ध्रुवः (स्थिर), ध्रुवः (ध्रुव तारो), ध्रुविलः (कविनाम),

ध्रुव्, प. ६. गतिस्थैर्ययोः. १ जवुं. २ स्थिर थवुं, अचळ थवुं. ध्रुवति स्थिर थायछे ध्रुवः (स्थिर).

ध्रु. प. ६. गतिस्थैर्ययोः. १ जवुं. २ स्थिर थवुं, अचळ थवुं. ध्रवति स्थिर थायछे. ध्रुवः (स्थिर).

[illegible]क. (ऋ) आ. १. शब्दोत्साहयोः. उत्साहोऽत्रोद्योगः च. १ शब्द करवो. [illegible] वधवुं, ३ उद्यम करवुं. गर्व करवो, अहंकार करवो. ध्वंकते शब्द करेछे.

प. [illegible] तृप्तौ. तृप्त थवुं, धरावुं. घ्रायति विप्रः विप्र धराय છે. घ्रायति = घ्रायट [illegible] घ्रातः = धरायो = धरायेલ. आघ्रातः (तृप्त).

ध्वज्, (अ) प. १. गतौ. જવું. ध्वजति જાય છે. ध्वजः (धजा), मकरध्वजः (काम), कपिध्वजः (अर्जुन).

ध्वञ्, (इ) प. १. गतौ. જવું. ध्वंजति જાય છે.

ध्वण्, (अ) प. १ शब्दार्थः. શબ્દ કરવો. ध्वणति શબ્દ કરે છે.

ध्वन्, (अ. म्) प. १. शब्दे. શબ્દ કરવો. ध्वनति શબ્દ કરે છે. णौ–ध्वनयति घंटां नरः નર ઘંટાને શબ્દ કરાવે છે. १ ध्वनः, २ ध्वानः, ३ ध्वनिः (શબ્દ). ध्वनितः (ધ્વનિત), ध्वान्तम् (અંધારું).

ध्वन्, उ. १०. शब्दार्थे. શબ્દ કરવો. ध्वनयति–તે શબ્દ કરે છે. १ ध्वनः, २ ध्वानः, ३ ध्वनिः, (શબ્દ).

ध्वंस्, (उ) आ. १. अवस्रंसने गतौ च. ૧ હેઠે પડવું, ૨ અફળાવું, ભૂકો થવો, ૩ જવું. ध्वंसते હેઠે પડે છે इ०. ध्वंसः (વિનાશ).

ध्वाक्ष्, (इ) प. १. घोरवासिते कांक्षायां च. ૧ ભયંકર શબ્દ કરવો, ખોરાક માટે ચાંચ કાઢવો. ध्वाक्षति काकः કાગ ભયંકર શબ્દ કરે છે. ध्वाक्षः (૧ કાગડો, ૨ બગલો), ध्वाक्षरावः (કાગશબ્દ).

ध्वृ. प. १. हूर्छने. हूर्छनं कौटिल्यम्. વાંકું થવું, કુટિલતા કરવી. ध्वरति [illegible] [illegible]. [illegible] (વાંક).

नक्क्, (अ) उ. १०. नाशने. નાશ કરવો. नक्कयति–તે નાશ કરે છે.

नक्ष्, (अ) प. १. गतौ. જવું, [illegible]. नक्षति જાય છે. नक्षः.

न[illegible] [illegible] जाय છે. [illegible] = [illegible]

न[illegible] [illegible]. नटति नाचे છે. नटः, नटी.

[illegible] गतौ च. १ नाच करवुं, [illegible] २ नमवुं,

[illegible]

[illegible] [illegible], ચળકવું, [illegible]

(अ) उ. १०. अवस्यन्दने [illegible] नाट्यम्. १ नाट्य करवुं. २ पडवुं. नाटयति–ते हस्तं नटो नट हाथने नचावे छे इ०. नाटकम्, नाटकम्.

नड्, (अ) प. १. संनये. સાંધવું, એકઠું કરવું. नडति સાંધેછે.

नड्, (अ) उ. १०. भ्रंशे. પડવું, પછડાવું. नाडयति-ते પાડેછે. नाडी, प्रणाल, प्रणाली.

नड्, उ. १०. पतने. પડવું. नडयति-ते પાડેછે.

नद्, (टु. इ) प. १. समृद्धौ. હરખવું, આનંદવાન થવું. नंदति હરખેછે. नंदनः (પુત્ર), नंदः, आनंदः, नंदा (તિથિ. १-६-११), नांदी (સ્તુતિ), नंदि (इन् + શિવગણ), नंदकः (વિષ્ણુખડ્ગ), ननांदा (ऋ + નણંદ).

नंश्, (अ) प. १. गतौ. જવું. नंशति જાયછે. नंशः (ગતિ).

नम्, (अ) प. १. प्रह्वत्वे शब्दे च. प्रह्वत्वं नम्रत्वम्. १ નમવું, २ શબ્દ કરવો. नमति [illegible] लोकः [illegible], नमनम्, [illegible], नम्र, विनय, [illegible], नमः, [illegible] ननु + [illegible]. नता (ऋ + પુત્રનો પુત્ર), नमः (अस् + નમન).

नर्द्, (अ) प. १. शब्दे. શબ્દ કરવો. नर्दति શબ્દ કરેછે. नर्दः (શબ્દ), गेहे-नर्दी (इन् + ઘરમાંશૂરો).

नल्, (अ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું, २ દીપવું, ચળકવું. नाल्यति-ते બોલેછે ઇ०.

नाथ्, (ऋ) आ. १. याच्ञोपतापैश्वर्याशीःषु. [illegible] अस्याशिष्ये-वात्मनेपदम्. १ જાચવું, માગવું, २ પીડ[illegible] [illegible] ચલાવવું, ૩ પ્રભુતા કરવી, ધણિપણું, ४ આશી[illegible] [illegible] આત્મને-પદ થાયછે. नाथति याचको वदान्यम् [illegible] खलः साधुं. ખળ સાધુને પીડેછે. नाथति [illegible] ધણી થાય-છે. नाथते विप्रोयजमानम् વિપ્ર યજમાનને આશીર્વાદ દેછે. नाथः (१ સ્વામી, २ બળદના નાકે ઘાલેલો દોરડો), नायकः (જાચક), नाथनम् જાચ-વાનું. नाथितः = नाथितं = नाथ्यं. लोकनाथः, जगन्नाथः, विश्वनाथः.

नाध्, (ऋ) आ. १. याच्ञोपतापैश्वर्याशीःषु. १ જાચવું, માગવું, २ પીડવું, નડવું, ३ પ્રભુતા કરવી, ધણીપણું, ४ આશીર્વાદ દેવો. नाधते.

निवास, उ०. १०. आच्छादने. ઢાંકવું, ઓઢાડવું. निवासयति-ते वस्त्रेण કપડ વસ્ત્રવડે દેહને ઢાંકેછે. निवासः.

[illegible] प. १. सेचने. સિંચવું. [illegible]ति સિંચેછે.

निष्क्, (अ) आ. १०. परिमाणे. માન કરવું, પરિમાણ કરવું. निष्कयते માન કરેછે. निष्कः (પરિમાણ વિશેષ).

नील्, (अ) प. १. वर्णे. वर्णोपलक्षितायां क्रियायाम्. રંગવું, લીલું કરવું. नीलति श्वेतं मरकतकान्त्या ધોળાને નીલમણિની કાંતિવડે લીલું કરેછે. नीलम् = [illegible] નીલા શાટી નીલી સાડી. नीली [illegible]

नीव्, [illegible] स्थौल्ये. જાડું થવું. [illegible]ति જાડું થાયછે. नीवम् (નેવુંઘરનું).

नुद्, (अ) प. ६. वधे. હણવું. नुदति હણેછે.

नृत्, (ई) प. ४. गात्रविक्षेपे. નાચવું. नृत्यति नटः નટ નાચેછે. नृत्यम् = नाट्य = नाच. नर्त्तकः (નાચનાર), नर्त्तकी (નાચનારી), नर्त्तनम्, नृत्तम् (નાચ), सुनृतम् ([illegible] સત્યવચન).

नृ, (म[illegible]) [illegible]ये. પમાડવું, લેઈજવું, ચલાવવું, દોરવું. नृणाति नरं राजा રાજા નરને [illegible]યછે. णी—नरयति. नरः, नारी (સ્ત્રી), नीर्णिः (સેવું), नर्म (अन् + क्रीडा), नारंगः (ઝાડ).

पक्ष्, (अ) प. १. परिग्रहे. સ્વીકારવું. पक्षति સ્વીકારેછે. पक्षः.

पक्ष्, (अ) उ. १०. परिग्रहे. સ્વીકારવું. पक्षयति—ते સ્વીકારેછે. पक्षः.

पच्, (डु. भं. ष्) उ. १. पाके. રાંધવું, પચવું, ચઢવવું. पचति—ते तंडुलं पाचकः પાચક તાંદુલને રાંધેછે. पाकः (રસોઈ), पाचकः (રસોઈયો), पचनम् (રાંધવું), पक्व = पक्वो = પાકો. आपाकः (આંવલ), आपाका (આંવળી), अकृष्टपच्यः (ખેડ્યા વિનાવગર પાકેલો), १ पचेलिमः, २ पक्तव्यः (રાંધવા [illegible]नम्, ४ माषपचनम् (ભાતની [illegible]ડી), क्षारपिचः कटाहः (ઠ[illegible] [illegible] રાંધનાર [illegible]), [illegible]

[illegible] (પાક).

[illegible] સ્પષ્ટ—ઉઘાડું—પ્રકટ કરવું. पचते गुणं कवि [illegible]नम्, पंक्तिका (થાપણ). पंकः (કાદવ), पंचालः [illegible] (પાંચ સંખ્યા), प्रपंचः (પ્રકટ),

पच्, (इ) उ. १०. विस्तारवचने. વિસ્તારે બોલવું. पंचयति—ते, पंचति

विस्तारे कहेछे. प्रपंचः (विस्तार), पंकः (कादव), पक्ष्म (मन् [illegible] प्रपंचितम्, (विस्तार्यु).

पञ्ज्, (इ) प. १. (सौ०) रोधे. रुंधवुं, रोकवुं. पंजति रोकेछे. पंजरम् = पांजरुं.

पट्, (अ) प. १. गतौ. जवुं. पटति जायछे. पटः (वस्त्र), पट्टनम् (नगर), पटलम् (छापरुं, पडल), पाटलम् (गुलाबी रंग), पटोलः (शाकभेद), पटहः (ढोल), पटुः (चतुर). पटल्या = पाडल. पटोली (तुरियानो वेलो).

पट्, उ. १० [illegible] परिवेष्टनम. [illegible] पटयति रज्जुम् वेष्टयतीत्यर्थः दोरीने [illegible] पटी (नाहनुं वस्त्र).

[illegible] भासार्थे च. १ बोलवुं. २ दीपवुं. पाटयति-ते [illegible] १ पाटः, २ पाटकः (कणिबुं. पाडो, भाग).

पठ्, (अ) प. १. व्यक्तायां वाचि. उंचाकुं-प्रकट बोलवुं. पठति पाठं पाठकः पाठक पाठने पढेछे. पाठः, पाठकः, पठनम्, पठितम् = पढिअं = पढिउं = पढ्युं. १ पाठ्यम्, २ पठनीयम् (पढवा योग्य).

पठ्, उ. १०. ग्रंथे. गुंथवुं. [illegible]. पठयति-ते गुंथेछे.

पड्, (इ) आ. १. गतौ. जवुं. पंडते जायछे. पंडा (बुद्धि), पंडिओ = पंडथो. पंडः (नपुंसक).

पड्, (इ) उ. १०. नाशने. नाश करवुं. पंडयति-ते, पंडति नाश करेछे.

पण्, (अ) आ. १. व्यवहारे स्तुतौ च. व्यवहारः पणिः, स्तुतिर्नुतिः. १ व्यवहार एटले आपवुं लेवुं, २ स्तुति एटले स्तवन करवुं. व्यवहारे पणते वाणिजः हट्टे वाणियो हाटमां आपले करेछे. स्तुतौ-पणायति हरिं भक्तः भक्त हरिने नमेछे. १ पणितव्यम्, २ पण्यम् (वेचवानुं), आपणः (हाट), शाकपणः (शाकव्यवहार), आपणिकः (नगरवासी), १ वणिक्, २ वाणिजः = वाणियो. विपणः (विक्रय).

पत्, (ऌ) प. १. पतौ. पडवुं. पतति वृक्षात्फलम् झाडथी फळ पडेछे. पतति = पडइ = पडे [illegible] पीडयति = पाडइ = पाडे. आपतति. आवडइ = आव- [illegible] उप्पडइ = ऊपडे. पातः (पडवुं), पतः (पक्षी), पतनम् = [illegible] उत्पातः, निपातः, संपातः, आपातः, पतितः = पडिओ = पड्यो. [illegible] = ऊपड्यो. आपतितः = आवडिओ = आवड्यो.

संपतितः = संपडेलो ભેગા થયેલો. पत्रम् (१ વાહન, २ પાન), पताका ध्व-
पताकी (ध्वज + ધ્વજ વાળનારો), आपातिक (ભય), पतंगः (૧ પક્ષી,
૨ તીડ, સુરજ), पत्तनम् (નગર), पतत्रम् (પીછું), पातालम्, पत्सलः (પ્રેમાળ)
संपातिः (ગીધરાજ), पाप्मा (अन् + પાપ), प्रणिपातः (નમસ્કાર).

पत्, (अ) आ. ४. ऐश्वर्ये. ધણી થવું. पत्यते ધણી થાયછે. पतिः (ધણી).

पत, उ. १०. गतौ. જવું, પડવું पतयति–ते, पतति પડેછે.

पत्, (अ) उ. १०. गतौ. જવું, પડવું. पातयति–ते, पतति પડેછે.

पथ्, (ए) प. १. गतौ. જવું. पथति જાયછે. पथः (માર્ગ), पाथः (अस् + જલ), पंथाः (इन्+માર્ગ).

पथ्, (अ) उ. १०. प्रक्षेपे. ફેંકવું. पाथयति ते ફેંકેછે.

पन्थ्, (इ) उ. १०. गतौ. જવું. पंथयति–ते, पंथति જાયછે. परिपंथयति શત્રુ થાયછે. परिपंथी (इन्+શત્રુ).

पद्, (अ) आ. ४. गतौ. गतियांनं ज्ञानं च. १ જવું, २ જાણવું. पद्यते જાયછે, જાણેછે. प्रपद्यते, विपद्यते, आपद्यते, प्रतिपद्यते, निष्पद्यते = निप्पज्जइ = નીપજે. संपद्यते, उपपद्यते, पन्नः (પામેલ), प्रपन्नः (શરણાગત), विपन्नः (પીડિત), आपन्नः (પ્રાપ્ત), प्रतिपन्नः (પામેલ), निष्पन्नः, संपन्नः, उपपन्नः, प्रतिपद् (१ પડવો, २ જ્ઞાન), विपत् (વિપત્તિ), संपत् (ધન), आपत् (દુઃખ), संपत्तिः, विपत्तिः, आपत्तिः, निष्पत्तिः (નીપજ), प्रतिपत्तिः, पदम् (१ स्थान, २ પગ, ३ પગલું), पादः (ચરણ), पद्मम् (કમલ), पद्रः (ગામડું), १ पदविः, २ पदवी (માર્ગ), पादुका (પાવડી), पत्तिः (પાળો), उपपादनम्, प्रतिपादनम्, संपादनम्

पद्, आ. १०. गतौ. १ જવું, २ જાણવું. पदयते જાયછે, જાણેછે. पदम् (સ્થાન).

पन्, (अ) आ. १. स्तुतौ. સ્તુતિ કરવી. पनायति परमेश्वरं भक्तः ભક્ત પરમેશ્વરને સ્તવેછે. १ पांडुः, २ पांडुरः (ધોળું). पनसः = ફણસ (ફલવૃક્ષ).

पंपस्, प. ११. दुःखे. દુઃખ પામવું. पंपस्यति गदेनार्त्तः રોગી રોગે દુઃખ પામેછે.

पय, (अ) आ. १. गतौ. જવું. पयते જાયછે. पयः (अस् + १ દુધ, २ પાણી)

पक्ष, प. ११ [illegible] परिग्रहे [illegible]. પોઓ ભરવો, ચાંગળું ભરવું. [illegible] (. [illegible] २ પાણી).

पर्ण्, उ. १०. हरितभावे. હરિયા-પોપટિયા રંગે રંગવું-રંગાવું. पर्णयति હરિયા રંગે રંગેછે-રંગાયછે. पर्णम् = पण्णं = પાનું = પાન.

पर्द्, (अ) आ. १. कुत्सिते शब्दे. गुदरवइत्यर्थः. પાદવું, શબ્દ કરવું. पर्दते। વાયલ પાદેછે. पर्दते = पद्दइ = પાદે. पर्दनः = पद्दणो = પાદણ. पर्दिओ = પાદો. पर्दनम् = पद्दणं = પાદવું. कपर्दः = कवड्डो = કોડો.

पर्प्, (अ) प. १. गतौ. જવું. पर्पति જાયછે. पर्पटः = पप्पडो = પાપડ.

पर्ब्, (अ) प. १. गतौ. જવું. पर्बति જાયછે.

पर्व्. (अ) प. १. पूरणे. પૂરવું. पर्वति પૂરેછે. पर्व (अन् + १ પેરાઈ, २ ઉત્સવ, ૩ અમાંસ ને પડવાનો સંધિ, ૪ અષ્ટમી, અમાવાસ્યા અને પૂર્ણિમા), पर्वतः.

पल्, (अ) प. १. गतौ. જવું. पलति पथे नरः નર પથે પળેછે. पलति = पलइ = પળે. पलितः = पलिओ = પળ્યો. पलम् (માંસ), पलितं = પળિયું (ધોળા કેશ), पालः, गोपालः, धनपालः, पललम् (ખોળ). १ पलः, २ पलालः = પરાળ. पल्वलम् (ખાબોચિયું, સરોવર), पिप्पलः = पिप्पलो = પીપળો. पिप्पली = પીપળી. १ पाली, २ पालिः = પાલિ = પાળય. उत्पलम् = ઊપલું (१ કમલ, २ ખાટલાનું અંગ).

पल्ल्, (अ) प. १. गतौ. જવું. पल्लति જાયછે. १ पल्ली, २ पल्लिः (ઘરોળી), पल्लवः (નવું પત્ર).

पल्यूल, उ. १०. लवनपवनयोः. १ છેદવું, કાપવું. २ શુદ્ધ કરવું. पल्यूलयति सबुसं धान्यम् પરાળ સોતા ધાન્યને કાપેછે. पल्यूलयति क्षेत्रम् ખેતરને શુદ્ધ કરેછે.

पव्, (अ) आ. १. गतौ જવું. पवते જાયછે. पवनः (વાયુ).

पश्, (अ) उ. १०. बंधने. બાંધવું. पाशयति-ते पाशैरश्वम् પાશવડે ઘોડાને બાંધેછે. पाशः = फांसो (પાસલો), पाशका (પાસો), पाशी (इन् + વરુણ દેવ).

पष्, (अ) उ. १. बाधनस्पर्शनयोः. स्पर्शने ग्रंथनम्. १ પીડવું. २ ગુંથવું. पषति-ते પીડેછે, ગુંથેછે. पाषाणः = पाहाणो = પાહાણ.

पथ्, उ. १०. गतौ. જવું. पथयति-ते જાયછે.

वस्, (अ) प. १. (सें०) निवासे. વસવું. वसति વસેછે. वस्त्यम् (ઘર).

पस्, (इ) उ. १०. नाशने. નાશ કરવું. पंसयति-ते, पंसति નાશ કરેછે. पांसुः (ધૂળચ).

पा, प. १. पाने. પીવું. पिबति जलम् જલને પિયેછે. पानम्, पीतम् = પીધું. पानीयम् (જલ), पिपासा (તરસ), पिपासुः (તૃષિત), १ सुरापी, २ सीधुपी (દારૂ પીનારી સ્ત્રી), द्विपः (વાઘ), द्विपका = દિપડો (વાઘ), प्रपा (જલશાલા), सुरापाणाः माध्याः (દારૂ પીનાર પૂર્વિયા), पायुः (ગુદ), पीथः (સૂર્ય), पामा (ખસ), पित्तम् (ભાગ્ય), पयः (अस् + १ જલ, २ દૂધ), पातव्यम् = पाअर्व्वं = પાવું. पेयम्, पिकः (કોયલ).

पा, प. २. रक्षणे. રક્ષણ કરવું, રાખવું, પાળવું. पाति क्षेत्रं कृषिः કૃષિ ખેતરને રાખેછે. अधिपः (અધિપતિ), पात्रम् (નદીના બે કાંઠા વચલો જલપ્રવાહનો ભાગ), पतिः (સ્વામી), पिता (ऋ + બાપ), पुमान् (पुंस् + પુરૂષ), विमः (બ્રાહ્મણ), भूपः, नृपः.

पार, उ. १०. कर्मसमाप्तौ. કામ પાર પાડવું, કામ પૂરું કરવું, સમાપ્ત કરવું. पारयति-ते राजसूयं युधिष्ठिरः યુધિષ્ઠિર રાજસૂયને સમાપ્ત કરેછે. पारम् (પરતીર, સાંમો કાંઠે), पारितम् (સમાપ્ત કરયું), पारणम्, पारी (ઘોડી).

पाल्, (अ) उ. १०. रक्षणे. રાખવું, પાળવું. पालयति-ते पुत्रं पिता પિતા પુત્રને પાળેછે. पालनम् (રક્ષણ), पालनम् = પાળણું (છોકરાંને સુવાનું), पालित्तः = पालिओ = પાળ્યો. पाली = પાળી = પાળ (પાણીમાં તરવાનો ધોરો). पालकः (રક્ષક), १ पाल्यम्, २ पालनीयम् (પાળવા યોગ્ય).

पि, प. ६. गतौ. જવું. पियति જાયછે. पितः (ગત), पीठः (ઉપસ્થ).

पिश्, (अ) उ. १०. कुट्टने. કૂટવું. पिश्चयति-ते કૂટેછે. पिश्चटम् (કલઈ).

पिच्छ्, (अ) उ. १० कुट्टने. કૂટવું. पिच्छयति-ते કૂટેછે. पिच्छं = પીછું.

पिज्, (अ) उ. १०. निकेतने. વસવું, રહેવું. पेजयति-ते વસેછે. पेजा (ઘર).

पिज्, (इ) आ. २. वर्णे संपर्चने अवयवे अव्यक्ते शब्दे च. ૧ રંગવું. પીળવું, २ એકઠું-મિશ્ર કરવું, ३ અવયવ કરવા, ४ અસ્પષ્ટ શબ્દ કરવો. पिंक्ते वस्त्रं रंगकारः રંગારો વસ્ત્રને રંગેછે-પીળેછે. १ पिंगः, २ पिंजरः (પીળો), पिंजनी = पिंजणी = પીંજણ. पिंजनम् = પીંજણું. पिंजूलः (હસ્તિબંધનપાશ).

पिञ्, (इ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું, ૨ દીપવું. पिञ्जयति–ते બોલેછે, દીપેછે.

पिञ्, (इ) उ. १०. हिंसाबलादाननिकेतनेषु. निकेतनं गृहम्. १ હણવું. ૨ બલ કરવુ, ૩ આલવું, ગ્રહવું. [illegible]
(હસ્તિબંધનપાશ), [illegible]
नम् = पिञ्जणं = પિંજાવું.

पिट्, (अ) प. १. शब्दसंघातयोः १ શબ્દ કરવો, ૨ એકઠું કરવું, ઢગ કરવો. पेटति શબ્દ કરેછે. पेटति धान्यम् દાણાને એકઠા કરેછે. १ पिटः, २ पिटकः, ३ पिटम्, ४ पिटकम्, (છાબડી. ચેપલી), १ पेटकः, २ पेटा (મજૂસ).

पिठ, (अ) प. १. हिंसासंक्लेशनयोः. १ હણવું, ૨ પીડવું, નડવું, દુઃખ દેવું. पिठति હણેછે. पिठरम् (હેડી).

पिड्, (इ) आ. १. संघाते. એકઠું કરવું, ગોળો કરવો. पिण्डते पिष्टं नरः નર પીઠને એકઠો કરેછે. पिण्डः = પેંડો. पिण्डी, पिण्डः (ગ્રાસ), पिण्डः (શરીર), पिण्डितः (ગોળો વળેલ).

पिड्, (इ) उ. १०. संघाते. એકઠું કરવું. ગોળો કરવો. पिण्डयति – ते, पिण्डति એકઠું કરેછે. ગોળો કરેછે. पिण्डः(१ ગોળો, ૨ ગ્રાસ–કવલ, ૩ શરીર).

पिल्, (अ) उ. १०. क्षेपे. ફેંકવું. पेलयति ફેંકેછે. पलम् (પૃષણ).

पिव्, (इ) प. १. सेचने सेवने च. સિંચવું, સેવવું. पिन्वति સિંચેછે इ०.

पिश, (अ) प. ६. अवयवे दीपनायां च. १ અવયવ કરવા. ૨ પ્રકાશ કરવું, દીપન કરવું. पिंशति અવયવ કરેછે. पिशाचः (એક દેવયોનિ), पैशाची (પિશાચની ભાષા), पिशुनः (ચાડિઓ). १ पेशिः, २ पेशी (માંસખેશ), [illegible]

पिष [illegible] प. ७. संचूर्णने [illegible] २ હણવું. [illegible] पेष्टि [illegible] પીરને [illegible] १ पेषः, २ पिष्टपः [illegible] पिनाकम् [illegible] पिण्याकः (तिल [illegible]).

पिस, (अ) प. १. गतौ. જવું. पेसति જાયછે. पिसः (अति), पे[illegible] [illegible].

पिस, (अ) उ. १०. गतौ हिंसायां च. १ જવું, २ હણવું. पेसयति- [illegible] છે, હણેછે.

पिस्, (इ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું, २ દીપવું. पिंसयति-ते બોલેછે, દીપેછે.

पी, (ङ्) आ. ४. पाने. પીવું. पीयते पयः बालः બાળ દૂધ પીયેછે. पिच्छं = પીછું. **पीठम्** (આસન), पीलुः (વરખડો નામે ઝાડ).

पीड्, (अ) उ. १०. गहने. गहनं बाधा. પીડવું, નડવું, પીલવું, નીચોવવું. पीडयति-ते प्रजामेव ग्रहः અનાવૃષ્ટિ પ્રજાને પીડેછે. पीडति = पीडइ = પીડે, પીલે. पीडा. पीडनम्, पीडितः = पीडिओ = પીડ્યો. पीडितव्यम् = पीडिअव्वं = પીડવું. १ पीडनीयः, २ पीड्यः (પીડવા યોગ્ય), पीलकः (પીડનાર), तिलपीलकः (ઘાંચી), निष्पीडनम् (નીચોવવું), वस्त्रनिष्पीडनम् (વસ્ત્ર નીચોવવું).

पीय्, (अ) प. १ (सौ०) प्रीणने. તૃપ્ત કરવું. **पीयति** તૃપ્ત કરેછે. **पीयूषम्** (અમૃત).

पील, (अ) प. १. प्रतिष्टंभे. प्रतिष्टंभोरोधनम्. રોકવું, રૂંધવું, पीलति રોકેછે. १ पीलः, २ पीलकः (મંકોડો), पिपीलिका (કીડી).

पीव्, (अ) प. १. स्थौल्ये. જાડું થવું, પુષ્ટ થવું. पीवति જાડું થાયછે. १ पीवः, २ पीवरः (જાડો).

पुट्, (अ) प. ६. संश्लेषणे. મળવું, ભેટવું. पुटति कांतं कांता નર નારીને ભેટેછે. [illegible] १ पुटः, २ पुटकः, ३ संपुटः (ઘરેણું [illegible]). [illegible]

पुट्, (अ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे संचूर्णने च. १ બોલવું, २ દીપવું, ३ ચૂર્ણ કરવું. पोटयति-ते બોલેછે.

पुट्, उ. १०. संसर्गे. ઘાલવું, બાંધવું, ગાંઠવું. पुटयति-ते संपुटे भूषणं नारी નારી ડબલામાં ઘરેણું ઘાલેછે. १ पुटः, २ पुटकः, ३ संपुटः (ડબલો), त्रिपुटी.

पुट्, (इ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું, २ દીપવું. पुंटयति-ते, पुंटति બોલેછે इ०.

पुड्, [illegible] ઓછું થવું. [illegible] पुड्या[illegible]-ते शोकेन देह: દેહ શોકે અલ્પ થાયછે.

[illegible]મવું, છોડવું, મૂકવું. पुडति તજેછે.

पुंडति ખડેછે.

पुण्, (अ) प. ६. कर्माणि शुभे. શુભ કર્મ કરવું. पुणति શુભ કર્મ કરેછે. पुण्यम् (સત્કર્મ), पुंड्रम् (તિલક), १ पुण., २ निपुणः (ડાહ્યો), पुंडरीकम् (કમલ), पुंडः (ભિન્નવર્ણ), पुणितः (ધર્મનિષ્ઠ).

पुत्त्, (अ) प. १. गतौ. જવું. पुत्तति જાયછે. पुत्तिका.

पुथ्, (अ) प. ४. हिंसायाम्. હણવું. पुथ्यति रिपुम् શત્રુને હણેછે. पोथः (હિંસા), वातपोथः.

पुथ्, (अ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું, २ દીપવું. पोथयति — બોલેછે.

पुथ्, (इ) प. १. हिंसासंक्लेशनयोः. हिंसा प्राण्युपघातः. संक्लेशोबाधा. १ હણવું, २ પીડવું, નડવું, પજવવું. पुंथति હણેછે इ०. पुंथितम् (હણેલ).

पुर्, (अ) प. ६. अग्रगमने. આગળ જવું. पुरति આગળજાયછે. पुरितः (આગલ ગએલો), पुरम् (શરીર).

पुर्व्, (अ) प. १. पूरणे. પૂરવું. पुर्वति जलेन कलशं नरः નર જલવડે કલશને પૂરેછે. पूर्वः.

पुर्व्, (अ) उ. १०. निकेतने. વસવું. पूर्वयति-ते વસેછે.

पुल्, (अ) प. १. महत्त्वे. મોટું થવું, વિસ્તાર પાંમવું. पोलति મોટું થાયછે. १ पोलः, २ पुलः, ३ पुलम्, ४ विपुलम् (વિસ્તાર). पुलकः (રોમાંચ), पुलिनम् (બાટું), पुलिः (પુલો), पुलिंदः (મ્લેચ્છ).

पुल्, (अ) प. ६. महत्त्वे. મોટું થવું. पुलति મોટો થાયછે.

पुल्, (अ) उ. १०. महत्त्वे. મોટું થવું, વિસ્તાર પામવું. पोलयति-ते વિસ્તાર પામેછે. पोलः (વિસ્તાર).

पुष् [illegible] १. [illegible]
[illegible]
पोषणम्.

पुष्, (अ) प. ४. पुष्टौ. પોસવું. पुष्यति પોસેછે. पुष्टः, पुष्यः (નક્ષત્રભેદ).

पुष्, (अ) प. ९. પોસવું. पुष्णाति પોસેછે.

[illegible] १०. धारणे. धारण करवुं. पोषयति-ते आभरणं नरः ते घरेणुं पेहेरेछे.

पुष्प्, (अ) प. ४. विकसने. फूलवुं. पुष्प्यति कलिका, कळी फूलेछे. पुष्पम् (फूल), पुष्पितः (फूलेल), पुष्पिता (फूलेली).

पुस्, (अ) प. ४. विभागे अभिमर्दे च. १ विभाग करवो, २ भांगवुं, भांजवु, भूसवुं. पुस्यति विभाग करेछे. पुस्यति = पुसइ = भूसे. पुसितः = पुसिओ भूस्यो. पुस्तम्, २ पुस्तकम्, (लखेलां पत्रनो संचय).

पुंस्, (अ) उ. १०. अभिवर्द्धने. उदित थवुं, वधवुं. पुंसयति-ते उदित थायछे. नपुंसकम्.

पुस्त्, (अ) उ. १०. आदरानादरयोः. १ आदर करवो, २ अनादर करवो. पुस्तयति-ते आदरेछे इ०. पुस्तम्, पुस्तकम्. (लखेलां पत्रनो संचय).

पू. (ङ्) आ. १. पवने. पवनं नीरजीकरणम्. ऊपणवुं, शुद्ध करवुं, झाटकवुं. पवते यवाहारान् खले खळामां जवारने ऊपणेछे. १ पवनम्, २ उत्पवनम् (ऊपणवुं), विपूयः (दोरडुं इत्यादि रचवाने शोधवानो मुंज), १ पवमानः, पवनः (वायु), पवित्रः – त्रा – त्रम्. निष्पावः (शुद्धीकरण), पोतः (बाल), पूगः (सोपारी), पुण्यम् (सत्कर्म), पुत्रः (सुत), पविः (वज्र), पोत्रम् (१ हळाग्र, २ सूवरना मुखनो अग्रभाग).

पू, (ञ्) उ. ९. पवने. पवनं शुद्धिः. शुद्ध करवुं. पुनाति – पुनीते यवान् खले खळामां जवने ऊपणेछे. पूनं धान्यम् (धान्य ऊपणेल), पवित्रम्, पुत्रः, पूतः (शुद्ध), पोत्रम् (हळमुख, २ सूवरमुख). पोता (घर + ऊपणनार), पोतः (बाळ), पोली (पोळी), पवनी (सावरणी), पावनम्, परिपावनम.

पूज्, (अ) उ. १०. पूजायाम्. पूजवुं. पूजयति-ते गुरुं शिष्यः शिष्य गुरुने पूजेछे. पूजा, पूजनम्, पूजनी (सावरणी), पूजकः (पूजनार), पूजितः = पूजिओ = पूज्यो. गुरुपूजकः. १ पूज्यः, २ पूजितव्यः = पूजिअव्वो = पूजवो.

[illegible] (अ) उ. १०. संघाते. एकठुं करवुं. पूणयति-ते एकठुं करेछे.

[illegible] १. विशरणे दुर्गंधे च. १ सडवुं, राजवुं, भिन्न थवुं, २ दुर्गंधावुं. [illegible] पूतः (दुर्गंधवाळो), १ पूयः, २ पूतिः (दुर्गंधि), पूतिगंधिः [illegible].

पूर्, (ई) आ. ४. आप्यायने. आप्यायनं वृद्धिः. १ भरावुं, २ संतुष्ट करवुं. [illegible] करवुं. पूर्यते [illegible] इ०. पूरः (नदीपूर), पूर्ण [illegible] घृतपूरः (घेबर [illegible]) [illegible], सत्र-शाला, [illegible] + नगरी), बीजपूरः = बीजउरो = बीजोरुं.

पूर्, (ई) प. १०. आप्यायने. १ पूरवुं, २ संतुष्ट करवुं. पूरयति-ते, पूरति पूरे छे इ०. पूरति = पूरइ = पूरे.

पूर्ण, (अ) उ. १०. संघाते [illegible].

पूर्त्, (अ) उ. १०. निकेतने [illegible].

पूल, (अ) प. १. संघाते. [illegible] १ पूलः पूलो, २ पूलकः, ३ पूली (पूळानो जूडो).

पूल्, (अ) उ. १०. संघाते. एकठुं करवुं. पूलयति-ते एकठुं करे छे. (गांठी).

पूष, (अ) प. १. वृद्धौ. वधवुं. पूषति वधे छे. पूषितः (वृद्ध), पूषा (एक देव).

पृ, (ङ) आ. ६. व्यायामे. प्रायेणाय व्याङ्पूर्वः. उद्योग करवो, धंधो करवो. म्रियते-व्याप्रियते धर्मे साधुः साधु धर्मने विषे उद्योग करे छे. व्यापारयति = वावरइ = वावरे. व्यापारः, व्यापृतः व्यापारित = वावरिओ = वापर्यो. पृतना (सेना).

पृ, प. ५. (वै०) प्रीतौ. नेह करवो, हेत करवुं. पृणोति साधुगतिर्थीन् साधु प्रा[illegible] [illegible]ने नेह करे छे.

[illegible] (ई) आ. २. संपर्चने. संपर्चनं मिश्रणम्. मिश्र थवुं, मळवुं. पृक्तः संपृक्तः [illegible] साधुभिः सह साधुः साधुसाथे साधु मळे छे. १ पर्कः, २ संपर्कः (मिश्रता), संपृक्तः (मळेल).

पृच्, (ई) प. ७. संपर्के. संपर्कोमिश्रणम्. मिश्र थवुं, मळवुं, संयुक्त थवुं. पृणक्ति स[illegible] भळे छे. १ पर्कः, २ संपर्कः (मेळ), मधुपर्कः.

पृच्, (अ) उ. १०. संयमने. नियमे राखवुं. पर्चयति-ते, पर्चति नियमे राखे छे.

पृड्, (डु) आ. २. वर्णे संपर्चने अवयवे अव्यक्तशब्दे च. १ रंगवुं, २ मिश्र करवुं, ३ अवयव करवा, ४ अस्पष्ट शब्द करवो. पृङ्क्ते रंगे छे इ०.

पृड्, (अ) प. ६. सुखने. सुख देवुं, सुख करवुं. पृडति धर्मः लोकम् लोकने धर्म सुखी करे छे.

प्री, (अ) प. ९. प्रीणने. तृप्त थवुं, तृप्त करवु. पृणाति लोकं लोकने तृप्त करेछे. पृणः, लोकंपृणः (लोकने तृप्त करनार).

पृथ्, (अ) उ. १०. प्रक्षेपे. फेंकवु. पर्थयति–ते फेंकेछे.

पृष्, (उ) प. १. सेचनहिंसासंक्लेशनेषु. १ सिंचवुं, २ हणवुं, ३ पीडवुं, नडवु. पर्षति भूमिं मेघः मेघ भूमीने सिंचेछे. पृषः (सिंच्यो), पृष्यम् (सिंचवा योग्य), पृषता (१ मृग, २ बिंदु), पर्जन्यः (मेघ), पार्ष्णिः = पान्ही. पृषती (मृगी), पृषत्का (बाण).

पॄ, प. ३. पालनपूरणयोः. १ पालन करवुं, २ पूरवुं. पिपर्त्ति पालन करेछे. पारः व्यापारः, व्यापृतं (वापरेल).

पॄ, प. ९. पालनपूरणयोः. १ पालवुं, २ पूरवुं. पृणाति विश्वं विश्वंभरः विश्वंभर

[illegible]

[illegible]

परमः (उत्कृष्ट), पुरीषम् (विष्टा), पुरुषः (नर), १ परु, २ पर्व, (पेरास, सांधा). १ पूः, २ पुरी (नगरी). पुपुरः (फेन), पर्वः (पांगलाने चालवानुं काम), पुरुः (१ महान, २ राजा).

पॄ, उ. १०. पूरणे. पूरवुं. पारयति–ते, परति पूरेछे.

पेल्, (ऋ) प. १. गतौ. जवुं. पेलति जायछे. पेला (वस्त्रादिक चालवानुं भाजन विशेष), १ पेलः = पेल. २ पेलकः (पेलियो).

पेव्, (ऋ) आ. १. सेवने. सेववुं. पेवते सेवेछे.

पेस्, (ऋ) प. १. गतौ. जवुं. पेसति जायछे.

पै, प. १. शोषणे. सुकावुं, सोसवुं. पायति सुकायछे.

पैण्, (ऋ) प. १. गतिप्रेरणश्लेषणेषु. १ जवुं, २ प्रेरवुं, ३ भेगुं थवुं. पैणति जायछे.

प्यै, (ङ्) आ. १. वृद्धौ. वधवुं. प्यायते. पिप्यका (दातमण).

प्याय्, (ओ, ई) आ. १ वृद्धौ. वधवुं. प्यायते वधेछे. पीवरः (जाडो), पीवरी, पीवा (अनु + स्थूल जाडो). पीनौ स्तनौ (जाडा स्तन) पीनं मुखं, आपीनः, आपीनम्, पीवः (स्थूळ).

पृच्छ्, (अ) प. ६. ज्ञीप्सायाम्. जिज्ञासा ज्ञीप्सा. पूछवुं. जाणवानी इच्छा करवी.

पृच्छति गुरुं शिष्यः શિષ્ય ગુરૂને પૂછેછે. पृच्छति = पूछइ = પુછે पृच्छा = પૂછ (प्रश्न), पृच्छकः (પૂછનાર), प्रश्नः (પૂછા), प्रष्टः (પૂછ્યો), प्रष्टव्यम् = पूछअव्वं = પૂછવું. पृश्नि (કિરણ).

प्रथ, (अ, ष, म) आ. १. प्रख्याने. प्रख्यानं प्रसिद्धिः. પ્રસિદ્ધ થવું. प्रथते विद्यया विद्वान् વિદ્વાન વિદ્યાવડે પ્રસિદ્ધ થાયછે. णी–प्रथयति પ્રસિદ્ધ કરેછે. प्रथा (પ્રસિદ્ધિ). पृथ्वीका (એલચી), प्रथमः (પેહલો), पृथिवी (ભૂમિ), प्रति (એક ઉપસર્ગ), प्रथनम् (प्रसिद्धि), १ पृथुः, २ पृथुकः = પહુઅ. = પુહુ. पृथुकः = पहुओ = પૌવો.

प्रथ, (अ) उ. १०. प्रख्याने. પ્રસિદ્ધ થવું. प्राथयति પ્રસિદ્ધ થાયછે.

प्रस, (अ, ष, म्) आ. १ विस्तारे प्रसुवे च. १ વિસ્તારવું, २ પ્રસવવું, જણવું. प्रसते વિસ્તારેછે. णी–प्रसयति વિસ્તારાવેછે.

प्रा, प. २. पूरणे. पूरवुं. प्राति जलेन घटम् જલવડે ઘડાને પૂરેછે.

प्री, (ङ्) आ. ४. प्रीतौ. सकर्मकः. પ્રીતિ કરવી, હેત કરવું, ચાહવું. प्रीयते धर्मं साधुः સાધુ ધર્મને ચાહાયછે. प्रीतः (હેતાળ), प्रीतिः (પ્રેમ), प्रियः (વાહલો), प्रिया, प्रियम्.

प्री, (ञ्) उ. ९. तर्पणे कान्तौ च. कान्तिरभिलाषः. १ તૃપ્ત થવું–કરવું. प्रीणाति, प्रीणीते. તૃપ્ત થાયછે. इ०. प्रीतः, प्रियः, प्रिया (વાહલી).

प्री, (ञ्) उ. १०. तर्पणे. તૃપ્ત થવું–કરવું. प्रीणयति–ते, प्राययति–ते, प्रयति–ते તૃપ્ત થાયછે.

प्रु, (ङ्) आ. १. गतौ. જવું. प्रवते જાયછે. कटप्रूः (નદીતારો), प्रोथः (અ-શ્વનાસિકાગ્ર).

प्रुड, (अ) प. १. मर्दने. મર્દન કરવું, મરડવું. प्रोडति મરડેછે.

प्रुष, (उ) प. १. दाहे. બાળવું. प्रोषति બાળેછે.

प्रुष, (अ) प. ९. स्नेहनसेवनपूरणेषु. १ ભીનું કરવું, २ સેવવું, ३ પૂરવું. प्रुष्णाति ભીનું કરેછે इ०. १ निप्रुषः, २ विप्रुट् (वि + જલકણ), प्रुषितः (ભીનું કરેલ).

प्रेङ्खोल, उ. १०. आंदोलने. હિંદોળવું. प्रेङ्खोलयति–ते હિંદોળેછે. प्रेङ्खा (१ ડોળી, २ પાલખી, ३ હિંચકો).

प्रेष्, (ऋ) आ. १. गतौ. જવું. प्रेषते જાયછે.

प्रोथ्, (ऋ) उ. १. पर्याप्तौ. पर्याप्तिः पूर्णता. પૂર્ણ થવું-કરવું. प्रोथति-ते પૂર્ણ થાયછે. प्रोथः (૧ અશ્વનાસિકાગ્ર, ૨ જવાન).

प्लक्ष्, (अ) उ. १. अदने. ખાવું. प्लक्षति-ते ખાયછે. प्लक्षः (પીપર).

प्लिह्, (अ) आ. १. गतौ. જવું. प्लेहते જાયછે. प्लीहा = पीहो = પીયો (પેટમાં ગોળો).

प्ली, प. ९. गतौ. જવું. प्लीनाति જાયછે.

प्लु, (ङ्) आ. १. गतौ. જવું. प्लवते જાયછે. प्लवः (ગતિ), प्लुतिः (અશ્વગતિ), आप्लवः (ખુરાકો), अनुप्लवः (સેવક).

प्लुष्, (उ) प. १. दाहे. બાળવું. प्लोषति બાળેછે. प्लुष्टम् (બળેલ).

प्लुष्, (अ) प. ४. दाहे. બાળવું. प्लुष्यति બાળેછે.

प्लुष्, (अ) प. ९. स्नेहनसेवनपूरणेषु. ૧ ભીનુંકરવું, ૨ સેવવું, ૩ પૂરવું. प्लुष्णाति ભીનું કરેછે ઇ૦. प्लुषितः (ભીનું કરેલ).

प्सा, प. २. रक्षणभक्षणयोः. ૧ રક્ષણ કરવું, ૨ ભક્ષણ કરવું. प्साति રાખેછે.

फक्क्, (अ) प. १. नीचैर्गतौ. नीचैर्गतिर्मंदगमनमसद्व्यवहारोवा. ૧ હળવું ચાલવું, ૨ નીચ કામ કરવું. फक्कति હળવું ચાલેછે.

फण्, (अ, म्) प. १. गतौ. જવું. फणति જાયછે. फणसः (ફણસ (ઝાડ)), णौ — फणयति. फणः (ફણા).

फल्, (अ) प. १. गतौ. જવું. फलति જાયછે. फालः (ફોરવ), फलकम् (પાટિયું).

फल्, (अ) प. १. निष्पत्तौ. निष्पत्तिः सिद्धिः. ફળવું. फलति वृक्ष ફળેછે. फलति = फलइ = ફળે. फलितः = फलियो = ફળ્યો. फलम् (વૃક्षादिनुं ફળ), फल्गुनी—पूर्वाफल्गुनी, उत्तराफल्गुनी (નક્ષત્ર).

फल्, (ञि, आ) प. १. विशरणे. વેરાવું, ભિન્ન થવું. फलति વેરાયછે. प्रतिफलति છાયા પડેછે. प्रतिफलितः (પ્રતિબિંબિત). १ फलम्, २ फलकम् (ઢાલ), फल्गुनी (નક્ષત્ર). फल्गु (અસાર). फालः (હળની ચેય).

फुल्ल्, (अ) प. १. विकसने. ફૂલવું, વિકસવું. फुल्लति कलिका કળી ફૂલેછે. फुल्लम् = ફૂલ. प्रफुल्लम् (વિકસન), फुल्लितः = फुल्लिओ = ફૂલ્યો. प्रफुल्लितः

फेल्, (क) प. १. गतौ. જવું. फेलति જાયછે. फेलित ... फालितम् (ફેંક્યુ), फेला (ભોજન કરતાં વધેલું).

बण्, (अ) प. १. शब्दे. શબ્દ કરવો. बणति શબ્દ કરેછે. बाणः (૨.૧).

बद्, (अ) प. १. स्थैर्ये. સ્થિરથવું. बदति સ્થિર થાયછે. बदति = बदर = બદે. बदरी = બોરી. बदरका = બોરડી. बदरम् = બોર.

बध्, (अ) आ. १. चित्तविकारे. ચિત્તવિકાર થવો. बीभत्सते ચિત્ત... પામેછે. बीभत्सा (ચિત્તવિકાર), बीभत्सः (१ ચિત્તવિકાર ઉપજે એવો રસ જેનો અંકરસ, २ क्रूर, ३ हिंस्र, ४ विकृत, ५ रोगी).

बध्, (अ) उ. १०. संयमे. બાંધવું. बाधयति – ते केशां द्रौपदी બાંધી ... બાંધેછે. बाधः અટકાવ, बाधकः (અટકાવનાર), बद्धः (બાંધેલ).

बन्ध्, (अ) प. ९. बंधने બાંધવું. बध्नाति चोरं राजा રાજા ચોરને બાંધેછે. = बधइ = બાંધે. बद्धः, बंधः, बंधनम्, बंधकः, बंधकी (વ્યભિચારિણી), बंधूकः ... बधिरः = बहिरो = બહેરો. बंधुः (ભાઈ), बंध्या (વંધ્યા). निबंध ... निबंधः (ગ્રંથ), प्रबंधः (કથા), अनुबंधः (બાંધણું), प्रतिबंधः (રાધ), प्रतिबंधकः, निर्बंधः, संबंधः.

बंध, (अ) उ. १०. संयमे. બાંધવું. बंधयति – ते, बंधति બાંધેછે. बंधः, बंधनम्, बंधकः.

बर्ब्, (अ) प. १. गतौ જવું. बर्बति જાયછે. बर्बरः (નીચ), बर्बरी = बब्बुरी = બાબરી (ઝુંકડીરા).

बर्ह्, (अ) आ. १. परिभाषणहिंसाच्छादनदानेषु. १ ઠપકો દેવો, બોલવું, २ હણવું, ઓઢાડવું, ३ ઢાંકવું, ४ દેવું. बर्हते ઠપકો દેછે इ०. बर्हः (પીંછું), १ बर्हणम्, २ निबर्हणम् (હિંસન).

बर्ह्, (अ) आ. १. प्राधान्ये. प्राधान्यं श्रेष्ठ्यम्. १ પ્રધાન થવું, શ્રેષ્ઠ થવું. बर्हते શ્રેષ્ઠ થાયછે.

बर्ह्, (अ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું, २ ... बर्हयति – ते બોલેછે इ०.

बर्ह्, (अ) उ. १०. हिंसायाम्. હણવું. बर्हयति ते હણેછે.

१. माणने धान्यावरोधे च. माणनं मानम, धान्यमवरोधः परिति धान्यावरोधः कुशूलः. १ ભરવું, કોઠી કરવી, કોઠાર કરવો. બલ્લાન ભર્યો. बाल, बाला, बला, बलम्, बलतः (કોઠાર), बालिका (भूर्ण).

बल, (भ, म्) उ. १०. माणने. ભરવું. बलयति – તે ભરેછે. बलम.

बल्ह, (अ) आ. १. परिभाषणहिंसाच्छादनदानेषु. १ બોલવું, હણો દેવો, २ હણવું, ઓઢાડવું, ३ આચ્છાદન કરવું, ४ દેવું. बल्हते. बाल्हीकः (દેશભેદ), बाल्हिकाः (१ દેશ, २ ક્ષત્રિય વિશેષ).

बल्ह, (अ) आ. १. प्राधान्ये. प्राधान्यं श्रेष्ठयम्. શ્રેષ્ઠ થવું, પ્રધાન થવું. बल्हते શ્રેષ્ઠ થાયછે.

बल्ह, (अ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું, २ દીપવું. बल्हयति – તે બોલેછે इ०.

बाड, (ऋ) आ. १. आप्लाव्ये. आप्लाव्यमाप्लावनम्. १ પલળવું, ન્હાવું, ડુબકી મારવી. बाडते પલાળેછે.

बाध, (ऋ) आ. १. लोडने. लोडनं प्रतिघातः. १ મેળવું, બાઝવું, બાધ કરવો. बाधते. बाध, बाधक, बाधा. (पीडा), बाष्प (આંસુ). बाष्पः = बष्पो = બાફ (બિંદુ).

बाह, (ऋ) आ. १. प्रयत्ने. પ્રયત્ન કરવું. बाहते પ્રયત્ન કરેછે. बाहुः (ભુજ). बाहम् (અતિશય). बाहितम् (ફેકવું).

बिट, (अ) प. १. आक्रोशे. ગાળ દેવી, નિંદવું. बिटति નિંદેછે.

(इ) १. अवयवे. अवयवएकदेशः. अनेन स्वमना क्रिया लक्ष्यते. અંશ થવા, ભાગ કરવા. बिंदति ભાગ કરેછે. बिंदुः ટીપું.

(अ) १. (सौ०) दीप्ती. દીપવું. बिबाते દીપેછે. बिबम् (મંડલ), चंद्रबिंबम्, सूर्यबिंबम्.

बिल, (अ) प. ६. भेदने. છિદ્ર કરવું, ખોડખ કરવી. बिलति ખોડખ કરેછે. बिल्वम् = बिलं = બીલું. बिलम् (१ ખોડખ, २ દર). बिल्मम् (પ્રકાશ), बिडम् (બિડલવણ).

बिल, (अ) उ. १०. क्षेपे भेदने च. १ ફેંકવું, ઊરેટવું, २ છિદ્ર કરવું, ખોડખ કરવી. बिलम् (१ ખોડખ, २ દર). बिल्मम् (પ્રકાશ). बिल्वम् = बिलं = બીલું.

बिस, (अ) प. ४. क्षेपे. ફેકવું, ઊરેટવું. बिस्यति ફેંકેછે.

बुक्क (अ) प. १. भषणे. भषणं श्वरवः કૂતરાનું ભસવું. बुक्कति-श्वा કૂતરો ભસેછે. बुक्कति = भूकइ = ભૂકે.

बुक्क, (अ) उ. १०. भाषणे भषणे च. १ ભાષણ કરવું, २ કૂતરાનું ભસવું. बुक्कयति-ते वचनम् વચન બોલેછે. बुक्कयति श्वा चौरान् કૂતરો ચોરોને ભસેછે.

बुट, (इ) उ. १०. हिंसायाम्. હણવું. बुंठयति-ते હણેછે.

बुड, (अ) प. ६. त्यागे संवरणे च. १ તજવું, २ ઓઢવું, ઢાંકવું. बुडति તજેછે ई०.

बुंद, (उ. इर्) उ. १. निशामने. निशामनं चाक्षुषं ज्ञानम्. જોવું, દેખવું. बुंदति-ते જુવેછે. बुद्बुदः (પરપોટો).

बुध, (अ) प. १. अवगमने. अवगमनं ज्ञापनम्. બોધવું, જણાવવું. बोधति બોધેછે. बोधति = बोधइ = બોધે. बुधः (१ બુધવાર, २ પંડિત), बुधानः (આચાર્ય), बोधः (જ્ઞાન), प्रबोधः (જાગવું).

बुध, (ई र्) उ. १. बोधने. બોધવું. बोधति-ते બોધેછે. बोधः (જ્ઞાન), बुधः (१ પંડિત, બુધવાર), बुद्धः (१ બુદ્ધાવતાર, २ જ્ઞાનવાન્), बुद्धिः (જ્ઞાન).

बुध, (अ) आ. ४. अवगमने. अवगमनं ज्ञानम्. જાણવું. बुध्यते જાણેછે. बुधः (१ પંડિત, २ બુધવાર), बोधिः (તત્ત્વજ્ઞાન), बुधानः (આચાર્ય), बुधः (१ મૂર્ખ, २ સ્થ), बुद्धः, प्रबुद्धः, प्रबोधः, सुबोधः, निर्बोधः, प्रतिबोधः, अवबोधः, उद्बोधः.

बुध, (इ) उ. १०. हिंसायाम्. હણવું. बुंधयति-ते હણેછે.

बुल्, (अ) उ. १०. निमज्जने. બોળવું. बोलयति-ते બોળેછે. बोलः (બોળ), बोलकः (બોળનારો).

बुस, (अ) प. ४. उत्सर्गे. તજવું. बुस्यति તજેછે. बुसम् (ભૂંસું).

बुस्त, (अ) उ. १०. आदरानादरयोः. १ આદર કરવો, २ અનાદર બુસ્તયતિ-તે આદર કરેછે.

बृंह, (अ) प. १. वृद्धौ. વધવું. बर्हति વધેછે. बर्हः (પીંછ).

बृह, (इर्) प. १. वृद्धौ शब्दे च. १ વધવું, २ શબ્દ કરવો. बर्हति વધેછે.

बृह, (इ) प. १. वृद्धौ शब्दे च. १ વધવું, २ શબ્દ કરવો. बृंहति વધેછે ई०. बृंहितम् (હાથીનો અવાજ).

बद्, (भ) आ. १. स्थाने. प्रयत्न करवुं. [illegible] बहते प्रयत्न करे छे.

बुस्, (अ) प. ४. विभागे. विभाग करवो. बुस्यति विभाग करे छे.

ब्रू (अ) उ. २. व्यक्तायां वाचि. स्पष्ट बोलवुं. ब्रवीति, ब्रूते, आह बोले छे. वाच्यम् (अशब्द नाम), वाक्यम् (शब्दनाम), प्रवाच्यः (ग्रंथविशेष), १ वाक्, २ वाचा (वाणी), उक्थम् (साम).

बुस्. (अ) उ. १० [illegible] बुसयति [illegible] ते व्याप्रर्योरम वाध [illegible]

भक्ष्. (अ [illegible] विप्रः विप्र मोदक [illegible] भक्षति = भक्षण-

[illegible] नरः नर मांड [illegible]

[illegible] भक्षणम्, अभक्षणम्,

भक्षक भक्षितम् = भक्षितम् = [illegible].

भज्, (अ) उ. १. सेवायाम्. [illegible] भजति – ते सेवे छे. भक्तिः, विभक्तिः, संभक्तिः, भजनम्, विभजनम्, भक्तः (भक्त), विभक्तः (विभक्त), १ भक्तम्, २ विभजनम् (विभाग करवो), भाग्यम् (दैव), भागः (भाग), विभागः (भाग), भजनम् = [illegible] = [illegible] [illegible] भाजी (हल् + [illegible]), भाजः (भाग्य).

भञ्ज्, (अ) उ. १०. विभाजने. विभाजन विभजनम्. [illegible]. भाजयति – ते [illegible] भाजः ([illegible]), भाजनम् (पात्र), भाजी ([illegible]), [illegible] ([illegible]).

भण्, (र) ड. १०. भाषणे भाषने वदे १ बोलवुं. २ [illegible] भणयति – ते बोले छे इ०.

भंज, (औ) उ ७. आमर्दने. भांगवुं, मोरवुं, मोडवुं, [illegible]. भनक्ति वृक्षं [illegible] हाथी वृक्षने भांगे छे. भनक्ति = भंजइ = भांजे = भांगे. भग्नः = भग्नो

= ભાગો. भंगुरः (ભાંગી જનારું), क्षणभंगुरः (ક્ષણવિનાશી), भंगः, अभंगः, भंगा (ભાંગ), भंक्तुम् = ભાંજવા = ભાંગવા. भंजनम्, प्रभंजनः (વાયુ).

भट्, (अ) प. १. भृतौ. भृतिर्वेतनं भरणं च. १ મૂલ કરવું, ૨ ભરવું, ૩ પોષવું. भटति મૂલ કરેછે. भटः (જોદ્ધો), १ भाटम् = ભાડું = ભાડું. २ भाटकम् (ભાડું), भाटिः (મૈથુનમૂલ્ય).

भट्, (अ. म्) प. १. परिभाषणे. परिभाषणं सनिंदोपालंभः. १ બોલવું, ૨ ઠપકો દેવો. भटति બોલેછે ઇ૦. णौ-भटयति भट्टः [illegible]

भड. [illegible] आ. १ परिभाषणे. परिभाषणं सनिंदोपालंभः परिहासश्च १ [illegible], २ [illegible], ३ [illegible] भंडते ભાંડેછે. भंडते = भंडेह [illegible]. भंडः = ભાંડ (હસાવનાર).

भड. [illegible] प. १०. कल्याणे. કલ્યાણ કરવું-થવું. [illegible] भंडयति-[illegible] કલ્યાણ કરેછે), भंडितं (કલ્યાણ).

भण. (अ) प. १. शब्दार्थः બોલવું. भणति બોલેછે. भणति = भणइ = ભણે. भणितम् = भणिअं = ભણ્યું. भणनम्, भाण (કથાભેદ), भंडः = भंडा = ભાંડ. (१ હસાવનારાઓ भंडिल).

[illegible] (इ) आ. १. कल्याणे सुखे प्रीतौ च. कल्याणं श्रेयः, सुखं [illegible] [illegible]पगतम्, प्रीतिर्गात्रनेत्रविकासः. १ શ્રેય કરવું-થવું. ૨ સુખ કરવું-થવું, ૩ પ્રીતિ કરવી. भंदते શ્રેય કરેછે ઇ૦. भंदनः (શ્રેય કરનાર), भदंतः (પૂજ્ય), भद्रम् (કલ્યાણ).

भर्व्, (अ) प. १. हिंसायाम्. હણવું. भर्वति હણેછે.

भर्त्स्, (उ) आ. १०. तर्जने. ધમકાવવું, તિરસ્કાર કરવો, અપમાનવાળું બોલવું. भर्त्सयते તિરસ્કાર કરેછે. भर्त्सनम् (અપમાનવાણી).

भर्व्, (अ) प. १. हिंसायाम्. હણવું. भर्वति હણેછે.

भल्, (अ) आ. १. परिभाषणहिंसादानेषु. १ બોલવું. ૨ ઠપકો દેવો, ૩ હણવું, ૪ દેવું. भलते બોલેછે ઇ૦. भल्लूकः (રીંછ), भल्ली (કુહાડી).

भल्. (अ) आ. १०. आमंडने. आमंडनं निरूपणम्. १ નિહાળવું, ૨ [illegible] [illegible], निभालयते જુવેછે. निभालयते = निहालइ = નિહાળે = [illegible]

किंभालितम् = निहालितं = निहाळिउं = निहाळ्युं = જોયેલું. निभालनम् = निहानम्. भालुकः (રીંછ)

भक्ष, (ऋ) आ. १. परिभाषणहिंसादानेषु. १ બોલવું, २ કમ્પો દેવો, ३ હસવું, ४ દેવું. भक्षते બોલેછે इ०. भक्षः = भक्षो = ભાલો. १ भल्लुकः, २ भल्लूकः, ३ भाल्लूकः (રીંછ), भल्लिः (વાયુ), भल्लम् = भल्लुं = ભલું (મંગલકલ્યાણ),

भष्, (अ) प. १. भर्त्सने. इह भर्त्सनं श्वरवः કુતરાનું ભસવું. भषति श्वा. भषति = भसइ = ભસે. १ भषकः, २ भषणः (કુતરો), भषणम् (ભસવું). भषितम् = भसिअं = ભસ્યું.

भस, (अ) प. ३. (वै०) भर्त्सनदीप्त्योः. १ તિરસ્કાર કરવો, २ દીપવું. बभस्ति તિરસ્કાર કરેછે. १ भस्म, २ भसितम् (રાખ), भस्त्रा (ધમણ).

भा, प. २. दीप्तौ. દીપવું. भाति दीपः દીવો દીપેછે. १ भाः, २ प्रभा (પ્રકાશ), भानुः (સૂર્ય).

भाज, उ. १०. पृथक्करणे. ભિન્ન કરવું, જુદું કરવું. भाजयति–તે ભિન્ન કરેછે. विभागः, भाजनम् (પાત્ર).

भाम्, (अ) आ. १. क्रोधे. ક્રોધ કરવો. भामते ક્રોધ કરેછે. भांडम (પાત્ર), भामः (ક્રોધ), भामिनी (ક્રોધના સ્ત્રી).

भाम्, उ. १०. क्रोधे. ક્રોધ કરવો. भामयति–તે ક્રોધ કરેછે.

भाष्, (ऋ) आ. १. व्यक्तायां वाचि સ્પષ્ટ બોલવું. भाषते બોલેછે. भाषा (વાણી), भाष्यम्, भाषणम्, भाषितः = भासिओ = ભાખ્યું. भाषः.

भास्, (ऋ) आ. १. दीप्तौ. દીપવું. भासते દીપેછે. भासते = भासइ = ભાસે. भासः (ભાસપંખી), १ भासुरः, २ भास्वरः (દીપ્તિમાન્), भाः (भास्+ दीप्ति), उद्भासः, १ भास्करः, २ भास्वान् (સૂર્ય).

भिक्ष्, (अ) आ. १. भिक्षायामलाभे लाभे च. १ ભીખવું, ભાગવું, २ નહિ મળવું, ३ લાભવું. भिक्षते ભીખેછે. भिक्षते = भिक्खइ = ભીખે. भिक्षा = भिक्खा = ભીખ. भिक्षाहारी = भिक्खारी = ભીખારી. १ भिक्षुः, २ भिक्षुकः (ભીખારી).

भिद्, (इ) प. १. अवयवे. અવયવ કરવા. भिंदति અવયવ કરેછે.

भिद्, (इ र्) उ. ७. विदारणे. १ फाडवुं, चीरवुं, २ जीनुं करवुं. भिनत्ति–भिंते फाडेछे इ०. भित्तम् (भाग), भिन्नः (जूदो), भेदः, भिदाः (नदी), १ भित्तिः = भित्ती = भींत. २ भित्तिका (भींत), भिदुरम् (वज्र), १ भिदिरम्, २ भिदुरम्, ३ भिदिः (वज्र), भिल्लः = भिल्लो = भील. भिन्नम् = भिन्नं = जीनुं.

भिष, (अ) प. १. (सौ०) रुग्जये. रोग मटाडवो. भेषति रोग मटाडेछे. भेषजम् (ओसड), भिषक् (ज् + वैद्य).

भिषज्, प. ११. चिकित्सायाम्. रोग टाळवो, रोगनो उपाय करवो. भिषज्यति रोग टाळेछे. भेषजम् (ओसड), भिषक् (वैद्य).

भिष्णज्, प. ११. उपसेवायाम्. सेववुं, चाकरी करवी. भिष्णज्यति सेवेछे.

भी, प. ३. भये. बीवुं. बिभेति बीहेछे. बिभेति = बीहइ = बीहे. भीतः = बीओ = बीनो. भयम्, भीरुः (बीकणु), १ भीः, २ भीतिः (भय), भेकः (१ देडको, २ कायर), भयानकः (१ भयंकर, २ भयानकरस), भेरः (१ नगारु, २ कायर), भीमः, भीष्मः.

भुज, (ओ) प. ६. कौटिल्ये. कुटिलता करवी, कुटिल थवुं. भुजति कुटिलता करेछे. भुजः (१ कौटिल्य, २ बाहु), भुजगः (सर्प), भोगः (सर्पशरीर), भोगी (इन् + सर्प).

भुज, (ओ) उ. ७. पालनाभ्यवहारयोः. अभ्यवहारो भोजनम्. १ पाळवुं, २ खावुं. भुनक्ति–भुंक्ते भुवम् पृथ्वीने पाळेछे इ०. भोगः, संभोगः (मैथुन), उपभोगः, भोज्यम् (भक्ष्य), भोग्यम् (भोगववा योग्य), भुज्या (ऋषि), भोजनम्, भुक्तम्, बुभुक्षा (भूख), बुभुक्षितः (भूख्यो), भुजिष्यः (दास), भोजः, विश्वभोजः (अग्नि).

भुड् (इ) आ. १. वरणे. वरणं स्वीकरणम्. स्वीकारवुं, पोतानुं करवुं. भुंडते स्वीकारेछे. भुंडः (आर्निन्दित).

भुरण्, प. ११. [illegible]. १ धारवुं [illegible], पोषवु करवुं. भुरण्यति धारण करेछे.

भू, प. १. सत्तायामुपसर्गे च. १ होवुं, विद्यमान होवुं, २ उपजवुं. भवति = होइ = हाय. संभवति = संभवइ = संभवे. [illegible] = [illegible]

...(१ आत्मा, २ शिव, ३ भूदेव), प्रभवः (उत्पत्ति), १ पराभवः, २ अभिभवः (पराजय), अनुभवः (ज्ञान), विभवः (धन), परिभवः (तिरस्कार), भ्रमः (भ्रम), नैनर, भाव, ... १ स्वभाव, ३ अभिप्राय. ... भूतम् = विभूतिः (ऐश्वर्य, अनुभूतिः (अनुभव), ... (शिव), स्वयंभू (ब्रह्मदेव), (स्वयम्), भुवनम् (जगत्), भव-... (थतो), प्रभावः (प्रताप).

भू, आ० १०. प्राप्तौ ... प्राप्त, भवने, भवति पामेछे. भावः (पदार्थ).

भू, उ. १०. अवकल्कने चिंतने च. अवकल्कनं मिश्रीकरणम्. १ ढरमोळवुं, २ चिंतववुं. भावयति — स सर्पिषा सक्तून्. मिश्रयतीत्यर्थः घीवडे साथवाने ढरमोळवेछे. भावना (वासना, विचार), भावितम् (वासित, विचारेल).

भूष, (अ) प. १ अलंकारे. शोभाववुं, दीपाववुं. अलंकृत करवुं. भूषति शोभावेछे. १ भूषा, २ भूषणम्, ३ विभूषणम्, ४ आभूषणम् (घरेणुं), १ भूषितः, २ विभूषितः, ३ आभूषितः (शणगारेल).

भूष. (अ) उ. १०. अलंकरणे. शोभाववुं. भूषयति — स कन्याम् कन्याने शोभावेछे. भूषा (अलंकार).

भृ, (ञ्) उ. १. भरणे. १ धारण करवुं, २ पोषण करवुं, पोषवुं, भरवुं भरति–ते धारण करेछे. भरति = भरई = भरे. भर्त्ता (भर्त्र + पति, तीर्थभर्त्ता (भर्त्र + तीर्थंकर), भृतः, भारः (बोज), भरः, भारः = भारो. भृत्यः (चाकर), भार्यः = भार्गव (क्षत्रिय विशेष), भरणम्, १ कुक्षिंभरिः, २ आत्मंभरिः, ३ उदरंभरिः (पेटभरो). विश्वंभरः (विष्णु), विश्वंभरा (पृथ्वी), माल्यभारी, उत्पलमालभारी (कमळमाळा धरनार), भरतः (१ नट, २ ऐकराजा, भव-भृथः (यज्ञांत), भृशम् (अतिशय), भर्त्तः (१ देश, २ समुद्र), भालुः (चंद्र), बभ्रुः (नोळियो), भरटः (१ नाव, २ भरेलो).

भृ, (डु, ञ्) उ. ३. धारणपोषणयोः. १ धारण करवुं, २ पोषण करवुं, पोषवुं. बिभर्त्ति मालाम् माळाने धारण करेछे. भारः, भृत्यः (चाकर), भार्मः = भार्गव

(ઇન્દ્રિય નિરોધ), भार्या = ભારજા (વહુ), विश्वंभरः (વિષ્ણુ), १ भृतिः, २ भृत्या (ભૃત્ય), प्रभृति (આદિ), भर्त्ता (ધણી + પતિ), प्राभृतम् (લાંચ), भारभरा (ભારને પોષનારી સ્ત્રી), भरणी (નક્ષત્ર), भृंगः (ભમરો), भरणम्, आभरणम् (અલંકાર).

भृज्, (ई) आ. १. भर्जने. भर्जनं जलं विना तंडुलादेः संतापविशेषः. શેકવું, ભુંજવું. भर्जते तंडुलान् ચોખાને શેકે છે. भर्जनम् (સેકવું), भर्जकः (સેકનાર), भृक्तः (શેકેલ), भर्गः (१ રુદ્ર, २ તેજ), भृज्जम् (સેકવા ભોણ).

भृड्, (अ) प. ६. निमज्जने. નહાવું, ડુબકી મારવી. भृडति गंगां विप्रः વિપ્ર નદીમાં નહાય છે. भृडति = भडइ = બડે.

भृश्, (उ) प ४. अधःपतने. નીચે પડવું, હેઠે પડવું. भृश्यति पापी धर्मात् પાપી ધર્મથી હેઠે પડે છે. भृष्टः, धर्मभृष्टः.

भृंश्, (इ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું, २ દીપવું. भृंशयति–ते બોલે છે ઇ૦.

भृ, प. ९. भर्त्सने भरणे भर्जने च. भर्जनं पाकः. १ તિરસ્કાર કરવો, અપકાર કરવો, २ ધારણ કરવું, ३ પોષવું, ४ શેકવું, ભુંજવું. भृणाति कुपुत्रं पिता પિતા કપુત્રને તિરસ્કાર કરે છે ઇ૦. भर्भरः (કપટી), भर्भरी (લક્ષ્મી), भुर्भुरः (સંશય), भार्या = ભારજા (વહુ).

भेष्, (ऋ) उ. १. भये गतौ च. १ બીવું, २ જવું. भेषति–ते બીહે છે. भेषः = ભેષ.

भ्यस्, (अ) आ. १. भये. બીવું. भ्यसते બીહે છે.

भ्रक्ष्, (अ) उ. १. अदने. ખાવું. भ्रक्षति–ते ખાય છે.

भ्रण्, (अ) प. १. शब्दार्थः. શબ્દ કરવો. भ्रणति શબ્દ કરે છે. भ्रणः (શબ્દ).

भ्रम्, (उ) प. १. चलने. मंडलाकारेण भ्रमणमेव धात्वर्थो न तु चलनमात्रम् ભમવું. भ्रमति – भ्राम्यति तीर्थे साधुः સાધુ તીર્થે ભમે છે. भ्रमति = भमइ = ભમે. १ भ्रमः, २ भ्रान्तिः, ३ भ्रमणम् (१ મિથ્યાજ્ઞાન, २ અટન), विभ्रमः (१ ભ્રાંતિ, २ સ્ત્રીઓનો લટકો), संभ्रमः (ગભરાટ), भ्रमणम् (અટન), भ्रान्तः (ભમેલ), भ्रमरः = ભમરો. भ्रमिः (વાયુ), भ्रान्तिः (ભ્રાંતિ), भ्रूः (ભવું), सुभ्रूः (સારાં ભવાંવાળી સ્ત્રી).

भ्रम्, (उ) प. ४. अनवस्थाने. अनवस्थानं देशांतरगमनम्. અટન કરવું ભ્રમણ કરવું, ભમવું, દેશાંતર જવું. भ्राम्यति लोभी લોભી ભમેછે, १ भ्रम, २ भ्रांतिः, ३ भ्रमणम् (१ મિથ્યાજ્ઞાન, २ અટન), भ्रमी (इन् + अभ्रमुकर्ता), जलभ्रमः (પાણીનો ભમરો), भ्रमिः (વાયુ), भ्रूः (આંખ્ય ઉપલી રોમપંક્તિ), १ भ्रूकुटिः, २ भ्रकुटिः (ભ્રૂકુટિલ કરવી), भ्रातः (ભમિયો), भ्रमरः (१ ભમરપક્ષી, २ કપાલે વાળનો ભમરો), भ्रमणम् (અટન).

भ्रंश, (उ) आ. १. अवस्रंसने. નીચે પડવું, હેઠે પડવું. भ्रंशते નીચે પડેછે. भ्रंशः (પતન), अपभ्रंशः (१ પતન, २ ભાષાવિશેષ), भ्रष्टः (પતિત).

भ्रंश, (ठ) प. ४. अधःपतने. નીચે પડવું. भ्रश्यति नीचे પડેછે. भ्रंशः, भ्रष्टः.

भ्रंस्, (उ) आ १. अवस्रंसने. નીચે પડવું. भ्रंसते નીચે પડેછે. भ्रंसः.

भ्रस्ज, (अ) उ. ६. पाके. શેકવું, ભુંજવું. भृज्जति-ते શેકેછે. भृष्टम् (શેકેલું), भ्राष्ट्रः= भट्ठी = ભાડી. भृज्जनम् (પચન), भृज्जानः (પાચક), भ्राष्ट्रः (સેકવાનું પાત્ર), भृगु (ઋષિ).

भ्राज्, (ऋ) आ. १. दीप्तौ. દીપવું. भ्राजते દીપેછે. १ भ्राट्, २ विभ्राट् (દીપતું).

भ्राज्, (टु, ऋ) आ. १. दीप्तौ. દીપવું. भ्राजते દીપેછે. १ भ्राट्, २ विभ्राट् (દીપતું), भ्राजिष्णुः (દીપ્તિમંત), भ्राता (भ्र + भ्राई).

भ्राश्, (टु, ऋ) आ. १. दीप्तौ. દીપવું. भ्राशते, भ्राश्यते દીપેછે.

भ्री, प. ९. भरणे भये च. १ ભરવું, પોષવું, ધારણ કરવું, २ બીવું. भ्रीणाति-भ्रिणाति पत्नीं पतिः પતિ પત્નીને પોષેછે ६०.

भुड्, (अ) प. ६. आच्छादने संचये च. १ ઓછાડવું, ઢાંકવું, २ સાંચવું, એકઠું કરવું. भुडति ઓછાડેછે.

भ्रूण्, (अ) आ. १०. आशाविशंकयोः. १ ઇચ્છવું, આશા કરવી, २ આશંકવું, ભોહકવું, બીવું. भ्रूणयते पुत्रं वंध्या. વંધ્યા પુત્રને ઇચ્છેછે. भ्रूणः (१ બાલ, २ ગર્ભ).

भ्रेज्, (ऋ) आ. १. दीप्तौ. દીપવું. भ्रेजते દીપેછે.

मक्ष्, (अ) प. १. गतौ भये च. १ જવું, २ ભાવું. म्रेषति-ते ...
(...), अम्रेषः (નીતિ).

म्लक्ष्, (अ) उ. १. अदने. ખાવું, જમવું. म्लक्षति-ते ખાયછે.

म्लाम्, (डु, ङ) आ. १. दीप्तौ. દીપવું. म्लाणते, म्लाड्यते દીપેછે.

म्लेच्छ्, (अं) उ. १. गतौ. જવું. म्लेच्छति-ते જાયછે.

मक्, (डु) आ. १. मंडने गतौ च. १ શોભાવવું, દીપાવવું, २ જવું. शरीरमलंकारेण नारी. નારી અલંકારવડે શરીરને શોભાવેછે. मंकनः (ભૂ-ષણ), मंकना (વસ્ત્રવિશેષ), मंकणः (ऋषि), १ मकुरं, २ मंकुरः (१ દર્પણ. २ પુષ્પકળી), मकरः= मगर.

मक्ष्, (अ) प. १. संघाते. એકઠું કરવું. मक्षति એકઠું કરેછે. मक्षिका (મા-ખી), मक्षः (ક્રોધ), मक्षीचूकः= મધુમાખીયુક્ત.

मख्, (अ) प. १. गत्यर्थः. જવું. मखति જાયછે. मखः (યજ્ઞ).

मख, (इ) प. १. गत्यर्थः. જવું. मंखति જાયછે. मंखः (ભાટ).

मग्, (इ) प. १. सर्पणे. જવું. मंगति જાયછે. मगधः (એક દેશ), मंगलम् (કલ્યાણ, શુભ), मंगलः (મંગળવાર).

मगध, प. ११. परिवेष्टने नीचदास्ये च. १ વીંટવું, २ નીચનું દાસત્વ કરવું, જાચવું. मगध्यति વીંટેછે. मगधः (१ માગધ, २ વંદીજનો).

मघ्, (इ) आ. १. गत्याक्षेपे कैतवे च. गतेराक्षेपोनिंदा वेगआरंभ उपलंभोवा, कैतवं वंचना. १ ગતિનિંદવી, २ ગતિનો વેગ હોવો, ३ ગતિનો આરંભ કરવો, ४ ગતિ કરવી, ५ છેતરવું. मंघते ગતિ નિંદેછે ઇ०. मघा (નક્ષત્ર), (मन् + ...).

मघ्, (इ) प. १. मंडने. શોભાવવું. मंघति શોભાવેછે.

मच्, (अ) आ. १. कल्कने. कल्कनं दंभ शाठ्य कथनं च. १ કપટ કરવું, २ શઠતા કરવી, ३ ગુણારોપ કરવો, સ્તુતિ કરવી. मचते मूढ ...
ઇ०. काकमाची (કાકમાચી ઓષધિ વિશેષ).

मच्, (इ) आ. १. धारणोच्छ्रायपूजनेषु. १ ધારણ કરવું, २ ઉંચકવું, ... મંચતે ધારણ કરેછે ઇ०. १ मंचः= માંચો. २ मंचकः =
... मंचा = માંચી. मंचिका = માંચડી (ખાટલી).

मच्, (इ) प. १. गतौ. જવું. मंचति જાયછે.

मञ्ज्, (इ) प. १. (सौ०) ध्वनौ. શબ્દ કરવો. **मंजति** શબ્દ કરેછે. मं[illegible] મજૂસ. मंजुलः (સુંદર), १ मंजा, १ मंजरि, २ मंजरी = માંજર્ય. मं[illegible] (બકરી), मंजीरम् (કડુ), मंजीरः (વલોણાના વાંસની માંકડી).

मञ्ज्, (इ) प. १. शब्दार्थः. શબ્દ કરવો. **मंजति** શબ્દ કરેછે.

मट्, (अ) प. १. (सौ०) अवसादने. ખેદ પામવું. **मटति** ખેદ પામેછે.

मठ्, (अ) प. १. मदनिवासयोः स्थैर्ये च. १ મદ કરવો, ચિત્તવિકાર થવો, ગાંડું થવું-કરવું. २ વસવુ, રહેવું, ३ જાડું કરવું, મઠવું. **मठति** મદ કરેછે. इ०. मठति = मठइ = મઠે. मठरः (અધમ), १ मठः, २ मठी, ३ मठम् (વિદ્યાર્થી અને સંન્યાસીનું ઘર), मठः = મઠ = मठ. मठी = મઠી.

मठ्, (इ) आ. १. शोके. शोक इह आध्यानम्. સ્મરવું, સંભારવું. मंठते સ્મરેછે.

मड्, (इ) प. १. भूषायाम्. શોભાવવું. **मंडति** શોભાવેછે. **मंडनम्** (ભૂષણ), **मंडपः** = **मंडपो** = માંડવો.

मड्, (इ) आ. १. विभाजने वेष्टने च. विभाजनं विभक्तीकरणं चर्माभावश्च. १ વિભાગ કરવો, ભિન્ન કરવું, २ ઉતરડવું, ३ વીંટવું. **मंडते** વિભાગ કરેછે. मंडः (રસાગ્ર, તર), मंडकः (તર), **मंडूकः** (દેડકો), **मंडूरम्** (લોહમલ), १ मंडलम्, २ मंडली (સંઘ, ટોળી).

मड्, (इ) उ. १०. भूषायाम्. શોભાવવું, દીપાવવું. **मंडयति-ते**, **मंडति** શોભાવેછે. मंडनम् (ઘરેણું), **मंडितः** (અલંકૃત).

मण्, (अ) प. १. शब्दार्थः. શબ્દ કરવો. **मणति** શબ્દ કરેછે. माणवः (નિ[illegible]. १ मणिः, २ मणिकः (માટલું, મહાપાત્ર). मणिः (રત્ન).

मंतु, प. ११. अपराधे रोषे च. १ અપરાધ કરવો, २ રીસ કરવી. **मंतूयति** અપરાધ કરેછે. **मंतुः** (અપરાધ).

मंतु, [illegible] ११. अपराधे रोषे च. १ અપરાધ કરવો, २ રીસ કરવી. मंतू-[illegible] અપરાધ કરેછે. मंतुः (અપરાધ).

मन्त्र्, (इ) आ. १०. गुप्तपरिभाषणे. [illegible] કહેવું, ગુપ્ત[illegible] मंत्रयते [illegible] (છાની વાત), १ मंत्री (प्रधान), २ मंत्रिः (પ્રધાન).

मथ्, (इ) प. १. हिंसासंक्लेशनयोः. हिंसाप्राण्युपघातः, संक्लेशो बाधा १ હણવું. ૨ પીડવું, નડવું, દુઃખ દેવું. **मंथति** હણેછે इ०.

मथ्, (ए) प. १. विलोडने. મંથન કરવું, મથવું, વલોવવું, ડહોળવું. મ· વલોવેછે. मथति = **मथइ** = મથે. मथनम्, प्रमाथी (इन् + વલોવના· मथुरा, मथितम् (છાસ).

मंथ्, (अ) प. १. विलोडने. વલોવવું, ડખોળવું, ડહોળવું. **मंथति** વલોવેછે. मंथितम् (છાસ), मंथनम् (વલોવવું).

मंथ्, (अ) प. ९. विलोडने. વલોવવું, ડખોળવું, ડહોળવું. **मथ्नाति दधि** દહિં વલોવેછે. **मथितम्** = **मथिअं** = મથ્યું. १ **मंथः**, २ **मंथाः** (હનુ). ३ मंथानः (વલોણાનો વાંસ).

मद्, (इ) आ. १. **स्तुतिमोदमदस्वप्नकान्तिगतिषु. मोदः संतोषः, मदोगर्वः, स्वप्न** आलस्यम्. **मोदमदस्वप्नेष्वकर्मकोयम्. स्तुतिगत्योः सकर्मकः.** १ સ્તુતિ કરવી, સ્તવવું, ૨ સંતોષ પામવું, હરખાવું. ૩ ગર્વ કરવો, અભિમાન કરવું, ૪ આ-ળસ કરવું, ઊંઘ કરવું, ૫ શોભવું, ૬ જવું. **मंदते देवं वंदारुः** અભિવાદક દેવને સ્તવેછે. **मंदः** (મૂઢ), **मंदा** (૧ સ્ત્રીજાતિ, ૨ ગુણવતી), **मंदारुः** (પર્વત-વિશેષ), **मंदाकिनी** (ગંગા), **मंद्रम्** (ગંભીર). **मंदरः** (મંદરાચળ), **मंदारः** (દેવ વૃક્ષ), **मंदिरम्** (ઘર). **मंदुरा** (ઘોડાર), १ **मंदः**, २ **मंदा**, ३ **मंदम्** (ધીમું).

मद्, (ई) प. ४. **हर्षे.** હરખાવું. **माद्यति** **नरः** નર હરખેછે. **मत्तः** (પીધેલ), **मदनः** (કામ), **हर्षमदः** (મેઘગર્જના), **उन्मादः** (ચિત્તભ્રમ), **उन्मादी** (इन् + ઉન્મત્ત), **मत्तः**, **प्रमत्तः**, **उन्मत्तः**, **मदः** (હર્ષ), **प्रमादः** (આળસ), **संमदः** (કન્યાઓનો હર્ષ), **प्रमदः** (કોકિલાઓનો હર્ષ), **मत्स्यः** (માછલું), **मत्सी** (માછલી), १ **मदिरा**, २ **मद्यम्** (દારૂ), **मत्सरः** (પરનો ઉત્કર્ષનું અસહન), **भद्रम्** (કલ્યાણ), **मदनम्** = **मयणं** = મીણ.

मद्, (ई, म) प. १. (४) **हर्षग्लेपनयोः. ग्लेपनं दैन्यम्.** હરખાવું, આનંદ પા-મવું, ૨ દીનથવું. (४ **माद्यति**), **णौ**– **मदयति सुरा चैत्रम् हर्षयतीत्यर्थः** દારૂ ચૈત્રને હરખાવેછે. **मदयति शत्रुं वली ग्लेपयतीत्यर्थः** બળી શત્રુને દીન કરેછે.

मद्, (अ) आ. १०. **तृप्तियोगे.** તૃપ્તિ આપવી. તૃપ્તિ મેળવવી. तृप्ति पामे मादयते तृप्ति पामेछे.

मन (अ) [illegible] आ० [illegible]

[illegible]

मन, [illegible] परमेश्वरमालिक [illegible]

मन. [illegible]

मन्त्र [illegible]

मय [illegible]

मर्क. [illegible]

[illegible] १. पूरणे [illegible]

[illegible] १. धारणे. धारण करवुं. मलते फुलं वटुकः [illegible] फूलने [illegible] माला (हार), मलय. [illegible], मलम् = [illegible] [illegible] (पीलीनुं झाड), परिमल (सुगंध), [illegible]

[illegible] मलते धारण करेछे. मलः [illegible]

[illegible]

[illegible] प० १. [illegible] च. [illegible] शोध करवो, ३ चित्त स्थिर करवुं, अंतःकरण रोकवुं, [illegible]

[illegible] मशक. [illegible]

[redacted]

...। छात्र,

२ मधी (मा...

मध् (अ) प. १. ... शिधे...
शब्द करेछे ...

मस्, (ई) प. ४ ... [redacted]
...

मस्क

मस्ज्, ...

...ખુડમી મારિને ... १ मग्न, ...
२ ડખકી), मग्ना (अन् + हाउनो रस, मीज), मद्गु (...

मह्, (अ) प. १. पूजायाम्. पूजा करवी. महति पूज्ये...
२ पूज्य), मही (पृथ्वी), महान् (हत् + ...), महती (...),
= मुहं = मुह = (महो), महः (यज्ञ). १ माहित्नम् २ महिमन् (...
महिम ... माहित्र ... महिषी ...)
...

मह्

मह्, ...
महति ...

मह् ... १०. पूजायाम ... महयति ते ...
महित ...

म

मा, (क्री

मातृ,

मा

माने, मानम्, उन्मानम्,

(मान), निर्माणम्

मा. माने.

विश्वास.

(विश्वस्तृ),

मार्ग.

मार्ग. (अ)

... १. प्रक्षेपणे.
भेगा, फेंके, मेलकः
(दैत्यविशेष.) मधुः (

मिच्छ्, (अ) प

मिल्, (इ) उ.
मिवमि ...

मिथ्. (ऋ) उ. १.
१ मेथिः, २ मेथी (

मिद्, (जि. आ) आ. १. स्नेह-
करवु. ચોપડવું, ઝરમોવવું. ...
मेदुरः (ઓપચેલ), मित्तम् (

मिद्, (ष) उ. १. मेधाहिंसा-
पोंसाडे छे.

मिद्, (ञि. आ) प. ४. स्नेहने
येछे. मेदिनी (पृथ्वी), मेद
मित्तम् (स्नेह),

मिद्, (अ) उ. १०. स्नेहने
—ते ચોપડે છે

मिद्. (इ) उ. १०. स्नेहने.
ઓપડે છે. मिदः (કુશી)

मिध्, (ऋ) उ. १. मेधाहिंसन-
नर वधने ભોગુ છે. १०. मेधा
मेधः (हिंसा), अश्वमेधः (

मिल्, (शु) ... ६. संगमे
संगम करे छे. मिलति =
मिलनम्. मिलितम् = मिलित

मिश्, (अ) प. १. ...
आपछे, १ मेशिः, २ मेषक

मिव्, (इ) प. [illegible] मेवति [illegible] इ०.

मिथ्, (ऋ) प. [illegible] मेधति [illegible] मानि [illegible] (०५ [illegible]

[illegible] मिश्र

[illegible] मिश्र

[illegible]

[illegible] प्रमिम्बी [illegible]

मी, (मी ङ्) आ. ४. हिंसायाम् [illegible] माङ्ग्लो), मेरुः (मेरुपर्वतः), [illegible]

मी, (ञ्) उ. ९. हिंसायाम्. [illegible] मयूरः = मोरो = मोर.

मी, उ. १०. गतौ मतौ च. [illegible] मायति - ते, मयति [illegible] इ०.

मीम्, (ऋ) प. १. गतौ [illegible] मीमति [illegible] इ०.

[illegible] भिमगो [illegible] नकोष [illegible]

मातृ, [illegible]

मुन्, [illegible]

[illegible]

मुत्र, [illegible]

मृत्र, [illegible]

मुच. (इ) आ ... निर्वर्तमानवश. १ मोकलवुं ...
२ ... मुंचन, मोचन ...

मुद. (इ) ...

मुच (अ) ...

१०. संसर्गे. मोकलवुं. मेळववुं. ...
... बीजी अवस्थाने मूकवुं. ...

मुष ...

मुष. (...) ...

मुर्छ् (अ) प. ४. [illegible]
मुस्ता = मुथ्था
(मुसलीकंद).

मुस्त, (अ) उ. [illegible]
[illegible]

मुह, (अ [illegible]
[illegible]

मू [illegible]
[illegible] **मूक** [illegible]
[illegible] प्रकृति, ३ [illegible]
[illegible] १ मौक्ति, २ **मौक्तिकम्** = मं.

मूत्र. उ. १०. प्रस्रवणे. [illegible] **मूत्रयति** – [illegible]
[illegible]. [illegible] **मूत्रिका** [illegible],

मून्, (अ, प. १. [illegible]
मूलति [illegible]

मूल्, (अ) उ. १० [illegible]
[illegible]
उन्मूलनम् [illegible]

मूष् (से), प. १.
मूषक [illegible]
[illegible]

मृ [illegible]. आ. ६. **प्राणत्यागे.** [illegible]
[illegible] गमकादि [illegible]
[illegible] १ म [illegible]
[illegible]
कर्म [illegible]

(મારકણું), मर्मरः (સુકાપાનપ્રંનો શબ્દ), मरुस्मरः (અનુસ્મરણ [illegible]), मरीचिः (१ કિરણ, २ એક ઋષિ), १ मरकः, २ मारिः (મરકી રોગ, કોગળિયું), मरिचम् = मरियं = મરિયું. मृकंडुः (એક ઋષિ), मर्मराज (અગ્નિ), मृत्युंजयः (શિવ),

[illegible] (अ) प. १. संघात. [illegible] કરેછે.

मृग, (अ) प. ४. अन्वेषणे [illegible] મૃગને ખોળેછે. मृगः (હરિણ), मार्गणः (બાણ). मार्गणः = मग्गणो = માગણ.

मृग. आ. १०. **अन्वेषणे**. ખોળવું, શોધવું, તપાસવું. मृगयते मृगं व्याध પારધી મૃગને ખોળેછે. मृगः (હરિણ), मृगयुः (પારધી), १ मृगया, २ मृगव्यम् (શોધ), मृगरिपुः (સિંહ), मृगांकः (ચંદ્ર), मृगशिरः (અમ્ +મ-ગશર), मृगितः (શોધેલો).

मृज्, (अ) प. १ शब्दे. શબ્દ કરવો. मर्जति શબ્દ કરેછે.

मृज्, (क) ब. २ शुद्धौ. શુદ્ધ કરવું, માંજવું. मार्ष्टि जलेन देहं नरः નર જલ-વડે દેહને શુદ્ધ કરેછે. मृष्टम् = मिट्ठं = મીઠું (નિર્મળ). मार्गः = मग्गो = માગ. १ मार्जनम्, २ मृजा, ३ शुद्धिः (શુદ્ધિ). संमार्जनी (સાવરણી),

मृज्, (उ) उ. १०. शौचालंकारयोः. १ માંજવું, શુદ્ધ કરવું, નિર્મળ કરવું, २ અલંકૃત કરવું, શોભાવવું, શણગારવું. मार्जयति – ते, मार्जति नीरेण शरी-रम् પાણીવડે દેહને માંજેછે. मार्जयति [illegible]. मार्जति कुंकुमेन ललाटं नारी કંકુવડે નારી કપાળને શણગારેછે. मार्जति = मज्जइ = માંજે. १ मार्जनम्, २ मार्जना, ३ मृजा (શુદ્ધિ). मार्जनः (લોધર નામે વૃક્ષ), मार्जिता (દહિનું શીખંડ),

मृड्, (अ) प. ९. सुखने. [illegible] धार्मिकम् ધર્મીને ધર્મ સુખી કરેછે. मृडः [illegible]

मृड्, (अ) प. ९. क्षोदे सुखे च. [illegible] મરડવું, २ સુખી કરવું. [illegible] मृडः [illegible] २ શિવ). मृडानी [illegible]

[illegible] હણવું. मृणति હણેછે. मृणालम् (કમળનાળ).

[illegible]

मृद्, (मर्द) प. १. क्षोदे. वाटवुं. चूर्ण करवुं, चूरो करवो, [illegible] कुमुदिनीं हस्ती हाथी पोयणीने वाटेछे. १ मृद्, २ मृत्तिका. (माटी), १ मृद्दीका, २ मृदीका (द्राक्षवेली). १ मृत्सा, २ मृत्स्ना (रूडीमाटी), १ मर्दलः = मद्दलो = मादल. २ मर्दलकम् = मद्दलयं = मादलियुं (मृदंगजेवुं एक वाजुं). ए वाजा जेवा एक अलंकारने मादलियुं कहेछे. मृदिता (वाटेल), मृदरः (एकव्याधि), संमर्दः (युद्ध). नगरमर्दी (इन् + नगर भागनार), प्राकारमर्दी (इन् + कोट भागनार).

मृध्, (ऋ) उ. १. उंदने. भीनुं करवुं — थवुं, पलाळवुं, पलळवुं. मर्धति – ते पलाळेछे. मृधम् (युद्ध).

मृश्, (अ) प. ६. आमर्शने. आमर्शनं स्पर्शः. अडवुं, स्पर्श करवो. मृशति अडेछे. मृष्टः (अडेल), विमर्शः (पूर्वानुभवनी अभिस्मृति).

मृष्, (उ) प. १. सेचने सहने च. १ सींचवुं, खमवुं. २ सहवुं, सहन करवुं, वेठवुं. मर्षति भूमिं मेघः मेघ वृष्टिने सिंचेछे. मर्षत्यपराधं मुनिः मुनि अपराधने खमेछे. मृष्टः (सिक्त). मृषा (मिथ्या), मर्षणम् (१ क्षमा, २ सेचन). [illegible]: (क्षमाशील), सुमर्षणः (क्षमावान्).

मृष्, (ञि) उ. ४. तितिक्षायाम्. तितिक्षा क्षांतिः. सहवुं, सहन करवुं, वेठवुं, खमवुं. मृष्यति – ते सहेछे. मर्षणम् (क्षमा), मर्षितः, मर्षिणः (क्षमावान्).

मृष्, (णु) उ. १०. तितिक्षायाम्. सहवुं, सहन करवुं, वेठवुं, खमवुं. मर्षयति – ते, मर्षति – ते सहेछे. मर्षणम् (क्षमा),

मॄ, प. ९. हिंसायाम्. हणवुं. मृणाति हणेछे. मूर्णः (हत), मूर्तिः (हिंसा), मरुत् (वायु).

मे, (ङ्) आ १. प्रणिदाने. प्रणिदानं विनिमयः प्रत्यर्पणं च. १ अदलाबदली करवी. एक लेईने बीजुं आपवुं. २ पाछुं आपवुं. मयते तिलैर्धान्यम् तिल देई धान्य लेछे. विनिमयः (अदलो), मेरुः, माया (कपट).

मेथ्, (ऋ) उ. १. मेधाहिंसनयोः. १ जाणवुं, २ हणवुं. मेथति – ते जाणेछे.

मेद्, (ऋ) उ. १. मेधाहिंसनयोः. १ जाणवुं, २ हणवुं. मेदति – ते [illegible]

मेधृ, (ऋं) उ १. संगमे मेधाहिंसनयोश्च. १ मळवुं, संगे करवो, २ जाणवुं, ३ हणवुं. मेधति – ते संग करेछे. मेधिः (खळावचली थांभली) [illegible]. मूर्खमेधी (हन् + गृहस्थ), मेधा (बुद्धि), मेध्यम् (पवित्र). अश्वमेध, मेधः (हिंसा), अश्वमेधः.

मेधा, प. ११. आशुग्रहणे. उतावळुं थवुं. मेधायति उतावळ थायछे. मेधा (धारणावती बुद्धि), मेधावी (हन् + बुद्धिमान),

मेपृ, (ऋ) आ. १. गतौ. जवुं. मेपते जायछे.

मेवृ, (ऋ) आ. १. सेवने. सेववुं, पूजवुं. मेवते सेवेछे.

मोक्ष, (अ) उ. १०. असने. फेंकवुं, छोडवुं. मोक्षयति -- ते, मोक्षति शरान् शूरः शूरो बाण फेंकेछे. मोक्षः (मुक्ति), मोक्षणम् (मोचन).

म्ना, प. १. अभ्यासे. अभ्यासः पारंपर्येणावृत्तिः. भणवुं, पढवुं, अभ्यास करवो. मनति विद्याम् अभ्यस्यतीत्यर्थः. आम्नति भणेछे. आम्नायः (वेद), आम्नातम् (पठित).

म्रक्ष, (अ) उ. १०. म्लेच्छने म्रक्षणे च. १ अस्पष्ट–अस्फुट बोलवुं, २ अपशब्द बोलवा, अशुद्ध बोलवुं, ३ चोपडवुं, घृतादि सींचवुं. म्रक्षयति –ते अशुद्ध बोलेछे. म्रक्षणम् (चोपडवुंआदि),

म्रद, (अ. द म.) आ. १. मर्दने. चुंथवुं, चोळवुं, घसवुं. म्रदते चुंथेछे. णौ – म्रद ..त.

म्रुच, (उ) प. १. गत्यर्थः. जवुं. म्रोचति जायछे.

म्रुंच, (उ) प. १. गत्यर्थः. जवुं. म्रुंचति जायछे.

म्रेद, (ऋ) प. १. उन्मादे. उन्माद करवो, चित्त भमवुं, मछरावुं. म्रेटति लोको कीचड़ नीच मनवडे मछरायछे.

म्रेड, (ऋ) प. १. उन्मादे. उन्माद करवो, मछरावुं. म्रेडति मछरायछे.

म्लुच, (उ) प. १. गत्यर्थः. जवुं. म्लोचति जायछे. मलिम्लुचः (चंचल परिश्रष्ट).

म्लुंच, (उ) प. १. गत्यर्थः. जवुं. म्लुंचति जायछे.

म्लेच्छ, (अ) प. १. अव्यक्ते शब्दे. अस्फुटे अपशब्दे चेत्यर्थः. १ अस्पष्ट शब्द करवो, अस्पष्ट शब्द बोलवा. २ अपशब्द बोलवा. अशुद्ध

...લવું. म्लेच्छति અસ્પષ્ટ શબ્દ બોલેછે. म्लेच्छ, म्लिष्टम्, अ-म्लिष्टम् (અપશબ્દ),

म्लेच्छ. (अ) उ. १०. अव्यक्ते शब्दे. १ અસ્પષ્ટ-અશુદ્ધ બોલવું, २ મ્લેચ્છ બોલવું. म्लेच्छय. । તે અસ્પષ્ટ બોલેછે. म्लेच्छ, म्लेच्छनम् (અપભ્રંશવાણી).

म्लेट्, (ऋ) प. १. उन्मादे. ઉન્માદ કરવો, ચિત્ત ભમવું, મછરાવું. म्लेटति धनेन नीचः નીચ ધનવડે મછરાયછે.

म्लेड्, (ऋ) प. १. उन्मादे. ઉન્માદ કરવો, મછરાવું. म्लेडति ઉન્માદ

म्लेव्, (ऋ) आ. १. सेवने. સેવવું. म्लेवते સેવેછે.

म्लै, प. १. **हर्षक्षये कान्तिक्षये च. इह हर्षक्षयो धात्वर्थः**. १ ધાતુ ક્ષીણ, બલહીન થવું, २ કાંતિ ઘટવી, કાંતિ ઓછી થવી, ચીમળાવું. म्लायति नरः નર બલહીન થાયછે. म्लायति पुष्पं ફૂલ ચીમળાયછે. म्लानः (१ બલહીન, २ કાંતિહીન), म्लानिः (१ ગ્લાનિ, २ ચીમળાવું).

यक्ष्, (अ) आ. १०. पूजायाम्. પૂજવું, સેવવું. यक्षयते પૂજેછે. यक्षः (નામે દેવયોની), यक्षिणी (યક્ષની સ્ત્રી), यक्ष्मा (अम् + રોગ),

यज्, (अँ) उ. १. **देवपूजासंगतिकरणदानेषु**. १ દેવ પૂજા કરવી, પૂજવું. २ સંગતિ કરવી, સંગ કરવો. મળવું, ३ દેવું. આપવું. यजति-ते विष्णुम् વિષ્ણુને પૂજેછે. यजति-ते साधुं સાધુને મળેછે. यजति-ते इंद्राय हविः ઇંદ્રને હવિષ આપેછે. याजकः (१ પૂજક, २ યાગકર્તા), नृपयाजकः, ऋत्विज् (ऋ + હોમનાર), यजमानः, यायजूकः (વારંવાર યાગકર્તા), १ यज्ञः, २ इज्या, ३ यागः, ४ इष्टिः (યજ્ઞ), इष्टम् (યજ્ઞકર્મ), यष्टिः = लकडी = धाडी = (લાકડી), यजुः (यज् + અર્ચનાસ્તુતિ), यज्वा (अस् + વિધિપૂર્વક જેણે યાગ કરેલો તે), यज्ञियः (યજ્ઞને યોગ્ય), सोमयाजी (इन् + સોમયાગ જેણે કરેલો તે), यज्ञपुरुषः (વિષ્ણુ), यजनम्, देवयजनम्.

यत्, (ईं) आ. १. **प्रयत्ने**. પ્રયત્ન કરવો, ઉદ્યમ કરવો. यतते मुनिर्मोक्षाय મુનિ મોક્ષમાટે યત્ન કરેછે. यत्नः, यतिः (સંન્યાસી), याता (ऋ + દિયરની સ્ત્રી).

यत्, (अ) उ. १०. **निकारोपस्कारयोः**. निकारः खेदनम्. १ ખિજવવું, તિરસ્કાર કરવો, २ ... આપવું, દેવું વાળવું. ३ છોડવું, ४ શુદ્ધ કરવું. यातयति

शत्रुने निग्रह करेछे. यातयति दरिद्रोनागरस्य धनम् दरिद्र नागरना [illegible] पाछुं आपेछे. यातयति छिद्रं राजा पच्छादयतीत्यर्थः राजा छिद्रने [illegible] यातयति स्नानेन देहं यतिः यति स्नानवडे देहने शुद्ध करेछे. नि[illegible] पूर्वक आ धातु प्रतिदान अर्थमां वपरायछे. निर्यातयति ऋणम् देवुं वाळे. यातना (तीव्र दुःख), निर्यातनम् (पाछुं आपवुं), ऋणनिर्यातनम् (देवुं वाळवुं).

यन्त्र, (इ) उ. १०. संकोचे. संकोचवुं, चोकठामां आंतरवुं, बांधवुं. यंत्रयति – ते, नियंत्रयति–ते खलं राजा राजा खलने बांधेछे. यंत्रम् = जंत्र. १ नियंत्रणम्, २ नियंत्रणा (बंधन), १ यंत्रितः, २ नियंत्रितः (बद्ध). यांत्रिकी (साळी).

यभ्, (अ) प. १. मैथुने. स्त्रीसंभोग करवो, गोदवुं. यभति स्त्रीसंभोग करेछे. १ याभः, २ यभनम् (मैथुन), यभ्तुम् (गोदवा).

यम्, (अ) प. १. उपरमे. उपरमोनिवृत्तिः. यच्छति पापात् धार्मिकः धार्मिक पापथी निवृत्ति पामेछे. उपयच्छते कन्याम् कन्याने परणेछे. यमः (१ अहिंसा, सत्य, अचौर्य, ब्रह्मचर्य परिग्रहणु पंच यम, २ जम, ३ इंद्रियनिग्रह), यमः = जम. यामः (१ प्रहर, २ योगसाधन), यामिः (१ भेहेन, २ कुळवधू), यतिः (१ संन्यासी, २ निवृत्ति), १ उपयमः, २ उपयमनम् (विवाह), संयमः, आयामः (दीर्घता, लंबाण), उद्यमः (उद्योग), यतः (निवृत्त), आयतः (लांबो), नियमः, १ यमलम्, २ यमकम् (जुगल), यमुना = जमना. वाचंयमः (मौनव्रत [illegible] अथवा [illegible] [illegible] [illegible] दक्षिण, गंगा [illegible], यामिनी (रात्री).

यस्, (अ, म्) उ. १०. परिवेषणे. परिवेषणं भोजनस्य वेष्टनं च. १ जमाडवुं, परीसवुं, २ वीटवुं, आंतरवुं, वेरवुं. [illegible] ब्राह्मणान् भोजयतीत्यर्थः. [illegible] चंद्रने वींटेछे.

यस्, (इ) प. ४. प्रयत्ने. उद्योग करवो, व्यापार करवो. यस्यति धनाय नरः [illegible] धनमाटे व्यापार करेछे. १ यासः, २ आयासः, ३ प्रयासः (परिश्रम). [illegible] (वन + उद्योगी).

या, प. २. प्रापणे. प्रापणमिह गतिः. જવું. याति ग्रामं नरः નર ગામ જાયછે. याति = जाइ = જાય. १ यानम् = જાન. २ प्रयाणम्, ३ यात्रा = જાતરા (ગમન), यामः (પ્રહર), उद्यानम् (ક્રીડાવન), यातव्यम् = जाअव्वं = જાવું. यामिनी (રાત્રી).

याच्, (टु, ञ) उ. १. याच्ञायाम्. જાચવું. याचति-ते धर्मं मार्गणः માગણ ધનને જાચેછે. याचति = जाचइ = જાચે १ याचना, २ याच्ञा (માગવું) याचकः = જાચકો = જાચક. याचितम् = जाचिअं = જાચ્યું. याच्यम्. याचनम् = जाचणम् = જાચવું.

यु, प. २. मिश्रणामिश्रणयोः. १ મિશ્ર-ભેળું-ભેગું થવું, २ અમિશ્ર-ભિન્ન-જુદું થવું. यौति भक्ते घृतम् ભાતમાં ઘી ભેળેછે. यौति खलेभ्यः सभ्यः સાધુ ખળોથી ભિન્ન થાયછે. यूका (જૂ). यवनः = જવન. युक्तः (મિશ્ર), यव = जवो = જવ. यवक्षारः = જવખાર. यव्यम् (જવનું ખેતર), यवासः = જવાસા (ધમાસો), १ युवतिः, २ युवती = જુવતી. युवा (अन् + જવાન), १ यावः, २ यावकः (લાખ), यवसम् (१ ઘાસ, २ [illegible]), योनिः = જોનિ = જોન્ય. यूषः (રસાળ, દાર), अमिश्रणेऽपि अयुतः (ભિન્ન), अयुतसिद्ध. (અભેદ, રહેલ).

यु, (ञ) क्र. ९. बंधने. બાંધવું. युनाति – गुर्वीने બાંધેછે. योत्रम् = [illegible] यूपः (યજ્ઞસ્તંભ).

यु, आ. १०. जुगुप्सायाम्. નિંદવું. यावयते धर्मं बाल्मः नीचो ધર્મને નિંદેછે.

युग्, (इ) प. १. वर्जने. વર્જવું. युंगति વર્જેછે.

युच्छ्, (अ) प. १. प्रमादे. આળસવું. युच्छति આળસેછે.

युज्, (अ) आ. ४. समाधौ. समाधिश्चित्तवृत्तिनिरोधः. अकर्मकोयम्. ચિત્તવૃત્તિ રોકવી, સમાધિ કરવી, ધ્યાન કરવું. युज्यते गुहायां योगी યોગી ગુહામાં ધ્યાન કરેછે. योगः (१ ધ્યાન, २ વિષ્કંભાદિ ૨૭), योगी (इन् + ધ્યાની), युक् (क् + યોગી), योक्त्रम् = જોતું. योजनम् (१ ચાર કોસ, २ જોગ), प्रयोजनम (કારણ), प्रयोक्तृ, योजना, युग्मम् (જુગલ).

युज्, (इर्) उ. ७. योगे. મેળ કરવો, મેળવું, જોડવું, જોડવું. युनक्ति, युंक्ते मनो विष्णौ भक्तः ભક્ત વિષ્ણુમાં મન જોડેછે. योगः (મેળ), संयोग

वियोगः, उपयोगः, प्रयोगः, अभियोगः, नियोगः (આજ્ઞા), नियोगी, (इन् + ચા-કર), योजना (મેળ), युग्यः (વાહન), योग्यः (યથાર્થ).

युज, (अ), उ. १०. संयमने. નિયમે રાખવું, વશ રાખવું. योजयति – તે योजति वृषं यंता સારથી બળદને નિયમે રાખેછે.

युत् (ऋ) आ. १ भासने. ભાસવું, દીપવું. योतते દીપેછે.

युध, (अ) आ. ४. संप्रहारे. संप्रहारो हननम्. હનન કરવું, જુદ્ધ કરવું, ઝુઝવું, લડવું. युध्यते योधः જોધો લડેછે. युध्यते = युध्यताम् = ઝુઝે. युद्धम् = જુદ્ધ. योधः = જોધો. योद्ध (ऋ + જોધો), आयुधम्, योधनम्, १ दुर्योधनः २ सुयोधनः

युप. (उ) प. ४. विमोहने. विमोहनं व्याकुलत्वम्. આકુળું કરવું, મોહ પમાડવું, युप्यति આકુળું કરેછે.

युष, (अ) प. १. (सौ०) सेवने. સેવવું, ભજવું. योषति સેવેછે. १ योषा, २ योषित्, ३ योषिता (સ્ત્રી). युष्मत् = તુમ્હે.

यूष. (अ) प. १. हिंसायाम्. હણવું. यूषति હણેછે.

येष, (ऋ) आ. १. प्रयत्ने. ઉદ્યોમ – વ્યાપાર કરવો. येषते ઉદ્યોમ કરેછે.

यौट, (ऋ) प. १. संबंधे. संबंधः योगः મળવું, જોડવું, ભળવું. यौटति वधूं वरः વર વહૂને ભેટેછે.

यौड, (ऋ) प. १. संबंधे. મળવું, જોડવું. यौडति ભળેછે. यौडति – जोडइ – જોડે.

रक, (अ) उ. १०. आस्वादने ग्रहणे च, १ आस्वादनं जिह्वया प्रक्लेदः १ ચાખવું, ચાખવું. २ ગ્રહણ લેવું. रकयति – ते रक्याम् ચાખને ચિરા-વેછે. आकृष्यति धर्मम् ધર્મને ગ્રહેછે.

रक्ष, (अ) प. १. पालने. पालनं, रक्षणं, રક્ષણવું. रक्षति चोरात् धनम् ચોરથી ધનને રાખેછે. रक्षति = रक्खइ = રાખે. रक्षा = रक्खा = રાખ. रक्षितः = रक्खिओ = રાખ્યો. १ रक्षा, २ रक्षणम् (પાલન), ३ रक्षः (अम्), २ राक्षसः (નિશાચર). रक्षितव्यम् = रक्खिअव्वं = રાખવું. १ रक्ष्यम्, २ रक्षणीयम् (રાખવા યોગ્ય).

रख्, (अ) प. १. गत्यर्थः. જવું. रखति જાયછે.

रंख्, (इ) प. १. गत्यर्थः. જવું. रंखति જાયછે.

रग्, (ग. घ) प. १. शंकायाम्. શંકા કરવી, સંશય કરવો. २ ડરવું. भय.
रगति સંશય કરેછે. रगति साधुः खलेभ्यः સાધુ ખલપુરુષોથી ડરેછે.

रग्, (इ) प. १. गतौ. જવું. रंगति જાયછે. रंगः (નર્તનસ્થાન), रंगम् (સીસું).

रग्, (अ) उ. १०. आस्वादने ग्रहणे च. ચાટવું, શિરાવવું. २ લેવું, ગ્રહવું.
रागयति – તે ચાટેછે.

रघ् (अ) उ. १०. आस्वादने. ચાટવું, શિરાવવું. राघयति – ते. रघ्वा ...
...रः બાલ શાકને હાથવડે ચાટેછે.

...(इ) आ. १. गत्यर्थः જવું. रंघते જાયછે.

...(इ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું, २ ભાસવું, દીપવું. रंघयति – તે બોલેછે.

रच्, उ. १०. प्रतियत्ने कृत्वा च. प्रतियत्नः संस्कारः १ સમારવું, સુધારવું, સફારવું, સમું કરવું, ખાખરું કરવું. २ રચવું, ઘડવું, કરવું, ગુંજવું. रचयति दीपं पुत्री પુત્રી દીવાને સમારેછે. विरचयति लोकानीश्वरः ઈશ્વર લોકોને સૃજેછે. शिल्पिकल्पकं रचति = रचइ = રચે. समारचयति = समारयइ = સમારે. रचितम् = रचिअं = રચ્યું. विरचितम्. रचितव्यम् = रचिअव्वं = રચવું. रचना (ઘટના),

रंज्, (ञ) उ. ४. रागे. १ પ્રીતિ કરવી, સ્નેહ કરવો. = રંગવું. रज्यति – તે युवा युवत्यां જવાન જુવતીમાં પ્રીતિ કરેછે. रजति – તે वस्त्रं रंजकः રંગારો વસ્ત્રને રંગેછે. रागः (१ પ્રીતિ, २ રંગ), अनुरागः (પ્રીતિ), विरागः (અપ્રીતિ), उपरागः (ગ્રહણ), रंगः (१ સ્વાદિ રંગ, २ નાટ્યસ્થાન), रंगाजीवः (રંગારો), रंगकारः = રંગારો. रजकः (१ રંગારો, २ ધોબી). १ रागी, २ अनुरागी (પ્રીતિમાન્), रागिणी (પ્રીતિવાળી), विरागी (इन् + પ્રીતિહીન), विरागिणी (१ પ્રીતિરહિત સ્ત્રી, २ વેશ્યાપક્ષ), वैराग्यम् (વૈરાગ્ય), रंजनम् (... ...), १ रक्तः, २ अनुरक्तः (રાગી), विरक्तः (વૈરાગી), रक्तः = ... रक्तम् (રૂપું). रजनम् (હળદ), महारजनम् (કસુંબો)

१ रजनि, २ रजनी (मत्री), रजः (अस् + १ धूળ, २ ઓરત, ૩ ગુણ), रजस्वला, रजोमूर्त्तिः (ब्रह्मदेव), रंजनी (ગળી), पंचरंगी = પચરંગી

रंज्, (अ) उ. ४. रागे. १ प्रीतिकरवी, २ रंगवुं. रज्यति-ते परमेश्वरे भक्त परमेश्वरने विषे भक्त प्रीतिकरेछे. रज्यति-ते वस्त्रं रंगकारः रंगारो वस्त्रने रंगेछे. रक्त, अनुरक्त, विरक्त, रागः, अनुरागः, विरागः, रजकः, रजकी, रंग.

रट्, (अ) प. १. परिभाषणे. १ બોલવું, २ કબજે દેવો. रटति रामम् રામને બોલેછે. रटति = रटइ = रटे रटणम् = रटण. रामरटणम्.

रठ् (अ) प. १ परिभाषणे. १ બોલવું. २. કબજેદેવો. रठति બોલેછે.

रण् (अ. म.) प. १. गतौ. જવું. रणति જાયछे. णौ-रणयति. रणः.

रण् (अ) प. १. शब्दार्थ. શબ્દ કરવો. रणति શબ્દ કરેછે. १ रणः, २ रणक = रणको (નાદ). रणत्कारः = રણકારો. रणम् (युद्ध).

रद् (अ) प. १. विलेखने. विलेखनं भेदनम्. ખોદવું, ભેદવું, ફોડવું, ઉખેડવું. रदति भुवं मूदारः ભૂંડ ભુઇને ખોદેછે. रदनम् (ભેદન), १ रदनः, २ रद (દંત).

रध्, (अ) प. ४. हिंसासंराद्धयोः. संराद्धि पाकः. १ હણવું. २ રાંધવું, रध्यति पशुं हिंसकः हिंसक प[illegible]
णौ-रंधयति. रंधनम्, १ [illegible] हिंसाः

रप्, (अ) प. १. व्यक्तायां वाचि. સ્પષ્ટ—ચોખ્ખું બોલવું. रपति सत्यं साधु સાધુ સાચું બોલેછે. रिपुः (વેરી).

रफ् (अ) प. गतौ वधे च. १ જવું, २ હણવું. रफति જાયछे. इ०. रफः (વધ).

रम्फ् (इ) प. १. गतौ वधे च. १ જવું, २ હણવું. रफति જાયછે. रफः (વધ).

रंभ् (इ) आ. १. शब्दे. શબ્દ કરવો. रंभते શબ્દ કરેછે. करंब (દહિંભાતનું ખા..,
[illegible] (પ્રજાપતિ).

रभ्, (अ) आ. १. राभस्ये. राभस्यमुपक्रमः. १ આરંભવું. आरंभते આરંભેછે.
[illegible] आरंभेत = આરંભે. आरंभः संरंभः (ક્રોધ), आरंभक, रंभा (કેળ), आरंभणम्, रभसः (વેગ), समारंभः, सुरभिः (સુગંધ). आरब्ध, आरब्धा.

શબ્દ કરવો. रंभते શબ્દ કરેછે. रंभा (કેળ્ય).

[illegible] ए० क्रीडायाम्. રમવું, ખેલવું. रमते वृंदावने कृष्णः વૃંદાવનમાં કૃષ્ણ રમેછે. रमते = रमइ = રમે. विरमति = विरमइ = વિરમે. रामः (૧ બળદેવ, ૨ પરશુરામ, ૩ દાશરથિ રામ). १ रमणी, २ रामा, ३ रमणा (સ્ત્રી), रमण. (સ્ત્રીનો ધણી), रमा (લક્ષ્મી), १ रम्यः, २ रमणीयम् (મનોહર). रति (૧ પ્રેમ, ૨ કામસ્ત્રી), १ विरतिः, २ विरामः (છેડો), १ उपरति, २ उपरामः (નિવૃત્તિ), आरामः (ઉપવન, વાડી). स्तंबेरमः (હાથી), रथः, रतः (પ્રીતિમાન્). विरतः, सुरतः (દયાળુ), सुरतम् (મૈથુન), रमणम् (રમત).

रय्, (अ) आ. १. गतौ. જવું. रयते જાયછે. रयः (વેગ),

रव्, (इ) प. १. गत्यर्थ. જવું. रण्वति જાયછે.

रश्, (अ) प. १. (सौ०) स्वपे. ઉંઘવું. रशति ઉંઘેછે. रशना (કંદોરો),

रस्, (अ) प. १. शब्दे. શબ્દ કરવો. रसति શબ્દ કરેછે.

रस, उ. १०. आस्वादनस्नेहनयोः. ૧ ચાટવું, શિરાવવું. ૨ ભીનું કરવું, પલાળવું. रसयति- ते रसाला रसिका રસિયાં શીખંડને શિરાવેછે. रसयति- ते धरणीं मेघः મેઘ ધરણીને પલાળેછે. रसः (૧ શૃંગારાદિ નવ રસ, ૨ મધુરાદિ ૬ રસ, ૩ પ્રીતિ, ૪ શરીરનો પ્રથમ ધાતુ, પારો), रसा (પૃથ્વી). १ रसना, २ रसनम्, ३ रसज्ञा (જિહ્વા), रसवती = રસોઈ. रसवती (રસોડું), रसातलम् (પાતાળ), रसालः (આંબો), रसाला (દહિનો શીખંડ).

रह्, (अ) प. १. त्यागे. [illegible] विरत [illegible] તજેછે. रहः (નવરું [illegible] એકાંત સ્થળ), विरहः (વિયોગ). रहित. [illegible] विरहिणी (વિજોગવાળી સ્ત્રી). विरही (વિજોગ[illegible]

[illegible] प. १. गतौ. જવું. रंहति જાયછે. रंहः (स् + वेग).

[illegible] म्) उ. १०. त्यागे. તજવું, છોડવું. रहयति ते [illegible] विराग[illegible] વરને તજેછે. [illegible] विरहयति તજાવેછે.

ठ. १०. त्यागे. तजवुं. रहयति–ते तजेछे. विरह (वियोग), विरहित: (वियोगी).

रङ्घ, (इ) उ १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ बोलवुं, २ दीपवुं. रंघयति ते बोलेछे इ०.

रा, प. २. दाने. देवुं. आपवुं. राति धनं विप्राय विप्रने धन देछे. राका (१ पूर्ण चंद्रयुक्त पूर्णिमा, २ रजस्वला कन्या), १ रात्रिः, २ रात्री = रात्री = रात्य.

राख्, (ऋ) प. १. शोषणालमर्थयो. १ सूकावुं, सूकववुं, २ पूर्ण थवुं, पूर्ण करवुं राखति सूकायछे.

राघ्, (ऋ) आ. १. सामर्थ्ये. समर्थ थवुं. राघते युद्धाय वीरः वीर युद्धने अर्थे समर्थ थायछे.

राज्, (ऋं) उ. १. दीप्तौ. दीपवुं. बिराजवुं. राजति–ते राजा राजा दीपेछे. राजति = राजइ = राजे. विराजते = विराजइ = बिराजे. १ राट् (अ+ नप), राजा (अन् + १ नप, २ चंद्र), राजन्यः (क्षत्रिय), १ राजकम्, २ राजन्यकम् (क्षत्रियसमूह). राजन्वान् (वत् + सारा राजानो देश), राजराजः (कुबेर). राष्ट्रम् (देश), राजादनः (१ चारोळीनुं झाड, २ रायणनुं झाड), राजादन.= रायाअणो = रायण. राजिका (राई).

राध्, (अ) प. ४. वृद्धौ. अकर्मकोऽयम्. वधवुं. राध्यति वर्द्धत इत्यर्थः वधेछे.

राध्, (अ) प. ५. संसिद्धौ संसिद्धि. फलनिष्पत्तिः. फळ संपन्न करवुं, रांधवुं, पचववुं, सीजववुं. राध्नोति ओदनं पाचकः रसोइयो भातने रांधेछे. राध्नोति = राधइ = रांधे आराध्नोति परमेश्वरं भक्तः. भक्त परमेश्वरने आराधेछे. आराध्नोति = आराधइ = आराधे. विराध्नोति पशुं पशुने हणेछे. विराध्नोति = विराधइ = विराधे. अपराध्नोति गुरुं गुरुने उवेखेछे. १ राद्धिः, २ संराद्धिः, ३ राधनम् = रांधणुं (पाक), राधा (विशाखा नक्षत्र), राध (वैशाखमास), राद्धः (फळसंपन्न रांधेलुं (सिद्ध)), आराधनम्, अपराधः, अपराधी, विराधना (हिंसा), [illegible]

रास, (ऋ) आ. १. शब्दे. [illegible] रास, रासकः–गर्भश्र. रासभः (गधेडो)

रि, प. ५. **हिंसायाम्.** हणवुं. **रिणोति** वधुं हिंसकः हिंसक पशुने हणेछे.

रि, प. ६. गतौ. જવું. **रियति** જાયછે. **रयः** (વેગ).

रिख्, (अ) प. १. गत्यर्थः. જવું. **रेखति** જાયછે. **रेखा** = રેખ.

रिंग्, (इ) प. १. गत्यर्थः. જવું. **रिंगति** જાયછે. **रिंगणम्** (१ ધર્માદિકથી ચ-લન, २ હાથપગે ખાલનું ચાલવું), **रिंगितम्, रिंगी (इन्), रिंगः** (ગતિ).

रिच्, (इँ, र्) उ. ७. विरेचने. **विरेचनं निःसारणम्.** ઠાલવવું, ખાલી કરવું. रिणक्ति–रिक्ते घटम् ઘડાને ઠાલવેછે. **रेचः, रेचकः रिक्तः.** (ઠાલો), रिक्थम (ધન).

रिच्, (अ) उ. १०. वियोजनसंपर्चनयोः. १ પૃથક્ કરવું, २ મિશ્ર કરવું. रेच-यति–ते, रेचति પૃથક્ કરેછે. **विरेचनम्.** रिक्तम् (ઠાલું).

रिफ्, (अ) प. ६. कत्थनयुद्धनिंदाहिंसादानेषु. १ સ્તુતિ કરવી, २ યુદ્ધ કર૰ ३ નિંદવું, ४ હણવું, ५ દાન દેવું. रिफति સ્તવેછે. रेफम (નિંદ્ય).

रिव्, (इ) प. १. गत्यर्थः. જવું. रिण्वति જાયછે.

रिश्, (अ) प. ६. हिंसायाम्. હણવું. **रिशति** હણેછે.

रिष्, (अ) प. १. हिंसायाम्. હણવું. रेषति હણેછે. **रिष्टम्** (१ કલ્યાણ, २ અ-મંગલ). १ रिक्षा. લખે २ लिक्षा = **लिक्खा** = લીખ.

रिष् (अ) प. ४. हिंसायाम्. હણવું, **रिष्यति** હણેછે. **रेषणम्** (હિંસા).

रिह्, (अ) प. ६. कत्थनयुद्धनिंदाहिंसादानेषु. १ સ્તુતિ કરવી, સ્તવવું, २ યુદ્ધ કરવું. ३ નિંદવું, ४ હણવું, ५ દેવું. रिहति સ્તવેછે. **रीढा** (અનાદર).

री, (ओँ, ङ्) आ. ४. स्रवणे. ઝરવું, સ્રવવું. **रीयते** जलं **करात्** કરમાંથી જલ ઝરેછે. रेतः (ધુત્ય). रेफः (અધમ).

री, प. ९. गतिरेषणयोः. रेषणं हिंसा वृकशब्दश्च. १ જવું, २ હણવું, ३ વનરૂ-નગનું ભસવું. **रिणाति** જાયછે ह०. रीणम् ઝરેલ.

रु, (ङ्) आ. १. गतिरेषणयोः. रेषणं हिंसा **वृकशब्दश्च.** १ જવું. २ **હણવું.** ३ વન કૂતરાનું ભસવું. **रवते** જાયછે.

रु, प. २. शब्दे. શબ્દ કરવો. रौति શબ્દ કરેછે. **रवः** (શબ્દ), **रुरुः** (મૃગવિશેષ). पुरुरवाः (बहु + શબ્દ કરનાર), **मयूरः** = **मोरो** = **मोरु** = **मोर** = (મોર), रुमा (મીઠાની ખાણ).

रु. १. दिप्तौ अभिप्रीतौ च. आभिप्रीतिरभिलाप १ ગમવું, रुचिते मैत्राय दधि મેત્રને દહિ ગમેછે. रोच्यम, रुचि (१ કાંતિ, २ દિ. ३ શોભા, ४ ઇચ્છા) रोचनम. रुचित (ભાવેલ), रोचनः (ચંદ્ર), रोचना (ધોળું નરોત્તમ), रोचिष्णुः (કાંતિમાન્) विरोचनः १ (सूर्य, २ દાનવ). गोरोचना (ગોપિત્ત, ગોરોચન). रुक्मम् (સોનું), १ रुच्यः, २ रुचिरः, (રુચિકર). रुक्मिणी (કૃષ્ણની સ્ત્રી), रोचिः (स् + પ્રકાશ), वसुरोचिः (આદિત્ય).

रुज, (ओ) प. ६. भंगे. पीडवुं, ભાંગવું. रुजति रोगः चोरम् ચોરને રોગ નડે છે. रोगः, रुजा, रुक्मम् (સોનું).

रुज् (अ) च. १०. हिंसायाम्. હણવું रोजयति–ते હણેછે. रोग.

रुट् (अ) आ. १. प्रतीघाते दिप्तौच. १ રોળવું, પાછું હઠવું, ભાંગવું. रोटते રોળેછે. रोटते = रोटड़ = રોળે.

रु. (र) १ ... ...

... (अ) च ... ... રીસ કરેછે.

, (अ) उ. भासार्थे भाषार्थे च. १ બોલવું, २ દીપવું. रोटयति–ते બોલેછે.

, (अ) आ. प्रतीघाते. રોળવું. મસળવું. रोठते રોળેછે.

, (अ) प. १. उपघाते. પછાડવું, ફેંકવું, અફાળવું. रोठति कलिर्धर्मम् ધર્મ કલિને પછાડેછે.

रुंठ्, (इ) प. १. स्तेये. ચોરવું. रुंठति ચોરેછે.

रुंठ्. (इ) प. १. गतौ. જવું. रुंठति જાયછે.

रुंड, (इ) प. १. स्तेये. ચોરવું. रुंडति ચોરેછે.

रुद, (इर्) प. २. अश्रुविमोचने. રડવું. रोदिति રડેછે. रोदिति = रउइ = રડે. रोदनम्, रोदितः = रडिओ = રડ્યો. रुदन्, आरोदनम् (આરડવું).

रुध् (अ) आ. ४. कामे. कामइच्छा. अयमनुपूर्वः. अनुरुध्यते गोपी कृष्णम् ગોપી કૃષ્ણને ઇચ્છે છે. अनुरोध (અનુકૂલતા).

रुध्, (इ र्) उ. ७. आवरणे. आवरणं व्याप्तिम्. १ વ્યાપવું, ઢાંકવું, २ ઘેરવું. रुणद्धि, रुंद्धे વ્યાપેછે. रुद्धे = रुंधइ = રુંધે. रोधः, विरोध (વેર), उपरोधः, रुधिरम् (१ લોહી, २ કંકુ). १ रुद्धः, १ अवरुद्धः, संरुद्धः (વીંટેલ, ઘેરેલ). विरुद्ध (રુંધેલો). १ रोधः (म), २ रोधः (तीर).

रुप्, (उ) प. ४. **विमोहने.** विमोहनं व्याकुलीकरणम्. વ્યાકુલ કરવું. रुप्यति વ્યાકુલ કરેછે. रूप्यम् = रूप्यं = રૂપું. (१ રૂપું, २ રૂપૈયો).

रुश्, (अ) प. ६. हिंसायाम्. रुशति હણેછે. रोशः (હિંસા).

रुश्, (इ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું. २ દીપવું. रुंशयति-ते, रुंशति બોલેછે ઇ०.

रुष्, (अ) प. १. हिंसायाम्. હણવું. रोषति હણેછે. रोषणम् = રોસન (હિંસા).

रुष्, (अ) ४. रोषे हिंसायां च. १ કોપવું, २ રીસાવું, ३ હણવું. **रुष्यति** કોપેછે. रोषः (કોપ), रुष्टः = रुष्टो = રૂઠ્યો. रोषणः (ક્રોધી). रुट् (ष् + ક્રોધ).

रुष्, (अ) उ. १०. रोषे. કોપવું. रोषयति-ते કોપેછે. रोषः. रुष्ट = रुष्टो = રૂઠ્યો.

रुह्, (अ) प. १. **बीजजन्मनि प्रादुर्भावे च. बीजजन्माङ्कुरोत्पत्तिः.** १ ઊગવું. ફુણગો-ફુડગો ફૂટવો, २ ઊપજવું. रोहति बीजं क्षेत्रे ખેતરમાં બીજું ઊગેછે. १ रोहः, २ प्ररोहः (અંકુર). १ रोम-लत्वे २ लोम (अम् + વાળ), १ रुहः, २ रोहिः, ३ रोहितः (મૃગ), प्ररुह्, आरोहः, रूढः (१ ઉગેલ, २ ઉપજેલ), आरूढः (બેઠેલ), १ रोहितः-लत्वे ३. लोहितः (१ મૃગવિશેષ, २ લાલ-રંગ), रोहिणी (१ ગાય, २ नक्षत्रवि०), **रौहिषम्** (તૃણજાતિ), विरुत् (વિ-સ્તારવતી વેલી), **आरोहणम्** (ચઢાવ), **अवरोहणम्** (ઉતાર).

रूक्ष, उ. १०. पारुष्ये. કઠોર-લૂખું થવું-બોલવું. रूक्षयति-ते લૂખું થાયછે. १ रूक्षः—लत्वे २ लूक्षः = **लुक्खो** = લૂખો. १ रूक्षा. २ लूक्षा = **लुक्खा** = લૂખી. १ रूक्षम्, २ **लूक्षम्** = लुक्खं = લૂખું.

रूप्, उ. १०. **रूपक्रियायाम्.** राजमुद्रादिरूपस्य करणं वा रूपस्य दर्शनं रूप-क्रिया. १ રાજમુદ્રાદિક ઘડવું-ચડવું, २ રૂપ જોવું, નિહાળવું. **रूपयति-ते** રૂપ કરેછે. રૂપ દેખેછે. रूपम् (१ સૌંદર્ય, २ આકૃતિ, ३ શબ્દાદિ રૂપ), रूपकम्. निरूपणम्, **निरूपणा**, निरूपितम् (દેખાડ્યું).

रूष्, (अ) प. १. **भूषायाम्.** શોભાવવું, દીપાવવું. रूषति शरीरमलंकारेण नारी નારી અલંકારથી શરીર શોભાવેછે. रूषितम् (ભૂષિત), रूषणम् (ભૂષણ).

[illegible] ळंकायाम्. लंका वासेति [illegible]

[redacted] करवा, [illegible] करवो. रेकते करेछे.

रखा, प. ११. श्लाघासादनयोः. १ वखाणवुं, स्तववुं, २ [illegible]. रखायति स्तवेछे रेखा.

रेज, (क) आ. १. दीप्तौ. दीपवुं, झळकवुं. शोभवुं. रेजते, विरेजते दीपेछे.

रेट्, (क) उ. १. परिभाषणे. १ बोलवुं, २ कळवी देवो. रेटति-ते बोलेछे इ०.

रेप. (क) आ. १. गतौ. जवुं. रेपते जायछे.

रेभ. (अ) आ. १. शब्दे. शब्द करवो. रेभते शब्द करेछे. विरिभ्यः (स्वर).

रेव, (क) आ. १. गतौ प्लुतिगतौ च. प्लुतिर्भिगतिः प्लुतिगतिः. १ जवुं, २ कुदतां जवुं. रेवते जायछे इ०. रेवा (नर्मदा), रेवंत (सूर्यपुत्र), रेवती (१ नक्षत्र, २ बळदेवनी स्त्री), रेवतीरमणः (बळदेव).

रेष, (क) आ. १. अव्यक्ते शब्दे. अयं वृकशब्दे. वरुनुं-रानकुतरानुं भसवुं. रेषते वृकः वरु भसेछे. १ रेषणम्, २ रेषा (वरुना शब्द).

रै, प. १. शब्दे. शब्द करवो. रायति शब्द करेछे.

रोड़, (क) प. १. उन्मादे. उन्मादश्चित्तविभ्रमः. १ चित्त भमवुं, चित्त भमवुं. [illegible]

रौड़, (क) प. १. अनादरे. अनादरवुं. [illegible] अनादरेछे.

रौड़, (क) प. १. अनादरे. अनादरवुं. रौडति अनादरेछे.

लक्ष्, (अ) उ. १०. आस्वादने ग्रहणे च. १ चाखवुं, चाटवुं, शिराववुं, २ लेवुं, ग्रहवुं. लाकयति रमालां नरः नर श्रीखंडने चाटेछे. आलाकयति धर्म [illegible]

लक्ष्. [illegible] आलोकन करवुं, देखवुं, ओळखवुं, निहाळ- [illegible] लक्षितः = लक्षितवाँ = ओळख्यो, जोयो. अवलोकितः = अवलोकितवाँ = ओळख्यो.

लक्ष्, (अ) उ. १०. दर्शनाकनयोः. अंकनं चिन्हम्. १ जोवुं, देखवुं, २ चिन्ह करवुं, चिन्हवुं. लक्षयति-ते देखेछे. लक्षम्, लक्षणम्, लक्षणा, लक्ष्मीः, ला-

[redacted] क्षा = लक्षणा = लाख.

[illegible], (अ) प. १. गत्यर्थः. जवुं. लखति जायछे.

लख्, (इ) प. १. गत्यर्थः. જવું. लंखति જાયછે.

लग्, (ए. म्.) प. १. संगे. મળવું. लगति समुद्रं नदी નદી સમુદ્રને મળેછે. णी–लगयति મેળવેછે. लग्नः = लग्गो = લાગ્યો (સકત). लगितः = लगिओ = લગ્યો = (અપ્પો), लग्नम् (૧ મેષાદિ ૧૨ રાશિનો ઉદય). लगुडः = (દંડ, ડાંગ).

(इ) प. १ गत्यर्थः. જવું. लंगति જાયછે. लांगलम् (हळ), लांगूलम् (પૂંછ).

(म) उ १० आस्वादने. ચાટવું. ચાખવું, રિઝવવું. लागयति–ते क्षिप्रंकरः नर ક્ષિપ્રને ચાટેછે.

लघ्, (इ) प. १. शोषणं अल्पीभावे च १. સુકાવું, કોરું થવું, ૨ થોડું થવું, અલ્પ થવું. लंघति સુકાયછે ઇ૦. उलंघति = ओलंगइ = ઓળગે. लंघनम्, उलंघनम्. उलंघितम् = ओलंगिअं = ઓળંગ્યું. उलंघितः = ओलंगिओ = ઓળંગ્યો.

लघ्, (इ) आ. १. गत्यर्थे भोजननिवृत्तौ च. १ જવું, ૨ લાંઘવું. लंघते જાયછે, લાંઘેછે. लंघते = लंघई = ધિ. लंघनम्, उलंघनम्.

लघ, (इ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. ૧ બોલવું, ૨ દીપવું, ભાસવું. लंघयति–ते, लंघति બોલેછે ઇ૦.

लच्छ, (अ) प. १ लक्षणे. ચિન્હ કરવું. लच्छति महं दात्रेण દાતરડાવડે ઘરને આંકેછે. लच्छनम्.

लज्, (अ) प. १. भर्जने. શેકવું, ભુંજવું. लजति શેકેછે. लाजाः (અક્ષત).

लञ्, (इ) प. १. भर्जने. શેકવું. लंजति શેકેછે.

लज्, (ओ ई) आ. ६. व्रीडे. લાજવું. लजते = लजई = લાજે.

लज्, (अ) उ. १०. अपवारणे. ઢાંકવું. लाजयति–ते ઢાંકેછે. लाजाः ([illegible]

लज, ठ. १०. प्रकाशने. પ્રકાશવું. लजयति–ते विजा विमः विप्र वि[illegible] છે.

लज्, (इ) उ. १०. हिंसाबलादाननिकेतनेषु. ૧ હણવું, ૨ બળ [illegible] લેવું. लंजयति–ते, लंजति હણેછે ઇ૦.

लज, (इ) उ १०. प्रकाशने. પ્રકાશવું. लंजयति–ते, लंजापयति–ते प्रकाशेछे

लड्, (इ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. [illegible] लंडयति ते, लंबति પ્રકાશેછે.

लट्, (अ) प. १. बाल्ये. बाल्यं बालक्रिया. બાળપણું કરવું. [illegible] બોલવું. लटति लोकः स्वार्थे લોક સ્વાર્થને વિષે બાળનીપેઠે [illegible] लाट्, कुलटा, लटः, लटकः, लाटकः, लट्वा (ચકલી).

लड्, (अ) प. १. विलासे. રમવું. लडति, लल्ले ललति રમેછે. [illegible] = उल्ललड् = ઉછળવું. णी – लाडयति. लल्ले – लालयति पुत्रम् પુત્રને લડાવેછે. १ लडना, लल्ले २ ललना (स्त्री), लाडः = ભાઓ (પર), लाडी (वधू), लालना, उपलालना, लालितः. लाला = લાળ.

लड्, (अ म्.) प. १. जिह्वोन्मथने. १ जिह्वायाः उन्मथनं ज्ञापनम्. જીભ જણાવવી. णी – लडयति जिह्वां कुक्कुरः जिह्वां ज्ञापयतीत्यर्थः જીભ જણાવેછે. २ जिह्वया उन्मथनम् જીભવડે પદાર્થ જણાવવા. लडयति जिह्वया [illegible] पदार्थान् ज्ञापयतीत्यर्थः જીભવડે પદાર્થ જણાવેછે. ३ जिह्वाव [illegible] जिह्वा शब्देन तद्व्यापारः. જીભે ચાટવું. लडयति दधि દહિં ચાટેછે. ४ उन्मथने नाशे लडयति शत्रुम् શત્રુને હણેછે. लाला (લાળ).

लड्, (अ) उ. १०. उपसेवायाम्. स्नेहपूर्विका सेवा उपसेवा. સ્નેહકરી સેવવું. [illegible] લડાવવું. રમાડવું. लाडयति – ते पुत्रम्. [illegible] लालयति – ते લડાવેછે. उपलालयति રમાડેછે. उल्लालयति – उल्लालड् = ઉછાળે. [illegible] यर्थः નમાવેછે.

लड्, (इ) उ. १०. [illegible] भाषार्थे च. १ બોલવું, २ દીપવું. लंडयति – ते બોલેછે [illegible].

लड्, (ओ. इ) उ. १०. [illegible] [illegible]. ઓળંગવું. लंडयति – ते. लंडति ઓળંગેછે.

लप्, (अ) प. १. (णी०) [illegible]. [illegible] [illegible]

लप्, (अ) प. १. व्यक्तायां वाचि. સ્પષ્ટ બોલવું. लपति બોલેછે. लपनम् (મુખ), आलापः (પરસ્પર બોલવું), अनुलापः (વારંવાર બોલવું). प्रलाप

(અનર્થક પથન), प्रलाप: (રોકવચન), अपलाप (સંતાડવું), सुपलाप (સુવચન), भषितम् (ભાષણ).

लब्, (इ) आ. १. शब्दे अवस्रंसने च. १ શબ્દ કરવો. ૨ લબડવું, ટિંગાવું. लंबते शाखायां शाखामृगः વાનરો એક ટિંગાયછે. आलंबते, अवलंबते. लंबः, लंबनम्, आलंबनम् (ધારણ), अवलंबनम्, अवलंबा, विलंबः, निरालंबः, लंबिका (જિહ્વા), १ अलाबूः, २ अलाबुः (તુંબી), अलंबुसा (એક રાક્ષ).

लभ्, (डु. अ ष्) आ. १. प्राप्तौ. પામવું. लभते धनं नरः નર ધનને પામેછે. लाभः = लाहो = લાવો. लाभनम् = लाहणम् = લાહ્યું. १ लब्धिः, २ उपलब्धिः (પ્રાપ્તિ), सुलभम्, दुर्लभम्, उपलंभः (અનુભવ), लभ्यम्, लिप्सुः (લોભી) लिप्सा (વાંછા).

लय्, (अ) आ. १. गतौ. જવું. लयते જાયછે. लयः (ગતિ).

लर्ब्, (अ) प. १. गतौ. જવું. लर्बति જાયછે.

लल्, (अ) प. १. विलासे. ખેલવું, રમવું. ललति રમેછે. ललना (સ્ત્રી), लालनम्, ललनम् (ક્રીડા).

लल्, (अ) आ. १०. ईप्सायाम्. ઇચ્છવું. लालयते ઇચ્છેછે, लालः, कुलालः (કુંભાર), ललना (સ્ત્રી), लालसा (લાલચ), ललितः (સુંદર), लालना.

लश्, (अ) उ. १०. शिल्पे. કુશળ થવું. लाशयति – ते કુશળ થાયછે.

लष्, (अं) उ. १. कान्तौ. कान्तिरिच्छा. ઇચ્છવું. लष्यति–ते, लषति–ते ઇચ્છેછે. अभिलाष. (ઇચ્છા), अभिलाषी (इन् + ઇચ્છુ), लशुनम् = લસણ.

लस, (अ) प. १. श्लेषणक्रीडनयोः. १ મળવું, ભેટવું, ૨ રમવું, ખેલવું. लसति મળેછે. विलसति રમેછે. विलासः (ક્રીડા), विलासी (ઇન્), लसः (કામનગે), अलसः (આળસુ), लास्यम् (નૃત્ય), लाक्षा = लक्खा = લાખ. लस्तक (ધનુષ્યનો પકડવાનું સ્થાન), उल्लासः = ઉલાસ.

लस्, (अ) उ. १०. शिल्पयोगे. क्रियाविशेषं शिल्पम्. શિલ્પકર્મ કરવું. लासयति–ते નટી નાચેછે. लास्यम् (નૃત્ય).

लस्ज. (ओ इं) आ. ६. व्रीडे. લાજવું. लज्जते नवोढा નવોઢા લાજેછે. लज्जा (લાજ) लज्जित = लजियाणो = લાજ્યો.

ला, प. २. आदाने. ग्रहवुं, लेवुं. लाति धनं धन लेछे. बहुलम् = बहुलं = घणुंज. लंबा = लांच. लवा (वेधा), पित्तलम् = पीतळ. लानम = ला-पम् = लेवुं.

लाख, (ऋ) प. १. शोषणालमर्थयोः. १ शोषण करवुं, २ पूर्णु करवुं. लाखति शोषण करेछे.

लाघ्, (ऋ) आ. १. सामर्थ्ये. समर्थ थवु शक्तिवान् थवुं. लाघते समर्थ थाय छे. उल्लाघः (नीरोग).

लाछ्, (इ) प. १. लक्षणे. चिन्ह करवुं. लाञ्छति चिन्ह करेछे. लाञ्छनम्, लाञ्छितः (चिन्हित).

लाज्, (अ) प. १. भर्त्सने च. चाद्भर्जने. १ तिरस्कार करवो, धिक्कारवुं, २ सेकवुं. भुंजवुं. लाजति तिरस्कार करेछे इ०.

लाज्, (इ, प. १. भर्त्सने च. चाद्भर्जने. १ तिरस्कार करवो, धिक्कारवुं, २ सेकवुं. भुंजवु. लाञ्जति तिरस्कार करेछे इ०.

लाट, प. ११. जीवने. जीववु. लाटयति जीवेछे. लाटः (देशभेद).

लाभ, उ. १०. प्रेरणे. प्रेरवुं. लाभयति–ते प्रेरेछे. लाभः (प्रेरणु).

लिख, (अ) प. ६. अक्षरविन्यासे. लखवुं. लिखति पुस्तकं लेखकः लहिओ पुस्तक लखेछे. लेखः, १ लिखः, २ लिखकः (चितारो), लेखनम्. लेखनी = लेखणी = कलम. लेखकः

लिग, (इ) प. १. गत्यर्थः. जवुं. लिङ्गति जायछे. आलिङ्गति = आलिंगइ = आलिंगे. आलिंगनम् (भेटवुं).

लिग्, (इ) उ. १० चित्रीकरणे. चीतरवुं. लिङ्गयति–ते, लिङ्गति भित्तिं चित्रकारः चीतारो भींत चीतरेछे. लिङ्गम् (चिन्ह).

लिट्, प. ११. अल्पकुत्सनयोः. १ थोडुं थवुं, अल्प थवुं–करवुं, २ निंदवुं. लिटय-ति अल्प थायछे इ०.

लिप्, (मुं) उ. ६. उपदेहे. उपदेहोवृद्धिः. वधारवुं, लिंपवुं. लिम्पति – ते लिंपेछे. लेपः, उपलेपः, लेपनम् = लिंपण. अनुलेप, अनुलेपनम्, लिप्तः लेप्ता (क्र । लिंपनार), लिप्यः

लिश्, (अ) आ. ४. अल्पीभावे. ओछुं थवुं, थोडुं थवुं. लिश्यते देहोरोगेन रोगे देह थोडो थायछे. लिष्ट (थोडुं थयेल), लेश (अल्प). लेष्टु (ढेफु).

[illegible] **इ. १.** गतौ. જવું. लिशति જાયછે. लेशः (भय).

लिह्, (ल्) **उ. २.** आस्वादने. ચાટવું, ચાખવું. लेढि, लीढे गुडं बालः બાળ ગોળને ચાટેછે. **१ लेहः, २ अवलेह**, ३ आलेहः (ચાટણ), **जिह्वा** = जिभा = **जीभ. अहंलिहः** (આપણો), अभ्रंलिहः (वायु).

ली, (ओ. ङ्.) आ. ४. श्लेषणे. મળવું, ભેળવવું, ભેટવું, ચોંટવું. **लीयते पतिं** नारी નારી પતિને મળેછે. लीनः (મળેલ), **लयः, प्रलयः, विलयः, १ निलयः**, २ आलयः (घर), लीला (रमत).

ली, प. ९. श्लेषणे. મળવું, ભેટવું, ચોટવું. लिनाति पतिं नारि नारी धणीने भेटेछे. लीन (મળેલ), लीनिः (મળવું), **लयः, प्रलयः, विलयः**.

ली, उ. १० द्रवीकरणे. ઓગાળવું. **लाययति-ते, लयति घृतं वन्हिना होता.** હોતા વન્હિવડે ઘીને ઓગાળેછે, **आलीनम्** (કલાઈ).

लुंच, (आ) प. अपनयने. अपनयनमपलापः. संताडवुं, छुपाववुं, કાઢી નાંખવું. लुंचति संताडेछे.

लुंज्, (उ) उ. १० भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું. २ દીપવું. लुंजयति-ते, **लुंजति** બોલેછે इ०.

लुंज्, (उ) उ. १० हिंसाबलादाननिकेतनेषु १ હણવું. २ બળ કરવું. ३ લેવું, આપવું. ४ घर करवुं, वसवुं. लुंजयति-ते, लुंजति હણેછે इ०.

लुट्, (लु) **आ. १.** **प्रतीघाते.** ગબડવું, ગોળવુ, લોટવું, આળોટવું. लोटते भूमौ गर्दभः ગધેડો ભુમિ ઉપર આળોટે છે. लोटनं = लोटह લોટે **आलोटते** = **आलोटइ** — આળોટે.

लुट्, (अ) प. १. विलोडने. વલોવવું, મથન કરવું. लोटति વલોવેછે. **लोटनम्** (લોટવું).

लुट्, (इ) प. १. स्तेये. લુટવું, ચોરવું. लुटति धनं चोर ચોર ધન લુટેછે. लुटंति = **लुंटइ** = **लुटे. लुटिः** = **लुंटि** = **लुंटण.** लुंटाकः (લુટનારો), **लुंटनम्**.

लुट्, (अ) प. ४. **विलोडने.** વલોવવું, ભેળવું, પજવવું. **लुट्यति** વલોવેછે.

लुट्, (अ) प. ६. **संश्लेषणे.** મળવું. ચોટવું ભેટવું. અડવું. **लुटति** पतिं नारी નારી પતિને મળેછે. **लोटः** (મેળ).

लुट्, (अ) उ. भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું ૨ દીપવું. लोटयति-ते, लोटति બોલેછે ઇ૦.

लुट्, (अ) उ. १०. स्तेये अनादरेच. १ લુંટવું, ચોરવું. ૨ અનાદર કરવો. लुंटयति-ते લુંટેછે. लुंटनम्, लुंटिः = लुंटि = લુંટ. लुंटाकः (ચોર), लुंटाको.

लुठ्, (अ) आ. १. प्रतीघाते રોળાવું, રોળવું, લોટવું, આલોટવું. लोठते भूमौ गर्दभः ગધેડો ભુમિઉપર આલોટેછે. १ लोठनम्, २ लुठितम् (આલોટવું).

लुठ्, (अ) प. १. उपघाते પછાડવું, મારવું. लोठति कलिर्धर्मम्. કલિ ધર્મને પછાડે છે.

लुठ्, (अ) प. ६. लोठने [illegible] १ આલોટવું, ગેળાવું, રોળવું ૨ મળવું, [illegible]

लुठ्, (इ) प. १. स्तेये. લુંટવું ચોરવું. लुंठति લુંટેછે.

लुठ्, (इ) प. १. गतौ. જવું. लुंठति જાયછે.

लुठ्, (इ) प. १. आलस्ये प्रतीघाते च. १ આળસ કરવું. ૨ રોળવું, ગેળાવું. [illegible] રોળેછે.

लुड्, (अ) प. १. विलोडने. विलोडनं मंथः. વલોવવું. लोडति વલોવેછે. विलोडति = विलोडइ = વલોવે. लोडनम्, विलोडनम्.

लुड्, (इ) प. १. स्तेये. ચોરવું. लुंडति ચોરેછે. लुंडः = લુંડો.

लुड्, (अ) प. ६. संश्लेषणे संवरणे च. १ મળવું, ભળવું, ભેટવું ૨ ઢાંકવું, ઓઢાડવું, लुडति મળેછે ઇ૦.

लुथ्, (इ) प. १. हिंसासंक्लेशनयोः. १ હણવું ૨ પીડવું, નડવું. लुंथति शत्रुं શત્રુને હણેછે.

लुप्, (अ) प. ४. विमोहने. આકળું કરવું. लुप्यति આકળું કરેછે.

लुप्, (अ) उ. ६. छेदने. છેદવું. लुंपति-ते काष्ठं वर्धकिः સુતાર લાકડાને છેદેછે. लुप्त, लोप, लोप्त्रम् (ચોરીનું ધન), विलुप्तकम् (ખરજવું), लोपाकः (લુકડી).

लुब्, (इ) प. १. अर्दने. પીડવું, નડવું. लुंबति પીડેછે. लुंबिः = લંબ.

लुब्, (इ) उ. १०. अदर्शने अर्दने च. १ નદેખવું, નજોવું. ૨ પીડવું, નડવું. लुंबयति-ते, लुंबति નથીદેખતો लुंबिः = લંબ.

लुभ् (अ) प. ४. गार्ध्ये. गार्ध्यमाकांक्षा. इચ્છવું, લોભ કરવો. लुभ्यति पुत्रं नारी નારી પુત્રને ઇચ્છેછે. लोभः, लोभी, लुब्धः प्रलुब्धः, लुब्धकः (પારધી).

लुभ्, (अ) प. ६. विमोहने. આકળું કરવું. लुभति આકળું કરેછે. लुब्धः.

लुल् (अ) प. १. (सौ०) विमर्दे. મર્દવું, મરડવું. लोलति મરડેછે. लुलायः (પાડો), लुलितम् (કંપિત), लोलम् (ચપલ).

लुष्, (अ) प. १. स्तेये हिंसायां च. १ ચોરવું, २ હણવું. लोषति ચોરેછે, હણેછે.

लुह्, (अ) प. १. (सौ०) मोहे. મોહવું. મોહ કરવો, મોહ પમાડવું. लोहति મોહ કરેછે. लोहल (તોતળો).

लू. (ञ) उ. ९. छेदने. છેદવું. लुनाति–लुनीते છેદેછે. लवित्रम् (દાતરડું), लवनम् (છેદન), लोम (ન + લવું). लवण = लोणम् = લણ. लवकः (છેદનાર), लावः (એક પંખી), लवाणकः (કાપ), लवानकम् (દાતરડું), लूता (કરોળિયો), लविः (દાતરડું).

लूष्, (अ) प. १. स्तेये भूषायां च. १ ચોરવું, २ શોભાવવું. लूषति ચોરેછે.

लूष्, (अ) उ. १०. स्तेये हिंसायां च. १ ચોરવું, २ હણવું. लूषयति–ते ચોરેછે ६०

लेख, प. ११. स्खलने. પડવું. लेखयति પડેછે.

लेखा, प. ११. स्खलने विलासे च. १ પડવું, २ રમવું. लेखायति પડેછે.

लेट्, प. ११. धौर्त्ये पूर्वभावे स्वप्ने दीप्तौ च. १ ધૂર્તપણું. પૂર્તતા કરવી. २ પૂર્વ થવું, પહેલું થવું, પૂર્વતા કરવી. ३ [illegible] [illegible] [illegible] ६०.

लेपृ, (ऋ) आ. १. गतौ शब्दे च. १ જવું, २ શબ્દ કરવો. लेपते જાયછે ६०. लेपः

लेला, प. ११. दीप्तौ. દીપવું, ચમવું. लेलायति દીપેછે. लेला (દીપ્તિ.)

लोक्, (ऋ) आ. १. दर्शने. જોવું. लोकते જુવેછે. लोकः (જન), आलोकः (પ્રકાશ). अवलोकनम्, विलोकनम्.

लोकृ, (ङु) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું, २ દીપવું. लोकयति–ते, विलोकयति–ते બોલેછે. लोकः, आलोकः (પ્રકાશ).

लोचृ, (च) आ. १. दर्शने. जोवुं, देखवुं. लोचते जुवेछे. १ लोचनम्, २ विलोचनम् (१ नेत्र, २ दर्शन). आलोचनम्, पर्यालोचनम्, लोचकम् (आंखना भाथानुं चर्म, पोपचो).

लोचृ, (च) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ बोलवुं, २ दीपवुं. लोचयति-ते, आलोचयति-ते बोलेछे इ०.

लोटृ, प. ११. धौर्त्ये पूर्वभावे स्वप्ने दिप्तौ च. पूर्वभावः-पूर्वत्वम्. १ धुतवुं, २ पूर्व थवुं. पूर्वता करवी, ३ ऊंघवुं, ४ दीपवुं. लोटयति धुतेछे इ०.

लोडृ, (ऋ) प. १. उन्मादे. उन्मादश्चित्तविभ्रमः. १ चित्त भमवुं, गांडुं थवुं. लोडति चित्त भमेछे.

लोष्टृ, (ऋ) आ. १. संघाते. एकठुं थवुं, एकठुं करवुं. लोष्टते धान्यम् धान्य एकठुं करेछे. १ लोष्टः, २ लोष्टुः (ढेफुं).

वकृ, (ङ) आ. १. गतौ. जवुं. वंकते जायछे. वंकः.

वकृ, (ङ) आ. १. कौटिल्ये. वांकुं थवुं-करवुं. वंकते वांकुं करेछे. वंकः= वांकुं. वंक काष्ठम् = वांकुं काठ. वक्रम् (वांकुं), वंक्रिः (पासानुंहाड).

वक्षृ, (अ) प. १. रोषे संघाते च. १ रीस करवी, रीसावुं, २ एकठा एकठुं करवुं. वक्षति बालः बाल रीसायछे. वक्षः (रीस).

वखृ, (अ) प. १. गत्यर्थः. जवुं. वखति जायछे.

वखृ, (इ) प. १. गत्यर्थः. जवुं. वंखति जायछे.

वगृ, (इ) प. १. गत्यर्थे खंजे च. १ जवुं, २ खोडंगवुं. वंगति जायछे इ०. वंगम् = वंग (सीसुं).

वघृ, (ङ) आ. १. गत्याक्षेपे. गतेराक्षेपो निंदा वा आरंभ उपलंभो वा. १ गति-निंदवी. २ गतिनो वेग करवो, ३ गतिनो आरंभ करवो, ४ गति करवी. वंघते गति निंदेछे इ०.

वच, (अ). प. २. परिभाषणे. १ बोलवुं. वक्ति बोलेछे. वक्ता (क), वचनम्, वाक्, वाचा, वाच्यम्, वाक्यम्, अनूचानः (सांगवेदाध्ययनवान्), वाचकः (बोलनार).

— १०. परिभाषणे संदेशने च. १ बोलवुं, २ संदेशो कहेवो. १. वचति बोलेछे इ०. वाचनम्

[illegible], (उ) प. १. [illegible]. [illegible] [illegible]. [illegible] = [illegible].

[illegible], (ञ) आ. १०. प्रलंभने. प्रलंभनं मिथ्याफलाख्यानम्. એનું રૂપ કહે – છેતરવું, ઠગવું. वंचयते ઠગેછે. १ वंचना, २ वंचनम् (ઠગાઈ), वंचितः (છેતરેલ).

वञ्, (अ) प. १. गतौ. જવું. वञति જાયછે. वञनम्, वंजुलः (नेतर).

वञ्, (अ) उ. १०. मार्गसंस्कारगत्योः. १ मार्ग सुधारवो, २ जवुं. वाञय-ति – ते मार्ग सुधारेछे.

वट, (अ) प. १. वेष्टने. वींटवुं, गुंथवुं. वटति रज्जूं घेरी [illegible]. वटः = वडो [illegible]. वटम् = वडम् = [illegible] वटिः = वडी. १ वाटः = वाडो. २ वाटी = वाडी. ३ वाटम् = वाडुं (वाडो). फुलवाटी = फूलवाडी. फुलवाटी.

वट्, (अ. म) प. १. परिभाषणे. परिभाषणं सनिंदोपालंभः. ठपको देवो. वटति = [illegible] = [illegible]. णी – वटगति.

वट, उ. १०. विभाजने ग्रंथे च. ग्रंथोवेष्टनम्. १ विभाग करवा, वेंहेंचवुं, भाग पाडवा, बांटवुं, २ वींटवुं. वटयति – ते भूमिं ग्रामिकः – गामडियो भूंइ बांटेछे. वटकः (पर्वंगडा).

वट्, (ई) प. १. (सी०) स्तेये. चोरवुं. वटति चोरेछे. वंटकः चोर.

वट्, (इ) प. १. विभाजने विभाजनं विभागीकरणम्. [illegible] वेंहेंचवुं, बांटवुं. वंटति धनम् धन बांटेछे. वंट [illegible], वंटनम् वंटितम् = वंटियं = बांटयुं.

वट्, (इ) उ. १०. विभाजने. विभाग करवा, [illegible] बांटवुं. वंटय-ति – ते, वंटापयति – ते बांटेछे. वंट = बांटो.

वट्, (अ) प. १. स्थौल्ये. जाडुं थवुं [illegible]. वठति जाडुं थायछे. वठर (मूर्ख).

वठ, (इ) आ. १. एकचर्यायाम्, एकस्य असहायस्य च [illegible] [illegible], एकलुं चालवुं. [illegible] एकलो चालेछे. वंठते = [illegible] वंठयो.

वड, उ. १० ग्रंथे. गुंथवुं. वडयति–ते गुंथेछे.

[illegible] (सी०) आरोहणे. चढवुं, चडवुं, [illegible] चढेछे [illegible]
१ वडभी [illegible] २ वलभी (छज्जु).

वट, (इ) आ. १. विभाजने वटने न. विभाजनं [illegible] चमोभावश्च. १ विभाग करवा, वांटवुं, २ आमंत्रण [illegible] वंटते वि-भाग करेछे.

वट, (इ) उ. १० विभाजने. विभाग करवा वंटयति ते विभाग करेछे. वंटा:= वंटः = भाग.

वण, (अ) प. १. शब्दार्थः. शब्द करवो. वणति शब्द करेछे. १ वाणि., २ वाणी (वाचा).

वद, (अ) प. १. व्यक्तायां वाचि. स्पष्ट बोलवुं. वदति स्पष्ट बोलेछे. वादः, विवादः, संवादः, अनुवादः, प्रतिवादः, प्रवादः, अभिवादः, अपवादः (निंदा), निर्विवादः, वदनम् (मुख), १ वदः, २ वदावदः (वक्ता, बोलको), वदान्यः (१ दाता, २ प्रियवाणी बोलनार), प्रियंवदः, श्लोकवादः, वावदूकः (बहुभाषण करनार), वाद्यम् = वाद्यं = वाजुं. वादित्रम् (वाजुं), संवादी (इन् + संवाद कर्ता), परिवादी (इन् + निंदक), अवद्यम् (निंदा), अनुद्यम् (न कहेवा योग्य), वादी (इन् + वादकर्ता), प्रतिवादी (इन् + सांमो बोलनार).

वद, (इ) आ. १. अभिवादनस्तुत्योः. अभिवादनं पादयोः प्रणिपातः, स्तुतिः गुणैः प्रशंसा. १ नमवुं, पगे लागवुं, २ स्तुति करवी, गुण वखाणवा. वंदते देवम् देवने नमेछे. वंदना [illegible], वंदनः [illegible] नमनार), वंदनम् (१ नमन, २ स्तुति), वंदारु [illegible] [illegible]), १ वंद्यः, २ वंदनीयः (नम्य), वंदी [illegible] [illegible] भाट, चारण), वंदितः= वंदिनी= वंद्या.

वद, (अ) उ. १०. संदेश [illegible] वादयति-ते संदेसो कहेछे. वादः, प्रवादः [illegible]

वद, (अ) आ. १०. संदेश [illegible] वादयते. वदते संदेसो कहेछे.

वध, (अ) प. १. (सौ०) हिंसायाम्. वधकः (हिंसक), प्राणिवधः (प्राणि[illegible] [illegible]

वन्, (अ) प. १. संभक्तौ. संभक्तिर्भजनम्. भजवुं, सेववुं. वनति पतिं नारी नारी पतिने सेवेछे. वनति = वणइ = वणे. वनिता (स्त्री), वानरः = वानर. वानीरः (वेतस).

वन्, (अ) प. १. शब्दे. शब्द करवो. वनति शब्द करेछे. वनम् (अरण्य).

वन्, (अ, म्) प. १. हिंसायाम्. हणवुं. वनति हणेछे. णौ – वनयति.

वन्, (उ. म्) प. १. क्रियासामान्ये. १ करवुं, २ होवुं. वनति करेछे. णौ– वनयति.

वन्, (उ) आ. ८. याचने. जाचवुं. वनुते जाचेछे. वनिः (याचना), अवंतिः (राजानुं नाम), वानीरः (वेतस झाड), वनीपकः (याचक).

वन्, (उ) प. ८. याचने. जाचवुं. वनोति जाचेछे.

वप्, (डु. अ) उ. १. बीजसंताने छेदने च. बीजानां संतानः क्षेत्रे विस्तारणं गर्भाधानं च. १ वाववुं. ओरवुं (खेतरमां बीज), २ गर्भाधान करवुं, गर्भमेलववा (स्त्रीमां), ३ छेदवुं, भेदवुं, कापवुं. वपति – से बीजानि क्षेत्रे खेतरमां आखा वावेछे. वपति भार्यायां गर्भं नरः नर भार्यानेविषे गर्भने मुकेछे. वपति बालान् वाळोने कापेछे. वापः = वापो = वावो. वपनम् (१ वाववुं, २ गर्भाधान, ३ कापवुं), वप्ता (क्रर्त + वावनार), परिवापः (१ वाववुं, २ मुंडन), वपा (चरबी), १ वापिः, २ वापी = वाव्य. वप्रः (किल्लानी), वपु (म् + शरीर), वापः (वाववुं), वप्ता = बप्पो = बापो बावो.

वभ्र्, (अ) प. १. गत्यर्थः. जवुं. वभ्रति जायछे.

वम्, (टु. अ) प. १. उद्गिरणे. उद्गिरणं भुक्तस्योर्ध्वगतिः. ओकवुं, वमन करवुं. वमति भुक्तं खाधेलुं ओकेछे. १ वमनम्, वान्तिः (ओकवुं), वामनः = वामणो. २ वंशः = वंसो = वांस = वंशो (कुळ).

वय्, (अ) आ. गतौ. जवुं. वयते जायछे. वयः (स् + १ पंखी २ वय), वायसः (कागडो).

वर्, उ. १०. ईप्सायाम्. इच्छवुं. वरयति से कन्याम् कन्याने वरेछे.

वर्ण्, प. १०. गतौ. जवुं. वरण्यति जायछे.

वर्च्, (अ) आ. १. दीप्तौ. દીપવું, ચળવું, પ્રકાશવું. वर्चते દીપેછે. वर्च (स् +). આયુષ્ય, તેજ), वर्चस्वी (इन् + તેજસ્વી), सुवर्चला (સાકભેદ), सुवर्चिका (ટંકણ).

वर्ण्, (अ) उ. १०. प्रेरणे वर्णे वर्णने च. प्रेरणं दलनम्. १ ચૂર્ણ કરવું, २ રંગવું, ३ વર્ણન કરવું. वर्णयति–ते ચૂર્ણ કરેછે. વર્ણઃ (રંગ), वर्णनम्.

वर्ण, उ. १०. वर्णक्रियाविस्तारगुणवचनेषु. वर्णक्रिया वर्णकरणं. गुणवचनं स्तुतिः, वर्णयति–ते सुवर्णम् સુવર્ણને વર્ણું કરેછે. वर्णयति–ते कथाम् विस्तृणातीत्यर्थ કથાને વિસ્તારેછે. वर्णयति–ते हरिम् स्तौतीत्यर्थः હરિને સ્તવેછે. वर्णकम्. वर्णितः = वर्णिओ = વર્ણો.

वर्ध्, (अ) उ. १०. छेदनपूरणयोः. १ છેદવું, ભેદવું, કાપવું २ પૂરવું. वर्धयति–ते [illegible] કાનને છેદેછે. वर्द्धति = वड्ढइ = વાધે. वर्द्धकिः (સુતાર), वर्द्धनम् = वड्ढणम् = વાધવું. वर्द्धितः = वड्ढिओ = વાધ્યો. वर्द्धः = वड्ढो = વાધ.

वर्ष्, (अ) आ. १. स्नेहने. પલાળવું, ભીનું કરવું, वर्षते भूमिं मेघः મેઘ ભૂંયને પલાળેછે. वर्षणम्, वर्षा (વર્ષાઋતુ), वर्षितः = वरिसिओ = વર્ષ્યો, वर्षः.

वर्ह्, (अ) आ. १. प्राधान्ये. શ્રેષ્ઠ થવું, પ્રધાન થવું. वर्हते શ્રેષ્ઠ થાયછે. वर्हः (પ્રધાન), मुनिवर्हः (મુનિશ્રેષ્ઠ).

वर्ह. (अ) आ. १. परिभाषणहिंसाच्छादनेषु. १ બોલવું, २ ઠપકો દેવો, ३ હણવું, ४ ઢાંકવું, ઓઢાડવું. वर्हते કોપેછે इ०. वर्हम् (१ પત્ર, २ પીછું).

वल्, (अ) आ. १. आभंडने. आभंडनं निरूपणम् જોવું. वद्दालयते જુવેછે.

वल्, (अ) आ. १. संवरणे संचरणे च. संवरणमाच्छादनम्. १ ઓઢાડવું, ઢાંકવું, સંચરવું. वलते धनम् ધનને ઓઢાડેછે. वलते = वलए = વળે. वलनम् = वलणं = બળવું (१ ચુડી, २ કંકણ, ३ કડું). कुत्सितः वलः कुवलः, कुवली (હિંગણબેરી), वलः = વળ. वालः = વાળ (કેશ). १ वल्कम्, २ वल्कलम् (છાલ), वल्मीकम् [illegible] (કરચોળી), वलजम् (સાકરૂસાયું [illegible]), वालुका. (રેતુ, રેતી), वलिर [illegible], वल्गुः (મધુર).

वल, (अ. म्) प. १. संवरणे. ઓઢાડવું, ઢાંકવું. वलति ઓઢાડે છે. व[illegible] लयति પાળેછે. प्रवालम् = પ્રવાળું

(ष) ड. १०. परिभाषणे. १ બોલવું, २ આપેદેવો. वल्कयति ते ... પછ ઇ०.

वल्ग, (अ) प. १. गत्यर्थः જવું. वल्गति गैः ગાય જાયછે. वल्गः (ગતિ). वल्गितम् (ઘોડાની ચાલ).

वल्गु, प. ११. पूजामाधुर्ययोः. १ પુજવું, २ મધુરતા કરવી. મધુર થવું. वल्गुयति પૂજાયછે. वल्गुः (મધુર).

वल्भ, (अ) आ. १. भोजने. જમવું, ખાવું. वल्भते જમેછે. १ वल्भः, २ वल्भनम् (ભોજન).

वल्ल, (अ) आ. १. संवरणे संचरणे च. १ ઓઢાળવું, ઢાંકવું, २ સંચરવું. वल्लते ઢાંકેછે. वल्लिवः (ઢાંકેલ) वलः = वालो = વાલ. वल्लूरम् (સૂકું માંસ), वल्लवः (ગોવાળ), १ वल्लिः, २ वल्ली = वेल्ली = વેલ્ય. १ वल्लरिः, २ वल्लरी (મંજરી).

वल्ह, (अ) आ १. प्राधान्ये. શ્રેષ્ઠ થવું. वल्हते શ્રેષ્ઠ થાયછે. १ वाल्हिक, २ वाल्हीकः (એક દેશ).

वल्ह, (भ) आ. १. परिभाषणहिंसाच्छादनेषु. १ બોલવું, २ હણવું ... ૩ ... ૪ ઓઢાડવું, ઢાંકવું. वल्हते બોલેછે.

वश, (अ) प. २. कान्तौ. कान्तिरिच्छा. ઇચ્છવું. वष्टि धर्म धार्मिकः ધાર્મિક ધર્મને ઇચ્છેછે. वशात (ઇચ્છાનુસાર), वशीरम् (પીરસમુદ્રલ), उशिक् (સુંદર), उशना (नस् + शुक्राचार्य). वशः (તાબે). विवशः (દુષ્ટબુદ્ધિ). वशा (વહુ).

वष, (अ) प. १. हिंसार्थः. હણવું. वषति હણેછે.

वस्क, ड. १०. दर्शने. જોવું. वस्कयति-ते જુવેછે.

वस, (अं) ड. १. निवासे. વસવું. वसति से ... = वसइ वसे. १ वासः, २ ... म.. (ગામ), उपवासः ... २ ... ગયા १ अमावस्या ... ... ભરપૂર), आवश्यक. ... (... ... ...), वसि (શય્યા).

[illegible] २. आच्छादने. ઓઢાડવું, ઢાંકવું. वस्ते कुसुमम् કુસુમને [illegible]
[illegible] १ वस्त्रम्, २ वासः (स् + લગડું). वस्तिः (પેડુ), वस्तः (બકરો),
सुवासिनी = सुवासिणी = સોવાસણ.

वस्, (उ) प. ४. स्तंभे. થંભવું. वस्यति થંભેછે. वस्तः (બકરો), वस्ति. (પેડુ)
वस्, (अ) उ. १०. स्नेहच्छेदापहरणेषु. १ ભીનું કરવું, પલાળવું, २ છેદવું, કાપવું, ३ હણવું. वासयति–ते भूमिम् ભૂમિને પલાળેછે. वासयति–ते वृक्षम् વૃક્ષને કાપેછે. वासयति–ते चोरम् ચોરને હણેછે.
वस्, उ. १०. निवासे. વસવું, રહેવું. वसयति–ते વસેછે. १ वासः, २ निवासः, ३ वसतिः (ઘર).
वस्क्, (अ) आ. १. गत्यर्थे. જવું. वस्कते જાયછે.
वस्त्, (अ) आ. १०. अदने. પીડવું, નડવું. वस्तयते પીડેછે. वस्तिः (ભક્ષણ)
वह्, (अ) उ. १. प्रापणे. લઈજવું, પોંચાડવું, વેહેવું, વહન કરવું. वहति भारं वाहकः વાહક ભારને લઈ જાયછે. नदी वहति નદી વહેછે. वहः (બળદનું ખાંધ), वाहः, प्रवाहः, परीवाहः, संवाहः, निर्वाहः, दुर्वाहः, विवाह, उद्वाहः (પરણવું), वहनम्, उद्वहनम्, ऊढा, नवोढा प्रौढः, प्रौढा, वह्यं शकटम् (વહનકરવા યોગ્ય ગાડું), वाह्यमन्यत् (બીજી વસ્તુ તે વાહ્ય), वहित्रम् (વાહણ). वाहनम् = વાહણ. वाहनम् (અશ્વાદિ), वह्निः (અગ્નિ), वधू = વહુ. वाहा (નદી), भारवाहः.
वह्, (इ) आ. १. वृद्धौ. વધવું. [illegible]ते વધેછે. बहुलाः (કૃષ્ણપક્ષ), बहि. (ब + બાહર), बहुः.
वा, प. २. गतिगंधनयोः. १ જવું, વાવું, २ હણવું. वाति જાયછે. १ वाः, २ वायुः, ३ वातः. (પવન), वाम्र (વહુ).
वा, उ. १०. सुखसेवनयोः [illegible] १ સુખ કરવું, २ [illegible], ३ [illegible] वापयति–ते સુખ કરેછે.
वाक्ष्, (इ) प. १. कांक्षायाम्. ઇચ્છવું. वांक्षति [illegible]. वांक्षा (વાંછા).
वाच्छ्, (इ) प. १. इच्छायाम्. ઇચ્છવું. वाञ्छति [illegible]. वाञ्छति = वाञ्छइ = વાંછે. वाञ्छा (ઇચ્છા), वाञ्छितम् = वाञ्छिअं = [illegible].
वाड्, (ऋ) आ. २. आप्लाव्ये प्रीतौ च [illegible]
वाडते मैत्राया मुनिः मुनि [illegible]

वार्त, उ. १०. सुखसेवनयोः गतौ च. १ सुખ કરવું, ૨ સેવવું, ૩ જવું. वार्तयति–તે સુખ કરેછે.

वावृत्, (ङ) आ. ४. विवरणे. વિવરણ કરવું. વેરવું. वावृत्यते વેરેછે. वावृत्यमाना (વરનારી).

वाश्, (ऋ) आ. ४. शब्दे. શબ્દ કરવો. वाश्यते काकः કાગ શબ્દ કરે. १ वाशः, २ वाशितम् (પશુશબ્દ).

वास, उ. १०. उपसेवायाम्. स्नेहपूर्विका सेवा उपसेवा. ૧ સ્નેહે સેવવું, ૨ વાસ આપવો. वासयति–તે સ્નેહે સેવેછે. वासकः, १ वासना, २ वासः (સુગંધ), वासितः (વધારેલ), पटवासः= પડવાસ (સુગંધિ ચૂર્ણ), अधिवासनम् (ગંધમાલ્યાદિવડે સંસ્કાર).

वाह्. (ऋ) आ. १. प्रयत्ने. પ્રયત્ન કરવો. वाहते પ્રયત્ન કરેછે. वाहनम्.

विच्, (ई. र्) उ. ७. पृथग्भावे. ભિન્ન કરવું, વિવેક કરવો. विनक्ति-विंक्ते વિવેક કરેછે. विवेकः, विवेकी (इन्) विवेचनम्, विविक्तम् (એકાંત).

विच्छ्, (अ) प. ६. गतौ. જવું. विच्छायति જાયછે.

विच्छ्, (अ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. ૧ બોલવું, ૨ દીપવું, ગરવું. विच्छयति–તે બોલેછે.

विज्, (ई र्) उ. ३. पृथग्भावे. ભિન્ન કરવું, વિવેક કરવો. वेवेक्ति-वेविक्ते देहात्मानं ज्ञानी જ્ઞાની દેહાત્માનો વિવેક કરેછે.

विज्, (ओ. ई) आ. ६. भयचलनयोः. ૧ બીવું, ડરવું, ૨ ચળવું, ઉદ્વેગી થવું. उत्पूर्वः–उद्विजते खलात्साधुः સાધુ ખળથી બીએછે ઇ०. उद्वेगः, उद्वेगी (इन्). १ आवेगः, २ वेगः, ३ संवेगः (ત્વરા).

विज्. (ओ. ई) प. ७. भयचलनयोः. ૧ બીવું, ડરવું, ૨ ચળવું. ઉદ્વેગી થવું. विनक्ति लोकः લોક બીએછે. उद्विग्नः (ઉદ્વેગી).

विट्, (अ) प. १. शब्दे आक्रोशे च. ૧ શબ્દ કરવો, ૨ રડવું. वेटति શબ્દ કરેછે. विटपः (શાખાપ્રતિશાખા વિસ્તાર).

विड्, (अ) प १. आक्रोशे રડવું. વેડતિ રડેછે. विडालः (બલાડો).

विथ, उ. १०. निर्देशे. ૧ અનુકરણ કરવું, વેશ પેરવો. ૨ અનુકરણ કરવું. विडंबयति–તે અનુકરણ કરેછે ઇ०. विडम्बना

विल, उ. १०. समुत्सर्गे. તજવું, છોડવું. विलयति – ते તજેછે.

विध्, (म) आ. १. याचने. જાચવું, માગવું. वेधते धनिनं भिक्षुः ભિક્ષુ ધનવંતને જાચેછે.

विद्, (अ) प. २. ज्ञाने. જાણવું. वेत्ति शास्त्रम् શાસ્ત્રને જાણેછે. वेद (શ્રુતિ), वेदवित्, कोविदः (પંડિત), विदग्धः (જ્ઞાની), विद्वान्, विदुषी, विद्या, वेदना, विदितम् (જ્ઞાત), विदिः (શિલ્પી), विदुः (વેત્તા).

विद्, (अ) आ. ४. सत्तायाम्. આહોવું, વિદ્યમાન હોવું. विद्यते घटः ઘડોછે विद्यमानः, वित्तम् (ધન).

विद्, (लृ) उ. ६. लाभे. લાભવું. विंदति – ते पुण्यं दाता દાતા પુણ્યને લાભેછે. वित्तः (લબ્ધ), गोविंदः, अरविंदम् (કમલ), वित्तं (૧ ધન, ૨ લબ્ધ).

विद्, (अ) आ. ७. विचारणे. વિચારવું. विंत्ते ब्रह्म विवेकी વિવેકી બ્રહ્મને વિચારેછે. विन्नः (વિચારેલ), निर्वेदः (પોતાનું અવમાન).

विद्, (अ) आ. १०. चेतनाख्याननिवासेषु. ૧ અનુભવવું, જાણવું. ૨ કહેવું, પ્રસિદ્ધ કરવું, વખાણવું. ૩ વાસવું, રહેવું. वेदयते सुखम् चेतयत इत्यर्थः સુખને અનુભવેછે. आवेदयते धर्मम् आख्यातीत्यर्थः ધર્મને કહેછે. वेदयते गृहम् निवासंकरोतीत्यर्थः ઘર નિવાસેછે.

विध्, (अ) प. ६. विधाने. ભજવું, પેદા કરવું. विधति विधिं वेधाः બ્રહ્મદેવ વિધિને ધરેછે. १ विधिः, २ वेधाः (विध् + असुन्).

विल्, (अ) प. ६. संवरणे. ઓઢાડવું, ઢાંકવું. विलति ઓઢાડેછે. वेलः.

विल्ल, प. १६. विलासे. ક્રીડા કરવી. विल्लयति ક્રીડા કરેછે.

विश्, (अ) प. ६. प्रवेशने. પેસવું. विशति પેસેછે. प्रविशति = प्रसह = પેસે. प्रवेशः, आवेशः, समावेशः, अभिनिवेशः, निवेशः, विष्टपम् (જગત), प्रविष्टः = पैठो = પેઠો. उपविष्टः, निवेशः (નહાવડી), विश्वा (પૃથ્વી), वेश्म (ઘર), वेषाः (૧ વેશ્યાઘર, ૨ અલંકારે કરેલીશોભા), विष्टपः (રાશિ); विशा (?).

विष्, (उ) प. १. सेचने [illegible] वर्षति [illegible] वर्षणम् [illegible]

(विष्) उ. ३. व्याप्तौ. વ્યાપવું. वेवेष्टि–वेविष्टे विश्वं विष्णुः વિષ્ણુ વિશ્વને વ્યાપે છે. विष्णुः, विषाणम्. (શૃંગ), वेषः, परिवेषः (પરિધિ).

विष्, (अ) प. ९. विप्रयोगे. ભિન્ન કરવું. विष्णाति ભિન્ન કરે છે, विषम्.

विष्क्, (अ) आ. १०. हिंसायाम्. હણવું. विष्कयते હણે છે.

विष्क्, उ. १०. दर्शने. જોવું. विष्कयति–ते જુવે છે.

विस, (अ) प. ४. प्रेरणे. પ્રેરવું. विस्यति પ્રેરે છે. विसम्, विस्तम्, (સોનાનો ૮૦ રતીનો તોલો).

वि, प. २ गतिव्याप्तिप्रजनकान्त्यसनखादनेषु. प्रजनो गर्भग्रहणम्. असनं क्षेपणम्. १ જવું. २ વ્યાપવું, ३ ગર્ભ ગ્રહવો, ४ ઇચ્છવું, ५ ફેંકવું, ६ ખાવું. वेति જાય છે इ०. वेतनम्. (પગાર), वेरम् (શરીર), कुबेरः (ધનદ). वेतसः (શીંગીવૃક્ષ), वीत्रम् (વીર્ય), १ वेणिः, २ वेणी (પ્રવાહ). त्रिवेणी (ત્રિપ્રવાહ).

वीज, (अ) उ. १०. व्यजने. વાયુ ઉડાડવો, વાયુ નાંખવો. वीजयति–ते વા ઉડાડે છે. वीजनः = વીંજણો.

वीर, आ. १०. विक्रान्तौ. શૂરાયવું. वीरयते શૂરો થાય છે. वीरः (१ वीररस, २ શૂરો), वीर्यम् (બીજ).

वुग, (इ) प. १. वर्जने. તજવું, તજવું. वुंगति ઘરને માવું. આધુ પાપને તજે છે.

वुड्, (अ) उ. १०. हिंसायाम्. હણવું. वोडयति ते હણે છે.

वुस्, (अ) प. ४. उत्सर्गे. उत्सर्गस्त्यागः. તજવું, તજવું. वुस्यति दुःखं सर्वं આપ દુઃખમાત્રને તજે છે. वुसम् (પરાળ).

वुस्त, (अ) उ. १०. आदरानादरयोः. १ આદર કરવો, અનાદર કરવો. वुस्तयति–ते આદર કરે છે, અનાદર કરે છે. वुस्ति (બોથી).

वृ, (ञ) उ. ५. वरणे. વરવું. સ્વીકારવું. वृणोति ...
...वारः, रमवरः (મેઘ), वर्मम् (કવચ), वर्षा ...
(...) वरंड (१ મુખરોગ, २ ...)
वव्वरी ...

वृ, (वृ) आ. ९. संभक्तौ संभजिः संभजा [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible]

वृ, (वृ) उ. १०. आवरणे. આવરવું, ઢાંકવું, ઓઢાડવું, વારવું, નિવારવું. वारयति–ते વારેછે. वारयति = वारइ = વારે. निवारयति = निवारइ = નિવારે. वारि (જલ), वारणम्, आवरणम् (૧ હલ, ૨ આચ્છાદન). १ प्रावरः, २ प्रावारः (ઓઢવું વસ્ત્ર). वरः (આચ્છાદન), निवारणम्, वारणः (હાથી), विवारः, संवारः.

वृक, (अ) आ. १. आदाने. ગ્રહણ કરવું, લેવું. वर्कते લેછે. वृकः (વનકૂતરો).

वृक्ष, (अ) आ. १. वरणे. संघाते च. ૧ વરવું, સ્વીકારવું, ૨ ઢાંકવું, ૩ ઓઢાડવું, એકઠું કરવું. वृक्षते સ્વીકારેછે. वृक्षः.

वृच्, (इ) प. ७. वरणे. વરવું, સ્વીકારવું. वृणक्ति વરેછે.

वृज, (ई) आ. २. वर्जने. વર્જવું. वृक्ते कपटं साधुः સાધુ કપટને વર્જેછે. वर्जनम्. वर्गः (ભાગ).

वृज, (इ) आ. २. वर्जने. વર્જવું. वृंक्ते વર્જેછે.

वृज, (ई) प. ७. वर्जने. વર્જવું. वृणक्ति વર્જેછે. वर्गः (ભાગ).

वृज, (ई) उ. १०. वर्जने. વર્જવું, તજવું, ટાળવું. वर्जयति–ते વર્જેછે. वर्जेंइ = वर्जेइ = વર્જે. वर्जितम् = वज्जिअं = વર્જ્યું. वर्जनम्, विवर्जनम्.

वृण, (अ) प. ६. प्रीणने. તૃપ્ત કરવું–થવું. वृणति તૃપ્ત કરેછે, થાયછે.

वृत्, (उ) आ. १. वर्त्तने. वर्त्तनं स्थितिः १ વર્તવું, રહેવું, સ્થિતિ કરવી. वर्त्तते घटः ઘડો રહેછે. वर्त्तमान, वर्त्तकः (બતકપંખી), वर्त्तका, वर्त्तिका (બતકી [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] वृत्ताकी [illegible]
(ચીતાઓનું હતિયાર), वृत्रः (દૈત્ય), वृत्तिः (આંઠાની વાડ્ય), निर्वृत्तिः (સુખ), वर्त्तिः = वत्ती = બાતી. दीपवर्त्तिः = दीववत्ती = दीवहि (દીવેટ). १ वर्त्तनि, २ वर्त्मनि (માર્ગ), वर्त्म (न् + માર્ગ).

वृन्, (उ) आ. ४. विवरणे. વેરવું. वृत्यते વેરેછે.

वृश, (अ) प. ६. हिंसासंभयोः. ૧ હણવું, ૨ ગુંથવું. वृशति હણેછે इ०.

वृध्, (ऊ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું, ૨ દીપવું. **वर्धयति**–ते બોલેછે ઇ૦.

वृध्, (उ) आ. १. वृद्धौ. વધવું. **वर्धते धर्मेण** ધર્મવડે વધેછે. **वर्धते** = વ ધઇ = વધે वृद्धः, वर्द्धनम्, वृद्धिः, वर्धनः, सुखवर्द्धनः (સીસું), वर्ध्री = वद्ध्री = વાધરી (વરત), वर्द्धनी (સાવરણી).

वृध्, (उ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું, ૨ દીપવું. **वर्द्धयति**–ते બોલેછે ઇ૦.

वृश्, (अ) प. ४. वरणे. ૧ સ્વીકારવું, ૨ છાવું, ઓછાડવું. **वृश्यति** સ્વીકારેછે ઇ૦.

वृष्, (उ) प. १. सेचनहिंसासंक्लेशनेषु. ૧ સિંચવું, વરસવું, ૨ હણવું, ૩ પીડવું. **वर्षति मेघः** મેઘ વરસેછે ઇ૦. **वृष्टिः, अतिवृष्टिः, अनावृष्टिः,** वर्षणम्, वृषः (ધર્મ), **वृषलः** (શૂદ્ર), **वृषभः** (બળદ), **वर्षाः** (વર્ષાઋતુ), **वृष्णिः** (યાદવકુલ પુરૂષ), **वृषणः** (પિત).

वृष्, (अ) आ. १०. **शक्तिबंधने. शक्तिबंधनं** प्रजननसामर्थ्यं शक्तिसंबंधश्च. ૧ ગર્ભગ્રહવા સમર્થ થવું, ૨ શક્તિ બાંધવી. **वर्षयते गौः** ગર્ભ ગ્રહવા સમર્થ થાયછે. **आवर्षयते ग्रामः शक्तिं बध्नातीत्यर्थः** ગામ શક્તિને બાંધેછે.

वृह्, (अ) प. १. **वृद्धौ.** વધવું. **वर्हति** વધેછે. १ वृढः, २ परिवृढः (પ્રભુ).

वृह्, (इ) प. १. **वृद्धौ शब्दे च.** ૧ વધવું, ૨ શબ્દ કરવો. **वृंहति** વધેછે, શબ્દ કરેછે. **वृंहितम्** (ગજરાજ), **ब्रह्म** (न + ૧ સત્ય, ૨ તપ, ૩ વેદ), **ब्रह्मा** (न् + ૧ વિપ્ર, ૨ પ્રજાપતિ), **बर्हिः** (न् + પ્રભા), **ब्राह्मणी** (બ્રાહ્મણની સ્ત્રી).

वृह्, (ऊ) प. ६. **उद्यमने. उद्यमनमुद्धरणम्.** ઉદ્ધારવું, ઉંચે લેવું. **वृहति** ઉદ્ધારેછે. **१ वृढः,** २ **परिवृढः** (પ્રભુ).

वृ, (ञ) उ. ९. **वरणे.** ૧ વરવું, સ્વીકારવું. ૨ છાવું, ૩ બળવું. **वृणाति**–**वृणीते** વરેછે. **वरुणः** (દેવ), **वरुणा** (વરુણની સ્ત્રી)

[illegible] ०. **वरणे भरणे च.** ૧ વરવું, સ્વીકારવું, ૨ ભરવું, પોષવું, ધારણ કરવું. **वृणाति** વરેછે. **बर्बरः** (મ્લેચ્છ), **बर्बरी** = **[illegible]** = [illegible], **वर्गाग्निः** (ઋષિ).

वे, (ञ) उ. १. तंतुसंताने. तंतुसंतानं वानम्. वणवुं. वयति-ते वस्त्रं वानकारः वणकर वस्त्रने वणेछे. वानम् (वणवुं). तंतुवाय (वणकर). [illegible], वानकार वणकरो = वणकर. [illegible] = [illegible].

वेण्, (ऋ) उ. १. गतिज्ञानचिंतानिशामनवादित्रग्रहणेषु. वादित्रस्य वाद्यभांडस्य वादनाय ग्रहणं वादित्रग्रहणम्. १ जवुं, २ जाणवुं, ३ विचारवुं, ४ देखवुं. ५ वाजुं ग्रहवुं-ग्रहवुं. वेणति-ते जायछे इ०. वेणिः वेणी (१ प्रवाह, २ सर्पाकार करेलो केशपाश), वेणुः (वांस).

वेथ्, (ऋ) आ. १. याचने. जाचवुं. वेथते जाचेछे. वेथितः (जाच्यो).

वेद, प. ११. धौर्त्ये स्वप्ने च. १ धुतवुं, २ ऊंघवुं. वेदति धुतेछे इ०.

वेन्, (ऋ) उ. १. गतिज्ञानचिंतानिशामनवादित्रग्रहणेषु. १ जवुं, २ जाणवुं, ३ विचारवुं, ४ देखवुं, ५ वाजुं झालवुं-ग्रहवुं. वेनति-ते सेछे.

वेप्, (टु. ऋ) आ. १. कंपने. कंपवुं. वेपते वातेन वृक्षः वृक्ष वायुवडे हालेछे. वेपथुः (कंप), विपिनम् (वन), वेपनम् (कंपन).

वेल, (ऋ) प. १. चलने. चालवुं, कंपवुं, हालवुं. वेलति हलेछे. वेलनम् = वेलणं = वेलण. वेला (जलवृद्धि), वेलम् (उपवन, बाग).

वेल, उ. १०. कालोपदेशे. काल कहेवो, काल जणाववो. वेलयति-ते दिनं गणकः ज्योतिषी दिन जणावेछे. वेला (समय).

वेल. उ. १०. उपदेशे. उपदेश करवो. वेलयति-ते उपदेश करेछे.

वेल्ल्, (अ) प. १. चलने. चळवुं, कंपवुं, हालवुं. वेल्लति पत्रम् पत्र हालेछे. १ वेल्लनम्, २ वेल्लितम् (आळोटवुं). कारवेल्लः (कारेली).

वेवी, (ङ्) आ. २. (वै०) गतिव्याप्तिप्रजनकांत्यसनखादनेषु. १ जवुं. २ व्यापवुं. ३ गर्भधरवो-ग्रहवो. ४ दीपवुं. ५ फेंकवुं. ६ फेंकवुं ७ खावुं. वेवीते जाय-छे, इ०.

वेष्ट्, (अ) आ. १. वेष्टने. वेष्टनं पंथकं कोटनं परिहरनिच. विंटवुं, सुवेचवुं, २ आलोटवुं, ३ तजवुं. वेष्टते विंटेछे. वेष्टनम् = वेढण. प्रवेष्टः (बाहु).

वेह् (ऋ) आ. १. प्रयत्ने उद्योग करवो. प्रयत्न करवुं. वेहते उद्योग करेछे. वेहत् (गर्भघातिनी).

वेल्ह्, (अ) प. १. गतौ. जवुं. वेल्हति जायछे.

[illegible]) प. १. शोषणे. १ સુકાવવું, સોસવું, २ સુકાવું. वायति द्रव्याणि દ્રવ્યને સુકવે છે. वायुः, १ वानः, २ वाना, ३ वानम् (સુકું).

व्यच्, (अ) प. ६. व्याजीकरणे. છેતરવું, ધુતવું, કપટ કરવું. विचति धूर्त्तः साधुम् ધુતારો સાધુને છેતરેછે.

व्यथ् (अ. ए. म.) आ. १. भयसंचलनयोः दुःखेच. १ બીવું, ડરવું, २ સંચરવું, ३ પીડવું, નડવું. व्यथते पापात् साधुः સાધુ પાપથી ડરેછે. णी–व्यथयति. व्यथा (દુઃખ), व्यथनः (દુઃખકર), विथुरः (રાક્ષસ), व्यथकः (મર્મભાષક).

व्यध्, (अ) प. ४. ताडने. તાડવું, તાડન કરવું, વિંધવું. विध्यति व्याधोमृगम् વ્યાધ મૃગને વિંધેછે. व्याधः (પારધી), विधः (શાસ્ત્રોપકરણ), विधुः (ચંદ્ર), वेधः = वेह (છિદ્ર), आवित् (धू + રાવડી).

व्यय्, (अं) उ. १. गतौ. જવું. व्ययति–ते જાયછે, व्ययः (ખર્ચ).

व्यय उ. १०. वित्तसमुत्सर्गे. वित्तसमुत्सर्गस्त्यागः. ખર્ચવું, વાવરવું. व्ययति–ते धनं नरः નર ધન ખર્ચેછે. व्ययः (ખર્ચ).

व्युष्, (अ) प. ४. दाहे विभागे च. १ બાળવું २ ભિન્ન કરવું, નાખવું. व्युष्यति બાળે છે इ०.

व्ये, (ञ्) उ. १. संवरणे. संवरणमाच्छादनम्. ઢાંકવું, ઓઢાડવું. व्ययति–ते ઢાંકેછે. १ व्यानम्, २ संव्यानम्, ३ उपसंव्यानम् (પેહેરવું), व्ययम् (ઢાંકણ).

व्रज्, (अ) प. १. गतौ. જવું. व्रजति જાયછે. व्रजः (ગોકુળ), परिव्राजकः (સંન્યાસી), १ व्रज्या, २ प्रव्रज्या, ३ परिव्रज्या (સંન્યાસ લેવું).

व्रण, (अ) प. १. शब्दार्थः. શબ્દ કરવો. व्रणति શબ્દ કરેછે. व्रणः (શબ્દ).

व्रण, उ. १०. गात्रविचूर्णने. શરીર વધ્યું–ખંડિત થવું. व्रणयति ખંડિતકરેછે. व्रणः (ઘાવ),

व्रश्च, (ओ, ऊ) प. ६. छेदने. છેદવું. वृश्चति मूलम् મૂળને છેદેછે. वृश्चिकः = વિછુઓ = વિંછિઓ. वृक्णः = કપાયો = છેદ્યો.

व्री, (ओ, क) आ. ४. वरणे. १ વરવું, સ્વીકારવું, २ આવરવું, ઢાંકવું. [illegible] वरं कन्या કન્યા વર વરેછે.

व्री. प. ९. वरणे. १ વરવું સ્વીકારવું, २ આવરવું. [illegible] [illegible] (અંબર),

शील्, (अ) प. ४. चोदने कम्मामा प. १ ભેદવું, ધારદાર કરવું. शीश्यति ભેદે છે. ઈ૦.
शीता (ધાર), शीतिक (ધારિલાત).

शुर, (अ) प. ६. संघरणे संघाते मार्गने निमज्जने च. संघात संहतिः, १ ભાંગવું,
ઓછાડવું, २ એકઠું–ભેગું કરવો, ३ ન્હાવું, ખૂડવું. शुरति ભાંગે છે. ઈ૦
शुरति = शुरई = ખુડે. शुरनम्, शुरन् = शुरन्तो = ખુડતો.

शूरी, प. ९. वरणे. વરવું, સ્વીકારવું. शूरीणाति વરે છે.

शक्, (ॠ) क. ४. मर्षणे. मर्षणं क्षमा. સહન કરવું, સહવું, વેઠવું, ખમવું. शक्यति
शिष्यापराधं गुरुः ગુરુ શિષ્યાપરાધને ખમે છે. शक्यम्, अशक्यम्, शक्तः,
अशक्तः, शक्ति, अशक्ति, १ शकुंतः, २ शकुनिः (પંખી). १ शकटिः, २ श-
कटी = શગડી (१ અંગારધાની, २ ગાડી). शकृत् (ઝાડું).

शङ्क्, (ङ) आ. १. संशये. १ ડરવું, બીવું, २ સંશય કરવો. शंकते ડરે છે,
સંશય કરે છે. शंकुला (આયુધ), आशंका = आसंका = આશંકા (ભય).

शक्, (ऌ). प. ५. शक्तौ. શકવું, સમર્થ થવું, શક્તિમાન્ થવું. शक्नोति तपः
कर्तुं તપ કરી શકે. शक्नोति = सक्कइ = સકે. शक्तिः, शक्तः, शक्यः, शकटम
(ગાડું), शाकम् = શાક.

शच्, (अ) आ. १. व्यक्तायां वाचि. સ્પષ્ટ વાણી બોલવી. शचते સ્પષ્ટ બોલે છે.
शची (ઈંદ્રાણી).

शट्, (अ) प. १. रुजाविशरणगत्यवसादनेषु. १ પીડવું, પીડવું, २ રાગવું, અવય-
વવિભાગ થવો, ३ જવું, ४ ખેદ પામવું. शटति પીડે છે. शटति = सडइ =
રાગ્ડે = રાગે. शाटी = સાડી. शाटकः = સાડલો. शाटः = સાડો.

शट्, (अ) क. १०. श्लाघायाम्. સ્તુતિ કરવી. शाटयति–ते સ્તુતિ કરેછે. शाटी =
સાડી. [illegible]
[illegible] ‍વું, २ હણવું, ३ પીડવું, નડવું,
शठति शठो [illegible]. [illegible]

शठ्, (अ) आ १०. [illegible]. સ્તુતિ કરવી. शाठयते સ્તુતિ કરેછે.

शठ्, (अ) क. १०. असंस्कारगत्योः. १ અસંસ્કૃત–પામર–નીચ થવું, પ્રાકૃત થવું,
२ જવું. शाठयति–ते असंस्कृतोभवति गच्छतिवेत्यर्थः પામર થાયછે, જાયછે.
शठः (પામર).

शठ्, क. १०. सम्यगवभाषणे. બરું નભાષવું. शठयति-ते બરું ન બોલે [illegible]

शव, (ष्) भा. १. कषाया संघाते च. १ पीडवुं, नडवुं, २ એકઠું થવું—કરવું. शवते પીડેછે ६०. शंड (१ અસુરપુરોહિત, २ હરામું ઢોર).

शण्, (अ. म्) प. १. दाने गतौ च. १ देवुं, જવું. शणति દેછે. णौ—शणयति. शणः (शणुधान्य).

शद्, (ल) °प. १. शातने. शातनं तनूकरणम्. સારવું, છોલવું, भिन्न કરવું. शीयते છોલેછે. शादः (१ ઘાસ, २ કાદવ), शूद्रः, शाद्रिः (वज्र), शङ्कुः (वेदी).

शद्, (ल) प. १. शातने. शातनं तनूकरणम्. પાતળું કરવું, છોલવું, शीयते છોલેછે.

शप्, (अ) उ. १. आक्रोशे उपलम्भने च. आक्रोशोविरुद्धानुध्यानम्. નિંદવું, શાપવું, વિરુદ્ધતાકવું. २ આક્ષત્કારથરો शपति—ते मैत्राय मैत्रने શાપેછે. शापः, शपथः. शब्दः = सद्दो = સાદ.

शप्. (अ) उ. ४. आक्रोशे. નિંદવું, શાપવું, વિરુદ્ધતાકવું. शप्यति—ते पापिनम्. शापः. शपथः. शब्दः = सद्दो = સાદ.

शंब, (अ) उ. १०. संबंधने. સંબંધ કરવો. शंबयति — ते સંબંધ [illegible] संबा — नाम (અભિધાને મુખેભોકાની), शंबलम् (ભાથું).

[illegible](अ) उ. १०. आविष्कारे. પ્રતિજ્ઞા—કરવી. शब्दयति પ્રતિજ્ઞા [illegible]

[illegible]) उ. १०. उपसर्गादाविष्कारे भाषणे च. ઉપસર્ગપૂર્વક શબ્દ [illegible]

[illegible]

[illegible] [illegible].

[illegible]

[illegible] प. ४. उपशमे. अकर्मक. शाम्यति क्रोधः ક્રોધ શમેછે. शाम्यति = શમે. शमकः, शान्तिः, शंभुः, शंढः (નપુંસક, शंढः સાંભળો), शंडः (ढग्धुंबेर), शमः [illegible]

[illegible] (मिथ्या), शंभ (નવાપાન ઉપર શંકરના).

शम्, [illegible] ચિંતન કરવું. शामयते, निशामयति

[illegible]

शर्व, [illegible] शर्वति [illegible]

[illegible]

शर्व्, (अ) प. १. हिंसायाम्. हणवुं. शर्वति हणेछे. शर्वः (शिव). शर्वाणी (पार्वती).

शल्, (अ) प. १. गतौ. जवुं. शलति जायछे. शाला (घर), शलाटुः (काचुं), शल्यम् = शलम् = साल. शल्कम् (सापडीनुं छ्युं), शलाका (शळी), शालूकम् (पोयणी आदिनो कंद), शलभः (तीड), शल्यकः (साहुडी), शल्कम् (माछलीनुं सिसोळियुं), शालिः (अंजेर).

शल्, (अ) प. १. आशुगमने. उतावळुं-वेगे चालवुं. शलति वेगे चालेछे. शलभः (पतंगियुं).

शल्, (सु) आ. १. चलनसंवरणयोः. १ चळवुं. २ ढांकवुं, ओढाडवुं. ढांकवुं. शलते चळेछे. शलाका (शळी), शालूकः (पोयणी इत्यादिनो कंद), शलभ (पतंगियुं), शल्यम् = शलम् = साल. शल्यकः (साहुडी), शल्कम् (माछलीनुं सिसोळियुं), शालिः (व्रीहि), शलाटुः (कोमळ फळ), शलालुः (वृक्षविशेष).

शल्, (अ) प. १०. श्लाघायाम्. स्तुति करवी. शलयति स्तुति करेछे. शालिः (अंजेर), शालूकः (पद्मादिकंद).

शाड्, (अ) प. १. (सौ०) गतौ. जवुं. शाडति जायछे. शाडी (सादडझाड).

शल्भ्, (सु) आ. १. कत्थने. स्तुति करवी. शल्भते स्तुति करेछे. शल्भा (स्तुति).

शव्, (अ) प. १. गतौ विकारे च. १ जवुं. २ विकार पामवुं. शवति जायछे इ०. शवः (मडुं), शवरः (म्लेच्छ).

शश्, (अ) प. १. प्लुतगतौ. प्लुतिर्वक्रा उत्प्लुत्यगमनइत्यर्थः. कूदतां चालवुं, कूदको मारवी. शशति कूदको मारेछे. १ शशः, २ शशकः (ससलो).

शष्, (अ) प. १. हिंसार्थः हणवुं. शषति हणेछे. शष्पम् (नवुं तृण).

शस्, (उ) प. १. हिंसायाम्. हणवुं. शसति हणेछे. विशस्ता ([illegible]), शस्त्रम् (हथियार), शस्त्री (छरी).

शंस्, (इ) आ. १. इच्छायाम्. इच्छवुं. (आङ् पूर्व) आशंसते मोक्षं मुनिः मुनि मोक्षने इच्छेछे.

शंस्, (अ) प. १. स्तुतौ दुर्गतौ च. १ स्तुति करवी. २ दरिद्र थवुं. शंसति स्तुति करेछे. नृशंसः (क्रूर). शस्त = वखाणेलो. प्रशस्त, प्रशंसा (स्तुति), शस्त्रम् (१ स्तोत्र, २ आयुध), १ शंसनम्, २ प्रशंसनम् (स्तुति).

शाख्, (ऋ) प. १. व्याप्तौ. વ્યાપવું, પ્રસરવું. शाखति शाखा गगनम् શાખાઓ ગગનને વ્યાપેછે. शाखा (ડાળ), शाखोटः (વૃક્ષભેદ), शिखरम् (ટોચ), शेखरः (શિખા, ચોટલુ), विशाखा (નક્ષત્ર), शाखि (ગુર્જરસ્થાન).

शाड्, (ऋ) आ. श्लाघायाम्. સ્તુતિ કરવી. शाडते–लते शालते સ્તુતિ કરેછે. शाला (ઘર), गुणशाली (ગુણવાન્).

शान्, (ओ) उ. १. निशाने. તીખું-ધારવાળું કરવું, છેકવું. शीशांसति–ते शूलम् શૂળને ધારવાળું કરેછે. शानः (સરાણ), शानिकः = शाणियो = સરાણિઓ. १ शानम्, २ निशानम् (ઊંકરવું).

शार्, (अ) उ. १०. दौर्बल्ये. દુર્બલ થવું, દુબળું થવું. शारयति દુર્બલ થાયછે. शारः (દુર્બલ).

शाल्, (ऋ) आ. १. कत्थने. સ્તુતિ કરવી. शालते સ્તુતિ કરેછે. शाला (ઘર), गुणशाली (જન), चंद्रशाला (શિરોગૃહ, અગાશી), विशाला (ઉજ્જયિની નગરી).

शास्, (उ) आ. २. इच्छायाम्. ઈચ્છવું. (आङ्पूर्व.) आशास्ते मोक्षं मुनिः મુનિ મોક્ષને ઈચ્છેછે. आशीः (इष् + મંગલકથન), आशीर्वादः.

शास्, (उ) प. २. अनुशिष्टौ. अनुशिष्टिर्नियोगः. આજ્ઞા કરવી. शास्ति विश्वं विश्वनाथ. વિશ્વનાથ વિશ્વને આજ્ઞા કરેછે. शासनम्, अनुशासनम्, शिष्टः, शिष्यः, शास्त्रम्, शास्ता (क + १ રાજા, २ ઉપદેશક), १ शिष्टिः, २ अनुशिष्टिः (આજ્ઞા).

शि, (ञ्) उ. ५. निशाने. निशानं तनूकरणम्. છેલવું, ધારવાળું કરવું, સૂક્ષ્મ કરવું, તીખું કરવું, ઊંકરવું. शिनोति–शिनुते शूलम् શૂળને છેલેછે. शीतशिवम् (સિંધવલવણ), १ शिविः, २ शिबी (શિંબ).

शिक्ष्, (मु) आ. १. विद्योपादाने. શીખવું, વિદ્યા લેવી. शिक्षते विद्यां विद्यार्थी વિદ્યાર્થી વિદ્યાને શીખેછે. शिक्षति = शिक्षयति = શીખવે. शिक्षकः. शिक्षा = शिक्षणा = शीक्षा = શીખ. शिक्षितः = शिखवेलो = શીખેલો (ભણેલ).

शिख्, (इ) प. १. गत्यर्थः. જવું. शिंखति જાયછે.

शिंघ्, (इ) प. १. आघ्राणे. आघ्राणं गंधोपादानम्. સૂંઘવું. शिंघति पुष्पम् ફૂલને સૂંઘેછે. शिंघति = शिंघर = सुंघे. शिंघिनी = सुंघणी (નાસિકા), शिंघाणम् = સૂખવું. सिंघाणकः (નાકમાંનો મળ, ફુગ).

शिञ्ज्, (इ) आ. २. अव्यक्ते शब्दे. અસ્પષ્ટ શબ્દ કરવો. शिङ्क्ते અસ્પષ્ટ શબ્દ કરેછે. शिञ्जितम् (ભૂષણનો શબ્દ), १ शिञ्जा, २ शिञ्जिनी (પણછ).

[illegible], (भ) प. १. अनादरे. તિરસ્કાર કરવો. शेटति साधुं मंदः મંદ સાધુને તિરસ્કાર કરેછે.

शिल्, (भ) प. ६. उंछे. કણ વીણવા. शिलति કણ વીણેછે. शिलम् (કણ વીણવા). शिला = શાળ.

शिव्, (भ) प. १. गतौ. જવું. शिवति જાયછે. शिबिरम् (સેનાસ્થિતિ).

शिष्, (भ) प. १. हिंसार्थः હણવું. शेषति હણેછે.

शिष्, (ऌ) प. ७. विशेषणे. विशेषणं गुणान्तरोत्पादनम्. ગુણાંતર ઉપજાવવા. વિશેષણ આપવું. शिनष्टि, विशिनष्टि विष्णुम् વિષ્ણુને વિશેષણ આપેછે. १ शिष्टः, २ विशिष्टः (ઉત્કૃષ્ટ), विशेषणम्, विशेष्यः, शेषः, विशेषः, वैशेषिकः (કણાદ શાસ્ત્ર જાણનાર).

शिष्, (भ) उ. १०. असर्वोपयोगे. असर्वोपयोगो ऽनुपयुक्तत्वम्. વધવું, વધારવું, શેષ રહેવું-રાખવું, ઊગરવું, ઊગારવું. शेषयति- ते, शेषति વધેછે, વધારેછે. शेषम्, अवशेषम्, परिशेषम्, शिष्टम्, अवशिष्टम्, परिशिष्टम्. अयं विपूर्वोऽतिशये. विशेषम्, विशिष्टम्.

शी, (ङ) आ. २. स्वप्ने. ઊંઘવું, સૂવું. शेते विष्णुः વિષ્ણુ સૂવેછે. शयनम्, शय्या = सेज्या = સેજ. शीतम्, शीतलम् (ટાઢું), शेवालम् (જળમળ), अतिशयः, आशयः, संशयः, शिवम् (કલ્યાણ), शिवः (રુદ્ર), शिवा (१ પાર્વતી, २ હરડે, ३ શિયાળ), १ शयानकः, २ शयुः (અજગર), निशीथः (અર્ધરાત્ર), १ शिश्नम्, २ शेफः, ३ शेपः (લંડ), संकुचितशायी (इन् + આરંતે સુખનું વત-ખાણી), शश्रु = शंसु = મુંછ.

शीक्, (ऋ) आ. १. सेचने. સિંચવું. शीकते સિંચેછે. शीकर = શીકર = શીકે.

शीक्, (भ) उ. १०. आमर्षणे. १ સહન કરવું, સહવું. २ સ્પર્શ કરવું, અડવું. शीकयति-ते, शीकति સહેછે ઇ०.

शीक्, (भ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું, २ દીપવું. शीकयति-ते બોલેછે ઇ०.

[illegible]

शीक. [illegible] ...वुं. [illegible] शीकते [illegible]
[illegible] स्तुति).

शील्, [illegible] ...वुं-करवुं. शीलति [illegible]
थायछे. शीलम् (सदाचार), सुशीलः (सदाचारी), दुःशीलः (दुराचारी), शि-
ल्पम् (कळा).

शील, उ. १०. उपधारणे. उपधारणमभ्यासः परिचयोवा. १ अभ्यास करवो.
२ परिचय करवो, सेववुं, शीलयति-ते, शीलयि अभ्यास करेछे इ०.

शु, प. १. गतौ. जवुं. शवति थायछे. शवः = शबो = शब. [illegible] (
[illegible]. शुकः = सुडो = पोपट (पिपट). शूरः = शूरो. [illegible] (
[illegible]. शोथः (सोजो).

शुक्, (अ) प. १. गतिस्पर्शयोः. १ जवुं. २ स्पर्श करवो. शोकति [illegible]
शुकः = सुडो = पोपट. शुल्कम् (१ [illegible]. २ [illegible].

शुच्, (अ) प. १. शोके. [illegible] शोचति [illegible]. शोक, शोच्य, [illegible]
शुकः (शिवपुरे).

शुच्, (ई) उ. ४. पूतीभावे. पूतीभावः क्लेदः. १ कोहवुं, भीजवुं, पवित्र थवुं. शु
च्यति-ते [illegible] थायछे.

शुच्य, (अ) प. १. अभिषवे. अवयवानां शिथिलीकरणं सुरायाः संधानं वा अभिष-
वः स्नानं वा. १ अवयव शिथिल करवा, [illegible]. २ दारु माटे आथवणुं करवुं,
[illegible], [illegible]. शुच्यति [illegible] इ० [illegible].

शुठ, (अ) प. १. अभिमर्दे [illegible]

शुठ, (इ) प. १. अभिपर्शे [illegible]

शुठ, (इ) प. १. शोषणे [illegible]
[illegible] सूकवुं.

शुठ, [illegible] उ. १०. शोषणे. सोसवुं, सुकावुं. शुंठयति-ते [illegible]
[illegible] सुकवे.

शुठ, [illegible] उ. १०. आलस्ये. आळस करवुं. शोठयति-ते आळस करेछे. [illegible]
[illegible] उ. ३. शौचे. शौचं निर्मल्यम्. निर्मळ थवुं. शुध्यति [illegible]
[illegible] थायछे. शोक, शुचि, शौचम्, शुक्र. शीघ्र [illegible]
[illegible].

... शुष्क थाय छे-हो छे. शुषित.
... सुकवुं, शोषवुं, खरिज करवुं. शुंजय
शुन् ।–क्, शुना । (वपन करवुं.

शुन, (अ) प. ६. गतौ. जवुं. शुनति जाय छे. १ शुनः, २ शुनकः (कुतरो).

शुभ, (अ) प. १. भाषणे भासने हिंसायां च. १ बोलवुं, २ दीपवुं, ३ हणवुं. शोभति शोभे छे. शोभति = शोभइ = शोभे. शोभा (दीप्ति), शोभितः = शो-भियो = शोभ्यो. शोभनम्,

शुभ, (शु) आ. १. दीप्तौ. दीपवुं. शोभते दीपे छे. शोभा (दीप्ति), शुभम् (मं-गल), शोभनः, शोभनम्, शुभ्रः (१ धोळुं २ प्रदीप्त). शोभितः = सोभियो = शोभ्यो.

शुभ, (अ) प. ६. शोभार्थे. शोभवुं. शुभति शोभे छे. शुभम् (मंगल), शोभा, शुभ्र (धोळुं).

शुंभ, (अ) प. १. भाषणे भासने हिंसायां च. १ बोलवुं, २ दीपवुं, शोभवुं, ३ हणवुं. शुंभति बोले छे इ०. १ शुंभः, २ निशुंभः (१ हिंसा, २ दैत्यनाम), शुंभा (शोभा), कुसुंभः (कसुंबो).

शुंभ, (अ) प. ६. शोभार्थे. शोभवुं. शुंभति शोभे छे. शुंभा (शोभा).

शुल्क, (अ) उ. १०. अतिसर्जने. १ छोडी करवुं, मेळववुं, २ तजवुं, देवुं, आपवुं. शुल्कयति ते छोडी करे छे. शुल्कम् (जकात, २ मूल्य).

शुल्व (अ) उ. १०. माने सर्जने च. १ मापवुं, २ सृजवुं, घडवुं. शुल्वयति–ते मापे छे इ०. शुल्वम् (तांबुं).

शुष, (अ) प. ४. शोषणे. सुकावुं, सोसावुं. शुष्यति सस्यानि निदाघसमय मेघविना धान्य सुकाय छे. शोषः सोस. शोषणम्, शुष्कम् = सुक्कम् = सुकुं. शुष्मम् (पराक्रम), शुष्मा (सूर्य, अग्नि), १ शुषिरम्, २ शुषिरं (छिद्र).

शूर, (ङ्) आ. ४. हिंसास्तंभनयोः. १ हणवुं, २ थंभवुं. शूर्यते हणे छे इ०. शूरः = सुभट.

शूर. आ. १० विक्रान्तौ. शूरातन. शूरयते शूर थाय छे. शूरः = शूरो.

शूर्प (अ) उ. १०. माने. मापवुं. मोजवुं. शूर्पयति ते शूर्पेण धान्यं सुपडावडे धान्यने मापे छे १ शूर्पम, २ शूर्पकम सूपडुं

ई १ घणा आकडावाणुं ઉપકરણ, ૨ લોઢ ખાણી, ને ત્રોઇ). शूर्पणखा (રાવણની બેહેનનું નામ).

शूल्, (अ) प. १. रुजायां संघोषे च. ૧ પીડવું, નડવું, ૨ શબ્દ કરવો. शूलति चोरम् ચોરને પીડેછે. शूलम् (૧ શૂળરોગ, ભાલો, શૂળી, ૩ શૂળશૌચ), त्रिशूलम् = तिसूलं = તરસૂળ.

शूष, (अ) प. १. प्रसवे. प्रसवोऽभ्यनुज्ञानम्. આજ્ઞા કરવી, અનુમત દેવો. शूषति આજ્ઞા કરેછે.

शृध, (उ) उ. १. उंदने. उंदनं क्लेदनम्. ભીનું કરવું, કોહવું. शर्धति-ते जलेन निकाम જળવડે માટીને પલાળેછે. शृद्धः, मृधम् (રણ), शिवा (શિંગ).

शृध्, (उ, आ. १. शब्दकुत्सायाम्. शब्दकुत्सा पायुशब्दत्वात्. १ પાદવું, શર્ધન કરવું. शर्धते वातुलः વાયડ પાદેછે. शर्धनम्, शर्द्धः, शर्धमहा. माषाः (પાદવાનાર અડદ), शर्धनः (પાદણ), शिम्बा (શિંગ).

शृध्, (उ) उ. १०. प्रसहने. प्रसहनमभिभवः. ૧ જીતવું, પરાજય કરવો. शर्धयति-ते, शर्धति शत्रुम् શત્રુને જીતેછે.

शॄ, प. ९. हिंसायाम्. હણવું. शृणाति હણેછે. विशीर्णः (વેરાયેલ), १ शृंगम् = सिंगं = શિંગ. २ शृंगकम् = सिंगडं = શિંગડું. शर्वरी (રાત્રી), शृंगिका = આંબડ. शरः (१ બાણ, २ મુંજ), शरुः (१ બાણ, २ હિંસ્ર), १ शिर्फि, २ शराल, ३ शिरिः (હિંસક), शीर्षिः (રોગ), शरणम् (ઘર), १ शरावम्, २ शरावकम् = शरावलं = રાબવડું. शिरीषः (વૃક્ષનામ), १ शूर्पम्, २ शूर्पकम् = सूपडं = સુપડું (घणा आडकानुं थान), शर्करः (કાંકરો), शर्करा = सक्करा = સાકર. शीकारः (દાબજ્યોડવાની), शर्शरीकः (ખિખિ), शर्शरिका (ગાંઠબાંધણસજ્જ), शारंग (ચાતક પક્ષી), शरटः (આખુષ), शारिः (१ સોગઠી, २ વડીપક્ષી), शारिका (વડીપક્ષી), शरीरम्, शिरः (અમ્ + મારુ), शिक्षकम् (ક્રિયા), शिलायकः (કુંડું), परशुः, शरारिः (આડખાને જળપંખી), शरी (ચાળ).

[illegible] (अ) प. शनी. नुं छेलाणी अथवा.

शेव, (ण) आ. १. सेवने. સેવવું. शेवते सेवेછે સેવા.

[illegible] . शापति गयेछे.

शो. प. ४. तनूकरणे. तनूकरणं ख्राणम्. छोलवुं, पातळुं करवुं, धारवाळुं करवुं. श्यति काष्ठं वर्द्धकिः सुतार काष्ठने छोलेछे. शातिः (नक्षत्र), निशितमतः (साधु), निशा, शस्त्रम्, शिशुः, शादः (कादव), शाखा (डाळ).

शोण, (अ) प. १. वर्णगत्योः. १ रंगवुं, लाल करवुं, २ जवुं. शोणति वस्त्रम् वस्त्रने रंगेछे. शोणितः (रंगेल), शोणक (साग), १ शोणी, २ शोणा (लाल), शोणः (नद), शोणितम् (रुधिर).

शौटृ, (अ) प. १. गर्वे. गर्व करवो. शौटति गर्व करेछे. शौटीरः (शूर), शौटीर्यम् (शौर्य).

श्चुतिर्, (इर्) प. १. क्षरणे. झरवुं. श्चोतति झरेछे. सूचक (वरसाद).

श्च्युतिर्, (इर्) प. १. क्षरणे. झरवुं. श्च्योतति झरेछे.

श्नथ, (अ. म्) प. १. हिंसार्थः. हणवुं. श्नथति हणेछे.

श्मील, (अ) प. १. निमेषणे. निमेषणं संकोचः. संकोचवुं. श्मीलति नेत्रम् नेत्र संकोचेछे.

श्यै, (ङ) आ. १. गतौ. जवुं. श्यायते जायछे. श्यालः = साळो = साळो. शीर्नं घृतम् ठीजुंधी. शीतः वायु ठाढतो वायु. श्यामाकः = सामबो = सामो. श्येनः (बाज), अवश्यायः (हिम).

श्रक, (इ) आ. १. गतौ. जवुं. श्रंकते जायछे.

श्रग, (इ) प. १. गत्यर्थः. जवुं. श्रंगति जायछे.

[illegible] (अ. म्) प. १. दाने गतौ च. १ देवुं. २ जवुं. श्रणति देछे इ०. वी-श्राणयति आपेछे.

[illegible] (अ) उ. १०. दाने. देवुं. श्राणयति-ते. विश्राणयति - ते देछे. १ विश्राणनम्, २ विश्राणन (धन).

[illegible] (अ. म्) प. १. हिंसार्थः. हणवुं. श्रथति हणेछे. वी-श्रथयति हणावेछे.

श्रथ, (इ) आ. १. शैथिल्ये. शैथिल्यमशक्तता. शिथिल-ढीलुं थवुं. नरम पडवुं. श्रंथते शीवी नीवी ढीली थायछे. १ शिथिर, मन्थे- २ शिथिलः (ढीलो).

श्रथ, (अ) उ. १०. मोक्षणे हिंसायां च. १ मुकवुं, छोडवुं, तजवुं. २ हणवुं. श्राथयति - ते, श्रथति मुकेछे इ०.

श्रथ्, (अ) क. १०. प्रयत्ने प्रस्थाने प्रतिहर्षे च. १ प्रयत्न करवुं, २ आगळ प्रयाण करवो. ३ हरखवुं. श्राथयति – ते प्रयत्न करे छे इ०.

श्रथ्, उ. १०. दौर्बल्ये. दुबळुं थवुं. श्रथयति – ते दुबळो थाय छे.

श्रंथ्, (अ) प. ९. संदर्भे. संदर्भोपग्रथनम्. गुंथवुं. श्रथ्नाति गुंथे छे.

श्रंथ्, (अ) प. ९. विमोचनप्रतिहर्षयोः १ मूकवुं. २ हरखवुं. श्रथ्नाति मूके छे. श्रंथितः, श्रंथितवान्.

श्रंथ्. (अ) उ. १०. संदर्भे. संदर्भोबंधनम्. बांधवुं, जोडवुं. श्रंथयति – ते, श्रंथति बांधे छे श्रंथः (बांधवुं).

श्रंभ्, (उ) आ. १. प्रमादे. आळस करवुं, चुकवुं. श्रंभते, विश्रंभते आळस करे छे.

श्रम्, (उ) प. ४. तपसि खेदे च. १ तपवुं, खेद पामवुं. श्राम्यति तपे छे इ०. विश्राम्यति = वीसमइ = वीसमे. विश्रामः = वीसामो. १ श्रांतः, २ विश्रांतः (वीसामो पामेल). श्रम्यः, श्रमणः (साधु), १ श्रमः, २ परिश्रमः (प्रयास), आश्रमः (मुनिस्थान).

श्रा, प. २. पाके. पाकवुं, भडवुं, रंधावुं. श्राति पाके छे. शृतं हविः क्षीरं वा (पाकेलुं हवि अने खीर). श्राणा यवागूः (पाकेली राब).

श्रा, (म) प. १. पाके. रंधावुं, पाकवुं. (श्रि. १ श्रायति. श्रा १ श्राति) श्रपयति रंधावे छे.

श्राम्, (अ) उ. १०. आमंत्रणे. कांनु कहेवुं. श्रामयति – ते कांनु कहे छे.

श्रि, (मु) उ. १. सेवायाम्. सेववुं. श्रयति – ते हरिं लक्ष्मीः लक्ष्मी हरिने सेवे छे. श्रयः, प्रश्रयः, अधिश्रयः, आश्रयः, श्रीः (लक्ष्मी), श्रितः, आश्रितः, श्रायः, उच्छ्रयः, उच्छ्रायः, श्रेणि (पंक्ति), शृंगः [illegible] निःश्रेणि (निसरणी), अधिश्रयणी (चुलो), श्रेढिः (अधि[illegible]

श्रिष्, (उ) प. १. दाहे. बाळवुं. श्रेषति बाळे छे.

श्री, (मु) प. ९. पाके रंधावुं. श्रीणाति – ते रंधावे छे. श्रीणः, श्रीतः.

श्रु, प. १. गतौ. जवुं. श्रवति श्रावयति [illegible] जाय छे. [illegible]

श्रु, प. १. श्रवणे. सांभळवुं, सांभळवुं. शृणोति – [illegible] सुणे छे. सांभळे छे. श्रुतिः (१ [illegible] २ वेद), श्रवणम् (कान), श्रोत्रिय (वेदनो जाणनार), [illegible]

श्रोषणे, ૭ નક્ષત્ર), श्रवणम् (સાંભળવું). श्रव (કાન), शुश्रूषा
(...).

श्रै, प० १. पाके. રંધાવું, પાકવું. श्रायति રંધાયછે.

श्रोण्, (भ) प० १. संघाते. એકઠું કરવું. श्रोणति એકઠું કરેછે. १ श्रोणि,
२ श्रोणी (સ્ત્રીના થાપા).

श्लक्, (इ) आ० १. गतौ. જવું. श्लंकते જાયછે.

श्लङ्ग्, (इ) प० १. गत्यर्थः. જવું. श्लंगति જાયછે.

श्लथ्, (अ) उ० १०. दौर्बल्ये. દુબળું થવું, ઢીલું થવું. श्लथयति-ते દુબળું થાયછે.
श्लथः (શિથિલ).

श्लाख्, (ऋ) प० १. व्याप्तौ. વ્યાપવું. श्लाखति વ્યાપેછે.

श्लाघ्, (ऋ) आ० १. कत्थने. कत्थनमुत्कर्षाख्यापनम्. વખાણવું. श्लाघते मैत्राय
મૈત્રને વખાણેછે. श्लाघा (સ્તુતિ), श्लाघ्यः (સ્તુત્ય).

श्लिष्, (उ) प० १. दाहे. બાળવું. श्लेषति બાળેછે. श्लिष्टः.

श्लिष्, (अ) प० ४. आलिङ्गने. આલિંગન કરવું; જોડવું, મળવું. श्लिष्यति वधूः
वरम् વહૂ વરને જોડેછે, श्लेषः (મેળ), श्लिष्टः (મિલિત), श्लेष्मा (શ્લેષ્મ +
કફ), आश्लेषा (નક્ષત્ર), विश्लेषः (મેળ).

श्लिष्, (अ) उ० १०. श्लेषणे જોડવું, મળવું. श्लेषयति-ते જોડેછે. श्लेषः.

श्लोक्, (ऋ) आ० १. संघाते. संघातो ग्रन्थः सचेह ग्रथ्यमानस्य व्यापारो ग्रन्थि-
तुर्वा. आद्येऽकर्मको द्वितीये सकर्मकः १ ગુંથાવું, २ ગુંથવું. श्लोकते ગુંથાયછે,
ગુંથેછે. श्लोकः (१ કીર્તિ, २ પદ્ય).

श्लोण्, (भ) प० १. संघाते. એકઠું કરવું. श्लोणति એકઠું કરેછે.

श्वक्, (इ) आ० १. गतौ. જવું. श्वंकते જાયછે.

श्वच्, (अ) आ० १. જવું. श्वचते જાયછે.

श्वच्, (इ) आ० १. गतौ. જવું. श्वंचते જાયછે.

श्वठ्, (अ) उ० १०. अ... ... સુધરવું
નહિ, २ જવું, श्वाठ...

श्वठ्, (इ) उ० १०. अ... ... श्वंठयति
-ते, श्वंठति સુધરવું નહિ...

श्वठ्, उ० १०. सम्यगवभाषणे. રૂડું નબોલવું. श्वठयति-ते રૂડું નથી બોલતો.

श्वभ्र्, (अ) उ. १०. गत्याम्. જવું. **श्वभ्रयति**–તે જાયછે. **श्वभ्रम्** (ખાડો).

श्वर्त्, (अ) उ. १०. गत्याम्. જવું. **श्वर्तयति**–તે જાયછે.

श्वल्, (अ) प. १. आशुगमने. ઉતાવળું જવું. **श्वलति** ઊતાવળું જાયછે.

श्वल्क्, (अ) उ. १०. परिभाषणे. १ બોલવું, २ ઠબકો દેવો. **श्वल्कयति**–તે બોલેછે इ०

श्वल्ल्, (अ) प. १. आशुगमने. ઉતાવળું જવું. **श्वल्लति** ઊતાવળું જાયછે.

श्वस्, (अ) प. २. प्राणने. प्राणनं जीवनम्. જીવવું. **श्वसिति** જીવેછે. **श्वसनः** (વાયુ), श्वासः (નાકનો વાયુ). निःश्वासः =નીસાસો. **उच्छ्वासः** = ઉસાસો= ઉસાસ. **उच्छ्वसितम्** (વિકસિત).

श्वि, (टु. ओ) प. १. गतिवृद्ध्योः. १ જવું, २ વધવું. **श्वयति** જાયછે, વધેછે. श्वयथुः (સોજો), श्वा (શ્વાન + કુતરો). मातरिश्वा (શ્વાન + વાયુ), उदश्वित् (છાસ).

श्वित्, (आ) आ. १. वर्णे. રંગવું, ધોળવું. **श्वेतते गेहम्** ઘર ધોળેછે. **श्वेतम्** (રૂપું), श्वेत (ધોળો), **श्वित्रम्** (ધોળો કોઢ).

श्विद्, (इ) आ. १. श्वैत्ये. श्वैत्यं श्वेतगुणक्रिया. अयं सकर्मकोऽकर्मकश्च. १ ધોળવું. २ ધોળું થવું. **श्विंदते** भित्तिम् ભીંતને ધોળેછે. **श्विंदते वस्त्रम्** વસ્ત્ર ધોળું થાયછે.

षग्, (ए. म.) प. १. संवरणे. संवरणमाच्छादनम्. १ ઢાંકવું, છાવું, મઢવું. **सगति** છાયછે. णी–**सगयति** ઢંકાવેછે.

षघ, (अ) प ५. हिंसायाम्. હણવું. **सघ्नोति** હણેછે.

षच्, (अ) उ. १. समवाये. એક થવું, મળવું, લીન થવું. **सचति**–ते મળેછે. सचिवः (મંત્રી).

षच्, (अ) आ. १. सेचने सेवने च. सेवनं भजनम्. १ સિંચવું, રેડવું. २ સેવવું, ભજવું. **सचते** સિંચેછે, સેવેછે. सचिवः (મંત્રી), **सक्तुः** (સાથુઓ).

षंज्, (अ) प. १. संगे. મળવું, બેઠવું, સંગ કરવો. **सजति** મળેછે. संगः = પ્રસંગ. **निषंगः** (ભાથો), सक्तिः, **आसक्तिः**, **प्रसक्तिः**, **प्रसक्तम्**, **उत्संगः** ખોળો, **सक्थि** (સાથળ)

षट्, (अ) प. १. अवयवे. અવયવ કરવા, અંગ કરવું. **सटति** અંગ કરેછે. सटा (જટા).

षद्, (अ) उ. १०. हिंसानिकेतनबलदानेषु. १ हणवुं, २ घर करवुं, ३ બળ કરવું, ૪ દેવું. सदयति–ते हणेछे इ०.

षण, (अ) प. १. संभक्तौ. संभक्तिर्भजनम्. સેવવું, ભજવું. सनति ભજેછે. सातिः (ભક્તિ), षंढः = षंढो = સાંઢ (હરાયું ઢોર). सभा. सानु (શિખર).

षण्, (उं) उ. ८. दाने. દેવું. सनोति– सनुते विप्राय धनम् વિપ્રને ધન આપેછે. सनि[illegible], सानु (શિખર).

षद्, (ऌ) प. १. विशरणगत्यवसादनेषु. विशरणं शटनम्. अवसादोऽनुत्साहः. १ અવયવ વેરાવા, [illegible]. २ જવું, ३ ઉત્સાહ ન ધરવો, ખેદ પામવું. [illegible] इ०. निषादः (વનેચર), विषादः (ખેદ), उपनिषद्, पुष्करसद्, परिषद् (સભા), प्रासादः (દેવનું મંદિર), सद्म (ઘર), निषद्वरम् (પંક), सादिः (१ અસ્વાર, २ સારથિ), सदः (અસ + સભા), द्युसद् (દેવ), सदनम् (ઘર), प्रसन्नम् (નિર્મળ), प्रसीदिका (ન્હાનું ક્રીડાવન).

शद्, (ऌ) प. ६. विशरणगत्यवसादनेषु. १ અવયવ વેરાવા, શાળવું. २ જવું, ३ ઉત્સાહ ન હોવો. सीदति અવયવ વેરાયછે. सादः, प्रसादः, विषादः, सदः (અસ + સભા).

षद्, (ऌ) उ. १०. गतौ. જવું. (आङ्पूर्वः), आसादयति–ते, आसीदति જાયછે.

षप्, (अ) प. १. समवाये. समवायः संबंधः सम्यगवबोधो वा. १ સંબંધ કરવો, २ રૂડે પ્રકારે જાણવું. सपति સંબંધ કરેછે. सप्तिः (ઘોડો), सप्त घटाः (સાતઘડા).

षंग, (अ) उ. १०. संबंधने. સંબંધ કરવો. संबयति–ते સંબંધ કરેછે.

षम्, (अ) प. १. अवैकल्ये. વિકળ ન થવું. યથાર્થ થવું. समति [illegible], [illegible].

षर्ज्, (अ) प. १. अर्जने. संपादन करवुं, કમાવું. सर्जति [illegible] કરેછે.

षर्व, (अ) प. १. गतौ. જવું. सर्वति જાયછે.

षर्व्, (अ) प. १. हिंसायाम्. હણવું. सर्वति હણેછે.

षल, (अ) प. १. गतौ. જવું. सलति જાયછે.

षस्, (अ) प. २. (वै०) स्वप्ने. ઉંઘવું. સુવું. सस्ति ઉંઘેછે. [illegible] નાગણાને કેબધ). सस्यम् (ધાન્યાદિકણ).

षस्ज्, (अं) उ. १. गतौ. જવું. सज्जति-ते જાયછે. सज्जः (સજ્જ થયેલો).

षह्, (षु) आ. १. मर्षणे. मर्षणं क्षमा. સહવું, ખમવું. सहते दुर्वचनं साधुः સાધુ દુર્વચન સહેછે. सहनः (ક્ષમાવાન્), उत्साहः, उत्साही (हन्), सर्वसहः, सर्वसहा (પૃથ્વી), साहित्रम्, सहमानः (દેવ), सहुरिः (પૃથ્વી), षट् (છ), सहः (અમૂ + બલ).

षह्, (अ) प. ४. चक्यर्थे शक्तौ च. चक्यर्थस्तृप्तिः. १ તૃપ્ત થવું. २ સમર્થ सह्यति તૃપ્ત થાયછે.

षह्, (अ) उ. १०. मर्षणे. मर्षणं क्षमा. સહવું, ખમવું. साहयति-ते, સહેછે. सहति = सहइ = સહે. सहनम्. निःसहः, दुःसहः, सहनः (સહન શીલ).

षान्त्व्. (अ) उ. १०. सामप्रयोगे. સાંત્વન-સમાધાન કરવું. सान्त्वयति-ते સમાધાન કરેછે. सान्त्वनम्.

षि, (ञ्) उ. ५. बंधने. બાંધવું, ટાંગવું. सिनोति-सिनुते चोरम् ચોરને બાંધેછે. विषयः (આધાર), सितः (બદ્ધ), सेतुः (પાજ), सीरम् (હલ). सीमंतः (અંબોડો) सीसम् = સીસું.

षि, (ञ) उ. ९. बंधने. બાંધવું. सिनाति-सिनीते બાંધેછે. सीमा (છેડો), सेना, सैन्यम्.

षिच्, (अं) उ. ६. क्षरणे. સિંચવું. सिचति-ते સિંચેછે. सिचति = सिचइ = સિંચે. सेचनम्, सेकः, सिक्तः (સિંચેલ), सेक्तम् (સેચનપાત્ર).

षिट्, (अ) प. १. अनादरे. ધિક્કારવું, અનાદર કરવો. सेटति साधुं भंडः ભાંડ સાધુને ધિક્કારેછે.

षिध्, (अ) प. १. गत्याम्. જવું. सेधति જાયછે. निषेधति = निसेधइ = નિષેધે. निषेधः = નિષેધ. प्रतिषेधः, सिद्धः.

षिधू, (ऊ) प. १. शास्त्रे मांगल्ये च. शास्त्रं शास्त्रविषयं शासनम्. मांगल्यं मंगलक्रिया. શાસન કરવું, પ્રેરવું, આજ્ઞા કરવી, २ મંગલ કામ કરવું, શુભ કરવું, કલ્યાણ કરવું. सेधति राजा लोकान् રાજા લોકને શાસન કરેછે. इ०. सेधः, सिद्धः.

षिधु, (ठ) प. ४. संराद्धौ. संराद्धिर्निष्पत्तिः. નીપજવું, સીઝવું, પાકવું. सिध्यति कार्यम् કામ સીઝેછે. सिध्यति = सिज्झइ = સીઝે. सिद्धः, सिध्यः (પુષ્ય નક્ષત્ર).

षिभ्, (उ) प. १. हिंसार्थः. હણવું. सेभति હણેછે.

षिंभ्, (उ) प. १. हिंसार्थः હણવું. सिंभति હણેછે.

षिल्, (अ) प. ६. उंछे. કણ વીણવા. सिलति કણ વીણેછે.

षिव्, (उ) प. ४. तंतुसंताने. तंतुसंतानं वानम्. વણવું, સીવવું. सीव्यति कंचुकं सौचिकः સુઈ કંચુઓ સીવેછે. सीवनम् = સીવણું. सीवनी = સીવણી. सूची = સુઈ.

षिच्, (इ) प. १. सेचने सेवने च. १ સિંચવું. २ સેવવું. सिञ्चति સિંચેછે.

षु, प. १. प्रसवैश्वर्ययोः. प्रसवोऽभ्यनुज्ञानम्. १ પ્રેરવું. આજ્ઞા કરવી, २ ધણી થવું. सवति પ્રેરેછે ઇ૦. सवः

षु, प. २. प्रसवैश्वर्ययोः. प्रसवोऽभ्यनुज्ञानम्. १ પ્રેરવું, આજ્ઞા કરવી. २ જન્મવું, ३ ધણી થવું, સ્વામી થવું. सौति પ્રેરેછે ઇ૦. सुतः (પુત્ર), सूतः (સારથિ).

षु, (ञ्) उ. ५ अभिषवे. अभिषवः स्नपनं पीडनं स्नानं सुरासंधानं च. स्नाने अकर्मकः. १ ન્હવરાવવું, २ પીલવું, ન્હાવું. ४ દારૂઆળવાની વસ્તુનો આથો કરવો, અથાણું કરવું. सुनोति–सुनुते ન્હવરાવેછે. राजसूयः (યજ્ઞ), सूना (ઘાતનસ્થાન), सोमः, सवनः, सुरः, सुरा, सुतः, सुंदः (દૈત્યનામ), सूक्ष्म (ધણખ).

षुट्, (अ) उ. १०. अनादरे. અનાદર કરવો, તિરસ્કાર કરવો. सुट्टयति–ते તિરસ્કાર કરેછે.

षुंभ्, (अ) प. १. दीप्तिहिंसनयोः. १ દીપવું. હણવું. सुंभति દીપેછે.

षुर्, (अ) प. ६. ऐश्वर्यदीप्तयोः. ધણી થવું, ઈશ્વર થવું, २ દીપવું, ચમકવું. सुरति ધણી થાયછે. सुरः (દેવ), सुरा (મદ્ય), सुसुंरः (અનુકરણ-શબ્દ), सोरः.

षुह्, (अ) प ४. चकार्थे शक्तौ च. पर्याप्तिस्तृप्तिः. १ તૃપ્ત થવું, २ સમર્થ થવું. सुह्यति તૃપ્ત થાયછે. सुहितः (તૃપ્ત), सौहित्यम् (તૃપ્તિ).

षू, (ङ्) आ. २. प्राणिगर्भविमोचने. १ પ્રાણિગર્ભ જણવો, જણવું. सूते, प्रसूते जननी पुत्रम् [illegible] (માતા). राजसूय [illegible], प्रसवः (પ્રસવ), [illegible]

षू, (ओ॰ ङ्) आ. ४. प्राणिप्रसवे. પ્રાણી જણવું. सूयते પ્રાણી જણેછે. प्रसवः (જન્મ).

षू, प. ६. प्रेरणे. પ્રેરવું. सुवति પ્રેરેછે. सविता (પ્રેરક), प्रसव (પ્રેરણ), सूतः (સારથિ), प्रसवी (જનૂ+પ્રેરક), सूर्य..

षूद्, (अ) आ. १. क्षरणे क्षपणे च. क्षरणं निरसनम्. निराकरण करवुं, वारवुं, निवारवुं, निषेधवुं. २ हणवुं, छुंदवुं. सूदते निवारेछे, छुंदेछे. सूदते = सूदइ = छुंदे. सूदः = सूदो = छुंदो. सूदा (हिंसा), सूदी = रुडी. निषूदनम् (हिंसन), सूदम् = सूडं = रुडु. मधुसूदनः

षूद्, (अ) उ. १०. क्षरणे क्षणने आस्रवणे च. १ निवारवुं, निषेधवुं, २ हणवुं, छुंदवुं, ३ झरवुं. सूदयति -- ते निवारेछे इ०, १ षूदनम्, २ निषूदनम् (हिंसा). मधुसूदनः.

षूर्क्ष्, (अ) प. १. अनादरे. तिरस्कार करवो. सूर्क्षति तिरस्कारेछे.

षूष्, (अ) प. १. प्रसवे. १ जणवुं. २ प्रेरवुं सूषति पुत्रं माता मा[illegible] छे.

षृभ, (उ) प. १. हिंसार्थः. हणवुं. सर्भति हणेछे.

षृंभ, (उ) प. १. हिंसार्थः. हणवुं. सृंभति हणेछे.

षेल्ट, (ऋ) प. १. गतौ. जवुं. सेलति जायछे.

षेव्, (ऋ) आ. १. सेवने. सेववुं. सेवते सेवेछे. सेव्यः, सेवकः, सेवा, सेवनम्. सेवितः = सेवियो = सेव्यो.

षै, प. १. क्षये. क्षय पामवुं. सायति क्षय पामेछे.

षो, प. ४. अंतकर्मणि. अंतकर्म शासनम्. हणवुं, छेदवुं, नाश करवुं. स्यति कालोलोकम् काळ लोकने हणेछे. अवसानम् (अंत), व्यवसायः, साम (अनु+१ सामवेद + २ प्रियवचन.

ष्टक्, (अ. म्) प. १. प्रतीघाते. पीडवुं, बाध करवो, पाछुं ठेलवुं. स्तकति पीडेछे. णी—स्तकयति.

ष्टग्, (ए. म्) प. १. संवरणे. संवरणमाच्छादनम्. छांवु, ढांकवुं, ओढाडवुं. स्तगति ढंकायछे. णी—स्तगयति ढंकावेछे.

ष्टन्, (अ) प. १. शब्दे. शब्द करवो. स्तनति शब्द करेछे. स्तनितम् (शब्द).

ष्टम्, (इ) आ. १. प्रतिबंधे. प्रतिबंधः क्रियानिरोधः थंभवुं, अटकवुं. स्तंभते थंभेछे. स्तंभते = थंभइ = थंभे. स्तंभः = थंभो = थंभ. स्तंभनम् = [illegible] = थंभावु. विष्टंभः, प्रतिष्टंभः, उत्तंभनम्, अवष्टंभः

ष्टम, (अ) प. १. अवैकल्ये. विवेकी थवुं, यथार्थ वर्तवुं. [illegible] विवेकी थायछे.

स्तिघ्, (अ) आ. ५. आस्कन्दने. १ दोड्वुं, धावुं, २ युद्ध करवुं. स्तिघ्नुते [illegible].

स्तिप्, (ऋ) आ. १. क्षरणार्थः. भरवुं, चळुटवुं. स्तेपते भरेछे.

स्तिम, (अ) प. ४. आर्द्रीभावे. आर्द्रीभाव क्लेदः. भीनुं थवुं, पलळवुं. स्तिम्यति पलळेछे.

स्तीम्, (अ) प. ४. आर्द्रीभावे. पलळवुं, भीनुं थवुं, स्तीम्यति पलळेछे.

स्तु, (ञ्) उ. २. स्तुतौ. स्तुति करवी. स्तौति–स्तवीति, स्तुते–स्तुवीते स्तुति करेछे. १ स्तवः, २ स्तोत्रम्, ३ स्तुतिः, ४ स्तवनम् (स्तुति), स्तुत्यः, प्रस्तावः, स्तवकः (गुच्छ), स्तोमः (अनर्थक स्तुतिपरक वचन), स्तोमः (१ समूह, २ यज्ञ), स्तोकम् = थोडं = थोडुं.

स्तुच्, (ए) आ. १. प्रसादे. प्रसन्न थवुं. स्तोचते प्रसन्न थायछे. स्तोकम् = थोडं = थोडुं.

स्तुभ्, (उ) आ. १. स्तंभे. स्तंभः क्रियानिरोधः. थोभवुं, अटकवुं, थंभवुं. स्तोभते अटकेछे. स्तोभते थोभेछे. स्तोभते = थोभए = थोभे. स्तोभः = थोभो = थोभ. त्रिष्टुप्, अनुष्टुप्.

स्तूप्, (अ) प. ४. समुच्छ्राये. वधवुं. स्तूप्यति वधेछे.

स्तूप्, (अ) उ. १०. समुच्छ्राये. वधवुं. स्तूपयति वधेछे.

स्तृक्ष्, (अ) प. १. गतौ. जवुं. स्तृक्षति जायछे.

स्तेप्, (ऋ) आ. १. क्षरणार्थः. भरवुं. स्तेपते भरेछे.

स्त्यै. प. १. वेष्टने. वींटवुं. स्त्यायति वींटेछे.

स्त्यै, प. १. शब्दसंघातयोः. १ शब्द करवो. २ एक करवुं, गुंथवुं. शब्द करेछे. संस्त्यानः (गंथ), संस्त्यायः (घर).

स्थल्, (अ) प. १. स्थाने. रहेवुं, स्थिर थवुं. स्थलति रहेछे. उत्स्थलति = उत्थलइ = ऊथले. उत्स्थलः = उत्थलो = [illegible]. स्थालम् (थाळ, विस्तीर्ण पात्र), स्थाली (हंडी), १ स्थलम्, २ स्थली (स्थान, जगा). स्थला (रहेवानुं स्थल), स्थंडिलम् (ओटलो), विष्टकम्, कुस्थलम्.

स्था, प. १. गतिनिवृत्तौ. स्थिति करवी, रहेवुं. तिष्ठति रहेछे. उत्तिष्ठति = उट्ठइ = ऊठे. १ स्थानम्, २ स्थितिः (निवास), स्थानम् = ठाणं = ठाणुं = थाणुं. स्थितः (रहेल), प्रस्थितः (चालेल, गत), सुस्थितः. उत्थितः = उट्ठिओ = ऊठ्यो. उपस्थितः स्थापितः = थाविओ = थाप्यो. प्रस्थापितः = पट्ठाविओ =

ઉઠાડ્યો. उत्थापितः = उट्ठाविओ = ઊઠાડ્યો. प्रस्थानम् (યાત્રા), स्थिरः (અચંચળ), स्थावरः (ઉદ્ભિજ), स्थूणा (થંભ), स्थविरः (વૃદ્ધ), गोष्ठम् (વાડ), भूमिस्थः, मंजिष्ठः = મંજીઠ. देहस्थः, स्थाणुः (૧ શિવ, ૨ ઠુંઠું ઝાડ), स्थावः (થાગ), प्रस्थः (સેર), व्यवस्था (વિભાગ), व्यवस्थितिः, १ स्थलम्, २ स्थली (થળ), स्थाली (હંડી), स्थालम् = થાળ. स्थायी (इन् + સ્થિર), स्थापनम् = थापणं = થાપન. उत्थापनम्. आस्था, निष्ठा.

ष्ठिव्, (उ) प. १. निरसने. ૧ ફેંકવું, ૨ વારવું, નિષેધવું. ष्ठीवति ફેંકેછે, વારેછે. ष्ठेवनम्, ष्ठीवनम् (તિરસ્કાર), १ निष्ठेवनम्, २ निष्ठीवनम्. (ખું-ખારો કરી થુંકવું).

ष्ठिव्, (उ) प. ४. निरसने. ૧ ફેંકવું, ઊરોટવું, ૨ વારવું. ष्ठीव्यति ફેંકેછે, વારેછે.

ष्णस, (उ) प. ४. निरसने. ૧ ફેંકવું, ઊરોટવું. ૨ વારવું, નિષેધવું. स्नस्यति ફેંકેછે, વારેછે. स्नसा = नसा = નસ.

ष्णा, प. २. शौचे. ન્હાવું, શુદ્ધ થવું. स्नाति ન્હાયછે. स्नाति = ण्हाइ = ન્હાય. स्नातः = ण्हायो = ન્હાયો. स्नातकः, स्नानीयम् (ન્હાતાં ચોળવાનું ચુર્ણ).

ष्णिह्, (अ) प. ४. प्रीतौ. પ્રીતિ-પ્રેમ કરવો. स्निह्यति પ્રીતિ કરેછે. स्नेहः = णेहो = नेहो = નેહ. स्निग्धः, उष्णिक्.

ष्णिह्, (अ) उ. १०. स्नेहने. ૧ ભીનું કરવું, પલાળવું. ચોપડવું. ૨ સ્નેહ કરવો. स्नेहयति-ते પલાળેછે ઇ०. स्नेहः.

ष्णु, प. २. प्रस्नवणे. प्रस्नवणं क्षरणम्. ઝરવું, ઝરવું. स्नौति ઝરેછે. स्नुषा (પુત્રની વહુડી).

ष्णुस्, (उ) प. ४. अदने आदाने अदर्शने च. ૧ જમવું, ખાવું. ૨ ગ્રહવું, લેવું. ૩ નજોવું, નદેખવું. स्नुस्यति જમેછે ઇ०.

ष्णुह्, (अ) प. ४. उद्गिरणे. ઓકવું, વમન કરવું. स्नुह्यति ઓકેછે. स्नुहिः (થોર).

ष्णै, प. १. वेष्टने शोभायां च. વિટવું, ૧ શોભવું. स्नायति વિંટે ઇ०. स्नायुः (નસ).

ष्मिङ्, (ङ) आ. १. ईषद्धसने. થોડું હસવું. स्मयते થોડું હસેછે. १ स्मयः (હાસ), विस्मयः (અદ્ભુત), स्मेरः (सहास), स्मितम् (વિકસન).

ष्मिङ्, (ङ) आ. १०. अनादरे. અનાદર કરવો, તિરસ્કાર કરવો. स्माययते.

ष्वञ्ज, (ष्ठ) आ. १. **परिष्वंगे.** संग करवो, बाथमां भरवुं, आलिंगन करवुं. **स्वजते, परिष्वजते** आलिंगन करेछे.

ष्वद, (ष्ठ) आ. १. **आस्वादने.** १ चाटवुं, चाखवुं. २ भाववुं, रुचवुं, गमवुं. **स्वादते रक्षां रक्षाहारी** रखवाळ राखने चाटेछे. **स्वादते दधि मैत्राय** दहिं मैत्रने भावेछे. **स्वादु** (रुचिकर), **स्वादः**.

स्वद, (अ) उ. १०. **आस्वादनसंवरणयोः**. १ चाटवुं, चाखवुं. २ भाववुं. रुचवुं. गमवुं. ३ ढांकवुं, ओढाडवुं, ढांकवुं. **स्वादयति-ते** चाटेछे इ०.

स्वप, (त्रि) प. २. **शये**. ऊंघवुं, सुवुं. **स्वपिति** ऊंघेछे. **स्वपिति = सुवइ =** सुवे. **स्वप्नः, स्वापः** (ऊंघ), **सुप्तः = सुत्तो =** सूतो.

ष्वष्क, (ष्ठ) आ. १. **गत्यर्थः** जवुं. **ष्वष्कते** जायछे.

ष्विद, (ञि. ष्ठा) आ. १. **स्नेहनमोचनयोः मोहने च.** १ चीकणुं करवुं, पलाळवुं, २ सनेह करवो, ३ मूकवुं, ४ मोहवुं. **स्वेदते** पलाळेछे. १ **स्वेदः**, २ **प्रस्वेदः** - **पसेओ** = परसेवो.

ष्विद, (ञि. आ.) प. ४. **गात्रप्रक्षरणे.** **गात्रप्रक्षरणं घर्मस्रुतिः.** शरीर झरवुं, परसेवो छुटवो. **स्विद्यति** परसेवो छुटेछे.

स्विद, (आ) प. ४. **गात्रप्रक्षरणे.** परसेवो छुटवो. **स्विद्यति** परसेवो छुटेछे. **प्रस्वेदः = पसेओ =** परसेवो.

संकेत, उ. १०. **आमंत्रणे.** **आमंत्रणं गूढोक्तिः.** छानुं कहेवुं. **संकेतयति - ते** छानुं कहेछे. **संकेतः, संकेतितः**.

संग्राम, (अ) आ. १०. **युद्धे.** लडवुं, झुझवुं, युद्ध करवुं. **संग्रामयते शूरः** शूरो लडेछे. **संग्रामः** (युद्ध).

संज, (अ) प. १. **संगे.** संग करवो. **संजति** संग करेछे. **संगः, प्रसंगः**.

सत्र, आ. १०. **संतानक्रियायां संदानक्रियायां च.** लांबुं कर्म करवुं, विस्तारे क्रिया करवी, २ देवानी क्रिया करवी. **सत्रयते** विस्तारे कर्म करेछे. **सत्रम्** (याग), **अन्नसत्रम्** (अन्नछत्र), [illegible]**सत्रम्** (यज्ञयाग), १ **सत्रशाला**, २ **सत्रागारम्** (दानशाळा).

सपर, (अ) प. ११. **पूजायाम्.** पूजवुं. वंदवुं. **सपर्यति** पूजेछे. **सपर्या** (पूजा).

संवर, प. ११. **संभरणे.** १ सांभरवुं, एक करवुं. २ [illegible]. **संवरयति** सांभरेछे, [illegible]छे.

सभाज्, उ. १०. प्रीतिदर्शनयोः सेवने च. १ प્રીતિ કરવી, ૨ દર્શન કરવું, સેવવું. सभाजयति – તે પ્રીતિ કરેછે ઇ०. सभाजनम् (આલિંગન કરી કુશલાદિ પૂછવું).

संभूयस्, प. ११. प्रभूतभावे. બહુ થવું, ઘણાથવું. संभूयस्यति બહુ થાયછે.

सम्, (ई) प. ४. परिणामे. परिणामो विकारः ૧ વકરવું, વિકાર પામવું. सम्यति વકરેછે.

सर्ज्, (अ) प. १. अर्जने. મેળવવું, કમાવું. सर्जति મેળવેછે. सर्जकः.

सल्, (अ) प. १. गतौ. જવું. सलति જાયછે. सालः (वृक्ष).

सस्, (इ) प. २. (वे०) स्वप्ने. ઉંઘવું. સુવું. सस्ति, संस्ति ઉંઘેછે.

सान्त्व्, (अ) उ. १०. सामप्रयोगे. તૃપ્ત કરવું, સમજાવવું. सान्त्वयति – તે સમજાવેછે सान्त्वनम्.

सात्, (अ) प. १०. (सौ०) सुखे. સુખ થવું. सातयति સુખ થાયછે. सातकः.

साध्, (अ) प. ५. संसिद्धौ. संसिद्धिः फलसंपत्तिः. ફળસંપન્ન કરવું. साध्नोति पर-कार्यं साधुः સાધુપરકાર્યને સાધેછે. साध्नोति = साधइ = સાધે. साध्यः, साधनम्, साधकः. साधितः = साधिओ = સાધ્યો.

साम्ब्, (अ) उ. १०. संबंधने. સંબંધ કરવો. साम्बयति. સંબંધ કરેછે. साम्ब (મહાદેવ).

साम, उ. १०. सान्त्वप्रयोगे. सान्त्वप्रयोगः प्रीणनम्. સાંત્વન કરવું, તૃપ્ત કરવું. सामयति–તે સાંત્વન કરેછે. સામ.

सार, उ. १०. दौर्बल्ये. દુર્બળ થવું, ટુંકું કરવું. सारयति તે દુર્બળ થાયછે. सारः.

सिक्, (अ) प. १. (सौ०) सेचने. સિંચવું. सेकति સિંચેછે. सेकः (સિંચન), सिकता (રેતી).

सीक्, (ऋ) आ. १. सेचने. સિંચવું. सीकते સિંચેછે. सीकरः (છાંટ).

सुख्, उ. १०. सुखक्रियायाम्, सुखनं सुखक्रिया. સુખી થવું. सुखयति–તે સુખી થાયછે. सुखम्.

सुख (अ) प. ११. सुखक्रियायाम्. સુખી થવું. सुखयति, सुखस्यति તે સુખી થાયછે. सुखनम्.

सुन्द्, (इ) प. १. (सौ०) शोभायाम्. શોભવું. सुंदति શોભેછે. सुंदरः, सुंदरी.

सूच, उ. १०. पैशुन्ये. पिशुनो दुर्जनस्तस्य कर्म पैशुन्यम्. ચાડી કરવી. સૂચયતિ —તે ચાડી કરેછે. सूचकः (ચાડીયો), सूच्मः (ઝીણું), १ सूचि, २ सूची = सूइ = સોય.

सूत्र, उ. १०. वेष्टने विमोचने च. विमोचनं मोचनाभावो ग्रंथनमितियावत्. १ વિંટવું, २ ગુંથવું. सूत्रयति—તે વિંટેછે. सूत्रम्, सूत्रकारः, सूत्रधारः.

सूर्क्ष्, (अ) प. १. आदरे. આદરવું. सूर्क्षति આદરેછે. सूर्क्षणम् (આદર).

सूर्क्ष्य्, (अ) प. १. ईर्ष्यार्थः. દ્વેષ કરવો. सूर्क्ष्यति દ્વેષ કરેછે.

सृ, प. १. शीघ्रगती. ઉતાવળું જવું, દોડવું. धावति દોડેછે.

सृ, प. १. गती. જવું. सरति तीर्थं मुनिः મુનિ તીર્થ જાયછે. प्रसरति = पसरइ = પસરે. अनुसरति = अनुसरइ = અનુસરે. अवसरति = अवसरइ = ઓસરે. निस्सरति = नीसरइ = નીસરે. उत्सरति = ऊसरइ = ઉસરે. प्रसारः = पसारो = પસાર. अनुसारः = अणुसारो = અનુસારે. निस्सारः = नीसारो = નીસાર. विसारः = विसारो = વિસાર. आसारः (સેનાપસાર, २ મેઘવર્ષણ), सरणुः (કુનિઅતિ), सूर्यः, सरकः. प्रसृतः = पसरिओ = પસર્યો. अनुसृतः = अनुसरिओ = અનુસર્યો. उत्सृतः = ऊसरिओ = ઉસર્યો. निःसृतः = नीसरिओ = નીસર્યો. सुसरम् = સુસરું. अभिसारिका (પતિના કહ્યા પ્રમાણે ચાલનારી સ્ત્રી), सारः (१ બળ, २ મીંજ), पुरःसरः, अतिसारः (ઝાડાના રોગ), सार्थः = सथ्थो = સાથ. सर्षपः = सरिसवो = સરસવ. सृगालः = सियालो = સિયાળ. अग्रेसरः, परिसरः (ભાગોળ), सरिरम्—लवे सलिलम् (જળ), १ सरणिः, २ सारणी (નીક), सर्वः = सव्वो = સબ = સહુ. सरित (નદી), सरयुः, २ सरयूः = सरजू (નદી).

सृ. प. ३. (वे०) गती. જવું. ससर्त्ति જાયછે.

सृज्, (अ) आ. ४. विसर्गे. १ મૂકવું, २ મૂકાવવું. सृज्यते माला चैत्रः ચૈત્ર માળાને મૂકેછે. सृज्यते माला માળા મૂકાયછે. स्रष्टा (१ મૂકનાર, २ બ્રહ્મા), सृष्टिः, संसर्गः (સંબંધ), विसर्गः (ત્યાગ), उपसर्गः (પીડા), निसर्गः (સ્વભાવ), सृष्टः, १ उत्सृष्टः, २ विसृष्टः (ત્યક્ત).

सृज, (अ) प. ६. विसर्गे. મૂકવું. सृजति माला चैत्रः ચૈત્ર માળાને મૂકેછે. सृष्टः रज्जुः (દોરી), सृजती, सृजंती स्त्री.

सृप्, (लृ) प. १. गतौ. જવું. सर्पति જાયછે. सर्पः, सर्पणम्, प्रसर्पणम्, सरीसृपः, सृप्यम्, सृप्रा (કોઈનદી), सर्पिः (સ+ઘી).

सृभ्, (उ) प. १. हिंसायाम्. હણવું. सर्भति હણેછે.

सृंभ्, (उ) प. १. हिंसायाम्. હણવું. सृंभति હણેછે.

सेक्, (ऋ) आ. १. गतौ. જવું. सेकते જાયછે.

सेल्, (ऋ) प. १. गतौ. જવું. सेलति જાયછે.

स्कंद्, (इ र) प. १. गतिशोषणयोः. १ જવું, २ સૂકવું, સોસવું. स्कंदति જાયછે. [illegible]

स्कभ्, [illegible]

स्कंभ्, [illegible] स्कभ्नाति રૂંધેછે ઇ૦.

स्कु, (ञ) उ. ९. आप्रवणे. आप्रवणमुत्प्लवनमुद्धरणं च. १ કૂદતાં જવું–ચાલવું, ઉદ્ધારવું. स्कुनोति–स्कुनुते, स्कुनाति–स्कुनीते કુદી જાયછે ઇ૦. स्कुतः.

स्कुद्, (इ) आ. १. आप्रवणे. आप्रवण मुत्प्लुत्य गमनमास्कंदनमुद्धरणं वा. १ કૂદતાં જવું–ચાલવું, २ જુદ્ધ કરવું, ३ ઉદ્ધારવું, ઊંચે લેવું. स्कुंदते કૂદતાં જાયછે. स्कुंदते = कुदए = કુદે.

स्कुंभ्, (उ) प. ९. (सौ०) रोधने धारणे च. १ રૂંધવું, છાવું, ઢાંકવું, २ ધારણ કરવું. स्कुभ्नोति–स्कुभ्नाति રૂંધેછે ઇ૦.

स्खद्, (अ, ष, म्) आ. १. स्खदने. स्खदनं विद्रावणम्. નસાડવું, હણવું, २ ઢીલું કરવું, નરમ કરવું. स्खदते નસાડેછે ઇ૦. स्खदनम्, णौ-स्खदयति.

स्खल्, (अ. म्) प. १. संचलने. પડવું, ગરવું. स्खलति પડેછે. णौ स्खलयति स्खलनः (પડનાર), स्खलितम् (પતિત), स्खलनम् (પતન).

स्तन्, (अ) प. १. शब्दे. શબ્દ કરવો. स्तनति શબ્દ કરેછે. स्तनः (શબ્દ).

स्तन्, उ. १०. देवशब्दे. મેઘનું ગાજવું. स्तनयति–ते મેઘ ગાજેછે. स्तनितम (મેઘશબ્દ)

स्तम्भ्, (इ) आ. १. प्रतिबंधने. રોકવું. અટકાવવું. स्तंभते થંભેછે. [illegible] स्तंभः (જાડ્ય).

स्तंभ्, (उ) प. ९ (सौ०) रोधने स्तंभे च. १ રૂંધવું, થંભવું २ [illegible] સ્તભ્નોતિ–स्तभ्नाति રૂંધેછે. स्तंभः = थंभो = થંભ [illegible]

[redacted] प. ९. (मी०) रोधने निष्कोषणे च. १ ढांकवुं, ढांकवुं, २ खेंचवुं, बाहर काढवुं. स्नुभ्नोति-स्नुभ्नाति ढंके छे इ०.

स्तूप, (अ) प. ४. समुच्छ्राये. ढगलो करवो, वृद्धि करवी. स्तूप्यति, ढगलानो ढग करे छे.

स्तूप, (अ) उ. १०. समुच्छ्राये. ढग-ढगलो करवो. वृद्धि करवी. स्तूपयति ते स्तूपम् मढुलो ढग करे छे.

स्तृ, (ञ्) उ. ५. आच्छादने. ओढाडवुं, ढांकवुं, छावुं. स्तृणोति-स्तृणुते ओढाडे छे. प्रस्तरः= पथ्थरो= पथरो. विस्तृतः. आस्तरः= आथरो= आथरणं-प्रस्तरणम् = पाथरणं = पाथरणुं.

स्तृह, (ऊ) प. ६. हिंसायाम्. हणवुं. स्तृहति हणे छे.

स्तॄ, (ञ्) उ. ९. आच्छादने. ओढाडवुं, छावुं, ढांकवुं. स्तृणाति-स्तृणीते ओढाडे छे. आस्तीर्णः, विस्तीर्णः, प्रस्तारः, प्रस्तरः= पथ्थरो = पथरो. विस्तारः, पटस्य विस्तारः स्तरः = थरो = थर. वाक्यस्य विस्तरः विस्तरः शब्दस्य. विष्टरः (१ वृक्ष, २ आसन, ३ दर्भमुष्टि), निशास्तरः= निहाथरो. आस्तरः= आथरो= आथर. स्तरी (सेज), प्रास्तरणम् = पाथरणं = पाथरणुं. १ स्तरः, २ स्तरी, ३ स्तरम् (धूप).

स्तेन, उ. १०. चौर्ये. चोरवुं. स्तेनयति ते चोरे छे. स्तेनः (चोर).

स्तोम. उ. १०. श्लाघायाम्. स्तुती करवी. स्तोमयति-ते स्तुति करे छे. स्तोमः अग्निष्टोमः

स्त्यै, प. १. शब्दसंघातयोः. १ शब्द करवो. २ गुंथवुं, एकठुं करवुं. स्त्यायति शब्द करे छे.

स्थग्, (ए. म) प. १. संवरणे. संवरणमाच्छादनम्. ओढाडवुं, छावुं, ढांकवुं स्थगति भूच्छायां चंद्रम् पृथ्वीनी छाया चंद्रने ढांके छे. स्थगति = ठगइ = ठगे. णी-स्थगयति ढंकावे छे. स्थगः= ठग्गे ठग. स्थगनः= ठगणो. स्थगी (तंबोलनो डब्बो), स्थगम् (नाथ), अस्थगम् (अगाध), स्थगितः= ठगियो = ठग्यो.

स्थुड, (अ) प. १. संवरणे. ओढाडवुं, ढांकवुं, छावुं. स्थुडति ओढाडे छे स्थुडम्, मते- २ स्थुडम् (तंबु).

परिबृंहणे. परिबृंहणं पीनत्वम्. જાડું થવું. स्थूले ... स्थूलः (જાડો).

स्यन्द्, (इ) आ. १. किंचिच्चलने. १ ચોડું જવું, ખરવું, ૨ ફરકવું. स्यंदते मधु મધ ખરેછે. स्यंदते = फंदव = ફરકે. स्यंदः = फंदो = ફરકો.

स्पर्ध्, (अ) आ. १. संघर्षे. संघर्षः अभिभवेच्छा पराभिभवेच्छा च. आद्ये सकर्मकः द्वितीये ऽकर्मकः १ જિતવા ઇચ્છવું, ૨ બીજાને જિતવા ઇચ્છવું. स्पर्द्धते ऽर्जुनः कर्णम् અર્જુન કર્ણને જિતવા ઇચ્છેછે. स्पर्द्धते चैत्रः ચૈત્ર બીજાને જિતવા ઈચ્છેછે. स्पर्द्धा.

स्पश्, (अ) उ. १. बाधनस्पर्शनयोः. स्पर्शनं ग्रंथनम्. १ પીડવું, બાધવું, નડવું. ૨ ગુંથવું. स्पशति – ते પીડેછે इ०. स्पशः (હેરૂ), स्पष्टः (ઉઘાડું).

स्पश्, (अ) आ. १०. ग्रहणसंश्लेषणयोः. १ ગ્રહવું, લેવું, ૨ ભળવું, ભેળવું, ચોટવું. स्पाशयते લેછે इ०.

स्पृ, प. ५. (वै०) प्रीतिपालनयोः १ પ્રીતિ–પ્રેમ કરવો. ૨ પાળવું, રાખવું. ૩ જીવવું. स्पृणोति પ્રીતિ કરેછે इ०.

स्पृश्, (अ) प. ६. संस्पर्शने. અડવું, સ્પર્શ કરવો. स्पृशति तृणं पांथः પાંથ તૃણને અડેછે. स्पर्शः, उपस्पर्शः, उदकस्पर्शः, उदकोपस्पर्शः, स्पृक्, स्पर्शः (વ્યાધિ), मर्मस्पृक् (शं + મર્મભાષક).

स्पृह्, उ. १०. ईप्सायाम्. ઇચ્છવું, વાંછવું. स्पृहयति – ते ઇચ્છેછે. स्पृहा (ઇચ્છા), निस्पृहः, स्पृहयालुः (ઇચ્છક).

स्फट्, (अ) प. १. विशरणे. ફાટવું, અવયવ ભિન્ન થવા. स्फटति वस्त्रम् વસ્ત્ર ફાટેછે. स्फटः (ફણ), स्फटिकः स्फटितम् = फाटिअं = ફાટવું.

स्फुट्, (इ) प. १. विशरणे. ફાટવું, અવયવ ભિન્ન થવા. स्फुंटति ફાટેછે.

स्फर्, (अ) प. ६. स्फुरणे संचलने च. १ ફુરવું. ૨ ફરવું. स्फरति ફુરેછે, ફરેછે. स्फराति = फरइ = ફરે. स्फरः (ઢાલ), स्फारः (પુષ્કલ).

स्फाय्, (ई) आ. १. वृद्धौ. વધવું. स्फायते વધેછે. फेमः (ममुद्रीश), स्फातिः (वृद्धि), स्फारम् (ઘણું),

स्फिट्. (अ) उ, १०. स्नेहने. १ ચોપડવું, પલાળવું, કરમોવવું, મોહવું. स्फेटयति – ते ચોપડેછે.

[illegible], (अ) उ. १०. हिंसायाम्. હણવું, ફેંકવું. स्फंटयति – ते, स्फंटयति ફેંકેછે. स्फोटति = फंडइ = ફેંડે. १ स्फोटः, २ स्फोटकः, ३ संस्फोटः (युद्ध-युद्ध).

स्फिट्ट, (अ) उ. १०. हिंसायाम्. હણવું. स्फिट्टयति – ते सर्पं नकुलः નોળ સાપને હણેછે.

स्फुट, (अ) आ. १. विकसने. ફૂલવું. स्फोटते ફૂલેછે. स्फुटः १ स्फोटः = ફોલ્લો. २ स्फोटकः = ફોડલો.

स्फुट, (इर्) प. १. विशरणे. ફોડવું, ભેદવું, અવયવ ભિન્ન થવા. स्फोटति ફોડેછે. स्फोटति = फोडइ = ફોડે. स्फोट (ફોડવું), घटस्फोटः, आस्फोटः, विस्फोटः, पादस्फोटः (વાઢ).

स्फुट, (इ) प. १. विशरणे. ફોડવું, ભેદવું, પકાડવું. स्फुंटति ફોડેછે.

स्फुट, (अ) प. ६. विकसने. ઉઘડવું, ફૂલવું. स्फुटति ફૂલેછે. स्फुटितः = फुटिओ = ફુટ્યો. स्फोटः (विकास), मुक्तास्फोटः (છીપ), १ स्फुटम्, २ स्फुटितम् (विकसित).

स्फुट, (अ) उ. १०. भेदने. ભેદવું, ફોડવું. स्फोटयति – ते, स्फोटति ફોડેછે. स्फोटति = फोडइ = ફોડે. स्फोटः (ભંગ), घटस्फोटः (ઘટભંગ), प्रस्फोटनम् (ઝૂંપડવું).

स्फुट, (इ) उ. १०. परिहासे. १ હસવું, २ ભેળવું. स्फुंटयति – ते भगिनीपतिं श्यालः સાળો બનેવીને હસેછે. स्फुटिका.

स्फुड, (अ) प. ६. संवरणे. છાવું, ઓઢાડવું, ઢાંકવું. स्फुडति ઢાંકેછે.

स्फुड, (इ) उ. १०. परिहासे. १ હસવું, २ ભેળવું. स्फुंडयति – ते, स्फुंडति હસેછે. स्फुंडिका.

स्फुर, (अ) प. ६. स्फुरणे संचलने च. १ ફુરવું, સ્ફુરણ થવું. २ ફરવું, ચલવું, [illegible]. स्फुरति ફુરેછે इ०. स्फुरति = फुरइ = ફુરે. स्फूर्तिः, स्फुरणम्. स्फोरः = फोरो = ફોર. (મુગ્ધાદિક પ્રમાણ). स्फुर.

स्फुर्छ, (छा) प. १. विस्तृतौ. વેગવું, પથરાવું. વિસ્તાર પામવું. स्फूर्छति પેસરે છે. अस्फूर्त, स्फूर्तिः.

स्फूर्ज, (टु. ओ. शा) प. १. वज्रनिर्घोषे. વજ્રના શબ્દ થવો, વર્ષાકાળ મેઘમંડળમાં [illegible] स्फूर्जति [illegible] શબ્દ થાયછે. स्फूर्जथुः (વજ્ર શબ્દ, કડકો).

[illegible] प. १. स्फुरणे संचलने च, १ ફુરણ થવું, २ ફરવું, ફરકવું, [illegible] १ હલાલો થવો. स्फुलति સ્ફુરણ થાયછે. णी क्ते आस्फालितः = आफालिओ = અફાલ્યો. णी ल्युटि आस्फालनम्, स्फुलिंगः (અગ્નિકણ).

स्मिट्, (अ) उ. १०. अनादरे. अनादर करवो. स्मेटयति-ते, स्मेटति અના-દર કરેછે. स्मेटति = मेटइ = મેટે.

स्मील्, (अ) प. १. निमेषणे. निमेषणं संकोचः સંકોચવું, મીંચાવું થવું. स्मीलति સંકોચેછે. स्मीलति = मीलइ = મીચે.

स्मृ, प. १. चिंतायाम्. સ્મરવું, ચિંતવું, સંભારવું. स्मरति સંભારેછે. स्मरति= स्मरइ = સમરે. विस्मरति = विस्सरइ = વીસરે. स्मरः (કામ), स्मृतिः, स्मरणम्, विस्मरणम्.

स्मृ, (म्) प. १. आध्याने. સ્મરવું, સંભારવું. स्मरति સંભારેછે. णी-स्मरयति.

स्मृ, प. ५. (वे०) प्रीतिपालनयोः १ પ્રીતિ કરવી, સ્નેહ કરવો. २ પાલવું; પાળવું. स्मृणोति પ્રીતિ કરેછે.

स्यंद्, (ऊ) आ. १. प्रस्रवणे. ઝમવું, ઝરવું. स्यंदते मधु कमलात् કમળથી મધ ઝરેછે १ स्यंदः, २ निस्यंदः (ઝરણ), स्यंदनः (१ તિનસ ઝાડ, २ ફુલોપયો-ગી રથ).

स्यन्, (अ) आ. १०. चिंतायाम्. સ્મરવું. સંભારવું. स्यानयते ચિંતવેછે.

स्यम् (उ) प. १. शब्दे. શબ્દ કરવો. स्यमति શબ્દ કરેછે. १ सीमिकः, २ स्यमीकः (વૃક્ષ), सिमीकः (સૂક્ષ્મ કૃમી).

स्यम्, (अ) आ. १०. वितर्के. તર્ક કરવો. स्यामयते તર્ક કરેછે.

स्रक्, (इ) आ. १. गतौ. જવું. स्रंकते જાયછે.

स्रम्भ्, (उ) आ. १. विश्वासे. વિશ્વાસ કરવો. स्रंभते, विस्रंभते વિશ્વાસ કરેછે. १ स्रंभः, २ विस्रंभः (વિશ્વાસ), विस्रब्धः (વિશ્વાસવાળો).

स्रभ्, (उ) आ. १. प्रमादे. प्रमादोऽवलेपः. ગર્વ કરવો. स्रंभते ગર્વ કરેછે.

स्रंभ. (अ) आ. १, प्रमादे. प्रमादोऽवलेपः ગર્વ તજવો. स्रंसते ગર્વ તજેછે.

स्रंस, (अ) आ. १. अवस्रंसने. નીચે-હેઠે પડવું. स्रंसते हस्तात् धनु [illegible] ધનુષ પડેછે.

स्रंभ, (उ) आ. १. विश्वासे. વિશ્વાસ કરવો. स्रंभते વિશ્વાસ કરેછે.

स्रिम्, (ऊ) प. १. हिंसायाम्. હણવું. स्रेमति હણેછે.

स्त्रिव्, (उ) प. ४. गतिशोषणयोः. १ જવું, સૂકાવું, સોસાવું. स्त्रीव्यति कामिनीम् સ્ત્રીને જાયછે. स्त्रीव्यति जलम् જળ સુકાયછે.

स्रु, प. १. गतौ स्रुतौ च. १ જવું, ૨ ઝરવું. १ स्रुतिः, २ स्रवणम्, ३ प्रस्रवणम् (ઝરણ), स्रुक् (સરવો), स्रोतः (અસ્ + નદીપ્રવાહ, ૨ ઝરો), स्रवंती (નદી), १ स्रवः, २ प्रस्रवः (ઝરો).

स्रेक्, (ऋ) आ. १. गतौ. જવું. स्रेकते જાયછે.

स्रै. प. १. पाके. રાંધવું. स्रायति दुग्धम् દૂધને રાંધેછે. स्राणः (પાકું).

स्वन्. (अ) प. १. शब्दे. શબ્દ કરવો. स्वनति શબ્દ કરેછે. स्वांतम् (મન).

स्वन्, (अ. म्) प. १. अवतंसने. શોભવું, દીપવું. स्वनति શોભેછે. णौ– स्वनयति શોભાવેછે.

स्वर, उ. १०. आक्षेपे. નિંદવું. स्वरयति–ते નિંદેછે.

स्वर्त्, (अ) उ. १०. गतौ आतंके च. १ જવું, બીહીકવું, ઝરવું, પીડવું. स्वर्तयति–ते જાયછે.

स्वर्द्, (अ) आ. १. आस्वादने. १ ચાટવું, ૨ રુચવું. स्वर्दते ચાટેછે.

स्वाद्, (अ) आ. १. आस्वादने. ચાટવું. स्वादते ચાટેછે. स्वादुः (મિષ્ટ).

स्वाद्, (अ) उ. १०. आस्वादने. ચાટવું, स्वादयति–ते ચાટેછે. स्वादुः.

स्वृ, प. १. शब्दोपतापयोः. उपतापो रोगः १ શબ્દ કરવો, ૨ પીડવું. स्वरति શબ્દ કરેછે. स्वरः, स्वर्गः, अनुस्वारः.

हट्, (अ) प. १. दीप्तौ. દીપવું. हटति દીપેછે. हाटकम् (સુવર્ણ), हट्टः હાટ.

हठ्, (अ) प. १. प्लुतिशठत्वयोः बलात्कारे कीलबंधने च. १ કૂદવું, હઠવું, ૨ શઠપણું કરવું, ૩ બળાત્કાર કરવો, ४ ખીલાએ પશુ–બાંધવો. हठति હઠેછે. हठः.

हद्, (अ) आ. १. पुरीषोत्सर्गे. [illegible] કરવો. હગવું. हदते હગેછે.

हन्, (अ) प. २. हिंसागत्योः. १ હણવું, ૨ જવું. हंति હણેછે. हननम्, हत्या, ब्रह्महत्या, ब्रह्महा, भ्रूणहा, वृत्रहा, उद्धतः (અવિનીત), विघ्नः (અંતરાય), परिघः (ગદા), जघनम् (સ્ત્રીના [illegible]), घोरः (ભયાનક), हेतिः (આયુધ), १ प्रघणः, २ प्रघाणः (બારણાનો આગલો ભાગ), घात्यः, क्लेशापहः पुत्रः, तमोपहः सूर्यः, कुमारघाती, शीर्षघाती, पित्तघ्नं घृतम्, वातघ्नं तैलम्.

हम्म्, (अ) प. १. गतौ. જવું. हम्मति જાયછે.

हय्, (अ) प. १. गतौ. જવું. हयति જાયછે. हयः (ઘોડો), हयी (ઘોડી).

हर्य्, (अ) प. १. गतिकान्त्योः १ જવું, २ ઇચ્છવું, ३ શોભવું, પ્રકાશવું. हर्यति જાયછે ઇ૦.

हल्, (अ) प. १. विलेखने. विलेखनं कर्षणम्. ખેડવું, ઓડવું. हलति ખેડેછે. हलम्, हाल:हलम् (વિષ), हलिः (મોટુંહળ, સાંતિું), हाला (સુરા), हालः (શાલવાહન રાજા).

हल्, (अ) प. १. भ्रमणे. હાલવું, ડોલવું. हलति હાલેછે. हलति [illegible] हलद = હાલે. हलकम् (રાતું કમલ).

हस्, (ए) प. १. हसने. હસવું. हसति હસેછે. हससि = हसद = હસે. १ हासः, २ हसनम्, ३ हास्यम् (હસવું), हस्तः, हसम् (દિન), सहसम् (હળવ?), हसितम् (વિકસિત).

हा, (ओ. हृ) प. ३. त्यागे. તજવું. जहाति તજેછે. हानिः (ત્યાગ), हेयम् (ત્યજવું), हीनः (રહિત), हायनः (વર્ષ), कलहः, हाः (स् + अ. अत-दिन), हाहकः (શીંગો, પ્રકાવાળો ઢોપગો).

हा, (ओ. हृ) आ. ३. गतौ. જવું. जिहीते જાયછે.

हि. प. ५. गतौ वृद्धौ च. १ જવું, २ વધવું. हिनोमि જાયછે. प्रहि[illegible] પ્રેરેછે. प्रहितः (પ્રેરિત), हिमम् (બરફ), हेम (અત+સુવર્ણ). हेतुः (કા[illegible]), हिंगुः= હિંગ. हारिकाः= હેરિયા. १ हिंगुलः, २ हिंगुलकः= હિંગલોક. हेतिः (જ્વાલા).

हिक्क्, (अ) उ. १. अव्यक्ते शब्दे. અસ્પષ્ટ શબ્દ કરવો. हिक्कते અસ્પષ્ટ શબ્દ કરેછે. हिक्का = હીક.

हिंस्, (अ) आ. १०. हिंसायाम्. હણવું. हिंसयते હણેછે. हिंसा = [illegible]

हिड्, (अ) प. १. आक्रोशे. નિંદવું ગાળ દેવી. हेडति નિંદેછે. [illegible] [illegible]હિત).

हिट्, (अ) प. १. भूतप्रादुर्भावे. भूतप्रादुर्भावो अतिक्रान्तोत्पत्तिः [illegible]. [illegible] हिटणति ઉપજે છે.

हिड्, (इ) प. १. गत्यनादरयोः. १ જવું. २ અનાદરવું. हिंडते જાયછે ઇ૦. हिंडते = हिंडए = हिं॰. हिंडनम्, हिंडनः. **हिंडितः = हिंडिओ** = हिं॰. **हिंडिः** (રાત્રિએ રખવાળ).

हिल्, (अ) प. ६. भावकरणे. અભિપ્રાય પ્રકટવો. हिलति અભિપ્રાય પ્રકટેછે. हेला (મેથુનેચ્છાથી શારીરવિકાર કરવો).

हिव्, (इ) प. १. प्रीणनार्थः. તૃપ્ત કરવું. **हिन्वति** તૃપ્ત કરેછે.

हिक्, (अ) आ. १०. हिंसायाम्. **હણવું. हिक्यते** હણેછે.

हिस्, (इ) प. ७. हिंसायाम्. હણવું. **हिनस्ति** હણેછે. **हिंसा, हिंसनम्, हिंस्रः,** हिंसकः, हिंसितः, हिंसानः (વાઘ). **सिंहः.**

हिस्, (इ) उ. १०. हिंसायाम्. હણવું. हिंसयति–ते, हिंसति **હણે** हिंसा, हिंसकः.

हु, प. ३. दानादनयोः आदाने प्रीणने च. दानमत्र हविःप्रक्षेपः. **अदनं भक्षणम्.** १ હોમવું, २ જમવું, ખાવું, ३ લેવું, **મહવું.** ४ તૃપ્ત કરવું. **जुहोति** હોમેછે. होता (ऋ+હોમનાર), **हवनम्, १ होमः,** २ आहुतिः (હવન), **हव्यम्** (દેવને દેવાનું), **हवः,** होत्रम्, हविः (**घृ**+પુરોડાશાદિ), **आह्वावः** (હવાડો).

हुड्, (इ) आ. १. वरणे हरणे च. १ વરવું, સ્વીકારવું, **२ હરવું,** લેવું, **हुडते** સ્વીકારેછે.

हुड्, (इ) आ. १. संघाते. એકઠું કરવું, એકત્ર કરવું. **हुडते** એકઠું કરેછે. हुडम्, हुंडः (સંઘ), **१ हुंडा १ हुंडिका २ हुंडिः** (પિંડિત ભાત).

हुड्, (अ) प. १. संघाते [illegible]. **એકઠું** કરવું, એકત્ર કરવું. २ ન્હાવું. ડબકું ખાવું. **हुडति धान्यम्** ધાન્ય એકઠાં કરેછે. **हुडः** (મેષ).

हुड्, (ऋ) प. १. गतौ. જવું. **होडति** જાયછે. **होडा** (હોડી).

हुर्छ्, (आ) प. १. कौटिल्ये. **कौटिल्यमपसरणम्.** १ વાંકું ચાલવું. કુટિલતા કરવી, २ ઓસરવું. **हूर्छति** કુટિલતા **કરેછે. हूर्छनम्** (કૌટિલ્ય).

हुल्, (अ) प. १. गतौ हिंसासंवरणयोश्च. १ જવું, २ હણવું. ३ ઢાંકવું, છાવું. **होलति** જાયછે. होलति = होलइ = હોલે. **हुलुः** (મેષ).

हूड्, (ऋ) प. १. गतौ. [illegible]

हृ, (ञ्) उ. १. हरणे. हरणं प्रापणं स्वीकारस्तेयं नाशनं च. १ પમાડવું, દોરીજવું ૨ સ્વીકારવું, ૩ ચોરવું, ૪ હણવું, નાશ કરવું. **हरति**-ते भारम् प्रापयतीत्यर्थः ભારને પમાડેછે. हरति-ते अंशम् स्वीकरोतीत्यर्थः ભાગને સ્વીકારેછે. **हरति**-ते स्वर्णम् चोरयतीत्यर्थः સોનું ચોરેછે. **हरति**-ते चोरम् नाशयतीत्यर्थः ચોરને હણેછે. हारः (માલા) प्रहारः (ઝાપટ), अवहारः (મગર), निर्हारः (હગણુ), विहारः (૧ રમત્ય, ૨ બૌદ્ધ સાધુનો મઠ), आहारः (જમણુ), उद्धारः (ઊંચું કરવું), प्रतीहारः (૧ દ્વાર, ૨ દ્વારપાલો), उपहारः (અલ્પ ભક્ષ્ય), अभ्यवहारः (ભક્ષણ). व्याहारः (ભાષણ), संहारः (નાશ), परिहारः (સમાધાન), हरः (શિવ), अस्थिहरः (કુતરો), मनोहरः (સુંદર), नाथहरिः (પશુ); दृतिहरिः (ડબગર), भारहारः (ભારવાહ), पुष्पाहारः (વિદ્યાધર), हरेणुः (ગંધદ્રવ્ય); हरित् (દિશા). हरिमा (અન્ + મૃત્યુ), प्रहरः = पहरो = પહર. व्यवहारः (વિવાદ), १ लहरि, २ लहरी (તરંગ), हर्म्यम् (ધનિગૃહ), हरणम्, प्रहरणम्, विहरणम्.

हृ, प. ३. (वै०) प्रसह्यकरणे. બલાત્કારે કરવું. जिहर्त्ति બલાત્કાર કરેછે.

हृणी, (ङ्) आ. ११. रोषणे लज्जायां च. १ રીસાવું, રીસ કરવી, ૨ લાજવું. हृणीयते રીસાયછે.

हृष, (उ) प. १. अलीके. अलीकं मिथ्या. મિથ્યા કરવું, ખોટું કરવું, हर्षति खलः साधुं ખલ સાધુને ખોટો કરેછે. हृष्टः (મિથ્યાકૃત), हर्षुलः (કામી).

हृष, (अ) प. ४. तुष्टौ. હરખવું, સંતુષ્ટ થવું. हृष्यति હરખેછે. हर्षः = हरखो હરખ. हृष्टाः-हर्षिताः केशाः (કેશ હરખ્યા). हृष्टानि-हर्षितानि लोमानि રુંવાં હરખ્યાં. हृष्ट-हर्षितः छात्रः विस्मित इत्यर्थः વિદ્યાર્થી વિસ્મિત થયો. हृष्टाः -हर्षिता दंताः प्रविहता इत्यर्थः દાંત અંબાયા. हर्षुलः (કામી), हर्षयित्नुः (સ્વજન).

हेट्, (अ) प. १. *विबाधायाम्*. પીડવું, પીડ કરવી. **हेटति** પીડેછે.

हेठ्, (ञ) आं. १. *विबाधायाम*. પીડવું, પીડ કરવી. **हेठते शत्रुम्** શત્રુને [illegible] **विहेठना** (શઠતા).

[illegible]. अ [illegible]. १. भूतप्रादुर्भावे. भूतप्रादुर्भावो अतिक्रान्तोत्पत्तिः. ઊપજાવવું, ઊપજી [illegible]. [illegible]ति ઊપજી રહેછે.

अनादरे. અનાદરવું, અનાદર કરવો. हेडते અના[illegible]

हेड्, प. १. वेष्टने. વિંટવું. हेडति વિંટેછે. णी—हेडयति વિંટાવેછે.

हेष्, (ऋ) आ. १.-अव्यक्त शब्दे. अयमश्वशब्दे. ઘોડાનું હણહણવું. हेषति घा[illegible] હણહણેછે. १ हेषितम्, २ हेषा (અશ્વશબ્દ).

होड्, (ऋ) प. १. गतौ. જવું. होडति જાયછે. होडा (હોડી).

होड्, (ऋ) आ. १. अनादरे. અનાદરવું, ધિક્કારવું. होडते ધિક્કારેછે. [illegible] (હોડી).

ह्नु, (ङ्) आ. २. अपनयने. अपनयनमपलापः. ગોપવું. સંતાડવું, છુપાવવું. ह्नुते दोषम् દોષ ઢાંકેછે. किं ह्नुते શું સંતાડેછે. १ अपन्हवः, २ निन्हवः (સંતાડવું).

ह्मल्, (अ. म्) प. १. चलने. હાલવું, ચાલવું. ह्मलति હાલેછે. णी – ह्मलयति.

ह्मग्, (ए. म्) प. १. संवरणे. संवरणमाच्छादनम्. છાવું, ઓછાડવું, ઢાંકવું. ह्मगति છાયછે. णी – ह्मगयति ઢંકાવેછે.

ह्रस्, (अ) प. [illegible] शब्दे [illegible]. ह्रसति [illegible]. ह्रसः, ह्रसितः.

ह्राद्, (अ) आ. [illegible] शब्दे. [illegible] અસ્પષ્ટ નબોલવું, અસ્પષ્ટ–અપ્રકટ બોલવું. ह्रादते અસ્પષ્ટ શબ્દ બોલેછે. १ ह्रादः, २ निह्रादः (ધ્વનિ), ह्रदः (ધરો).

ह्री, प. ३. लज्जायाम्. લાજવું. जिह्रेति લાજેછે. ह्रीः (લાજ), ह्रीकः (સલજ્જ).

ह्रीछ्, (अ) प. १. लज्जायाम्. લાજવું. ह्रीच्छति લાજેછે.

ह्रेष्, (ऋ) आ. १. अव्यक्ते शब्दे. अयमश्वशब्दे. ઘોડાનું હણહણવું. ह्रेषते घोटः ઘોડો હણહણેછે. ह्रेषा (અશ્વશબ્દ).

ह्लग्, (ए. म्) प. १. संवरणे. संवरणमाच्छादनम्. છાવું. ઓછાડવું, ઢાંકવું. ह्लगति છાયછે.

ह्लप्, (अ) उ. १०. व्यक्तायां वाचि. સ્પષ્ટ – સ્ફુટ વાણી બોલવી. ह्लापयति – ते સ્ફુટ વાણી બોલેછે.

ह्लस्, (अ) प. १. शब्दे शब्द કરવો. ह्लसति શબ્દ કરેછે.

ह्लाद्, (ई) आ॰ १. अव्यक्ते शब्दे सुखे च. १ અસ્પષ્ટ–અસ્ફુટ શબ્દ કરવો. ૨ સુખ કરવું. ह्लादते અસ્ફુટ શબ્દ કરેછે. ह्लादः (૧ અસ્પષ્ટ શબ્દ, ૨ સુખ), आल्हादः (આનંદ), मल्हादः (હરિભક્ત દૈત્ય).

ह्वल्, (अ. म्) प. १. चलने. ચાલવું, હાલવું. ह्वलति હાલેછે. णी–ह्वलयति હલાવેછે. विव्हलः (કાયર).

ह्वृ, प॰ १. कौटिल्ये. વાંકું ચાલવું. ह्वरति खलः ખલ વાંકો ચાલેછે. उपव्हरम् (એકાંત).

ह्वे, (ञ्) उ. १. स्पर्द्धायां शब्दे च. १ [illegible] કરવો, બોલવું. ह्वयति–ते [illegible] आव्हयते मल्लो मल्लम् [illegible] મલ્લને જિતવા ઇચ્છેછે. आव्हयते पिता पुत्रम् પિતા પુત્રને સાદ કરેછે. १ हव, २ आव्हानम् (સાદ કરવું), १ आव्हा, २ आव्हयः (સંજ્ઞા), आहवः (યુદ્ધ), समाव्हयः (પ્રાણિદ્યૂત), उपव्हरम् (૧ સંધિ, ૨ એકાંત), "आहूयंते पानाय गावो यस्मिन्" १ आहावः, २ आहावकः = आहावडो = હવાડો, (નવાણ).

श्लोक.

श्रोटेलरसहायेन मङ्गलालेन धीमता ॥
अम्मदाबादनगरे रचितो धातुसंग्रहः ॥ १ ॥

समाप्तः

BOMBAY: PRINTED AT THE EDUCATION SOCIETY'S PRESS, BYCULLA.